

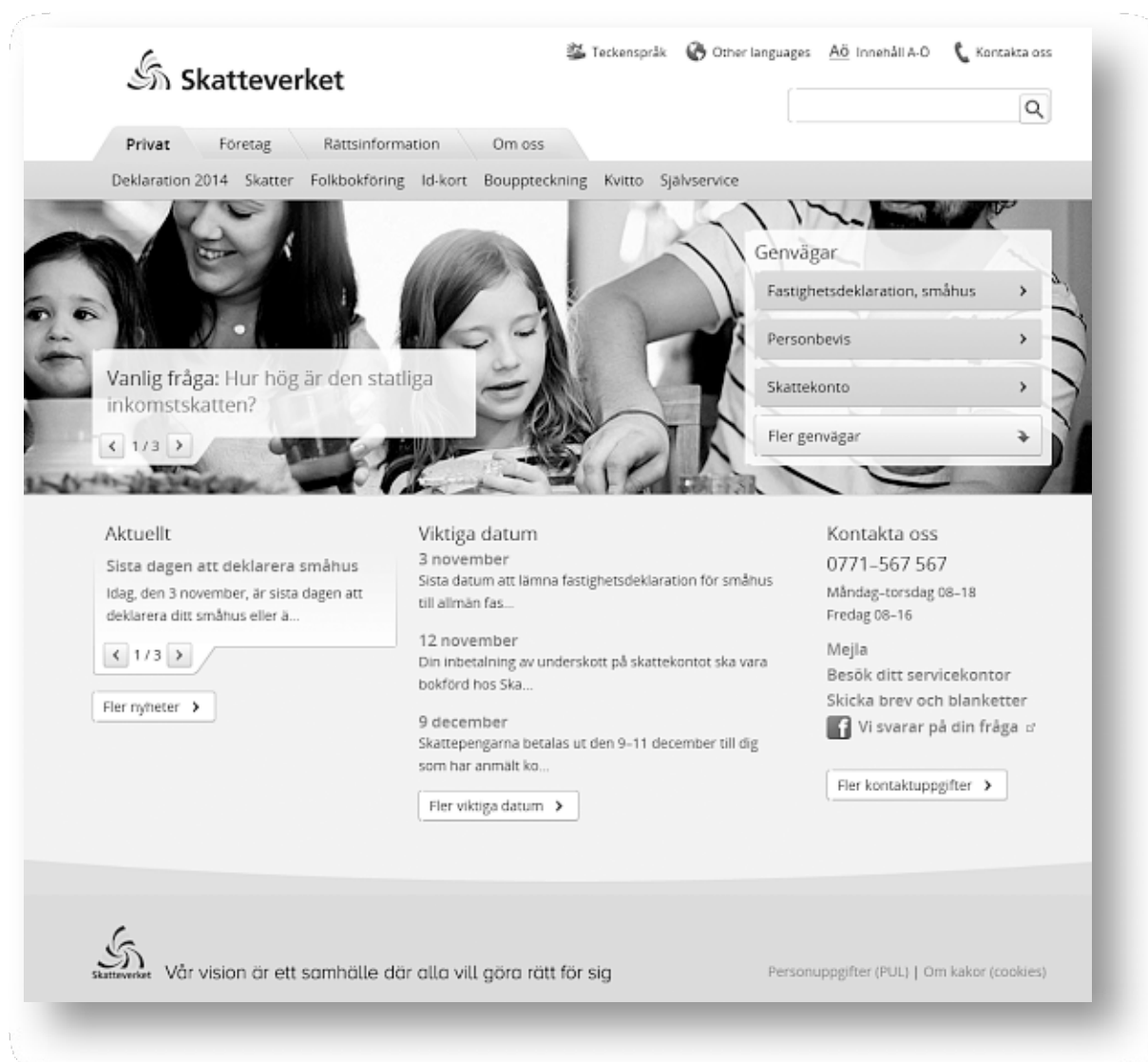
Skatter i Sverige

Skattestatistisk årsbok 2014

Tax Statistical Yearbook of Sweden 2014

Skatteverket

*Via Skatteverkets webbplats på Internet,
www.skatteverket.se,
kan man dygnet runt ladda ner eller beställa blanketter
och broschyrer, få information, räkna ut sin skatt m.m.
Boken Skatter i Sverige hittar du under kategorin
Om Skatteverket. Du finner boken under rubriken Statistik.*

Originalarbete och tryckning: Elanders Sverige 2014

SKV 152 utgåva 17, Skatter i Sverige 2014

Förord

Syftet med Skatter i Sverige är att ge en översiktlig och samlad bild över ekonomisk statistik avseende det svenska skattesystemet. Publikationen ger ett omfattande faktaunderlag som ska kunna vara till nytta i samhällsdebatten, där skattepolitiken är en både central och kontroversiell fråga. Dessutom ska boken tjäna som vägledning till de många statistikällor som finns på området.

Årsboken består av två delar. Del 1 tar upp det svenska skattesystemet utifrån ett övergripande perspektiv. Inledningsvis i kapitel 1 behandlas det svenska skattesystemet utifrån ett ekonomiskt och historiskt perspektiv. Därefter redovisas i kapitel 2 offentliga sektorns inkomster och utgifter utifrån nationalräkenskaper. I kapitel 3 betraktas skatterna utifrån ett fördelningsperspektiv och i kapitel 4 jämförs skatterna i Sverige med skatterna i de övriga EU-länderna och OECD. Del 1 avslutas med ett kapitel baserat på resultat från Skatteverkets senaste attitydundersökningar.

Del 2 ger fördjupad information om det svenska skattesystemets olika delar. Inledningsvis i kapitel 6 redovisas statistik om totala skatter i Sverige inklusive uppbördsförluster. Därefter i kapitel 7-9 redovisas statistik om skatt på arbete, skatt på kapital samt skatt på konsumtion och insatsvaror. Kapitel 10 ger en samlad bild av företagsbeskattningen mot bakgrund av den svenska företagsstrukturen.

Inom varje kapitel i del 2 har ambitionen varit att ge en fyllig redogörelse av alla förekommande skatter, även sådana som är beloppsmässigt obetydliga men som ibland väcker stort intresse i den allmänna debatten. Förutom statistik över skatteutfallet presenteras statistik

över antalet skattskyldiga som betalar de olika skatterna samt de inkomster, tillgångar, varor m.m. (skattebaserna) som beskattas. Delvis finns det i anslutning till de statistiska diagrammen och tabellerna förklarande texter om skatteregler och uppbördsförfaranden.

Liksom tidigare har en strävan varit att publicera så aktuell statistik som möjligt samt tidsserier bakåt i tiden. Möjligheten till exempelvis aktuell inkomstskattestatistik begränsas dock av att skatten fastställs först efter att inkomstdeklarationerna lämnats in och kontrollerats. Detta leder till eftersläpning i statistiken i förhållande till när inkomsterna tjänats in.

När det gäller internationell skattestatistik som publiceras av Eurostat (EU:s statistikkontor) eller OECD förekommer av naturliga skäl eftersläpningar i sammanställningen av statistik från medverkande länder.

Skatteverket ger även ut ett särtryck på engelska av denna bok, *Taxes in Sweden 2014*. Särtrycket innehåller en omfattande sammanfattning av det viktigaste innehållet i boken och är en ingång till tabellerna i respektive kapitel. Alla tabeller i den svenska delen är även försedda med engelsk text.

Skatter i Sverige har framställts av analysenheten vid Skatteverket. Redaktör har varit Ali Bahrami. Utöver Skatteverket har Finansdepartementet bidragit med kapitel 1 och SCB med kapitel 2 och 3.

Solna i november 2014

Ingemar Hansson
Generaldirektör

In English:

This is the 17th annual edition of the Tax Statistical Yearbook of Sweden, since 2003 called *Taxes in Sweden*. The purpose of the publication is to present an overview of the Swedish tax system as well as up-to-date statistics on tax bases, tax revenue and other relevant aspects of taxation.

A summary of this yearbook published in English (*Taxes in Sweden 2014*) is available at

our website www.skatteverket.se. The English summary contains references to tables in the Swedish edition. These references are put in brackets, e.g. [10.1] in the English summary is a reference to table 10.1 in the Swedish edition. Furthermore, all tables in the Swedish edition contain an English translation.

Skatter i Sverige 2014

Taxes in Sweden 2014

SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

TAX STATISTICAL YEARBOOK OF SWEDEN

FÖRORD / Preface	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Table of contents	4
SAMMANFATTNING / Summary	5
DEL 1 SKATTER I ETT ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV TAXES IN A GLOBAL PERSPECTIVE	
1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv , Taxes in an economical and historical perspective, Peter Brose, Bo Stoltz, Finansdepartementet	13
2 Sektorn offentlig förvaltning i nationalräkenskaperna , The public administration in the national accounts, Maria Pettersson, SCB	29
3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet , Taxes, income distribution and wealth, Petter Lundberg, SCB	41
4 Svenska skatter i internationell jämförelse , Swedish taxes in an international perspective, Susanna Wanander, Skatteverket	63
5 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll , Opinions on the tax system, tax evasion and tax control, Henrik Franzon, Skatteverket	89
DEL 2 SKATTEBASER OCH SKATTEINKOMSTER TAX BASES AND TAX REVENUES	
6 Totala skatter i Sverige , All taxes in Sweden, Annika Persson, Karolin Wallström, Skatteverket	99
7 Skatt på arbete , Taxes on labour, Paulina Riis, Skatteverket	115
8 Skatt på kapital , Taxes on capital, Katrin Wallberg, Skatteverket	159
9 Skatt på konsumtion och insatsvaror , Taxes on consumption and input goods, Mats Andersson, Skatteverket	187
10 Företagsbeskattning , Business taxation, Katrin Wallberg, Skatteverket	219
DETALJERAD INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Detailed table of contents	243
SAKORDSREGISTER / Index	247

Sammanfattning

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I kapitel ett ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter.

Skattesystemets huvuduppgifter

Skattesystemets grundläggande uppgift är att finansiera offentliga utgifter. Utöver detta grundläggande fiskala syfte brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter: att skapa samhällsekonomisk balans, att fördela inkomsterna rättvist och att fördela resurserna effektivt.

Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter är två grundläggande beskattningsprinciper: intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika grupperns intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Skatteförmågeprincipen innebär att skatten ska betalas efter de skattskyldigas förmåga att betala skatten.

En ekonomisk klassificering av olika skatter

En ekonomisk klassificering av olika skatter kan ske på många sätt. I den här boken är utgångspunkten skatt på arbete och skatt på kapital. En annan vanlig distinktion är direkta och indirekta skatter. Med direkta skatter avses skatter som utgår på inkomster och förmögenheter. Indirekta skatter utgår vid omsättning av varor och tjänster och består av moms och punktskatter på t.ex. alkohol och tobak. Dessa två indelningsgrunder kan kombineras i en fyrdelning av de svenska skatterna; direkta och indirekta skatter på arbete och kapital.

Skatternas utveckling de senaste 25 åren

De svenska skatternas utveckling under de senaste 25 åren kan mycket kortfattat beskrivas på detta sätt:

- *från sam- till särbeskattning*

1971 avskaffades sambeskattningen av giftas inkomster. Sambeskattningen medförde att margineffekterna på extra arbetsinsatser för ett hushåll blev höga och detta i kombination med en ökad förvärvsfrekvens för kvinnor ansågs som ett problem, bl.a. ur jämställdhets-synpunkt.

- *från direkt till indirekt beskattning*

Uttaget av socialavgifter har ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet. Punktskatterna har fått större betydelse för finansiering av offentliga utgifter.

- *skattereformen 1990–91*

De formella skattesatserna sänktes, skattebaserna breddades, styrande inslag togs bort, proportionell skatt på kapital infördes (30 procent).

- *efter skattereformen*

Skatteuttaget på arbete ökade under 1990-talet men har därefter sjunkit, dels genom kompensation för de under 1990-talet införda allmänna egenavgifterna, dels genom införande av jobbskatteavdrag. Hänsyn tas till internationella krav med nya villkor för bl.a. beskattning av kapitalinkomster. Miljörelateringen av skattesystemet har ökat liksom inslaget av differentiering bl.a. för att stimulera den varaktiga sysselsättningen.

2 Sektorn offentlig förvaltning i nationalräkenskaperna

I kapitel två redovisas översiktligt den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter i enlighet med nationalräkenskaperna. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten. Utvecklingen av den så kallade skattekvoten beskrivs. Kapitlet innehåller även en mer detaljerad beskrivning av vissa skatter och det avslutas med en sam-

manställning över den offentliga förvaltningens utgifter uppdelade på olika ändamål.

Nationalräkenskaperna är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin, uppdelad på sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. Sektorn offentlig förvaltning delas i sin tur upp i tre delsektorer: statlig förvaltning, sociala trygghetsfonder samt kommunal förvaltning. Inkomsterna delas upp i skatter, sociala avgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Utgifterna består av transferringar, konsumtion och investeringar. Skillnaden mellan inkomster och utgifter visar det finansiella sparandet. År 2013 uppgick de totala inkomsterna och utgifterna inom den offentliga förvaltningen till 1 919 respektive 1 969 miljarder kronor, vilket ger ett finansiellt sparande på minus 50 miljarder kronor.

Under perioden 1993–2013 ökade de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna från 301 till 670 miljarder kronor. Skatterna på produktion och import (inkl. EU-skatter) ökade under samma period från 370 till 842 miljarder kronor. Uppgifter om skattekvoten, dvs. skatternas andel av BNP, används ofta i den ekonomiska debatten. År 1993 var skattekvoten 47 procent och den ökade till 49 procent som högst under åren 1997–2000. Skattekvoten har sedan sjunkit och noterade den lägsta nivån hittills år 2013 med 43 procent.

Av utgifterna för den offentliga förvaltningen 2012 används nästan hälften, 42 procent, till ändamålet socialt skydd. Andra viktiga ändamål är utbildning (14 procent), hälso- och sjukvård (14 procent), samt allmän offentlig förvaltning (12 procent). I offentlig förvaltning ingår bland annat räntor på statskulden.

3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

Detta kapitel sätter fokus på tre områden:

- inkomster som ett mått på den ekonomiska standarden och fördelningen av inkomster mellan olika grupper av individer och hushåll
- den direkta beskattningen av individer och hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper
- kvinnors och mäns förmögenhet

Den direkta beskattningen av individen

År 2012 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,0 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i direkta skatter. Med direkt beskattning menas inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, och fastighetsskatt/-avgift. Jämfört med 1991 – det första året efter skattereformen – har den direkta beskattningen sjunkit med nästan 3 procentenheter. Under perioden 1980–2012 har beskattningen blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

Den högsta marginals-katten, dvs. den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst, ökade kontinuerligt under perioden 1993–1998. Från och med 1999 har den högsta marginals-katten legat på ungefär samma nivå. År 2014 är den högsta marginals-katten 56,9 procent. Marginaleffekten, dvs. den effekt en inkomstökning har på skatten och olika bidrag och avgifter, är högst för ensamstående med barn och de äldsta pensionärerna.

Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och transfereringar har som syfte att omfördela inkomster mellan grupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. Den disponibla inkomsten uppgick 2012 till i genomsnitt 87 procent av faktorinkomsten för hushåll 18–64 år. Ett genomsnittligt hushåll, 18–64 år, betalade därmed 56 200 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med en årsinkomst under 200 000 kr mottog i genomsnitt mer i bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt.

Inkomstfördelningen för individer och hushåll

Inkomstspridningen var ganska konstant under 1980-talet men ökade under 1990-talet. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen något, för att sedan åter öka och nå sitt hittills högsta värde 2007, då kapitalinkomsterna var rekordhöga. De som har de högsta inkomsterna har haft en avsevärt bättre utveckling än vad övriga grupper har haft. Kapitalinkomsternas betydelse har ökat, och ökade kapitalvinster förklarar en stor del av den ökade inkomstspridningen. Under 2012 hade samtliga åldersgrupper en betydligt högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991.

Förmögenhetsfördelning

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. År 2007 ägde de 1 procent mest förmögna individer nästan en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr. År 2007 hade drygt en och en halv miljon hushåll en marknadsvärderad förmögenhet som var större än en miljon kronor. Nettoförmögenheten bestod till 72 procent av fastigheter och bostadsrätter. Banksparande stod för 11 procent medan 14 procent av nettoförmögenheten bestod av aktier och fonder.

4 Svenska skatter i internationell jämförelse

I kapitel 4 jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder i EU och OECD. Det är dock viktigt att vara medveten om att det finns skillnader i regelsystem mellan olika länder, vilket försvårar jämförelserna. Även statistikens kvalitet varierar mellan länderna.

Jämförelser av BNP

Bruttonationalprodukten, BNP, används ofta för att beskriva levnadsstandard. För att komma ifrån skillnader i BNP som beror av skillnader i ländernas prisnivåer kan man använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, Purchasing Power Parities). Sverige kom 2011 på 9:e plats i en rangordning av 34 OECD-länder, när det gäller BNP per invånare mätt i PPP.

Skattekvoten

Skattekvoten, de totala skatternas andel av BNP, brukar användas för att studera skattestrukturen i olika länder. I Sverige, där många transfereringar är beskattade, blir skattekvoten högre än i andra länder. Likaså ingår de lagstadgade socialavgifterna som en del i skattekvoten i Sverige. I en del andra länder, där sådana avgifter tas ut efter avtal med arbetsmarknadens parter, blir skattekvoten lägre. Skattekvoten i Sverige var 45,5 procent 2010, vilket kan jämföras med genomsnittet för EU 15 och OECD på 38,4 respektive 33,8 procent.

Skatt på arbete

Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den disponibla inkomsten (bruttolönen minus

inkomstskatt plus transfereringar) i procent av bruttolönen. I Sverige får ensamstående behålla 75,1 procent av lönen, vilket är över genomsnittet för både OECD (74,9 procent) och EU (70,5 procent). För den som är gift med två barn är den disponibla inkomsten i Sverige (82,1 procent). Detta är marginellt lägre än EU-genomsnittet (82,2 procent) och under OECD-genomsnittet (86,2 procent).

I Sverige har marginalskatten för en genomsnittlig industriarbetare sjunkit markant på bara några år och ligger nu på 31,6 procent, vilket är lägre än både EU- och OECD-genomsnittet (41,6 respektive 35,2 procent). De högsta marginalskatterna på över 50 procent finns för medelinkomsttagare i Belgien och Tyskland samt för höginkomsttagare i Belgien, Sverige, Danmark, Slovenien och Irland.

Skatt på kapital

Skattebaserna i kapitalbeskattningen är rörliga, vilket sätter gränser för hur hög beskattningen kan vara utan att kapitalet flyttar utomlands. Även om skattesatsen för företagets vinster är förhållandevis låg i Sverige, gör dubbelbeskattningen – utdelningsinkomster beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna – att skattebelastningen blir relativt hög.

Skatt på varor och tjänster

EU har fastställt miniminivån för normalskattesatsen på moms till 15 procent. Medlemsländerna kan dock tillämpa två reducerade skattesatser, vilket gör att momsskattesatserna varierar kraftigt inom EU. Ungern har den högsta normala momsskattesatsen bland EU-länderna, 27 procent, följt av Danmark, Kroatien och Sverige, 25 procent.

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av bränslen, alkohol och tobak. Sveriges punktskatter för den blyfria bensinen ligger nära genomsnittet för övriga EU-länder. När det gäller sprit, har Sverige den högsta skattesatsen i EU. Sverige ligger på en fjärdeplats när det gäller skatt på vin efter Irland, Finland och Storbritannien. Trots att tobaksskatten i Sverige är lägst inom EU är priset på cigaretter i Sverige fortfarande relativt högt (ca 52 kronor, vilket är det fjärde högsta i EU). Detta beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, dels på den höga momsen.

5 Attityder till skatte-systemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skatte-systemet, skattefusk, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket. Resultaten som presenteras i detta kapitel är från 2001–2013, med slumpmässiga urval på 3 000–5 000 medborgare eller företag vid vart och ett av mätillfällena och med svarsandelar på ca 50 procent. De svarande har fått ta ställning till en rad påståenden. Svaren delades i efterhand in i tre grupper; ”instämmer”, ”neutrala” och ”instämmer ej”.

Synen på skattesystemet

Före skattereformen 1990/91 var medborgarna i högre utsträckning missnöjda med skattesystemet. Efter reformen stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen. Mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt. En kraftigt förbättrad inställning till skattesystemet ses även bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa företag minskat från 61 till 22 procent.

Hur man tycker det är att deklarerat

Allt fler medborgare och företag tycker att det är enkelt att deklarerat. I 2012 års medborgarundersökning instämde 72 procent i påståendet medan 11 procent var av motsatt uppfattning. Andelen som tycker det är svårt att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter är högre bland företagen, men har på tio år i stort sett halverats, till 23 procent i 2013 års företagsundersökning.

Förtroendet för Skatteverket och synen på Skatteverkets kontroll

Andelen medborgare som har förtroende för Skatteverket ökade mellan 2006 och 2012, från 52 till 66 procent. Den positiva trenden är ännu tydligare bland företagen. En förbättring kunde noteras redan i 2007 års företagsundersökning, och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

Kännedom om fusk hos andra

År 2012 var det väsentligt färre medborgare som känner någon som skattefuskat jämfört med 2006. Sannolikt har de rut- och rot-avdrag som införts under denna period bidragit till den förändring som skett. Trenden är minst lika stark bland företagen, som tillfrågats om de känner företagare som skattefuskat. Resultatet kan vara en indikation på att skattefelet minskat.

Företagen har fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskat. Andelen som instämde i påståendet minskade från 28 till 17 procent mellan 2007 och 2013 års undersökningar.

6 Totala skatter

Kapitlet innehåller en samlad översikt över skatterna på arbete, kapital samt på konsumtion och insatsvaror (i enlighet med de definitioner som används i Årsbokens kapitel 7–9). I kapitlet tas också upp omfattningen av skatteskulder och uppbördsförluster, dvs. fastställda skatter som av olika anledningar inte blir betalda.

På grund av olikheter i sättet att beräkna och periodisera skatterna så skiljer sig totalbeloppen en aning från beloppen i nationalräkenskaperna. Det senaste året som det går att få en helhetsbild över samtliga skatter är för 2012. De totalt fastställda skatterna summerades då till 1 568 miljarder kronor. Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2012 till 42,6 procent. Skatt på arbete svarade för 60 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 11 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 29 procent.

Av skatten avsåg 561 miljarder kronor (36 procent) kommunalskatt och 202 miljarder kronor (13 procent) avgifter till ålderspensions-systemet. EU-skatterna, dvs. den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU, uppgick till 7 miljarder kronor (0,4 procent). Resten, 799 miljarder kronor (51 procent), kan sägas vara statliga skatter.

Uteblivna betalningar av påförda skatter leder till att det finns en differens mellan fastställda skatter och de skatter som betalas in – uppbördsförluster. Uppbördsförlusterna för inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, moms och punktskatter uppgick 2013 till 5,9 miljarder kronor eller 0,4 procent av de totala skatterna.

Skattefordringarna exklusive dröjsmålsavgifter var 36,6 miljarder kronor vid utgången av år 2013, varav 15,9 miljarder avsåg fysiska personer och 20,7 miljarder avsåg juridiska personer. Det fanns 117 000 fysiska personer och 50 000 juridiska personer med skatteskulder. Bland fysiska personer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 41 procent av skuldfallen, och över 1 miljon kronor i 1,8 procent av skuldfallen. Den sistnämnda gruppens andel av totala skuldsumman för fysiska personer uppgick till 58 procent. För drygt sju procent av de juridiska personerna med skatteskulder, översteg skulden 1 miljon kronor, men dessa svarar för hela 72 procent av de juridiska personernas totala skatteskulder.

7 Skatt på arbete

I kapitlet redovisas skatteunderlag och skatteinkomster från förvärvsarbete. Som skatt på arbete räknas dels fysiska personers inkomstskatt och dels socialavgifter.

Skatt på arbete idag

År 2012 uppgick skatten på arbete till 944 miljarder kronor, motsvarande 25,6 procent av BNP.

Sysselsättning och inkomster

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Under 2000–2013 har antalet totalt arbetade timmar ökat med 6,7 procent, samtidigt har befolkningen ökat med 8,2 procent. Slås de arbetade timmarna ut per invånare, har antalet arbetade timmar minskat med 1,8 procent mellan 2000 och 2013 – från 797 till 782 timmar.

Andelen heltidsanställda 2012 var bland männen 81 procent och bland kvinnorna 64 procent. Genomsnittsinkomsten för en heltidsarbetande 2012 var 388 600 kr.

Direkt skatt på arbete

De taxerade förvärvsinkomsterna 2012 var 1 972 miljarder kronor och utgör basen för skatteberäkningen. Skatten tas ut som statlig och kommunal inkomstskatt. Den genomsnittliga kommunalskatten är 31,86 procent år 2014. Statlig inkomstskatt tas fr.o.m. 1999 ut i två skikt, med 20 respektive 25 procent. Den högsta

marginalskatten år 2014 är 56,86 procent (vid genomsnittlig kommunalskatt). År 2012 hade 15 procent av inkomsttagarna över 20 år inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Motsvarande andel för heltidsanställda män var 34 procent och för heltidsanställda kvinnor 18 procent.

Socialavgifter

Socialavgifter tas ut i olika former: *arbetsgivaravgifter* (dito egenavgifter för egenföretagare), *allmän pensionsavgift* och den *särskilda löneskatten* (tas ut på inkomster från näringsverksamhet där den skattskyldige inte är aktiv och som inte grundar rätt till förmåner, på bidrag till vinstandelsstiftelser, vissa försäkringsersättningar och pensionskostnader). År 2012 uppgick socialavgifterna till 537 miljarder kronor, och de svarade därmed för 57 procent av all skatt på arbete.

8 Skatt på kapital

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på reala och finansiella tillgångar. Ambitionen med kapitalbeskattningen är att ha en likvärdig beskattning av olika kapitalplaceringsformer för att motverka skatteplanering. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former.

Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen, såsom avkastningsskatten på kapital i pensionsfonder och fastighetsavgiften på hyreshusens bostadsdel.

Skatt på kapital idag

Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick år 2012 till 168 miljarder kronor, varav bolagsskatt 89 miljarder. Kapitalskatterna motsvarade detta år 4,6 procent av BNP och utgjorde 11 procent av det totala skatteuttaget.

Hushållens tillgångar och skulder

Individerna hade vid slutet av 2013 finansiella tillgångar på 5 766 miljarder kronor och skulder på 3 274 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 264 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus hade ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 973 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar 313 000 kr.

Olika typer av kapitalskatt

Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagets vinster.

Från 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Den kommunala fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som är satt i relation till taxeringsvärdet. Statlig fastighetsskatt tas, liksom tidigare, ut på lokaler och industrier.

År 2012 uppgick fastighetsskatten och fastighetsavgiften till sammanlagt 29 miljarder kronor, varav 16 miljarder hänförligt till bostäder.

Skatten på inkomst av kapital (räntor, utdelningar, kapitalvinster) för privatpersoner uppgick, netto, år 2012 till 28 miljarder kronor.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensionsparand och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som förvaltar de avsatta medlen. Inkomståret 2012 debiterades totalt 9,9 miljarder kronor i avkastningsskatt.

Skatten på företagets vinster, bolagsskatten, uppgick 2012 till 89 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

9 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, momsen, dels punktskatter på specifika varor och tjänster. År 2012 uppgick skatterna på konsumtion och insatsvaror till 456 miljarder kronor, motsvarande 12,4 procent av BNP eller 29 procent av de totala skatterna.

Moms

Moms tas ut i varje led i produktionskedjan och nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga. Den generella skattesatsen är 25 procent. Två lägre skattesatser är tillåtna inom EU. I Sverige beskattas livsmedel samt hotell- och res-

taurangtjänster med 12 procent och tidningar, böcker, resor med kollektivtrafik och olika kulturella aktiviteter med 6 procent. Nettouppbördens av momsen blir inkomst för staten. År 2012 uppgick den, exklusive kompensationer för moms betald av statliga myndigheter, till 334 miljarder kronor.

Punktskatter

Punktskatterna uppgick år 2012 till 122 miljarder kronor. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse under senare år och svarade 2012 för cirka 60 procent av den totala punktskatteuppbörden. I motsvarande mån har alkohol- och tobaksskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens andel av punktskatterna (exklusive skatt på drivmedel) har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. Tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten har efter Sveriges inträde i EU helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

Energi- och miljöskatterna inbringade sammanlagt 69 miljarder kronor under 2012, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja. Alkohol- och tobaksskatterna uppgick till 23 miljarder kronor, där fördelningen mellan tobaksskatt och alkoholskatt är ungefär lika mycket på vardera. Skatterna på vägtrafik utgjorde 17 miljarder kronor, importskatterna cirka 5 miljarder kronor, lotteri- och spelskatter 7 miljarder kronor samt skatt på annonser och reklam som tillsammans med ett antal avgifter utgjorde cirka en halv miljard kronor.

Energiskatterna har under senare år fått en alltmer miljömässig profil, med en förskjutning från ren energibesättning till en beskattning av miljöskadliga utsläpp. Vid sidan av energiskatterna finns även andra styrmedel för minskade utsläpp. Ett sådant är det system för handel med s.k. utsläppsrätter av växthusgaser som finns inom EU för vissa typer av anläggningar. Detta system utgör ett komplement till energibesättningen, vilket innebär att anläggningar som omfattas av denna handel medges befrielse från en stor del av koldioxidskatten.

10 Företagsbeskattning

I kapitlen 7–9 beskrivs det svenska skattesystemet utifrån olika skattebaser. I kapitel 10 ges en samlad beskrivning av företagsbeskattningen. Den skattemässiga termen för företagsbeskattning är inkomst av näringsverksamhet. En grundläggande princip för företagsbeskattning är att man utgår från det bokföringsmässiga resultatet och en annan att den ska vara neutral i förhållande till olika företagsformer.

Företagsstrukturen i Sverige

Mycket stora företag är relativt sett vanligare och medelstora mindre vanliga i Sverige än i andra länder. Antalsmässigt dominerar de allra minsta utan anställda. De enskilda firmorna och aktiebolagen är de vanligaste företagsformerna i Sverige. När det gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen dominerande och svarar för 88 procent av den totala omsättningen.

Skatt för juridiska personer

Den totala skatten för juridiska personer år 2012 uppgick till 148 miljarder kronor, varav aktiebolagen tillsammans med banker och försäkringsbolag svarade för 88 procent. Ett fåtal mycket stora bolag (0,15 procent) står för 47 procent av den totala bolagsskatten. Aktiebolagens samlade överskott för 2012 uppgick till 392 miljarder och de ackumulerade underskotten till 523 miljarder. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Andelen med redovisade underskott år 2012 var 45 procent bland de enskilda näringsidkarna och 43 procent bland delägarna i handelsbolag. De överskott som redovisas är oftast små. För endast 21 procent av samtliga enskilda näringsidkare och 21 procent av delägare i handelsbolag med överskott översteg överskottet 200 000 kr.

Nyföretagande

Under 2012 startades 69 000 nya företag i Sverige, vilket är en ökning med sex procent jämfört med året innan. Av de nya företagen startades 35 procent av företagen som aktiebolag, 6 procent som handels- eller kommanditbolag och 59 procent som enskild näringsverksamhet.

Adam Smith om skatter

I sin bok *Wealth of Nations* (1776) lade Adam Smith fast fyra grundläggande principer för beskattning.

I. Medborgarna i varje land bör bidra till statens underhåll så nära som möjligt i förhållande till sina respektive förmågor, dvs. i förhållande till de respektive inkomster de åtnjuter under statens beskydd. ...

II. Den skatt som varje individ är tvungen att betala ska vara känd i förväg och inte bestämmas godtyckligt. Tidpunkt och sätt för betalning liksom den summa som skall betalas ska vara klar och tydlig för den som ska betala och för varje annan person. ...

III. Varje skatt bör påföras vid den tidpunkt och på det sätt som bäst passar den som ska betala. ...

IV. Varje skatt bör vara konstruerad så att den tar så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar i statskassan. ...

*Översättning av Adam Smiths
fyra grundläggande principer om beskattning.*

Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I detta kapitel ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter. Introducerade perspektiv och begrepp kan bidra till tolkningen av olika statistiska data.

I det första avsnittet skisseras kortfattat ett skattesystems huvuduppgifter. Olika beskattningsprinciper behandlas i det andra avsnittet. I det tredje avsnittet introduceras en ekonomisk klassificering av de svenska skatterna.

Avslutningsvis redovisas med ett historiskt perspektiv huvuddragen i de senaste decenniernas utveckling på skatteområdet.

1.1 Skattesystemets huvuduppgifter

Det svenska skattesystemets faktiska utformning och utvecklingen på skatteområdet präglas av den sammanvägning av olika tänkbara skattepolitiska mål som görs vid olika tidpunkter. I detta avsnitt värderas inte dessa olika mål och vad de betytt för de svenska skatternas utformning och utveckling. I stället redovisas de olika huvuduppgifter som skattesystemet har och kan ha. I den skatteekonomiskt inriktade litteraturen är dessa huvuduppgifter knutna till enskilda skatters olika slag av ekonomiska effekter.

1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter

En första och helt grundläggande uppgift för skattesystemet är att finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt. I ekonomiskt avseende handlar detta fiskala syfte om att skapa ett realekonomiskt utrymme för den offentliga sektorns resursanspråk. Utan en begränsning av hushållens och företagens resursanspråk kommer samhällets knappa produktionsresurser att överutnyttjas med risk för inflation.

Det fiskala syftet handlar alltså om den reala användningen av samhällets resurser och dess fördelning på realekonomiska storheter som privat konsumtion, privata investeringar, offentlig konsumtion och offentliga investeringar. Skattesystemet finansierar också transfereringar

som går tillbaka till den privata sektorn i ekonomin, till hushåll och företag. Exempelvis påverkas hushållens disponibla inkomster, som i hög grad bestämmer den privata konsumtionen, i betydande omfattning av skattefinansierade transfereringar.

Utöver det grundläggande fiskala syftet brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter; stabilisera samhällsekonomin, jämna ut inkomstfördelningen och effektivisera resursallokeringen.

1.1.2 Stabiliseringspolitiken

Bakom det fiskala syftet ligger önskemål om samhällsekonomisk balans. Det handlar om traditionella stabiliseringspolitiska mål för den ekonomiska politiken som full sysselsättning och stabil prishöjning. Med varierande styrka har skattepolitiken under en lång följd av år utformats med hänsyn till dessa mål, där politikens inverkan på exempelvis privat konsumtion och privata investeringar har varit centrala frågor.

1.1.3 Fördelningspolitiken

En annan huvuduppgift för skattesystemet gäller dess inverkan på inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället. I första hand handlar det om skatternas omfördelning av inkomster mellan individer eller grupper på olika inkomstnivåer, dvs. skatternas effekter på den s.k. vertikala inkomstfördelningen.

Vid sidan av det vertikala rättvisebegreppet finns också en föreställning om s.k. horisontell rättvisa, där den fördelningspolitiska frågan i stället handlar om att individer med samma totala inkomster (eventuellt på samma välfärdsnivå) ska beskattas på ett likvärdigt sätt ("lika skall beskattas lika"). I 1990–91 års skattereform spelade principen om horisontell rättvisa en central roll. En förbättrad balans mellan beskattningen av kapital- och arbetsinkomster utgjorde en viktig dimension i olika likformighetssträvanden liksom önskemålen att beskatta olika slag av arbetsinkomster respektive olika slag av kapitalinkomster på ett likvärdigt sätt.¹

¹ Som ett utflöde av 1990–91 års skattereform och dess likformighetssträvanden har sedan 1996 s.k. skatteutgifter redovisats i de ekonomiska vårpropositionerna. Med skatteutgifter avses skattelättnader i förhållande till en viss norm och rapporterna innehåller också skattesanktioner (= skatteuttag utöver normen). Sedan 2008 redovisas skatteutgifterna i en skrivelse från regeringen. I skrivelsen från våren 2009 (reg.skriv. 2008/09:183) aviserades ett utvecklingsarbete kring normen där alternativ till normen om enhetlig beskattning (= i princip samma skattesats på ex. olika slag av konsumtion) ska studeras. Det gäller exempelvis hur man ska beakta s.k. externa effekter men också hur normen ska förhålla sig till principer om optimal beskattning (se vidare avsnitt 1.1.4). I grunden handlar denna fråga om hur normen för skatteutgifter ska förhålla sig till vad som är en samhällsekonomiskt effektiv beskattning.

1.1.4 Allokeringpolitiken

Förutom att skatter påverkar resursanvändningen mellan privat och offentlig sektor inverkar de också på effektiviteten i den privata resursanvändningen. Det handlar här om avvägningen mellan konsumtion och sparande, mellan olika slag av sparande och konsumtion, mellan arbete och fritid och mellan olika slag av investeringsprojekt och skatternas inverkan på individernas välfärd.

Samhällsekonomiska kostnader beaktas

För de allra flesta skatter gäller att de i mindre eller större utsträckning styr hushålls och företags val mellan olika aktiviteter. Genom denna styrning påverkas effektiviteten i samhällets användning av olika resurser. I vissa avseenden kan styreffekterna vara åsyftade. Exempelvis påverkar miljörelaterade skatter eller alkohol- och tobaksskatter prisbildningen så att individer och företag i sina beslut kommer att beakta olika slag av samhällsekonomiska kostnader i form av miljöförstöring och negativa hälsoeffekter. Sådana s.k. Pigou-skatter har en viktig funktion i det att de kan bidra till att exempelvis negativa miljöeffekter beaktas, ”internaliseras”, i prisbildningen.

Skattens påverkan styrs av priskänsligheten

Men skatter ger också i allmänhet upphov till icke avsedd styrning och effektivitetsförluster i form av s.k. överskottsbördor. Med överskottsbördan av en skatt avses den förlust av privat välfärd som uppkommer utöver den köpkraftsindragning som mäts genom de inkomster skatten ger för det offentliga.² Storleken på dessa effektivitetsförluster är förutom skattesatsernas höjd också beroende av hur pass priskänsliga efterfrågan och utbudet är på den aktuella marknaden. Priskänsligheten är betydelsefull då den bestämmer hur mycket en skatt påverkar individers eller företags val. Hög priskänslighet medför att exempelvis individens faktiska konsumtionsval vid skatter kommer att avvika mer från valet av konsumtionsnivå och sammansättning i frånvaro av skatter än vid en låg priskänslighet. Beskattning av ekonomiska aktiviteter med hög priskänslighet medför därför större välfärdsförluster än om skattebaser med låg priskänslighet väljs.

Avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål

Det faktum att olika skatter kan ge olika stora välfärdsförluster är en grundläggande före-

ställning bakom tankarna på en s.k. optimal beskattning. Vid optimal beskattning ska skatterna tas ut på ett sådant sätt att de totala effektivitetsförlusterna minimeras. I praktiken är det ofta svårt att utforma en optimal skattestruktur. Förutom administrativa problem kan kunskapen om efterfrågans och utbudets priskänslighet för olika varor eller tjänster vara otillräcklig. Därutöver aktualiseras en sammanvägning med fördelningspolitiska mål. Om man bekänner sig till principen om horisontell rättvisa (”likar skall beskattas lika”) talar detta för enhetliga skattesatser (jfr. 1990–91 års skattereform). Betonas i stället principen om vertikal rättvisa uppkommer ibland en konflikt: Det är förhållandevis vanligt att nödvändighetsvaror, exempelvis mat, där efterfrågan är förhållandevis prisokänslig, utgör en stor andel av låginkomsttagarnas konsumtion. I den faktiska skattepolitiken görs därför en avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål.

1.2 Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter på skattesystemets utformning är två grundläggande beskattningsprinciper, intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Utöver dessa finns ett antal andra principer, bl.a. neutralitetsprincipen som i korthet innebär att skatterna ska styra så lite som möjligt. Dessa alternativa principer behandlas inte här.

1.2.1 Intresseprincipen

Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika grupperns intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Det kan handla om offentliga investeringar i infrastruktur av olika slag, där skatten tas ut av dem som särskilt drar nytta av investeringen. Enligt denna princip får skatterna karaktär av avgifter, som debiteras för en viss tjänst.

1.2.2 Skatteförmågeprincipen

Enligt skatteförmågeprincipen ska skatten tas ut i förhållande till de skattskyldigas förmåga att betala skatten. Enligt vissa tolkningar av principen motiverar detta ett progressivt skatteuttag, där de med högre inkomster kan betala en större andel av inkomsten i skatt än de med lägre inkomster. Enligt andra tolkningar är principen i stället förenlig med ett proportionellt skatteuttag.

² För den enskilde individen kan överskottsbördan ”mätas” som den extrabetalning, utöver den faktiska skatten, denne är beredd att göra för att slippa skatten.

Ibland har skatteförmågeprincipen använts för att motivera bolagsskatten, där bolagen antas ha en skatteförmåga som är större än den hos företagens ägare. Ett annat område där skatteförmågeprincipen förts fram gäller beskattningen av värdestegring på olika kapital-tillgångar (exempelvis aktier eller bostäder). Enligt en viss tolkning antas skatteförmågeprincipen omöjliggöra beskattning av orealiserad värdestegring. Med denna tolkning kopplas skatteförmågeprincipen ihop med den s.k. realisationsprincipen, som innebär att värdeförändringar kan beskattas först när de realiseras.

Utöver intresse- och skatteförmågeprinciperna finns ett par andra centrala dimensioner på varje skattesystems utformning som tidvis varit aktuella i den skattepolitiska diskussionen och som därför behöver kommenteras.

1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt

En individs inkomst kan användas för antingen konsumtion (utgifter) eller sparande. Utmärkande för en inkomstskatt är att skatten utgår oberoende av om inkomsten konsumeras eller sparas. Vid en utgiftsskatt, däremot, undantas på ett eller annat sätt den del av inkomsten som sparas från beskattning.

Det svenska skattesystemet, liksom nästan alla andra länders skattesystem, bygger på en inkomstskatteprincip. Det finns dock betydande inslag av utgiftsskatt genom mervärdesskatten och olika slag av punktskatter på privat konsumtion.

1.2.4 Nominell och real beskattning

En andra central dimension gäller i vilken utsträckning olika skattebaser ska justeras när den allmänna prisnivån förändras, dvs. om inflationen ska beaktas eller ej. Frågan är aktuell i första hand vid utformningen av inkomstskatten men har också bäring på konstruktionen av olika varuskatter.

Vid en rent nominell beskattning tas inte hänsyn till att det reala värdet – köpkraften – hos en viss nominell inkomst kommer att sjunka i tider av inflation. För att motverka detta problem vid beskattningen av arbetsinkomster kan det reala skatteuttaget mellan olika år hållas oförändrat genom en indexering av skatteskalen, där olika skiktgränser och avdrag

inflationjusteras. I Sverige tillämpas ett sådant system sedan 1990–91 års skattereform.

Frågan om nominell eller real beskattning är också aktuell vid utformningen av skatterna på kapitalinkomster, eftersom inflationen urholkar såväl tillgångars som skulders reala värde. Utan inflationskorrigerande av skattebasen kommer en ökad inflation att höja det reala skatteuttaget på ränteinkomster samtidigt som de reala ränteutgifterna efter skatt sjunker.³ För Sveriges del, där de nominella kapitalinkomsterna beskattas, begränsas detta problem genom att normal-skattesatsen är förhållandevis låg (30 procent).

För varuanknutna skatter där skatteuttaget är knutet till konsumtionsvolymen, ej till konsumtionsvärdet, kommer i normalfallet det reala skatteuttaget att sjunka i perioder av inflation. Det reala skatteuttaget kan upprätthållas antingen genom årsvisa beslut av riksdagen eller genom en lagreglerad, automatisk indexering av skattesatserna. I Sverige tillämpas i princip det senare systemet sedan 1993.

1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter

Skatter kan klassificeras på många olika sätt. Indelningen i detta avsnitt bygger på att de olika skatterna ses som skatter på arbete eller som skatter på kapital. En sådan indelning är förhållandevis vanlig i den ekonomiska litteraturen. Dessförinnan ska dock en annan möjlig och vanligt förekommande distinktion uppmärksammas.

1.3.1 Direkta och indirekta skatter

Sedan lång tid tillbaka brukar de olika skatterna indelas i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna är sådana som tas ut på inkomster och på förmögenheter. De främsta exemplen i Sverige är den statliga och kommunala inkomstskatten, såväl på förvärvsinkomster som kapitalinkomster.

De indirekta skatterna är i stället sådana skatter som tas ut vid omsättning av varor och tjänster. Till denna grupp hör mervärdesskatten, men även specifika konsumtionsskatter, punktskatter, som skatterna på exempelvis alkohol och tobak. Till de indirekta skatterna

³ Betydelsen av inflationens inverkan på det reala skatteuttaget på ränteinkomster och de reala ränteutgifterna efter skatt kan illustreras med några räkneexempel. Förutsättningen är att den nominella räntan i ekonomin ges som summan av en realränta på 4 % och inflationstakten. I frånvaro av inflation blir alltså den nominella räntan 4 % medan den vid 2 % inflation blir 6 %. Det reala skatteuttaget definieras som skatteuttaget i förhållande till realräntan. Antag att nominella kapitalinkomster beskattas med 30 %. I frånvaro av inflation blir då det reala skatteuttaget 30 % av 4 % i förhållande till 4 % vilket ger 30 %, dvs. lika med det nominella skatteuttaget. Vid 2 % inflation, däremot blir det reala skatteuttaget 30 % av 6 % i förhållande till 4 %, dvs. 45 % (1,8/4), dvs. högre än det nominella skatteuttaget. För de reala ränteutgifterna efter skatt – som definieras som den nominella räntan efter skatt med avdrag för inflationen – blir det så här. I frånvaro av inflation blir den reala ränteutgiften efter skatt 2,8 % (4 - 0,3*4 - 0). Vid 2 % inflation sjunker den reala ränteutgiften efter skatt till 2,2 % (6-0,3*6 - 2).

räknas oftast också arbetsgivaravgifter och andra socialavgifter som tas ut på lönesumman eller på egenföretagares inkomster. Klassificeringen av dessa som skatter är emellertid inte självklar då de i varierande omfattning ger sociala förmåner (se nedan för distinktionen mellan skatt och avgift).

1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt

En mer ekonomiskt orienterad karakteristik av de direkta och indirekta skatterna kan baseras på begreppen skattesubjekt och skatteobjekt. Skattesubjektet är den som är skattskyldig, dvs. den som har att erlagga skatten och är formellt betalningsskyldig. Skatteobjektet, däremot, är den som bär den faktiska bördan av skatten genom att den reala disponibla inkomsten sjunker. En avvikelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt uppkommer i det fall marknadsförhållandena är sådana att skattesubjektet kan undgå bördan av skatten genom att vältra över skatten på andra grupper (konsumenter, löntagare, pensionärer, kapitalägare m.fl.)

Övervältring av skatter

I praktiken uppkommer avvikelsen mellan skattesubjekt och skatteobjekt genom att olika priser i ekonomin påverkas av skatten. Exempelvis kan en höjning av arbetsgivaravgiften, där företagen är skattesubjekt, påverka konsumentpriserna, lönerna eller vinsterna. Därigenom kommer konsumenter, löntagare och företagens ägare att i vissa proportioner få bära bördan av den avgift/skatt för vilken företagen är formellt betalningsskyldiga. Ekonomer talar här om skatters *incidens*, ett fenomen som just handlar om hur olika skatter övervältras.

Direkta skatter kan då definieras som sådana skatter som inte övervältras från skattesubjektet. Bördan av skatten "stannar" hos den skattskyldige. Motsatsvis är indirekta skatter sådana skatter som övervältras. Hur olika skatter övervältras är i grunden empiriska frågor som handlar om priskänsligheten på olika marknader. Därmed blir med nödvändighet varje gränsdragning mellan direkta och indirekta skatter något godtycklig. Ibland brukar gränsdragningen göras normativt genom att man säger att indirekta skatter är sådana skatter som inte avses att bäras av skattesubjektet.

Skatten betalas in av någon annan

Enligt ovanstående definition kan en skatt definieras som direkt skatt även om skatten levereras in av någon annan än den formellt skattskyldige. I det svenska inkomstskattesystemet tillämpas en teknik med uttag av preliminärskatt, där exempelvis arbetsgivaren för den skattskyldiges räkning betalar in skatten under inkomståret. Detsamma gäller sedan ett stort antal år tillbaka för inkomstskatten på bankräntor och vissa aktieutdelningar. Detta innebär naturligtvis inte att dessa inkomstskatter i någon ekonomisk mening övervältras på arbetsgivare eller banker och att de därför skulle klassificeras som indirekta skatter.

Direkta skatter kan ha ekonomiska verkningar utan att de övervältras. Exempelvis påverkar inkomstskatten på arbetsinkomster utbudet av arbetskraft, vilket kan påverka sysselsättning och tillväxt.

1.4 En fördelning av de svenska skatterna

Indelningen i direkta och indirekta skatter, baserad på överensstämmelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt (och bristen på överensstämmelse) kan kombineras med en annan indelning. Denna innebär att skatterna klassificeras utifrån om de är att betrakta som skatter på arbete eller skatter på kapital. Arbete och kapital antas därvid utgöra de primära produktionsfaktorerna i ekonomin.

Direkta och indirekta skatter på arbete och kapital

Med den kompletterande indelningen i skatter på arbete och skatter på kapital erhåller man fyra huvudgrupper av skatter, nämligen direkta och indirekta skatter på arbete samt direkta och indirekta skatter på kapital. I 1.1 Tabell har för år 2013 samtliga svenska skatter och avgifter klassificerats i dessa fyra huvudgrupper. Därutöver relateras inkomsterna från de olika skatterna till bruttonationalprodukten (BNP). I 1.2 Tabell redovisas mer detaljerade uppgifter.

1.1 Tabell

Skatter och avgifter på arbete och kapital år 2013, fördelning på hushåll och företag, procent av BNP

Taxes and charges on labour and capital 2013, breakdown between households and companies, percent of GDP

Hushåll	% av BNP	Företag	% av BNP
Households	% of GDP	Companies	% of GDP
Arbete (Labour)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	1,3	Arbetsgivaravgifter (Employers' social security contributions)	10,6
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	15,5	Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	0,2
Allmänna egenavgifter (Employees' social security contributions)	2,7	Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	1,0
Skattereduktion (Tax credits)	-5,5	Mervärdesskatt (VAT)	9,0
		Punktskatter privat konsumtion (Excise duties on private consumption)	1,8
		Punktskatter på näringslivets faktor användning (Excise duties on industry's factor use)	1,5
Summa arbete hushåll (Total labour households)	13,9	Summa arbete företag (Total labour companies)	24,2
Kapital (Capital)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	0,8	Bolagsskatt (Corporate income tax)	2,4
Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,4	Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,5
Kupongskatt (Withholding tax)	0,1	Avkastningsskatt pensioner (Tax on pension funds earnings)	0,2
Summa kapital hushåll (Total capital households)	1,3	Summa kapital företag (Total capital companies)	3,0
Totalt hushåll (Total households)	15,2	Totalt företag (Total companies)	27,2
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)			0,1
Summa skatter (Total taxes)			42,5

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga just nu dvs. för år 2013. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2013 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningsskatt.

Hushåll eller företag skattesubjekt

I stället för direkta och indirekta skatter skulle man också kunna tala om skatter där hushållen är skattesubjekt (de direkta skatterna) och skatter där företagen är skattesubjekt (de indirekta skatterna⁴). Med detta synsätt bär företagen inte bördan av någon skatt utan bördan fördelas på företagets kunder (genom höjda priser), de anställda i företagen (genom lägre löner) eller företagets ägare (genom lägre utdelningar

eller långsammare värdestegring på företagets aktier).

Ovanstående indelning av olika skatter och avgifter används bl.a. vid redovisningen av olika skatteförslag⁵ och vid Finansdepartementets beräkningar av budgeteffekter vid olika skatteförändringar. Särskilt vid bedömningen av de långsiktiga, varaktiga effekterna är det angeläget att beakta olika skatters eventuella inverkan på bl.a. andra skattebaser.⁶

⁴ Detta innebär att inkomstskatten för juridiska personer betraktas som en indirekt skatt, något som avviker från den gängse terminologin, där denna skatt räknas till de direkta skatterna.

⁵ Sedan 2008 gäller detta vid regeringens redovisning av bedömningar och förslag på skatteområdet i de årliga budgetpropositionerna.

⁶ För olika beräkningsmetoder, se Beräkningskonventioner 2014, metoder för effektberäkningar av ändrade skatteregler, en rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet, 2013.

1.4.1 Direkta skatter på arbete

De direkta skatterna på arbete utgörs i första hand av statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, där den kommunala inkomstskatten utgör den helt dominerande inkomstkällan för den offentliga sektorn.

Till gruppen direkta skatter på arbete räknas även de i mitten av 1990-talet introducerade allmänna egenavgifterna; för närvarande finns en egenavgift till pensionssystemet. För en kommentar till distinktionen mellan skatter och avgifter, se avsnitt 1.4.3. Det kan noteras att det finns en betydande avdragspost under denna grupp i form av skattereduktioner som i huvudsak består av kompensationen för allmän pensionsavgift, av jobbskatteavdraget som i tekniskt avseende är en skattereduktion och av HUS-avdraget.

1.4.2 Indirekta skatter på arbete

Den första och helt dominerande gruppen bland de indirekta skatterna på arbete utgörs av lagstadgade socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter och egenföretagarnas motsvarighet till dessa, de s.k. egenföretagaravgifterna (de senare ska skiljas från den allmänna pensionsavgiften). Till detta kommer den särskilda löneskatten (se nedan). Arbetsgivaravgifterna klassificeras som skatter på arbete då de, åtminstone i ett längre tidsperspektiv, får antas bäras av löntagarna genom lägre reallöner.

1.4.3 Skatter och avgifter

För arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna gäller att dessa har en dubbel karaktär, då de i ekonomisk mening delvis är att betraktas som skatter och delvis kan ses som avgifter.

Förmån kopplad till avgiften

Distinktionen mellan skatt och avgift är av central betydelse. Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till betalningen. Till skillnad från detta gäller att avgifter visserligen också kan vara obligatoriska men att det finns en förmån direkt kopplad till betalningens storlek. Ofta talar man om att avgifter baseras på försäkringsmässiga grunder, där inbetalningen svarar mot nuvärdet av framtida utbetalningar av förmåner med hänsyn tagen till olika slag av risker.

I princip bör avgiftsinkomsterna justeras ned vid en redovisning av skatteuttaget på arbete genom att de förmånsgrundande delarna tas bort. En sådan korrigering skulle bygga på de schabloner som lades fast i 1990 års skatte-

reform. Dessa schabloner ligger till grund för den särskilda löneskatt som introducerades i skattereformen och som i tabellen också hänförs till de indirekta skatterna på arbete. Det finns emellertid vissa problem med att tillämpa schablonerna vid en justering av faktiska avgiftsinkomster, varför någon korrigering inte skett. Detta innebär att skatteuttaget på arbete överskattas i tabellredovisningen. Detta gäller också för redovisningen av den allmänna pensionsavgiften (se ovan).

1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete

Till de indirekta skatterna på arbete kan också räknas mervärdesskatten och samtliga punkt-skatter på varor och tjänster. Detta kan motiveras på följande sätt.

Konsumtionsskatt på arbete eller kapital?

I en ekonomi med två primära produktionsfaktorer (här bortses från energi och andra naturresurser) gäller frågan huruvida skatter på konsumtion ska uppfattas som en skatt på arbete eller en skatt på kapital. Kännetecknande för en skatt på kapital är att den driver in en kil mellan avkastningen före skatt och avkastningen efter skatt. Frågan blir då om en skatt på konsumtion kan vara en skatt på kapital.

Antag att en person avstår från att konsumera 100 kr i dag, sparar detta belopp i ett år och därefter konsumerar det sparade beloppet inklusive ränta. Om räntan är fem procent blir konsumtionen nästa år 105 kr. Antag vidare att konsumtionsskatten uppgår till 20 procent av det konsumerade värdet. Detta innebär att personen i dag avstår från ett reall konsumtionsvärde på 80, vilket är det belopp som uppoffras om man avstår från konsumtion på 100 inklusive konsumtionsskatten. Nästa år uppgår motsvarande reala konsumtionsvärde till 84 kr (80 procent av 105). I reala termer har alltså personen sparat 80 i dag för att kunna konsumera 84 nästa år, dvs. avkastningen på det sparade kapitalet uppgår till fem procent. Nu är detta en avkastning efter skatt. Före skatt har individen i dag avstått från 100 för att nästa år kunna konsumera 105, likaledes före skatt. Men detta innebär att avkastningen före skatt på det sparade kapitalet också är fem procent, dvs. samma nivå som avkastningen efter skatt. Följaktligen kan inte konsumtionsskatten vara en skatt på kapital och blir därmed en skatt på arbete.

Permanent skatt på arbete, tillfällig på kapital

Att konsumtionsskatterna är skatter på arbete gäller om dessa skatter är oförändrade över tiden. Man säger därför att konsumtionsskatterna kan ses som *permanenta* skatter på arbete. Antag i stället att konsumtionsskattesatsen höjs, exempelvis genom att mervärdesskattesatsen höjs. Detta medför att de reala konsumtionsmöjligheterna för en individ med en viss nominell förmögenhet kommer att reduceras. Konsumtionsskatterna kan i detta fall uppfattas som en skatt på kapital, men i detta fall som en *tillfällig* skatt på kapital.

Klassificeringen av konsumtionsskatter som en skatt på arbete gäller alltså i ett permanent tillstånd där konsumtionsskatten antas vara oförändrad. Detta synsätt tillämpas också när man analyserar beskattningens inverkan på individernas arbetsutbud och i definitionen av den s.k. skattekil.

Skattekil – den totala skatteberoende marginaleffekten

Med skattekil avses den totala skatteberoende marginaleffekten på en extra arbetsinsats. Därvid beaktas förutom socialavgifterna (skattdelen av dessa, se ovan) och inkomstskatten på förvärvsinkomster också konsumtionsskatterna. Skattekil kommer därmed att ange skillnaden mellan ökningen av arbetsgivarens kostnad för arbetskraften, ibland kallad den reala produktlönen, och ökningen av individens reala köpkraft med hänsyn tagen till alla förändringar av skatter (och inkomstberoende bidrag) som påverkas av inkomstökningen, ibland kallad den reala konsumtionslönen.

Ett ännu mer utvidgat marginaleffektsbegrepp erhålls om man också beaktar hur en inkomstökning påverkar olika inkomstberoende bidrag (bostadsbidrag m.m.). Innebörden av denna totala marginaleffekt beskrivs i avsnitt 74.5.7.

Det bör noteras att skattekil beskriver de skatteförändringar som inträffar vid en marginell extra arbetsinsats. Därmed fångar den upp drivkrafterna för ytterligare en arbetsinsats för den som redan har ett arbete. Till skillnad från denna s.k. intensiva marginal talar man också om en s.k. extensiv marginal som handlar om drivkrafterna för att gå från icke-arbete till arbete. I detta fall är det skillnaden mellan det *genomsnittliga* skatteuttaget vid arbete och *genomsnittet* vid icke-arbete som är av betydelse, inte extraskatten på en extra arbetsinsats.

1.4.5 Olika marginalskattebegrepp, några räkneexempel

Skattekil kan uppfattas som en slags utvidgad marginalsatt, som avviker från andra marginalskattebegrepp. Några starkt stiliserade räkneexempel – bl.a. bortses från jobbskatteavdraget – får illustrera skillnaden mellan alternativa marginalskattebegrepp. I detta förenklade skattesystem antas socialavgifterna uppgå till 30 procent och de antas vara skatter i sin helhet. Den kommunala inkomstskatten antas också uppgå till 30 procent. För den aktuella individen gäller att han också betalar statlig inkomstskatt med 20 procent på en inkomstökning. Vidare antas allmänna egenavgifter, som antas vara avdragsgilla mot inkomstskatten, uppgå till tio procent.⁷ Konsumtionsskatterna antas utgöra 20 procent av inkomsten efter alla inkomstskatter; här förutsätts alltså individen på marginalen konsumera hela sin disponibla inkomst.

Med marginalsatt avses vanligen ökningen av den vanliga inkomstskatten som andel av en ökning av inkomsten före inkomstskatt. Vid en ökning av lönen med 100 kommer individen i det stiliserade skattesystemet att betala 50 (30+20) i extra skatt. Marginalsatten är därmed 50 procent [(30+20)/100].

Beaktas även allmänna egenavgifter kan man tala om ett annat marginalskattebegrepp. På en löneökning om 100 utgår först egenavgifter på 10. Eftersom dessa antas vara avdragsgilla vid beräkningen av statlig och kommunal inkomstskatt kommer basen för ökningen av de senare skatterna att uppgå till 90 (100-10) och ökningen av dessa skatter blir 45 [(0,3+0,2)*90]. Tillsammans med ökningen av egenavgifter ger detta en ny marginalsatt på 55 procent [(10+45)/100]. Detta brukar ibland kallas den ”synliga” marginalsatten.

Slutligen ska skattekil, det mest utvidgade marginalskattebegreppet, beräknas. Löneökningen på 100 leder i detta fall till en ökning av arbetsgivarens lönekostnad med 130, eftersom arbetsgivaravgifter utgår på löneökningen. Dessa 130 utgör basen för beräkningen av skattekil. Skatteökningen ges av ökade arbetsgivaravgifter på 30, ökad allmän egenavgift på 10 och ökade inkomstskatter på 45. Därtill kommer en konsumtionsskatteeffekt som baseras på ökningen av individens disponibla inkomst. Denna ökning uppgår till 45 (100-10-45), vilket med en konsumtionsskattesats på 20 procent ger en ökad konsumtionssatt på 9 (0,2*45). Den totala skatteökningen blir då 94

⁷ I detta starkt stiliserade exempel bortses från den skattereduktion som ges för allmän pensionsavgift med 100 % av avgiften (från 2006) och avdragsrätten som förknippas med denna begränsning.

(30+10+45+9). Om detta relateras till ökningen av lönekostnaden på 130 erhålls en skattekil på 72,31 procent (94/130). Om konsumtionskatteffekten skulle exkluderas, erhålls en skattekil på 65,38 procent (85/130).

Räkneexemplen illustrerar att det finns stora skillnader mellan olika marginalskattebegrepp.

1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning

Mervärdesskatten och punktskatter på privat konsumtion kan alltså uppfattas som skatter på arbete. Frågan är då vad som gäller för de punktskatter som utgår på näringslivets faktor användning, exempelvis den koldioxidskatt som utgår på näringslivets energianvändning. Detta är i hög grad en empirisk fråga och klassificeringen är ingalunda självklar. Den empiriska frågan gäller i vilken utsträckning skatter på energi kommer att vältras över på andra skattebaser. När dessa punktskatter i tabellen redovisas som (implicita) skatter på arbete har nedanstående synsätt tillämpats.

Övervältring på produktionsfaktorn arbete

En första fråga gäller om producenten kan övervältra en skattehöjning ”bakåt” på producenter i tidigare led. I den utsträckning priserna på exempelvis energi är internationellt givna, dvs. ej påverkas av den svenska efterfrågan, något som gäller för exempelvis oljeprodukter, är en sådan övervältring inte möjlig. Därmed reduceras frågan om övervältring till att gälla bördans fördelning mellan de primära produktionsfaktorerna arbete och kapital. Denna fördelning beror på vilken av dessa faktorer som har den högsta utbudselasticiteten. Detta handlar här om den relativa känsligheten i utbudet av arbete och kapital vid förändringar i löner och kapitalavkastning.

I en öppen ekonomi som den svenska, där kapitalmarknaden i allt större utsträckning blir integrerad med de internationella kapitalmarknaderna och där produktpriserna, särskilt de på den konkurrensutsatta sektorns produkter, bestäms på de internationella marknaderna, kommer avkastningen efter skatt på realkapital i allt väsentligt att vara internationellt bestämd. Detta gäller på lång sikt. På kort och på medellång sikt kan avkastningen sjunka som ett resultat av höjda insatsfaktorpriser. Denna sänkta avkastning tenderar dock att dämpa investeringsaktiviteten, vilket på lång sikt resulterar i ett lägre kapitalbestånd (per sysselsatt). Detta tenderar att återställa kapitalavkastningen

efter skatt till den internationellt givna nivån och att reducera reallönerna. På detta sätt sker på lång sikt en övervältring på produktionsfaktorn arbete.

För det fall företagen har möjlighet/väljer att vältra över skatten på produktpriserna kommer detta att vid rörliga växelkurser ge en nedskrivning av den svenska kronan. Detta tenderar att höja den inhemska prisnivån och därmed urholka realvärdet av den privata konsumtionen. Till den del transfereringar till hushållen inte är fullständigt prisindexerade kommer bördan av faktorskatten att fördelas mellan löntagare och transfereringsmottagare (framför allt pensionärerna). Eftersom transfereringar kan uppfattas som uppskjuten arbetsinkomst gäller även i detta fall att faktorskatten blir en (implicit) skatt på arbete.

Med ovanstående synsätt kan man följaktligen uppfatta skatter på näringslivets faktor användning som en indirekt skatt på arbete på samma sätt som gäller för arbetsgivaravgifterna. För att markera att klassificeringen inte är självklar, särskilt på kort och medellång sikt, har dock dessa skatter särredovisats i tabellen.

Särskilda skatter på energiproduktion

Ovanstående gäller för indirekta skatter på näringslivets faktor användning. Bland punktskatterna finns förutom de speciella konsumtionsskatterna och faktorskatterna ett antal övriga skatter som utgår på produktionen och där situationen är något annorlunda. Det handlar här om energiproduktionen, där det finns en särskild skatt på kärnkraftsel och en fastighets-skatt på vattenkraftverk. Till den del förhållandena på energimarknaderna är sådana att dessa skatter kan vältras över på energipriset gäller samma synsätt som för faktorskatterna och dessa skatter blir därmed skatter på arbete. Om de däremot fungerar som en skatt på ”översvinster” i viss energiproduktion ska skatterna i stället klassificeras som en skatt på kapital.

1.4.7 Direkta skatter på kapital

Till de direkta skatterna på kapital hör den (statliga) inkomstskatten på fysiska personers kapitalinkomster i form av räntor, utdelningar och realisationsvinster. Av tabell 1.1 framgår att denna skatt under det aktuella året gav ett överskott. Detta förklaras av att skatten på de positiva kapitalinkomsterna (inkomsträntor, utdelningar och reavinster) överstiger de skattek reduktioner som medges för utgiftsräntor och realisationsförluster.⁸

⁸ Detta innebär att en sänkning eller ett borttagande av den personliga kapitalinkomstskatten skulle ge en förhållandevis begränsad försvagning av de offentliga finanserna. Detta gäller emellertid vid en rent statisk beräkning; ett lägre skatteuttag på kapitalinkomster skulle öka avståndet till beskattningen av arbetsinkomster och därmed ge incitament till skattebetingad omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster (se särskilt situationen för fåpersonersägda aktiebolag). Detta illustrerar den spänning som finns mellan olika önskemål dels att motverka rörligheten hos den mer eller mindre lättflyktiga kapitalskattebasen i den öppna ekonomin, dels att av interna skattepolitiska skäl upprätthålla ett likformigt skatteuttag och varaktig finansiering av offentliga utgifter. Till detta kommer de fördelningspolitiska önskemålen.

Vidare hör fastighetsskatten, till den del den utgår på privatbostäder, till de direkta skatterna på kapital, liksom kupongskatten på aktier.

1.4.8 Indirekta skatter på kapital

Till denna grupp av skatter hör inkomstskatten för juridiska personer, eller i dagligt tal bolagsskatten. Denna klassificeras som en indirekt skatt på kapital då den till skillnad från skatten på personliga kapitalinkomster i princip kan övervältras på andra grupper i samhället. I en öppen ekonomi som den svenska, där företagen möter ett på de internationella kapitalmarknaderna bestämt avkastningskrav, tenderar exempelvis förändringar i bolagsskatteuttaget att på lång sikt via förändrade investeringar påverka reallönenivån i ekonomin (jämför resonemanget ovan om faktorskatter). Detta innebär att bolagsskatten, om man anlägger ett långsiktigt tidsperspektiv, kan uppfattas som en implicit och indirekt skatt på arbete.

Den del av fastighetsskatten som betalas av juridiska personer räknas också till de indirekta skatterna på kapital då skatten kan övervältras på andra grupper (bl.a. hyresgäster).

Till gruppen indirekta skatter på kapital har slutligen förts den särskilda avkastningsskatt som utgår på visst pensionskapital (se avsnitt 8.8). Bördan av denna skatt faller på pensions-spararna även om försäkringsbolagen och pensionssparinstituten är skattskyldiga.

1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar

I anslutning till resonemanget om direkta och indirekta skatter på kapital kan ytterligare en central distinktion göras. De direkta skatterna på kapital kan uppfattas som en skatt på svenskers sparande. De indirekta skatterna på kapital (med undantag för avkastningsskatten på pensionssparande), däremot, kan uppfattas som en skatt på investeringar i Sverige. Alternativt talar man ibland om skatter på sparande som skatt på *ägt* kapital medan skatterna på investeringar ses som skatt på i Sverige *använt* kapital.

Beroendet av de internationella kapitalmarknaderna

Att man kan tala om skatter på sparande och skatter på investeringar har att göra med den svenska ekonomins öppenhet, särskilt beroendet av de internationella kapitalmarknaderna. Det senare beroendet innebär att den identitet mellan sparande och investeringar som måste gälla för en sluten ekonomi bryts genom att svenskers sparande kan finansiera (real) investeringar i utlandet och genom att (real)

investeringar i Sverige kan finansieras genom utlänningars sparande.

Den svenska ekonomins öppenhet medför att förändringar i exempelvis beskattningen av personliga kapitalinkomster i första hand får antas påverka svenskers sparande men inte nödvändigtvis investeringarna i Sverige. På motsvarande sätt medför förändringar i exempelvis bolagsskatten i första hand att investeringarna påverkas medan effekterna på svenskers sparande är mer oklar.

Distinktionen tydlig på lång sikt

I vilken utsträckning ovanstående distinktion gäller är en empirisk fråga. För mindre företag kan hävdas att dessa för sin kapitalförsörjning på olika sätt är avgränsade från de internationella kapitalmarknaderna. Då kan förändringar i den personliga kapitalbeskattningen påverka investeringarna i dessa företag och på motsvarande sätt kan förändringar i företags-skattegrupperna påverka ägarnas och långivarnas sparande. På lång sikt, och som en följd av en allt större internationell integration, torde dock distinktionen mellan de direkta och indirekta skatterna på kapital att bli allt mer tydlig vad avser deras olikartade verkningar på sparande och investeringar i Sverige.

1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de svenska skatternas utveckling under det senaste kvartseklet. Beskrivningen anknyter till den övergripande statistiska redovisningen i kapitel 2 men också till de ekonomiska begrepp som introducerats tidigare i detta kapitel.

1.5.1 Från sam- till särbeskattning

Fram till i början av 1970-talet tillämpades sambeskattnings av giftas inkomster, vilket innebar att makars inkomster lades samman vid beskattningen. Detta innebar att skatteförmågan knöts till hushållet, inte till de enskilda individerna i hushållet. I kombination med en progressiv beskattning medförde sambeskattnings att margineffekterna på extra arbetsinsatser kom att bli förhållandevis höga. Sett i ljuset av den parallella utvecklingen med en ökad förvärvsfrekvens bland kvinnor sågs detta som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt. Mot denna bakgrund infördes särbeskattnings fr.o.m. inkomståret 1971.

Övergången till särbeskattnings innebar emellertid inte att alla inlag av sambeskattnings försvann från skattesystemet.

Genom den införda särbeskattningen kom grundavdrag vid beskattningen att ges till alla medlemmar i ett hushåll, inklusive barnen. Då förvärvsinkomster och kapitalinkomster (enligt den terminologi som gäller efter 1990–91 års skattereform) beskattades enligt en och samma skatteskala medförde detta att ett utrymme skapades för skattebetingade förmögenhetsöverföringar från föräldrar till barn. I kombination med de extra avdrag för kapitalinkomster som tillämpades gav detta en betydande skattefrihet för kapitalinkomster. Först i och med 1990–91 års skattereform och införandet av en separat kapitalbeskattning utan grundavdrag upphörde denna skattefrihet.

1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning

Under det senaste kvartssekle har en ökande andel av de offentliga utgifterna kommit att finansieras genom indirekta skatter. Detta har skett trots att exempelvis kommunalskatteuttaget ökat genom en höjning av den genomsnittliga utdebiteringen från 21,00 kr år 1970 till 31,73 kr år 2013 (exklusive kyrkoavgift och begravningsavgift). Andelsförskjutningen från direkta till indirekta skatter blir än mer markerad om man beaktar att olika socialförsäkringsersättningar, sjukpenning m.m. gjordes skattepliktiga under 1970-talet. Denna ”bruttificering” av transfereringarna har tenderat att upprätthålla andelen inkomster från de direkta skatterna.

Uttaget av socialavgifter har ökat

Den ökande andelen indirekta skatter reflekterar i huvudsak två förhållanden. För det första har uttaget av socialavgifter ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet och övergången från en netto- till en bruttoprincip i sjukförsäkringen. Det ökade uttaget av socialavgifter reflekterar också olika försök under 1970-talet att genom skatteomläggningar underlätta avtalsrörelserna. De tre s.k. Hagauppgörelserna i mitten av 1970-talet innebar att sänkningar av inkomstskatten finansierades genom ökade arbetsgivaravgifter. Under 1990-talet har dock uttaget av arbetsgivaravgifter sjunkit, bl.a. som en följd av förändrad finansiering av pensionssystemet (med introduktion av allmän pensionsavgift).

För det andra har som ett led i finansieringen av offentliga sektorns utbyggnad skattesatsen i mervärdesskatten, som 1969 avlöste den sedan 1958 existerande omsättningskatten, successivt höjts under perioden. I och med 1990–91 års skattereform breddades också basen för mervärdesskatten.

Punktskatter har fått större betydelse

Olika punktskatter har också i ökad omfattning bidragit till finansieringen av offentliga utgifter. Sedan lång tid har gällt att särskilt skatterna på alkohol- och tobak av hälsopolitiska motiv höjts i takt med inflationen.

1994 infördes för flertalet övriga punktskatter en automatisk indexering av skattesatserna. Tillsammans med den ökade betydelsen för mervärdesskatten bidrog detta till att den reala karaktären på det svenska skattesystemet förstärktes. Sedan 1998 är dock indexeringen begränsad till energi- och koldioxidskatterna. Skatterna på energi har också höjts och inslaget av miljöstyrning har ökat, bl.a. genom införande av koldioxidskatt år 1991. Under 1990-talet kom denna tendens att förstärkas.

1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet

Under 1970-talet uppmärksammades problemen med smala skattebaserna i kombination med höga skattesatser. Smala skattebaserna innebar bl.a. en oenhetlighet i beskattningen av olika inkomster som möjliggjorde skatteanpassningar av olika slag.

En tidig reaktion på detta problem var diskussionen i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet kring möjligheten att införa olika bruttoskatter, bl.a. den s.k. promsen. Några nya skatteformer genomfördes dock inte utan i stället gjordes förändringar i existerande system.

Ett första steg togs genom 1981 års skatteuppgörelse (”den underbara natten”). Denna innebar att den tidigare obegränsade rätten till ränteavdrag successivt begränsades under inkomståren 1983–85. Därigenom kom det skattemässiga värdet av ränteavdrag i princip att maximeras till 50 procent år 1985. För personer vars intäkter av kapital översteg utgifterna för kapital kvarstod dock rätten till fullt skattemässigt avdrag mot den aktuella marginalskatten.

Det stora steget mot basbreddningar togs dock genom 1990–91 års skattereform med betydande basbreddningar vid beskattningen av såväl förvärvs- som kapitalinkomster (se nedan).

1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning

Före 1990-talet var inflationen hög i den svenska ekonomin. Detta och önskemål att skapa ett skattesystem som verkar stimulerande på sparandet gjorde att olika modeller för utgiftsskatt och real beskattning utredes i flera omgångar under 1980-talet. Ingen av modellerna förverkligades dock, bl.a. med hänvisning till internationella komplikationer. Från år 1984 fram till och med år 1990 innehöll dock

beskattningen av juridiska personer ett reall inslag genom den s.k. vinstdelningsskatt som var en väsentlig finansiering vid uppbyggnaden av löntagarfonder.

1.5.5 1990–91 års skattereform

1990–91 års skattereform, som i allt väsentligt genomfördes i två steg under inkomståren 1990 och 1991, innebar en genomgripande förändring av stora delar av det svenska skattesystemet. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av de tendenser som gällt sedan tidigare med ökat inslag av särbeskattning, en ökad vikt för indirekta skatter och genom betoning av olika basbreddningar.

Syftet var ökad effektivitet och rättvisa

Genom reformen sänktes också de formella skattesatserna i syfte att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning på olika områden. Likformighet i beskattningen av olika slag av inkomster var en ledstjärna men denna betoning av horisontell rättvisa förenades med önskemål att åstadkomma ett fördelningsmässigt acceptabelt utfall även mätt som effekterna på den vertikala inkomstfördelningen. Olika basbreddningar i syfte att förstärka den horisontella rättvisan kan också bidra, och bidrog också, till att förbättra den vertikala rättvisan.

Styrande inslag bort

Det tidigare skattesystemet med dess smala skattebaser var också ett uttryck för olika ambitioner att påverka ekonomin i stabiliseringspolitiskt avseende. Särskilt gällde detta företagsbeskattningen där det bl.a. fanns en möjlighet för företagen att avsätta till s.k. investeringsfonder och där fondanvändningen styrdes av offentliga beslut. För att finansiera skattebortfallet genom sänkta skattesatser togs dessa möjligheter bort. Men elimineringen av de styrande inslagen i skattesystemet motiverades också med hänvisning till tidigare erfarenheter. Dessa indikerade att det var problematiskt att styra med tillfredsställande effektivitet, bl.a. beroende på att det tar tid innan olika åtgärder får effekt.

Nominell princip

1990–91 års skattereform innebar också en renodling av en nominell princip vid beskattningen. Särskilt markerat var detta vid reformeringen av kapitalbeskattningen med införandet av separat, proportionell beskattning med 30 procent av nominellt definierade kapitalinkomster. Genom basbreddningar i kapitalbeskatt-

ningen försvann tidigare inslag av skattefrihet (olika avdrag). Dessutom eliminerades tidigare reala inslag i beskattningen av reavinster vid försäljningen av egna hem. Genom införande av avkastningsskatt på visst pensionskapital togs också ett tidigare betydelsefullt inslag av utgiftsskatt bort.

1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen

1990–91 års skattereform utvärderades av en särskild kommitté, KUSK.⁹ Kommittén konstaterade att de grundläggande reformprinciperna i huvudsak behållits, även om vissa avsteg gjorts.

Utvecklingen under de första tio åren efter skattereformen innebar att skatteuttaget på arbete ökade, genom introduktion av allmänna egenavgifter men också genom förändringar i skatteskalen (ofullständig uppindexering av grundavdrag och skiktgränser och införande av ett extra skalsteg vid uttag av statlig inkomstskatt). Med början år 2000 inleddes dock en sänkning av skatten på arbete genom att individerna komparerades för den allmänna pensionsavgiften genom en skattereduktion, en kompensation som var fullt genomförd 2006. Därefter har skatten på aktiva arbetsinkomster sänkts ytterligare genom det jobbskatteavdrag som infördes 2007 och som därefter har förstärkts i ytterligare fyra steg. Fr.o.m. 2007 har också inslaget av optimal beskattning ökat, särskilt genom att den del av arbetskraftskostnaden som består av socialavgifter differentierats genom skattekreditering eller genom reducerade avgifter med avseende på individernas ålder men också genom olika skattereduktioner, t.ex. HUS-avdraget.

Hänsynen till internationella krav kommer att vara ett bestående inslag i den framtida skattepolitiken. Det handlar bl.a. om möjligheten att uthålligt finansiera offentliga utgifter i en miljö där flera skattebaser är rörliga över gränserna. Detta ger bl.a. nya villkor för beskattningen av kapitalinkomster men även av beskattningen av vissa varor och tjänster.

Begrepp som skattekonkurrens och skatteharmonisering blir allt viktigare både som ett resultat av den allmänna internationaliseringen och av Sveriges medlemskap i EU. Medlemskapet i EU har också påverkat och kommer att påverka svenska skatteregler genom utvecklingen av EG-rätten. Exempelvis blir det i tilltagande grad allt svårare att behålla olika slag av uppskjuten beskattning. Som exempel på internationaliseringens betydelse för skattepoli-

⁹ SOU 1995:104.

tiken kan nämnas sloandet av förmögensskatten 2007 och sänkningen av bolagsskattesatsen 2009 samt den ytterligare sänkningen av bolagsskatten 2013.

Ett annat tema i den framtida skattepolitiken gäller möjligheten och önskvärdheten av en ökad miljörelatering av skattesystemet. Denna

handlar om att ge ökad vikt åt skatter på miljöskadliga aktiviteter. Under senare år har vid sidan av skatterna införts ett antal nya styrmedel i miljö- och klimatpolitiken, exempelvis genom ett europeiskt system för handel med utsläppsrätter. Därmed blir samordningen mellan skatter och andra styrmedel en central fråga.

1.2 Tabell

Specifikation av skatterna i 1.1 Tabell med klassificering enligt inkomstitlarna i statsbudgeten samt enligt OECD, mnkr och andelar av BNP 2013

Breakdown of the taxes in Table 1.1 with reference to the revenue headings in the Swedish budget and OECD, 2013, MSEK and share of GDP

	Belopp, mnkr	Procent av BNP	Inkomstittel statsbudgeten	OECD
	Amount, MSEK	Percent of GDP	Revenue headings Swedish budget	OECD
Skatter på arbete (Taxes on labour)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	47 336	1,3%	1111, 1131, 1620	1110
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	584 442	15,5%	1115	1110
Allmänna egenavgifter (Social security contributions, employees)	101 325	2,7%	1121	2100
Skattereduktioner (Tax reductions)	-206 489	-5,5%	1140–1160	1110
Andel skatter på arbete, hushåll (Share taxes on labour, households)	526 613	13,9%		
Företag (Companies)				
Arbetsgivaravgifter (Social security contributions, employers)				
Efterlevandepensionsavgift (Basic retirement pension)	15 693		1215	2200
Sjukförsäkringsavgift (Health)	58 365		1211, 1221	2200
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	39 007		1216	2200
Arbetseskadeavgift (Occupational injury)	4 022		1213	2200
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	119 576		1214, 1261	2200
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	34 854		1212	2200
Allmän löneavgift (Wage tax)	131 670		1217	2200
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)	-788		1218	2410
Nedsättningar sjöfart (Shipping support)	-1 483		1281	2410
Summa (Total)	400 917	10,6%		
Egenföretagaravgifter (Social security contributions, self-employed)				
Efterlevandepensionsavgift (Survivor's pension)	466		1245	2300
Sjukförsäkringsavgift (Health)	483		1241	2300
Arbetseskadeavgift (Occupational injury)	119		1243	2300
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	3 811		1244, 1261	2300
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	1 036		1242	2300
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	0		1246	2300
Allmän löneavgift (Wage tax)	3 936		1247	3000
Generell nedsättning (General support)	-1 434		1283	2300
Regional nedsättning (Regional support)	-80		1284	2300
Summa (Total)	8 335	0,2%		
Särskild löneskatt (Tax on special parts of earned income and pension costs)	37 731	1,0%	1270	3000
Mervärdesskatt (VAT)	338 675	9,0%	1410	5111
Punktskatter på privat konsumtion (Excise duties, private consumption)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	3 933		1433–1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	9 483		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	8 879		1432	5121
Koldioxidskatt (Carbon dioxide, petrol excl.)	4 556		1442–1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	7 076		1441	5121
Försäljningskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonsskatt (Registration tax, motor vehicles)	8 275		1471	5121
Trängselskatt (Congestion tax)	1 493		1474	5121
Tobaksskatt (Tobacco)	11 136		1421	5121
Skatt på alkohol (Alcohol)	12 217		1422–1426	5121
Reklamskatt (Advertisement)	244		1486	5126
Spelskatt (Gambling)	15		1483	5126
Lotterivinstskatt (Lottery prize)	1 293		1484	1120
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				5126
Summa (Total)	68 599	1,8%		

	Belopp, mnkr Amount, MSEK	Procent av BNP Percent of GDP	Inkomsttitel statsbudgeten Revenue headings Swedish budget	OECD OECD
Punktskatter näringslivets faktoranvändning (Excise duties, companies)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	4 806		1433–1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	11 590		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	2 220		1432	5121
Koldioxidskatt, ej bensin (Carbon dioxide, petrol excl.)	10 630		1442–1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	1 769		1441	5121
Försäljningsskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonskatt (Registration tax, motor vehicles)	3 218		1471	5212
Vägavgifter (Roads)	752		1472	5113
Naturgrusskatt m.m. (Gravel etc.)	91		1453, 1458	5128
Skatt på kärnkraftsel (Nuclear power tax)	4 038		1455	5121
Avfallsskatt (Waste tax)	119		1456	5121
Svavelskatt, råttalolja (Sulphur tax)	14		1451–1452	5121
Miljöskatt handelsgödsel, bekämpningsmedel (Fertilizes and biocides)	92		1454	5113
Systembolaget AB:s överskott (Alcohol Monopoly Retailing)	116		1481	5122
Inlev. överskott från Svenska spel (Gaming Monopoly Retailing)	5 269		1482	5122
Konc.avg. på televisionens område (Television concession Fees)	0		1487	5128
Granskningsnämnden (Broadcast Commission Fees)	8		1489	5128
Lotteriavgifter (Lottery Fees)	34		1485	5128
Miljöskyddsavgift (Environmental Protection Fees)	0		1459	5128
Avgifter för Kemikalieinspektionen (Chemicals Inspectorate Fees)	2		1457	5128
Lokalradioavgifter (Local Radio Fees)	128		1488	5128
Skatt på import (Tax on imports)	5 221		1500	5128
Avgifter för telekommunikation (Tele Communication Fees)	109		1491	5128
Insättningsgarantiavgift (Fees, Deposit Guarantee Board)	4 370		1641	5126
Kärnbränslefonden (Nuclear Fund)	2 478		1642	5126
Nox-avgifter m.m. (Nox)	671		1643–1645	5126
Summa (Total)	57 745	1,5%		
Andel skatter på arbete, företag (Share taxes on labour, companies)	912 001	24,2%		
Skatter på kapital (Taxes on capital)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	31 505	0,8%	1310	1110
Fastighetsskatt (Real estate tax)	13 516	0,4%	1351	4110
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)				
Förmögenhetsskatt m.m. (Net wealth tax etc.)	0		1371	4210
Arvsskatt (Inheritance)	-4		1381	4310
Gåvoskatt (Gifts)	0		1382	4320
Kupongskatt (Withholding tax)	4 145		1331	1110
Summa (Total)	4 140	0,1%		
Andel skatter kapital, hushåll (Share of taxes on capital, households)	49 162	1,3%		
Företag (Companies)				
Bolagsskatt (Tax on profits)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	89 594		1321, 1322, 1630	1210
Tjänstegrupppliv (Tax on life groupinsurances)	678		1290	4400
Förmögenhetsskatt (Net wealth tax)	0		1372	4220
Summa (Total)	90 272	2,4%		
Fastighetsskatt (Real estate tax)	17 296	0,5%	1312	4120
Avkastningsskatt pensionsmedel (Tax on pension funds)	6 482	0,2%	1121	1210
Andel skatter kapital, företag (Share of taxes on capital, companies)	114 050	3,0%		
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				
Stämpelskatt (Stamp duty)	8 913		1360	4400
Skattetillägg och förseningsavgifter (Charges for delay etc.)	1 806		1620, 1630	6200
Restförda skatter, hushåll (Tax arrears, households)	-2 105		1611	1110
Restförda skatter, företag (Tax arrears, companies)	-4 511		1612	1210
Summa ej fördelade skatter (Total taxes not allocated)	4 102	0,1%		
Summa skatter, andel av BNP (Total taxes, percent of GDP)	1 605 929	42,5%		

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga dvs. för 2013. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2013 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningsskatt.

Lästips:

Som en allmän introduktion av lärobokskaraktär till skatteekonomiska frågeställningar finns
– Hansson, Ingemar, och Norrman, Erik, Skatter, teori och praktik, SNS, 1996

En behandling av de centrala skatteekonomiska frågeställningarna tillämpade på en faktisk reform, 1990–91 års skattereform, finns i
– Agell, J, Englund, P och Södersten, J, Svensk skattepolitik i teori och praktik; 1991 års skattereform, Bilaga 1 till SOU 1995:104 som bl.a. sammanfattar de olika expertstudier som gjorts i utvärderingen av 1991 års skattereform.

En annan, engelskspråkig, introduktion av lärobokskaraktär ges i
– Rosen, Harvey S, och Gayer, Ted, Public Finance 9 uppl, McGraw-Hill, 2010
eller som ett alternativ
Tresch, Richard W, Public Sector Economics, Palgrave Macmillan, 2008

En mer tekniskt avancerad framställning, ges i
– Myles, G.D, Public Economics, Cambridge University Press, 1995

Som en likaledes tekniskt avancerad framställning av handboksakaraktär för fackekonomier gäller
– Auerbach, A.J och Feldstein, M, Handbook of Public Economics, Volume I (1986), volume II (1987), volume III (2002) och volume IV (2002), North-Holland

För en diskussion av skattepolitikens förutsättningar i små, öppna ekonomier, finns artikelsamlingen
– Andersen, T.M, Moene K.O och Sörensen, P.B, Tax Policy in Small Open Economies, Blackwell, 1994

Det offentliga utredningsväsendet har under de senaste årtiondena producerat ett stort antal betänkanden kring olika skattefrågor. Nedan anges betänkanden där frågeställningar av ett mer principiellt och övergripande slag behandlas. För en redovisning av faktiska förslag till riksdagen hänvisas till olika skattepropositioner som finns förtecknade i riksdagstrycket för respektive år.

Frågor kring utgiftsskatt behandlas i
– Progressiv utgiftsskatt – ett alternativ? Rapport av 1972 års skatteutredning, SOU 1976:62
– Utgiftsskatt – teknik och effekter, betänkande av utgiftsskattekommittén, SOU 1986:40

Frågor kring real och nominell beskattning behandlas i
– Real beskattning, betänkande av realbeskattningsutredningen, SOU 1982:1–3
– Inflationskorrigerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om inflationskorrigerad inkomstbeskattning, SOU 1989:36

Företagsskattefrågor behandlas i
– Beskattning av företag, slutbetänkande av företagsskatteberedningen, SOU 1977:86–87

Frågor om bruttoskatter behandlas i
– Bruttoskatter, preliminär redovisning från bruttoskattekommittén, Ds B 1979:3
– Allmän produktionsfaktorskatt, betänkande av bruttoskattekommittén, Ds B 1981:15

Som ett underlag för 1990–91 års skattereform finns följande betänkanden från tre olika utredningar, nämligen
– Reformerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad inkomstbeskattning, SOU 1989:33, del I–IV
– Reformerad företagsbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad företagsbeskattning, SOU 1989:34, del I–II
– Reformerad mervärdesskatt, betänkande av kommittén för indirekta skatter, SOU 1989:35, del I-II

Den officiella utvärderingen av 1990–91 års skattereform finns i
– Skattereformen 1990–1991 – en utvärdering, kommittén för utvärdering av skattereformen, SOU 1995:104

Den dåvarande regeringens värdering av skattereformen finns i
– 1990–91 års skattereform – en värdering, bilaga 6 till budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1)

Frågor om tjänstesektorns beskattning behandlas i
– Uppskattad sysselsättning – om skatternas betydelse för den privata tjänstesektorn, betänkande av Tjänsteutredningen, SOU 1994:93
– Skatter, tjänster och sysselsättning, betänkande av Tjänstebeskattningsutredningen, SOU 1997:17

Frågor om skatteväxling behandlas i
– Skatter, miljö och sysselsättning, slutbetänkande och underlagsrapporter från Skatteväxlingskommittén, SOU 1997:11

Internationaliseringens betydelse för den framtida svenska skattestrukturen behandlas i
– Våra skatter? Betänkande från Skattebasutredningen, SOU 2002:47, 2002 och i två bilagevolymerna med expertrapporter, volym A och volym B, 2002. Frågorna behandlas också av akademiska ekonomer i ett särskilt temanummer av Swedish Economic Policy Review, Vol. 9, Number 1, Spring 2002.

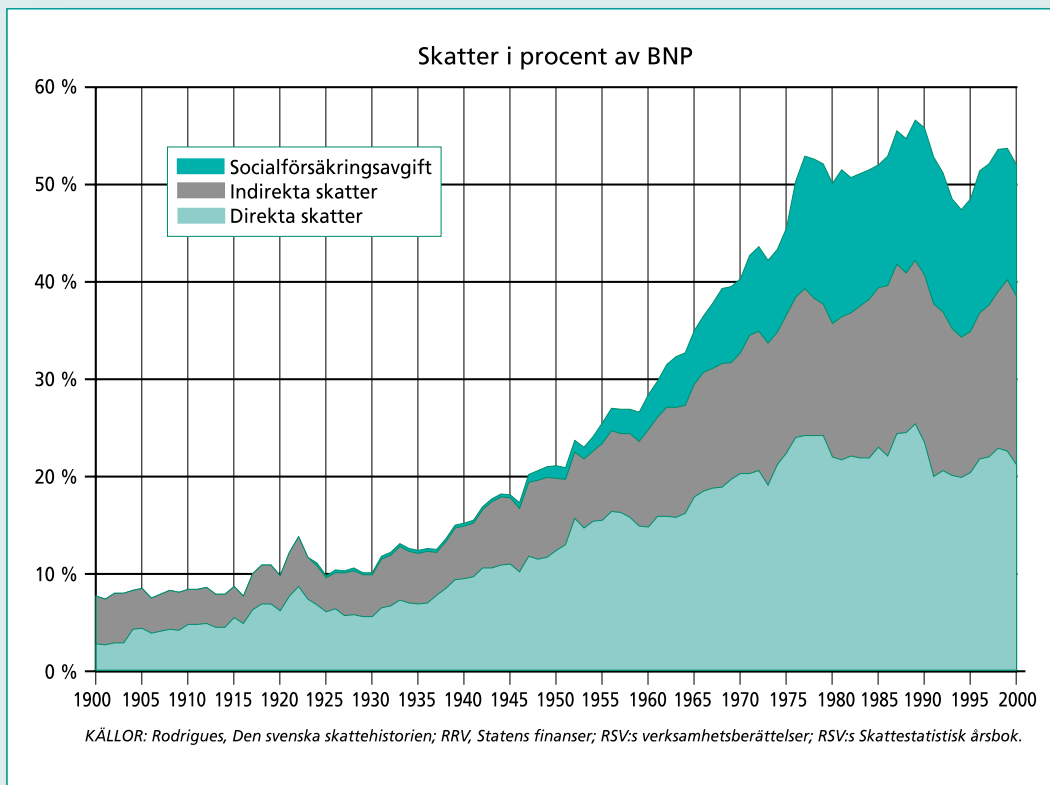
Frågor om näringslivets energibesiktning behandlas i
– Svåra skatter! Betänkande från Skatteenedsättningskommittén, SOU 2003:38

Frågor om beskattningen av fåmansägda aktieföretag ("3:12-bolag") behandlas i
– Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet (Per-Olof Edin, Ingemar Hansson, Sven-Olof Lodin), rapport till Finansdepartementet, januari 2005.

En värdering av mervärdesskatten finns i
– På väg mot enhetlig mervärdesskatt, SOU 2006:90

En aktuell jämförelse av beskattningen av olika organisationsformer (enskilda näringsidkare, ägare till 3:12-bolag, onoterade aktieföretag och noterade aktieföretag) ges i
– The Taxation of Business Income in Sweden, A report prepared for the Swedish Ministry of Finance by Professor Peter Birch Sörensen, May 2008.

Det svenska skattesystemets effektivitetssegenskaper med en värdering av olika skatters (bolagsskatt, arbetsinkomstskatt, kapitalskatter och konsumtionsskatter) effekter på effektivitet och välfärd inom ramen för allmän jämviktsmodell för en liten öppen ekonomi behandlas i
– Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges, Report to the Expert Group on Public Economics, ESO 2010:4, av professor Peter Birch Sörensen, 2010.

Nationalräkenskaperna

Föreställningen om ett ekonomiskt kretslopp kom till uttryck redan i en skrift från år 1758, Tableau économique, som till författare hade Francois Quesnay. Han var den främste företrädaren för fysiokraterna, och om honom har det sagts att han var den förste som gav nationalekonomin karaktär av vetenskap.

Bristen på ekonomisk statistik gjorde att Tableau économique måste bygga på antagna siffror. Bortsett från detta var den något av en nationalräkenskap och belyste det kretslopp som jordbrukets och industrins årliga produktionsresultat gav upphov till, liksom den slutliga fördelningen av detsamma.

För Quesnay, som var läkare, låg likheten mellan det ekonomiska kretsloppet och blodcirkulationen nära till hands. Vid en tid då man trodde att guld och silver utgjorde ett lands rikedom, hävdade Quesnay att välståndet i stället kom från den produktion som flöt fram ur folkhushållet.

Tableau économique kom också att betraktas som en märklig upptäckt, jämförbar med uppfinnandet av skrivkonsten och pengarna. Bland de besökare, som hos Quesnay studerade tablån, var en man från Skottland vid namn Adam Smith (1723–1790), som fått hedersnamnet ”nationalekonomins fader”.

Källa: Göran Gustavsson, Per Anders Örtendahl "Nationalräkenskap" Studentlitteratur Lund 1980.

Sektorn offentlig förvaltning i nationalräkenskaperna

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs översiktligt den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter med hjälp av nationalräkenskapernas uppgifter. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten. Utvecklingen av den så kallade skattekvoten beskrivs. Kapitlet innehåller även en mer detaljerad beskrivning av vissa skatter och det avslutas med en sammanställning över den offentliga förvaltningens utgifter uppdelade på olika ändamål.

Kort om nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin med uppdelning på sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. När det gäller begrepp, definitioner och klassificeringar följer nationalräkenskaperna det *Europeiska nationalräkenskapssystemet* (ENS 2010). Statistiska centralbyrån har ansvaret för beräkningar och publicering av de svenska nationalräkenskaperna.

Ny tidsserie

I september 2014 publicerade nationalräkenskaperna nya data för hela perioden 1993–2012. Revideringarna beror dels på att det europeiska nationalräkenskapssystemet har uppdaterat sitt regelverk från ENS 1995 till ENS 2010. Dels beror revideringarna på att man gjort en s.k. *allmän översyn* av tidsserien och justerat data utifrån bl.a. nya källor och rena rättningar. Om man jämför uppgifterna som publiceras i följande avsnitt om nationalräkenskaperna med motsvarande uppgifter i tidigare publikationer, så finns alltså vissa skillnader.

Den största revideringen som påverkar offentliga förvaltningens inkomster är en stor omflyttning som gjorts av sociala avgifter betalde av näringslivet, exempelvis sjukförsäkringsavgift, arbetsskadeavgift, arbetsmarknadsavgift m.fl. De har flyttats från sociala avgifter till skatt på produktion (löneskatt). Det påverkar

dock varken totala inkomster eller finansiellt sparande utan är endast en omflyttning inom inkomsterna. Orsaken är en nu striktare tolkning av vad som ska ingå i sociala avgifter i samband med övergången till ENS 2010. Sociala avgifter ska hädanefter endast innehålla arbetsgivaravgifter som är örönmärkta för sitt syfte, t.ex. pensionsavgifter.

En av de större revideringar som påverkar den offentliga förvaltningens utgifter är att köpta tjänster av Forskning och utveckling (FoU) betraktas som investering, istället för förbrukning. Även egenproducerad FoU, vilket inom offentlig förvaltning främst består av verksamhet inom universiteten, ska bokföras som investering inom nationalräkenskaperna. För samtliga investeringar beräknas en årlig kapitalförslitning. Kapitalförslitning för FoU har därför tillförts konsumtionsutgifterna för offentliga myndigheter. Det har framförallt påverkat ändamålet Grundforskning (COFOG 0140).

En annan stor revidering som påverkar offentliga myndigheters konsumtionsutgifter är att Försvarets utgifter för *Militära vapensystem* har klassats om från förbrukning till investering enligt nationalräkenskapernas bokföring. Precis som för FoU innebär det att kapitalförslitning då beräknas på investeringen, vilket innebär en högre konsumtionsutgift. Här är det ändamålet Militärt försvar (COFOG 0210) som påverkas.

Uppgifterna om pensionsutgifter (COFOG 1020) har också reviderats till viss del. Ett antal förändringar av redovisningen av pensioner i nationalräkenskaperna har införts, och några av dem inom den offentliga förvaltningen. De två största förändringarna handlar om att den statliga tjänstepensionsskulden förs in i Finansräkenskaperna, samt att delar av premiepensionssystemet flyttas från sektorn för finansiella bolag till Sociala trygghetsfonder. Utöver dessa har även ett par mindre förändringar av beräkningsmetoden för kommunala förvaltningens tjänstepensioner införts.

Indelning i sektorer

I takt med att den offentliga förvaltningens räkenskaper blivit viktigare för EU:s ekonomiska politik, t.ex. stabilitets- och tillväxtpaketen inom unionen, har det varit nödvändigt att på ett tydligt sätt avgränsa den offentliga förvaltningen i nationalräkenskaperna. Detta har gjorts genom att införa kvalitativa bedömningskriterier för när en enhet ska anses tillhöra den offentliga förvaltningen. Tidigare har ett kvantitativt mått, baserat på verksamhetens intäkter, utgjort den huvudsakliga bedömningsgrunden. Därför har 25 bolag och stiftelser flyttats över till den offentliga förvaltningen i nationalräkenskapernas redovisning. Av dessa är det fyra sjukhusaktiebolag inom Stockholms läns landsting som bidrar till de klart största förändringarna då de nu tillhör landstingskommunal förvaltning.

I ENS 2010 finns även nya benämningar för indelning i sektorer, i syfte att erhålla en internationellt jämförbar standard. För Sverige innebär de största förändringarna att några sektorer har fått nya benämningar. Indelningen i sektorer görs så att enheter med likartade ekonomiska förutsättningar förs samman till en sektor. *Företagssektorn* svarar för produktion av marknadsförda varor samt icke-finansiella och finansiella tjänster. Sektorn *offentlig förvaltning* producerar icke marknadsförda tjänster för individuell och kollektiv konsumtion, samt omfördelar inkomster. *Hushållssektorn* omfattar fysiska personer, såväl enskilda som grupper av individer (ideella organisationer och stiftelser). De är dels konsumenter, dels i förekommande fall egna företagare som producerar varor och tjänster. En ny sektor har tillkommit, vilken benämns *icke-vinstdrivande organisationer, som betjäna hushållen* och avser icke-vinstdrivande organisationer som producerar varor och tjänster men inte säljer dem till ekonomiskt signifikanta priser och inte heller kontrolleras av offentlig förvaltning.

Sektorn offentlig förvaltning delas i nationalräkenskaperna vidare upp i tre delsektorer:

- Statlig förvaltning
- Sociala trygghetsfonder
- Kommunal förvaltning

Till den statliga förvaltningen räknas departementen och till dem hörande myndigheter och inrättningar. Även den allmänna sjukförsäkringen (inkl. föräldraförsäkringen) och arbetslöshetsförsäkringen ingår i den statliga förvaltningen. De statliga affärsverken ingår däremot inte i nationalräkenskapernas defini-

tion på statlig förvaltning utan hör istället till företagssektorn. Detsamma gäller de statliga bolagen (Vattenfall AB och Svenska Spel AB etc.) med undantag för ett fåtal bolag som numera hör till statlig förvaltning enligt de nya reglerna i ENS 2010.

Till sociala trygghetsfonder räknas AP-fonderna och Pensionsmyndigheten, förutom 7:e AP-fonden som hör till sektorn för finansiella bolag.

Sektorn kommunal förvaltning omfattar i denna indelning primärkommuner, kommunalförbund, landsting, fyra sjukhusaktiebolag, ett fåtal kommunala bolag samt (t.o.m. år 1999) även kyrkokommuner.

Viktiga summeringar

Nationalräkenskaperna innehåller ett antal viktiga summeringar. Utvecklingen av dessa aggregat används i den samhällsekonomiska analysen som underlag för ekonomisk-politiska beslut. Den kanske mest kända summeringen är *Bruttonationalprodukten* (BNP). BNP är ett mått på den totala produktionen av varor och tjänster i landet och kan fördelas på slutlig användning i form av konsumtion, investering och export. Sveriges BNP (till marknadspris) uppgick år 2013 preliminärt till 3 776 miljarder kronor. Detta värde svarar mot inkomster för de anställda (löner), för företagare och kapitalägare (vinster) och för den offentliga förvaltningen (övriga produktionsskatter minus subventioner).

Svarta inkomster i nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna ska avspegla all ekonomisk verksamhet, vilket betyder att även så kallade svarta inkomster ska inkluderas. Kalkylen avseende de svarta inkomsternas totala omfattning baseras i huvudsak på inbyggda avstämningsmöjligheter inom ramen för NR-systemet. Dessa bygger på överensstämmelsen mellan inkomster och utgifter. Den omfattande ekonomiska statistiken, som ligger till grund för nationalräkenskaperna, visar för ekonomin som helhet genomgående högre värden för utgifter än för inkomster. Orsaken kan t.ex. vara att inköp i detaljhandeln sker med pengar som inte deklarerats som inkomst. Inköpet kommer med som utgift i statistiken efter rapport från detaljhandeln medan inkomsten inte registreras. I NR-kalkylerna förekommer även vissa tillägg för icke rapporterade utgifter. Branscher som berörs är bland annat byggnadsindustri, restauranger och åkerier. Den skillnad som uppkommer mellan inkomster och utgifter

2.1 Tabell

Sektorn offentlig förvaltning (konsoliderade) inkomster och utgifter 1993, 2008–2013, löpande priser, mdkr

Revenues and expenditures of the general government sector (consolidated) 1993, 2008–2013, current prices, BSEK

Inkomst- och utgiftslag Revenues and expenditures	1993	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Inkomster (Revenue)	916	1728	1683	1788	1835	1865	1919
Skatter (Taxes)	672	1392	1353	1421	1447	1459	1507
Löpande inkomst- o förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	301	635	608	640	645	642	670
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	370	757	744	782	802	817	837
Kapitalskatter (Capital taxes)	1	0	0	0	0	0	0
Sociala avgifter (Social contributions)	88	123	124	157	169	172	177
Arbetsgivaravgifter (Employers' contributions)	79	116	116	144	156	158	163
Egenföretagaravgifter (Social contributions for self-employed)	9	3	3	4	4	4	4
Kompletterande egenavgifter (Social contribution supplements)	-	4	5	10	9	10	10
Ränteinkomster (Interest)	57	37	31	30	32	32	28
Övriga inkomster (Other revenues)	99	175	176	179	188	201	206
Utgifter (Expenditures)	1092	1661	1706	1789	1838	1899	1969
Transfereringar (Transfers)	583	693	705	750	760	779	813
Ränteutgifter (Interest)	72	53	38	36	41	33	31
Subventioner (Subsidies)	69	49	51	55	60	62	63
Sociala förmåner till hushåll (Social benefits)	309	462	488	492	492	516	539
Bidrag till hushållens ideella organisationer (Current transfers to NPISHs)	57	44	52	51	45	45	46
Internationell verksamhet (Current international cooperation)	8	48	39	48	49	50	57
Övriga löpande transfereringar (Other current transfers)	1	22	23	54	57	56	59
Kapitaltransfereringar (Capital transfers)	68	15	13	15	17	17	16
Konsumtionsutgifter (Final consumption expenditures)	449	833	861	886	921	955	990
Investeringar (Gross capital formation)	59	135	141	152	158	165	167
Finansiellt sparande (Inkomster-utgifter) (Net borrowing/net lending)	-176	66	-24	-1	-3	-34	-50
Statlig förvaltning (Central government sector)	-201	37	-23	-15	-12	-41	-43
Sociala trygghetsfonder (Social security funds)	31	32	5	7	20	10	-5
Kommunal förvaltning (Local government sector)	-5	-2	-6	7	-11	-4	-2
Finansiellt sparande i relation till BNP i procent (Net borrowing/net lending i relation to GDP, percent)	-11	2	-1	0	0	-1	-1

Anm: Uppgifterna för år 2013 är preliminära. (The figures in 2013 are preliminary).

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

tolkas som icke deklarerade inkomster (av tjänst eller näringsverksamhet) i hushållen. Värdet har under senare år uppgått till drygt 150 miljarder kronor, vilket motsvarar ca fem procent av BNP.

2.1.1 Skatterna fortsätter att öka sin andel av de totala inkomsterna

Den offentliga förvaltningens inkomster har i 2.1 Tabell delats upp i skatter, sociala avgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Skatterna i sin tur är uppdelade på löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt kapitalskatter. Dessa skatter presenteras mer utförligt längre fram i kapitlet.

Sociala avgifterna består av arbetsgivaravgifter, egenföretagaravgifter samt kompletterande egenavgifter. Ränteinkomsterna avser främst AP-fondernas avkastning. Övriga inkomster består bland annat av överskott från affärsverksamhet och aktieutdelningar.

2.1 Tabell visar hur de olika inkomstposterna inom den offentliga förvaltningen förändrats under perioden 1993 och 2008–2013. Andelen skatter och socialförsäkringsavgifter av totala inkomster har ökat från 83 procent 1993 till 88 procent 2013. Andelen ränteinkomster och övriga inkomster har under samma period sjunkit från 17 procent 1993 till 12 procent 2013.

2.1.2 Konsumtionen fortsatt större än transfereringarna

Den offentliga förvaltningens utgifter kan delas upp i transfereringar, konsumtionsutgifter och utgifter för investeringar. Transfereringar är utgifter som innebär en överföring av medel från den offentliga förvaltningen till andra sektorer av ekonomin. Exempel på detta är utbetalningar av pensioner och barnbidrag till hushållen, samt utbetalningar av räntesubventioner till företagen. Transfereringsutgifterna till internationell verksamhet avser u-landsbistånd men även utgifter till bl.a. FN. Från och med 1995 ingår även den avgift, baserad på bruttonationalinkomsten (BNI), som Sverige betalar till EU. Ränteutgifterna består till största delen av räntor på statskulden.

Med konsumtionsutgifter avses bland annat utgifter för löner till anställda inom den offentliga förvaltningen, samt utgifter för inköp av varor och tjänster. Även varor och tjänster med socialt ändamål (privat läkarvård och läkemedel etc.) som den offentliga förvaltningen köper från företagssektorn och som ges direkt till hushållen ingår i de offentliga konsumtionsutgifterna. Investeringar avser utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar som byggnader, anläggningar, maskiner och fordon etc.

De totala transfereringsutgifternas andel av den offentliga förvaltningens totala utgifter har minskat från 53 till 41 procent under den redovisade perioden. Konsumtionsutgifterna går åt motsatt håll och andelen har under samma period ökat från 41 till 50 procent. Investeringsutgifternas andel har varierat mellan 5 och 9 procent. Sedan 2000 har konsumtionen varit större än transfereringarna. Transfereringsutgifternas andel var högst 1993, vilket främst beror på de stora belopp som då betalades ut som bankstöd i form av kapitaltransfereringar.

2.1.3 Det finansiella sparandet svagt negativt

Den offentliga förvaltningens finansiella sparande är lika med skillnaden mellan de totala inkomsterna och de totala utgifterna. Det finansiella sparandet var negativt för åren 1993–1997, men vände från och med 1998 och fram till 2008 då det finansiella sparandet var positivt, med undantag för åren 2002–2003. Under åren som det finansiella sparandet varit positivt är det främst staten som bidragit till den positiva utvecklingen, inte minst genom förändringen i ränteutgifterna för den statliga upplåningen. Från och med år 1997 har avbetalning av statskulden kunnat ske samtidigt som räntenivåerna sjunkit, vilket medfört mins-

kade ränteutgifter som bidragit till ett förbättrat finansiellt sparande. År 2009 var dock det finansiella sparandet åter negativt och uppgick till minus 24 miljarder kronor. Förklaringen till det svaga sparandet år 2009 är finanskrisen och lågkonjunkturen som följde i dess spår. Inkomsterna minskade, då både inkomstskatter och sociala avgifter minskade kraftigt. Samtidigt ökade utgifterna i form av ökade sociala förmåner, vilket är naturligt i en lågkonjunktur, då både statlig och kommunal förvaltning får ökade kostnader för bland annat arbetslöshet och försörjningsstöd.

År 2010 och 2011 var det finansiella sparandet runt noll, men har de senaste åren sjunkit igen och preliminära uppgifter för 2013 visar på ett negativt finansiellt sparande på minus 50 miljarder kronor. Samtliga delsektorer hade negativt finansiellt sparande. Kommunal förvaltning hade ett negativt finansiellt sparande med minus 2 miljarder, vilket beror på att konsumtionsutgifter samt utgifter för investeringar ökar snabbare än inkomstskatterna. Det finansiella sparandet inom kommunal förvaltning hölls dock uppe av återbetalningar av försäkringspremier på totalt ca 11 miljarder kronor.

Längst ned i 2.1 Tabell visas den offentliga förvaltningens finansiella sparande ställt i relation till BNP, vilket på senare år blivit ett användbart ekonomiskt mått. År 2013 uppgår det till minus en procent, avrundat till hela procent. Detta relationstal är ett av de konvergenskrav som ställs för deltagande i EU:s monetära union, med syfte att visa hur väl länderna följer den så kallade stabilitetspakten. Där får den konsoliderade offentliga förvaltningens underskott inte överstiga tre procent av BNP. Speciella rapporteringar av den offentliga förvaltningens finansiella sparande görs till EU för bedömning av konvergenskriterierna.

2.2 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten

2.2.1 Skatter i nationalräkenskaps-systemet

I nationalräkenskapernas skatter ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt kapitalskatter. Skatter på produktion och import uttaxeras både av EU och av den offentliga förvaltningen, medan de andra typerna av skatter endast uttaxeras av den offentliga förvaltningen. I nationalräkenskaperna bokförs skatter vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar. Endast

skatter som är styrkta av taxering, deklaration eller liknande tas med. Skatter som är styrkta av taxering, men som aldrig betalas, ska inte ingå. Nationalräkenskaperna gör en skattning av de ej inbetalda skatterna genom att fördela uppkomna underskott på skattekonton på olika skatteslag.

Statsbudgetens skatteinkomster skilde sig tidigare från nationalräkenskapernas när det gällde bokföringstidpunkt och innehåll. I statsbudgeten var inkomsterna tidigare ofta kassamässiga, medan de i nationalräkenskaperna är mer periodiserade. Det innebär att en skatteinkomst kunde hamna på olika år i statsbudgeten och i nationalräkenskaperna. En övergång till periodiserade skatter har nu genomförts även vad gäller statsbudgeten. Till skillnad mot i nationalräkenskaperna ingår i statsbudgetens skatter även sociala avgifter. Uppgifter om mervärdesskatten bygger på deklarationer samt för mindre belopp även på taxeringar.

En ny metod för att beräkna inkomstskatterna gäller i nationalräkenskaperna från och med publiceringen i november 2003. En omläggning av beräkningen av inkomstskatter för hushåll och företag har gjorts. Den tidigare metoden har ersatts av en mer strikt tillämpad upplupet-princip. Detta innebär att prognostiserade värden för slutregleringen används och prognosen förs till aktuellt år. Detta är huvudprincipen i ENS 2010 och ska tillämpas om möjlighet föreligger. Finns inte information att tillämpa, kan undantag medges. Detta var fallet i nationalräkenskapernas tidigare tillämpade skatteberäkningsmetod. Enligt den tidigare metoden har i nationalräkenskaperna till ett visst inkomstår förts dels debiterade skatter för året, dels slutregleringen som avser föregående års skatt och utgörs av skillnaden mellan slutligt taxerad skatt och preliminärt debiterad skatt. Till ett visst inkomstår förs t.ex. resultat från skattetvister vilka kan härröra från flera år tillbaka. Denna bokföring är i enlighet med ENS 2010 som, då upplupet-principen inte kan tillämpas, medger undantag från huvudprincipen och säger att en skatt kan registreras vid den tidpunkt då skyldigheten fastställs.

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter

De löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna består dels av inkomstskatter, dels av övriga löpande skatter. Inkomstskatterna omfattar bland annat skatter på hushållsinkomster, inkomster eller vinster i bolag, realisationsvinster och skatter på lotteri- eller spelvinster. Övriga löpande skatter omfattar bland annat förmögenhetsskatter och hushållens motorfor-

donsskatt. Från företagssektorn till hushållssektorn överförs de skatter som avser avkastning på pensionsreserver tillskrivna hushållen.

Skatter på produktion och import

Skatter på produktion och import är i första hand skatter som utgår på förbrukning av vissa varor och tjänster, exempelvis mervärdesskatt och energiskatt (produktsskatter). Som övriga produktionskatter räknas i nationalräkenskaperna i princip även sådana lagstadgade socialavgifter som inte har en direkt förmånsida, exempelvis allmän löneavgift, särskild löneskatt, sjukförsäkringsavgift, arbetsmarknadsavgift, föräldraförsäkringsavgift med flera. Även fastighetsskatten ingår enligt nationalräkenskapernas definitioner på övriga produktionskatter.

Kapitalskatter

Kapitalskatterna omfattar arvs- och gåvoskatt och andra oregelbundet uttaxerade skatter samt avgifter på kapital. Från december 2004 är dock arvs- och gåvoskatterna avskaffade.

Skatterna fortsätter att öka

I och med att Sverige 1995 blev medlem i EU så är bland annat alla importtullar samt en del av mervärdesskatterna en del av EU:s skatteinkomster. Tidigare var dessa i sin helhet en del av svenska statens inkomster.

I 2.2 Tabell redovisas löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, samt skatter på produktion och import fördelade på skatteslag för 1993, samt för perioden 2008–2013. De löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna har under perioden ökat från 301 miljarder kronor år 1993 till 670 miljarder kronor år 2013. Hushållen svarar för den största andelen av inkomst- och förmögenhetsskatterna, 1993 uppgick andelen till 90 procent och 2013 var dess andel 85 procent. Bolagens andel av de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna var 10 procent 1993, ökade under de följande åren och nådde 17 procent år 2000 för att sedan minska under åren 2001–2003. Ökningen i bolagens inkomstskatter 2004 förklaras delvis av att företag återfört periodiseringsfonder på grund av ändrade regler som innebär räntebeläggning av fonderna. Andelen har sedan fortsatt att öka och 2007 låg den på 18 procent. Under åren 2008–2009 backade andelen till 15 procent som lägst för att sedan öka till 17 procent 2011. Till år 2013 har bolagens inkomstskatter åter minskat till 15 procent av de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna.

Inkomsterna från skatter på produktion och import har under perioden 1993–2013 ökat från

2.2 Tabell

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, samt skatter på produktion och import fördelade på skatteslag 1993, 2008–2013, löpande priser, mdkr

Current taxes on income and wealth as well as taxes on production and imports by type of tax 1993, 2008–2013, current prices, BSEK

	1993	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	301	635	608	640	645	642	670
Hushåll (<i>Households</i>)	272	541	516	527	532	547	569
Förmögenhetsskatt (<i>Tax on net wealth</i>)	3	-	-	-	-	-	-
Lotterivinstskatt (<i>Lottery prize tax</i>)	0	-	-	-	-	-	-
Avkastningsskatt (<i>Tax on holding gains</i>)	4	10	7	9	8	6	4
Motorfordonsskatt (<i>Tax, motor vehicles</i>)	2	8	8	9	8	8	8
Inkomstskatt (<i>Tax on income</i>)	263	523	501	510	516	533	557
Statlig (<i>Central government</i>)	20	59	48	56	52	50	55
Kommunal (<i>Local government</i>)	243	464	453	453	464	483	502
Hushållens ideella organisationer	0	1	1	1	0	1	1
Bolag (<i>Companies</i>)	29	94	91	112	113	95	100
Förmögenhetsskatt (<i>Tax on net wealth</i>)	0	-	-	-	-	-	-
Inkomstskatt icke-finansiella företag (<i>Tax on income, non-financial enterprises</i>)	22	86	70	90	98	74	80
Inkomstskatt, finansiella företag (<i>Tax on income, financial enterprises</i>)	7	8	21	22	14	20	20
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	370	763	749	788	808	822	842
Produktskatter (<i>Taxes on goods and services</i>)	231	409	413	440	445	445	453
Mervärdesskatter (<i>Value added taxes</i>)	155	298	299	323	331	329	338
Statlig (<i>Central government</i>)	155	296	298	321	329	328	336
EU (<i>European Union</i>)	-	1	2	1	2	2	2
Importtullar (<i>Import duties</i>)	5	5	5	5	5	5	5
Statlig (<i>Central government</i>)	5	-	-	-	-	-	-
EU (<i>European Union</i>) ¹	-	5	5	5	5	5	5
Skatt på bränslen (<i>Tax on fuel</i>)	31	45	46	48	46	45	44
Skatt på elektrisk kraft (<i>Tax on electrical power</i>)	8	20	21	22	21	23	24
Skatt på drycker (<i>Tax on beverages</i>)	11	11	12	12	12	12	12
Tobaksskatt (<i>Tax on tobacco</i>)	7	10	11	11	11	12	11
Skatt på finansiella transaktioner och kapitaltransaktioner (<i>Tax on financial transactions and capital transactions</i>)	5	9	8	9	8	8	9
Försäljningsskatt på motorfordon (<i>Registration tax, motor vehicles</i>)	1	-	-	-	-	-	-
Skatt på spel och lotterier (<i>Tax on gambling and lotteries</i>)	3	1	1	1	1	1	1
Skatt på annonser och reklam (<i>Tax on advertising</i>)	1	0	0	0	0	0	0
Vinster från fiskala monopol (<i>Profits of fiscal monopolies</i>)	2	4	5	5	5	5	5
Övriga produktskatter (<i>Other taxes on goods and services</i>)	2	5	4	4	4	4	3
Statlig (<i>Central government</i>)	2	4	4	4	3	3	3
EU (<i>European Union</i>)	-	1	0	0	0	0	0
Övriga produktionskatter (<i>Other taxes on production</i>)	139	354	337	348	362	377	389
Fastighetsskatt (<i>Real estate tax</i>)	14	24	25	26	27	29	31
Motorfordonsskatt (<i>Tax on the use of motor vehicles</i>)	2	3	3	3	3	3	3
Löneskatter (<i>Payroll taxes</i>)	119	320	302	310	323	335	344
Övriga produktionskatter, (<i>Other taxes on production</i>)	4	7	7	9	9	10	11

Anm: Uppgifterna för år 2013 är preliminära. (The figures in 2013 are preliminary).
Observera att även EU-skatter ingår i denna tabell. (This table includes also EU taxes).

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

¹ Mervärdesskatt till EU bokförs via offentlig förvaltning, och ingår därför i skatter på produktion och import i tabell 2.1 (Value added tax to the EU is recorded in general government, thus is also included in Taxes on production and imports in table 2.1).

2.3 Tabell

BNP i miljarder kronor och skattekvoten, procent av BNP. 1993, 2005–2013

GDP in SEK billions and tax ratio, as percentage of GDP. 1993, 2005–2013

År Year	BNP, mdkr GDP, BSEK	Skattekvoten, % av BNP Tax ratio, % of GDP			
		Totalt, total	därav, there of		
		Löpande inkomst- och förmögenhets- skatter samt kapitalskatter Current taxes on income, net wealth and capital taxes	Skatter på produktion och import Taxes on production and imports	Sociala avgifter Social security contributions	
1993	1 634	47	18	23	5
2005	2 907	47	21	23	3
2006	3 099	46	21	22	3
2007	3 297	45	20	22	3
2008	3 388	44	19	23	3
2009	3 289	44	18	23	3
2010	3 520	43	18	22	3
2011	3 657	43	18	22	3
2012	3 685	43	17	22	3
2013	3 776	43	18	22	3

Anm: Uppgifterna för år 2013 är preliminära. (The figures in 2013 are preliminary).

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

370 miljarder kronor till 842 miljarder kronor. Produktskatterna har ökat med 222 miljarder kronor och övriga produktionsskatter med 250 miljarder kronor. Det är nästan uteslutande löneskatterna som har bidragit till ökningen av övriga produktionsskatter. Bland löneskatterna redovisas den allmänna löneavgiften, vilken återinfördes i och med EU-inträdet. Den uppgick till 148 miljarder kronor år 1995 och har år 2013 ökat till 344 miljarder kronor. Ökningen av produktskatter förklaras främst av ökade mervärdesskatter.

2.2.2 Skattekvoten är fortsatt låg

I den ekonomiska debatten används ofta uppgifter om såväl olika slag av skatte- eller avgiftsbelopp ställda i relation till BNP som den totala summan av skatter och avgifter ställd i relation till BNP. I det senare fallet brukar begreppet (total) skattekvot användas. Förändringar i skattekvoten beror givetvis på förändringar både av skatte- och avgiftsuttagen, samt av BNP. Även andra förändringar kan påverka skattekvoten, exempelvis förändringar av betalningsrutiner. Skattekvoten är däremot opåverkad av om exempelvis en lagstadgad socialavgift tas ut som en arbetsgivaravgift el-

ler som en löneskatt. Den totala skattekvoten var 47 procent år 1993 och ökade sedan till 49 procent under åren 1997–2000. Sedan dess har skattekvoten sjunkit successivt och var år 2013 nere i 43 procent.

2.3 Sektorn offentlig förvaltnings utgifter per ändamål

Den offentliga förvaltningens utgifter kan fördelas på ändamål (COFOG²). Ändamålsfördelningen följer EU-standard och innehåller tio huvudgrupper med undergrupper.

2.3.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd

I 2.4 Tabell redovisas de totala offentliga utgifterna, dvs. summan av transfereringar, konsumtion och investeringar, fördelade på ändamål och sektor för år 2012. Anledningen till att uppgifterna redovisas med ett års eftersläpning beror på att underlag för beräkning av utgifterna på ändamål inte finns tillgängliga förrän efter årsbokens publicering.

² Classification of Functions of Government.

2.4 Tabell

Totala offentliga utgifter per ändamål och sektor 2012, löpande priser, mdkr

General government's expenditures by function and sector, 2012, current prices, BSEK

Ändamål	Totalt*		Stat		Sociala trygghetsfonder		Primärkommuner		Landsting	
	Total*		Central government		Social security funds		Municipal councils		County councils	
COFOG**	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%
01 Allmän offentlig förvaltning (General public services)	237	12	349	30	-	-	64	11	8	3
011 Verkställande och lagstiftande organ, ekonomi- och skatteförvaltning, utrikesförvaltning (Executive and legislative organs, financial and fiscal affairs)	67	4	60	5	-	-	8	1	2	1
012 Internationellt ekonomiskt bistånd (Foreign economic aid)	29	2	29	3	-	-	-	-	-	-
013 Allmänna förvaltningstjänster (General services)	55	3	16	1	-	-	46	8	6	2
014 Grundforskning (Basic research)	50	3	52	5	-	-	0	0	0	0
015 FoU Allmän offentlig förvaltning (R&D General public services)	0	0	-	-	-	-	0	0	-	-
016 Övrig allmän offentlig förvaltning (General public services n.e.c.)	2	0	0	0	-	-	2	0	-	-
017 Skuldtransaktioner avseende offentliga sektorn (Public debt transactions)	33	2	25	2	-	-	8	1	1	0
018 Allmänna transfereringar mellan olika delsektorer inom den offentliga sektorn (Transfers of a general character between different levels of government)	-	-	167	15	-	-	-	-	-	-
02 Försvar (Defence)	64	3	64	6	-	-	0	0	0	0
021 Militärt försvar (Military defence)	56	3	56	5	-	-	-	-	-	-
022 Civilt försvar (Civil defence)	3	0	3	0	-	-	0	0	0	0
023 Internationellt militärt bistånd (Foreign military aid)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
024 FoU Försvar (R&D Defence)	2	0	2	0	-	-	-	-	-	-
025 Övrigt försvar (Defence n.e.c.)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
03 Samhällsskydd och rättsskipning (Public order and safety)	52	3	45	4	-	-	8	1	0	0
031 Polisverksamhet (Police services)	25	1	25	2	-	-	-	-	-	-
032 Brand- och räddningsverksamhet (Fire-protection services)	8	0	1	0	-	-	8	1	0	0
033 Rättsskipning (Law courts)	11	1	11	1	-	-	-	-	0	0
034 Kriminalvård (Prisons)	8	0	8	1	-	-	-	-	-	-
035 FoU Samhällsskydd och rättsskipning (R&D Public order and safety)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
036 Övrigt samhällsskydd och rättsskipning (Public order and safety n.e.c.)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
04 Näringslivsfrågor (Economic affairs)	170	9	125	11	-	-	36	6	19	6
041 Övergripande handels-, näringslivs och arbetsmarknadsfrågor (General economic, commercial and labour affairs)	36	2	33	3	-	-	4	1	0	0
042 Jordbruk, skogsbruk, fiske och jakt (Agriculture, forestry, fishing and hunting)	5	0	5	0	-	-	-	-	-	-
043 Bränsle och energi (Fuel and energy)	2	0	2	0	-	-	0	0	-	-
044 Utvinning av mineral samt tillverkning och byggnadsverksamhet (Mining, manufacturing and construction)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
045 Transporter (Transport)	121	6	79	7	-	-	31	5	19	6
046 Kommunikationer (Communication)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
047 Andra näringsgrenar (Other industries)	1	0	0	0	-	-	1	0	0	0
048 FoU näringslivsfrågor (R&D Economic affairs)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
049 Övriga ekonomiska frågor (Economic affairs n.e.c.)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
05 Miljöskydd (Environmental protection)	6	0	5	0	-	-	2	0	0	0
051 Avfallshantering (Waste management)	2	0	1	0	-	-	0	0	-	-
052 Hantering av avloppsvatten (Waste water management)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
053 Föreningsskydd (Pollution abatement)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
054 Skydd av biologisk mångfald och landskap (Protection of biodiversity and landscape)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
055 FoU Miljöskydd (R&D Environmental protection)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-

056	Övrigt miljöskydd (<i>Environmental protection n.e.c.</i>)	3	0	2	0	-	-	1	0	0	0
06	Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (Housing and community amenity)	15	1	3	0	-	-	13	2	0	0
061	Bostadsförsörjning (<i>Housing development</i>)	3	0	1	0	-	-	3	1	-	-
062	Samhällsutveckling (<i>Community development</i>)	7	0	2	0	-	-	6	1	0	0
063	Vattenförsörjning (<i>Water supply</i>)	5	0	-	-	-	-	5	1	-	-
064	Gatubelysning (<i>Street lighting</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
065	FoU Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (<i>R&D Housing and community amenities</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
066	Övrigt, bostadsförsörjning och samhällsutveckling (<i>Housing and community amenities n.e.c.</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
07	Hälsa- och sjukvård (Health)	259	14	45	4	-	-	3	0	249	83
071	Medicinska produkter, apparater och anordningar (<i>Medical products, appliances and equipment</i>)	28	1	23	2	-	-	1	0	26	9
072	Öppen sjukvård (<i>Outpatient services</i>)	111	6	11	1	-	-	1	0	106	35
073	Sluten sjukhusvård (<i>Hospital services</i>)	101	5	5	0	-	-	1	0	101	33
074	Folkhälsovård (<i>Public health services</i>)	7	0	1	0	-	-	0	0	7	2
075	FoU Hälsa- och sjukvård (<i>R&D Health</i>)	6	0	0	0	-	-	0	0	5	2
076	Övrig hälso- och sjukvård (<i>Health n.e.c.</i>)	6	0	6	1	-	-	-	-	4	1
08	Fritidsverksamhet, kultur och religion (Recreation, culture and religion)	41	2	13	1	-	-	30	5	3	1
081	Fritids- och idrottsverksamhet (<i>Recreational and sporting services</i>)	20	1	4	0	-	-	18	3	0	0
082	Kulturell verksamhet (<i>Cultural services</i>)	20	1	8	1	-	-	12	2	3	1
083	Radio-, TV- och förlagsverksamhet (<i>Broadcasting and publishing services</i>)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
084	Religiös verksamhet och annan samhällsverksamhet (<i>Religious and other community services</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
085	FoU Fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>R&D Recreation, culture and religion</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
086	Övrig fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>Recreation, culture and religion n.e.c.</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
09	Utbildning (Education)	258	14	67	6	-	-	197	34	3	1
091	Förskoleutbildning samt grundskoleutbildning årskurs 1–6 (<i>Pre-primary and primary education</i>)	151	8	8	1	-	-	148	26	0	0
092	Grundskoleutbildning årskurs 7–9 och gymnasieutbildning (<i>Secondary education</i>)	46	2	2	0	-	-	45	8	1	0
093	Eftergymnasial utbildning utom högskoleutbildning	1	0	0	0	-	-	1	0	0	0
094	Högskoleutbildning (<i>Tertiary education</i>)	49	3	50	4	-	-	0	0	0	0
095	Ej nivåbestämd utbildning (<i>Education not definable by level</i>)	7	0	4	0	-	-	3	1	1	0
096	Stödtjänster till utbildning (<i>Subsidiary services to education</i>)	0	0	0	0	-	-	0	0	0	0
097	FoU Utbildning (<i>R&D Education</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	0	0
098	Övrig utbildning (<i>Education n.e.c.</i>)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
10	Socialt skydd (Social protection)	796	42	429	37	276	100	219	38	19	6
101	Sjukdom och funktionshinder (<i>Sickness and disability</i>)	159	8	113	10	-	-	53	9	1	0
102	Ålderdom (Old age)	430	23	160	14	273	99	106	18	16	5
103	Efterlevande (<i>Survivors</i>)	14	1	14	1	-	-	-	-	-	-
104	Familj och barn (<i>Family and children</i>)	92	5	66	6	-	-	31	5	0	0
105	Arbetslöshet (<i>Unemployment</i>)	50	3	46	4	-	-	4	1	2	1
106	Boende (<i>Housing</i>)	12	1	12	1	-	-	-	-	-	-
107	Övrig social utsatthet (<i>Social exclusion n.e.c.</i>)	35	2	17	1	-	-	25	4	0	0
108	FoU Socialt skydd (<i>R&D Social protection</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
109	Övrigt socialt skydd (<i>Social protection n.e.c.</i>)	3	0	0	0	3	1	-	-	-	-
Totalt (Total)		1899	100	1146	100	276	100	572	100	302	100

* Den offentliga sektorn är konsoliderad, vilket resulterar i att delarna ej är summerbara till totalen. (Consolidated).

** Classification of Functions of Government.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

Totala offentliga utgifter är konsoliderade (dvs. överföringar mellan olika delar av den offentliga förvaltningen har tagits bort) och är därför inte lika med summan av delsektorernas utgifter. Investeringarna inkluderar sådana investeringar utförda inom sektorn, men utanför myndighetsverksamheten. På detta sätt överensstämmer sektorns totala utgifter, dvs. de som redovisas i 2.1 Tabell med de ändamålsfördelade i 2.4 Tabell och 2.5 Tabell.

Av tabellen framgår att det största ändamålet är socialt skydd som uppgår till 42 procent av offentliga förvaltningens utgifter. Ändamålet ålderdom, som är den största undergruppen inom socialt skydd, står för mer än hälften av dessa utgifter. Statens och sociala trygghetsfonders utgifter för socialt skydd avser huvudsakligen den ekonomiska tryggheten i form av t.ex. arbetslöshetsersättningar, barnbidrag, föräldrapenning, sjukpenning och pensioner. Primärkommunernas utgifter för socialt skydd avser främst social omsorg som barnomsorg, vård och omsorg om äldre och funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. I primärkommunernas utgifter ingår även ekonomiskt bistånd.

En stor utgift för den offentliga förvaltningen, och framför allt för staten, är räntor på statskulden. Ändamål 017, skuldtransaktioner avseende offentliga förvaltningen, består i huvudsak av statskuldräntor och uppgår 2012 till totalt 33 mdkr. Den totala offentliga förvaltningens utgifter för hälso- och sjukvård utgör 14 procent av de totala utgifterna och är ett av de större ändamålen. Av dessa kommer nästan allt från landstingen, vars utgifter till största delen ligger just inom ändamålet hälso- och sjukvård. 83 procent av sektorns totala utgifter återfinns här.

Utgifter för ändamålet utbildning utgör 14 procent av den totala offentliga förvaltningens utgifter. För primärkommuner utgör utbildning den näst största utgiften med 34 procent av dess totala utgifter. Av detta används det mesta till förskoleutbildning samt grundskoleutbildning.

2.3.2 Fördelningen mellan ändamålen stabil under perioden 2005–2012

I 2.5 Tabell visas totala offentliga utgifter, samt andelen sociala naturaförmåner, för perioden 2005–2012 fördelade efter ändamål på två-

2.5 Tabell

Totala offentliga utgifter och därav sociala naturaförmåner 2005–2012, löpande priser, mdkr

General government's total expenditures and of which social transfers in kind to households*, 2005–2012, current prices, BSEK

Ändamål	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COFOG**								
01 Allmän offentlig förvaltning (<i>General public services</i>)	189	200	209	221	202	213	234	237
02 Försvar (<i>Defence</i>)	61	63	62	58	60	64	65	64
03 Samhällsskydd och rättsskipning, (<i>Public order and safety</i>)	38	41	43	45	47	50	51	52
04 Näringslivsfrågor (<i>Economic affairs</i>)	118	120	128	142	151	159	159	170
05 Miljöskydd (<i>Environmental protection</i>)	6	7	6	5	6	6	6	6
06 Bostadsförsörjning och samhällsplanering (<i>Housing and community amenity</i>)	14	13	13	14	15	14	15	15
07 Hälso- och sjukvård (<i>Health</i>)	191	200	212	226	236	242	253	259
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	38	40	42	44	47	50	52	52
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>Recreation, culture and religion</i>)	29	32	34	37	38	40	41	41
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-
09 Utbildning (<i>Education</i>)	209	218	225	235	240	246	253	258
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	13	15	17	19	22	24	27	29
10 Socialt skydd (<i>Social protection</i>)	641	659	666	678	712	756	762	796
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	25	26	28	30	34	39	42	44
Totala offentliga utgifter (General government expenditures)	1495	1553	1596	1661	1706	1789	1838	1899
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	76	81	86	93	103	113	120	125

* Social transfers in kind related to expenditure on products supplied to households via market producers.

** Classification of Functions of Government.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

siffernivå. Sociala naturaförmåner benämns i nationalräkenskaperna de varor och tjänster med socialt ändamål som offentliga myndigheter köper från företag och ger direkt till hushållen. Exempel på en social naturaförmån är privat läkarvård, läkemedel, färdtjänst, privat förskoleverksamhet och friskolor.

Fördelningen mellan ändamålen har varit relativt stabil över redovisningsperioden. De fyra största ändamålen är socialt skydd, utbildning, hälso- och sjukvård samt allmän offentlig förvaltning. Utgifterna för socialt skydd har under perioden 2005–2012 uppgått till mellan 41 och 43 procent av de totala utgifterna. Andelen sociala naturaförmåner inom socialt skydd har dock ökat kontinuerligt, från 3,9 procent år 2005 till 5,6 procent år 2012.

Andelen av de totala utgifterna som går till ändamålet allmän offentlig förvaltning har legat på en jämn nivå, runt 12 procent, under hela perioden 2005–2012. Även andelen utgifter för utbildning är relativt oförändrad och uppgår till ca 14 procent. Där har andelen sociala naturaförmåner nästan fördubblats under perioden, från 6,3 till 11,1 procent.

Andelen utgifter för hälso- och sjukvård har ökat marginellt, från 13 till 14 procent av de totala utgifterna, vilket motsvarar en ökning med knappt 70 miljarder kronor. Inom hälso- och sjukvård är andelen sociala naturaförmåner relativt hög, ungefär 20 procent, men har inte ökat utan varierar något under perioden. Den offentliga förvaltningens utgifter för fritidsverksamhet, kultur och religion har under perioden 2005–2012 ökat med 12 miljarder kronor, andelen är däremot oförändrad och ligger på cirka två procent. Ändamålet näringslivsfrågor har ökat med 52 miljarder kronor och andelen har ökat med drygt en procentenhet till 9 procent år 2012.

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370— 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380— 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390— 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400— 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420— 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440— 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460— 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480— 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500— 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520— 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540— 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560— 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580— 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600— 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620— 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640— 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660— 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680— 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700— 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730— 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760— 789-99	175	155	144	133	118	103	90	81	79	73
790— 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820— 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850— 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880— 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910— 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940— 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970— 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000— 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040— 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080— 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120— 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160— 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200— 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240— 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av
alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas in-
tjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av
preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget
var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn
togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

3.1 Inledning

Detta kapitel fokuserar bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och transfereringar omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2012 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,0 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Det är 5,7 procentenheter mindre än 2006, innan skattereduktion på arbetsinkomster infördes.
- Av en inkomstökning på 1 000 kr får man under 2014 i genomsnitt behålla 653 kr då hänsyn tagits till exempelvis skatt, ökade barnomsorgsutgifter, minskat bostadsstöd och försörjningsstöd.
- Under 2012 betalade hushållen i genomsnitt 118 200 kr i skatt och fick tillbaka 126 700 kr i form av pensioner och transfereringar.
- Mellan åren 2000 och 2012 ökade den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) med 34 procent. Mellan åren 1990 och 2000 ökade inkomsten med 10 procent, medan ökningen var drygt 14 procent mellan åren 1980 och 1990.

3.2 Om inkomststatistik

En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framförallt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register som t.ex. taxeringsregistret och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll. Den totalräknade inkomststatistiken (IoS) omfattar hela befolkningen och baseras uteslutande på

registeruppgifter. Inkomstfördelningsundersökningen, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi (HEK), baseras på ett urval som under åren varierat mellan 10 000 och 19 000 hushåll. I HEK kompletteras registeruppgifterna med uppgifter som hämtas in via telefonintervjuer. Dessutom finns två registerbaserade databaser med longitudinell inriktning, LINDA (Longitudinell INkomst DAtabas) och LOUISE (LOngitudinell databas för Utbildning, Inkomst och SyssElsättning). Med hjälp av data från en longitudinell databas kan man följa samma individer över flera år.

3.2.1 Hushållsbegrepp

I redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen före 1991 har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en ensamboende eller två sammanboende med eller utan barn 0–17 år. Barn 18 år och äldre, dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och med endast den inkomst som de själva har, trots att de helt eller delvis försörjs av föräldrarna. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991–2012 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likaväl som hushåll med fler än två generationer. För att möjliggöra längre tidsserier redovisas några tabeller med hjälp av det äldre hushållsbegreppet familjeenheter. I tabeller som endast visar senare års inkomster används dock kosthushåll i redovisningarna.

3.2.2 Nytt inkomstbegrepp

Inför 2006 års publicering förändrades begreppet disponibel inkomst i SCB:s officiella inkomststatistik. Den största förändringen är beräkningen av kapitalvinster/-förluster. Tidigare kunde inte denna post bli negativ. I det nya begreppet tilläts kapitalförluster att minska

den disponibla inkomsten. Det nya begreppet används i tabeller som redovisar disponibel inkomst för åren 1991 och framåt. Det äldre begreppet används i tabeller som går tillbaka längre än 1991.

3.2.3 Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga, ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen arbetar och skattar utomlands, men är folkbokförd i Sverige. Det gäller till exempel många personer som är folkbokförda i gränskommunerna Malmö, Årjäng och Haparanda.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Exempelvis kostar boendet oftast mer i Stockholm än i en glesbygdskommun. Inkomstens storlek skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga.

Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. En växande grupp, speciellt ungdomar, arbetar också med lösa anställningsförhållanden. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått. Den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

3.3 Den direkta beskattningen av individen

Den direkta beskattningen av individen är endast en del av det totala skattetrycket. Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, begravningsavgift, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt/fastighetsavgift. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex. fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

3.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2012

År 2012 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,0 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter (se 3.1 Tabell). Det är 0,1 procentenhet mindre än 2011 och 5,7 procentenheter mindre än 2006, då skattereduktion på arbetsinkomster (det s.k. jobbskatteavdraget) infördes. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2012 till 27,9 procent, vilket är samma andel som 2011. Det gjordes skattereduktion för arbetsinkomster till ett värde av 84 miljarder kronor 2012, vilket motsvarar 3,9 procent av förvärvs- och kapitalinkomsten. Skatten på kapitalinkomster var 53 miljarder kr 2012. Skattereduktionen för kapitalunderskott ökade från 2011 och var 26 miljarder kronor 2012. Skattereduktion för husarbete (RUT och ROT) var 16 miljarder kronor 2012.

Förmögenhetsskatten avskaffades 2007, men stod när den fanns, tillsammans med fastighetsskatten, för en ganska liten del av de totala direkta skatterna. I 3.2 Tabell redovisas, för vissa år 1980–2012, hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individer i olika inkomstklasser i genomsnitt betalat i skatt. Den direkta beskattningen av individen har minskat under 2000-talet, framförallt från 2007, då skattereduktion för arbetsinkomster infördes. År 2006 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 32,6 procent. År 2012 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 26,7 procent. I 3.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 3.1 Tabell.

3.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991, 2002 och 2009–2012, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991, 2002 and 2009–2012, MSEK and percent

Skatt/avdrag	1991		2002		2009		2010		2011		2012	
	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten
Tax/deduction	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income
Summa förvärvs- och kapitalinkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 463 764		1 941 696		2 010 266		2 089 195		2 166 353	
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	239 284	25,0	378 492	25,9	511 149	26,3	522 850	26,0	538 227	25,8	560 766	25,9
Statlig inkomstskatt (National income tax)	19 864	2,1	33 108	2,3	40 087	2,1	42 475	2,1	44 649	2,1	44 153	2,0
Skattereduktion för arbetsinkomster (Tax reduction for incomes on active work)	-	-	-4 613	-0,3	-65 197	-3,4	-76 812	-3,8	-80 359	-3,8	-83 604	-3,9
Skatt på kapitalinkomster (Tax on capital income)	20 732	2,2	24 151	1,6	44 544	2,3	51 373	2,6	52 764	2,5	53 189	2,5
Skattereduktion för kapitalunderskott (Tax reduction for property deficit)	-20 061	-2,1	-17 926	-1,2	-19 369	-1,0	-17 306	-0,9	-24 116	-1,2	-25 562	-1,2
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)	2 447	0,3	3 818	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Fastighetsskatt* (Property tax)	8 575	0,9	13 420	0,9	963	0,0	717	0,0	716	0,0	676	0,0
Fastighetsavgift* (Property fee)	-	-	-	-	10 999	0,6	11 266	0,6	11 546	0,6	12 395	0,6
Allmän pensionsavgift (General pension charges)	-	-	66 168	4,5	86 845	4,5	89 175	4,4	93 500	4,5	97 561	4,5
Skattereduktion, allmänna egenavgifter (Tax reduction for general social security charges)	-	-	-50 891	-3,5	-86 815	-4,5	-89 144	-4,4	-93 471	-4,5	-97 532	-4,5
Egenavgifter för näringsidkare (Social security charges for businessmen)	7 321	0,8	10 186	0,7	12 519	0,6	13 102	0,7	13 277	0,6	13 329	0,6
Begravningsavgift (Funeral charges)	-	-	2 900	0,2	3 561	0,2	3 611	0,2	3 686	0,2	3 834	0,2
Skattereduktion för husarbete** (Tax reduction for house work)	-	-	-	-	-10 355	-0,5	-13 733	-0,7	-15 044	-0,7	-15 872	-0,7
Övriga skattereduktioner (Other tax reductions)	-1 175	-0	-3 867	-0,3	-185	0,0	-201	0,0	-246	0,0	-262	0,0
Summa direkta skatter och avgifter (Sum of direct taxes)	276 987	28,9	454 946	31,1	528 746	27,2	537 373	26,7	545 129	26,1	563 071	26,0

* Fastighetsskatten ersattes av en fastighetsavgift 2008. ** Skattereduktion för husarbete (ROT + RUT).

Källa: SCB, Taxeringsutfallet och totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

3.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser vissa år 1980–2012, procent, 2012 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups certain years 1980–2012, percent, price level of 2012

Total skattepliktig inkomst, tkr	Procent skatt / Percent tax												
	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Total assessed income, KSEK													
1–50	9,7	15,5	20,3	22,7	17,4	18,2	17,0	12,8	13,5	11,7	11,3	10,9	11,2
50–100	14,1	18,4	16,8	17,9	15,3	25,9	23,7	20,6	19,7	18,0	17,2	16,1	15,8
100–150	26,3	29,5	25,9	28,2	25,3	26,6	24,9	24,0	23,5	22,4	21,8	20,2	20,1
150–200	30,0	31,7	27,0	31,0	28,4	28,9	27,6	26,3	25,7	25,1	24,1	22,5	22,4
200–250	33,1	33,4	27,6	32,8	30,1	30,4	29,0	26,8	26,0	25,2	24,5	23,2	23,2
250–300	36,5	35,5	29,2	33,7	30,8	31,3	30,0	27,1	25,9	24,9	24,0	23,4	23,4
300–400	40,4	38,6	32,3	35,6	32,0	32,7	31,6	28,5	27,2	25,6	24,9	24,4	24,2
400–500	44,6	43,5	35,3	38,5	35,5	36,0	35,0	32,1	31,1	28,4	27,8	27,3	26,7
500–	51,8	51,2	38,5	40,5	40,8	41,4	39,7	37,3	37,4	35,5	35,1	34,9	34,5
Samtliga 18– år (All 18– years)	32,5	32,9	29,1	34,6	32,1	33,2	32,6	30,4	29,4	28,0	27,5	26,9	26,7
Samtliga 18–64 år (All 18–64 years)	33,8	33,9	29,7	35,6	32,9	33,7	33,0	30,5	29,4	27,8	27,4	27,2	26,9
Samtliga 65– år (All 65– years)	24,9	28,5	26,5	29,7	28,1	31,0	30,7	29,9	29,7	28,7	27,9	26,0	26,0

* Förmögenhetsskatten togs bort till år 2007. ** År 2008 ersattes fastighetsskatten av fastighetsavgifter.

Källa: SCB, Databasen LINDA.

3.3.2 Beskattningen har blivit mindre progressiv

Personer med en inkomst över 500 000 kr (i 2012 års penningvärde) betalade under 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen 1990/1991. År 1991 betalade personer med en inkomst över 500 000 kr 39 procent av sina inkomster i direkt skatt och 2012 var andelen 34,5 procent. Skattereformen innebar dock att tidigare skattefria inkomster, t.ex. traktamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt. Anmärkningsvärt är att personer med inkomster under 100 000 kr (i 2012 års penningvärde) betalade större andel

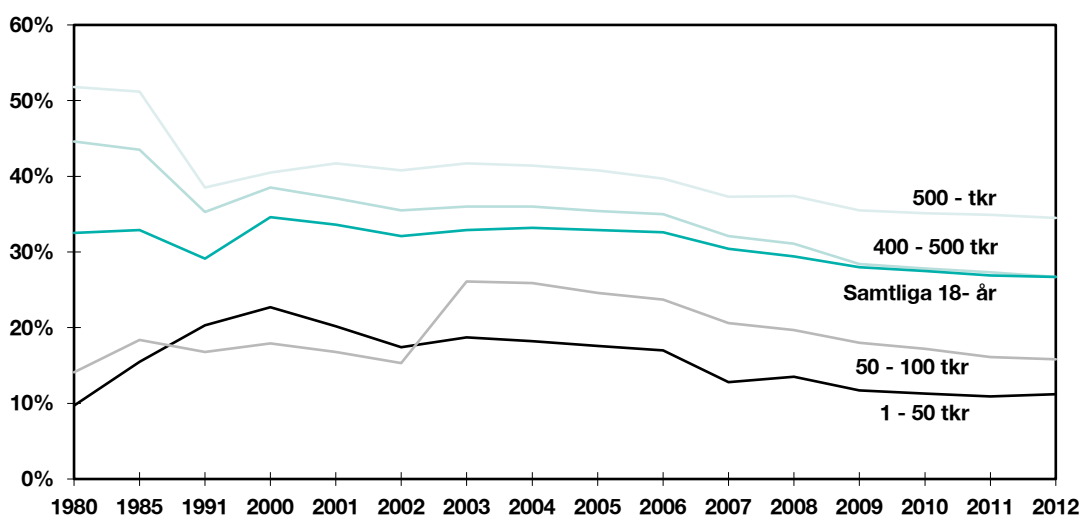
av sin inkomst i skatt 2012 än vad de gjorde 1980 medan motsatsen gällde för dem som hade en inkomst över 100 000 kr.

I 3.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980–2012 blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat. För de flesta individer finns det ett starkt samband mellan höga inkomster och egendomsbeskattning, dvs. förmögenhets- och fastighetsskatt, men det finns undantag. Också personer med ganska låga inkomster har förmögenhet och fastigheter. Dessa personer betalar då en stor andel av sina inkomster i skatt och påverkar därför genomsnittet en del. I 3.4 Tabell visas skattens andel av inkomsten då förmögenhets- och fastighetsskatten har exkluderats. Skatteandelen minskar då med en halv procentenhet.

3.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2012 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2012

Källa: SCB, Databasen LINDA.

3.4 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser vissa år 1980–2012, exklusive förmögenhetsskatt och fastighetsskatt/-avgift, procent, 2012 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups certain years 1980–2012, wealth tax and real estate tax excluded, percent, price level of 2012

Total skattepliktig inkomst, tkr	Procent skatt exkl. fastighetsskatt/-avgift och förmögenhetsskatt												
	Percent tax excl. real estate tax												
Total assessed income, KSEK	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1–50	9,5	14,7	17,7	20,4	15,8	16,2	15,5	11,8	12,8	10,8	10,5	10,3	10,4
50–100	14,0	18,1	15,9	16,5	14,4	24,8	22,8	19,9	19,2	17,3	16,6	15,5	15,2
100–150	26,2	29,2	25,0	26,9	24,2	25,6	24,1	23,3	22,9	21,8	21,1	19,6	19,4
150–200	29,9	31,5	26,2	29,7	27,4	27,8	26,7	25,5	25,1	24,4	23,4	21,8	21,7
200–250	33,0	33,1	26,7	31,6	29,2	29,4	28,2	26,1	25,4	24,5	23,8	22,6	22,4
250–300	36,4	35,0	28,2	32,5	29,9	30,4	29,2	26,5	25,4	24,3	23,4	22,8	22,8
300–400	40,1	37,7	31,1	34,3	31,0	31,6	30,7	27,8	26,6	25,0	24,3	23,9	23,6
400–500	44,2	42,3	34,0	36,9	34,3	34,7	34,0	31,4	30,6	27,9	27,3	26,7	26,1
500–	50,6	48,2	36,1	38,5	39,2	39,7	38,2	36,7	37,0	35,0	34,6	34,5	34,1
Samtliga 18– år (All 18– years)	32,3	32,3	28,0	33,1	31,0	32,0	31,5	29,7	28,9	27,4	27,0	26,4	26,1
Samtliga 18–64 år (All 18–64 years)	33,6	33,4	28,6	34,4	31,9	32,6	32,1	29,9	28,9	27,3	26,9	26,7	26,4
Samtliga 65– år (All 65– years)	24,4	27,4	24,9	27,3	26,5	29,3	29,1	29,1	29,0	27,9	27,1	25,1	25,2

Källa: SCB, Databasen LINDA.

3.3.3 Marginalskatten på samma nivå sedan 1999

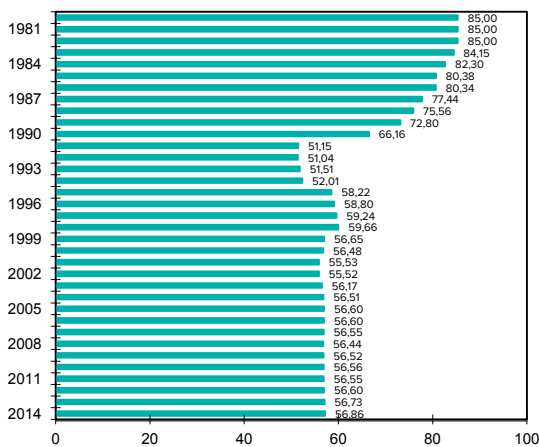
I 3.5 Diagram visas den högsta marginalskatten åren 1980–2014 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalskatten är den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalskatt på 80 procent innebär alltså att inkomsttagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kr.

Den högsta möjliga marginalskatten var hög i Sverige i början 1980-talet. En höginkomsttagare utan avdrag betalade 85 procent av sina toppinkomster i skatt åren 1980–1982. Åren 1983–1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalskatter. Efter detta har den högsta marginalskatten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

Som lägst var den högsta marginalskatten 51 procent, vilket var fallet 1992. År 1995 höjdes

den statliga inkomstskattesatsen från 20 till 25 procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar innebar att den högsta marginalskatten kontinuerligt ökade under åren 1993–1998. Under 1999 bröts trenden med de ökande högsta marginalskatterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande. Efter 1999 har den högsta marginalskatten legat på knappt 57 procent.

3.5 Diagram Högsta marginalskatten 1980–2014, procent Highest marginal income tax rate 1980– 2014, percent

Källa: SCB.

3.3.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginalskatt talar man också om marginaleffekter. Med marginaleffekt menas här den effekt som en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 3.6 Tabell redovisas den genomsnittliga marginaleffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer), underhållsstöd, försörjningsstöd (socialbidrag), äldreförsörjningsstöd, barnomsorgsavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 347 kr, dvs. 34,7 procent, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man därmed i genomsnitt behålla 653 kr.

De grupper som har den högsta sammantagna marginaleffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta ensamstående pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinner vi exempelvis deltidsarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn får i genomsnitt behålla 604 kronor av inkomstökningen på 1 000 kronor. Man ska komma ihåg att marginaleffekten kan variera mycket även inom grupperna. För en person med försörjningsstöd är marginaleffekten på försörjningsstödet i teorin 100 procent.

3.4 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett tillskott under perioder då inkomsten från förvärsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födelse.

3.4.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 3.7 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18–64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2012. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital. I tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

Det är hushåll med höga inkomster som i genomsnitt betalar mest i skatt och låginkomsttagare som erhåller störst bidrag. Det är dock en ganska liten skillnad i bidragsbelopp mellan medelinkomsttagare och höginkomsttagare. Den generella välfärdspolitiken omfattar alla grupper och även hushåll med höga inkomster får t.ex. barnbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och studiebidrag på i stort sett lika villkor som hushåll med lägre inkomster.

Den disponibla inkomsten var år 2012 i genomsnitt 87 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18–64 år, betalade därmed 56 200 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med inkomst lägre än 200 000 kr mottog i genomsnitt mer bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt. För övriga hushåll gav omfördelningen mellan direkta skatter och bidrag i genomsnitt ett negativt netto. Hushåll med en faktorinkomst på 1–50 000 kr hade 2012 en disponibel inkomst som i genomsnitt var nästan 8 gånger högre än faktorinkomsten. De med en inkomst på 1 000 000 kr eller mer hade i genomsnitt en disponibel inkomst som motsvarade 71 procent av faktorinkomsten.

3.6 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2014

Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2014

	Minskning av					Ökning av avgifter		Skatt	Samlad margineffekt			Får behålla	Antal, tusental	
	Reduction of					Increase of fees			Tax	Total marginal effect				
	Bostadsstöd	Underhållsstöd	Socialbidrag	Äldre-försörjningsstöd	Studielån	Barnomsorg	Hem-tjänst			%	%			SEK
Accommodation allowances	Alimony	Social assistance	Maintenance support for the elderly	Studyloan	Day care	Home help	%	%	SEK	SEK				
20–64 år														
Ensamstående (Persons not co-living)														
Utan barn (No children)	1,7	0,2	1,7	-	0,3	-	-	27,4	31,3	313	687	2 049,6		
därav 20–29 år	1,2	0,1	2,0	-	-	-	-	21,4	24,7	247	753	858,9		
30–64 år	1,9	0,3	1,4	-	0,5	-	-	31,7	35,8	358	642	1 190,7		
Med barn (Children)	4,4	0,2	4,0	-	0,5	0,9	-	29,9	39,9	399	601	247,9		
därav med minst ett barn 0–12 år (at least one child 0–12 years)	4,3	0,2	4,7	-	0,6	1,4	-	28,4	39,6	396	604	164,9		
övriga med barn (other with children)	4,6	0,1	2,5	-	0,4	-	-	32,9	40,5	405	595	83,0		
Samtliga ensamstående (All not co-living)	1,9	0,2	1,9	-	0,3	0,1	-	27,7	32,1	321	679	2 297,5		
Sammanboende (Persons co-living)														
Utan barn (No children)	0,2	-	0,4	0,1	0,2	-	-	33,0	33,9	339	661	1 391,7		
därav 20–29 år	0,5	-	0,9	-	-	-	-	25,7	27,1	271	729	164,2		
30–64 år	0,1	-	0,3	0,1	0,2	-	-	34,0	34,7	347	653	1 227,5		
Med 1 barn (1 child)	0,4	0,1	0,5	-	0,4	0,2	-	32,3	33,9	339	661	661,7		
därav med barnet 0–12 år (the child 0–12 years)	0,7	0,1	0,5	-	0,4	0,3	-	30,7	32,7	327	673	423,5		
övriga med 1 barn (other with 1 child)	-	-	0,5	-	0,3	-	-	35,2	36,0	360	640	238,1		
Med >1 barn (>1 child)	0,5	-	0,9	-	0,6	0,4	-	33,7	36,1	361	639	1 086,3		
därav med minst ett barn 0–12 år (at least one child 0–12 years)	0,5	-	1,0	-	0,7	0,5	-	33,4	36,1	361	639	1 003,6		
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,1	-	0,4	-	0,3	-	-	37,0	37,8	378	622	82,7		
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,3	-	0,6	-	0,4	0,2	-	33,1	34,6	346	654	3 139,7		
65- år	4,7	-	-	0,8	-	-	0,7	31,0	37,2	372	628	1 870,9		
därav ensamstående (not co-living)	10,2	-	-	1,1	-	-	1,5	30,6	43,4	434	566	790,4		
sammanboende (co-living)	0,7	-	-	0,6	-	-	0,2	31,4	32,9	329	671	1 080,6		
65–74 år	2,7	-	-	1,0	-	-	0,2	30,7	34,6	346	654	1 065,4		
75–84 år	5,4	-	-	0,7	-	-	0,8	31,7	38,6	386	614	567,0		
85- år	11,7	-	-	0,4	-	-	3,2	31,3	46,6	466	534	238,6		
Samtliga (All)	2,0	0,1	0,9	0,2	0,3	0,1	0,2	30,9	34,7	347	653	7 308,1		

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT.

3.7 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2012 för samtliga hushåll 18–64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2012, all households, 18–64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Inkomst- klasser, tkr Income groups, KSEK	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK						Antal Number	
	Faktor- inkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		– Skatt mm – Tax	Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income		Disp.ink./fak- torink., andel Disp. Inc./factor income, fraction
		Skattepliktiga	Skattefria					
		Assessed	Taxfree					
–0	-6,3	85,0	60,9	20,9	124,9	118,6	-	193 785
1–50	16,6	93,4	47,6	27,4	113,6	130,2	7,84	307 112
50–100	73,3	66,4	40,7	29,2	77,9	151,2	2,06	137 745
100–150	125,4	63,1	30,0	38,8	54,4	179,8	1,43	130 944
150–200	174,5	57,3	21,0	51,2	27,1	201,6	1,16	145 667
200–250	225,8	41,1	15,2	59,2	-3,0	222,8	0,99	191 898
250–300	275,7	40,8	12,1	72,7	-19,7	256,0	0,93	289 576
300–350	324,6	34,8	12,0	84,8	-38,0	286,6	0,88	300 877
350–400	375,4	41,9	15,4	97,4	-40,2	335,2	0,89	248 869
400–450	425,1	49,5	16,4	112,6	-46,6	378,5	0,89	172 153
450–500	475,2	48,0	17,7	129,0	-63,2	411,9	0,87	159 388
500–550	525,0	61,0	18,5	142,0	-62,5	462,6	0,88	140 178
550–600	576,2	42,4	17,1	149,6	-90,2	486,0	0,84	135 086
600–650	623,9	36,1	18,8	160,9	-105,9	518,0	0,83	121 659
650–700	674,6	38,2	19,1	177,3	-120,1	554,5	0,82	121 517
700–750	723,9	28,7	18,0	191,0	-144,3	579,6	0,80	91 562
750–800	774,8	29,3	19,7	206,3	-157,3	617,4	0,80	80 538
800–850	824,3	28,7	19,5	223,8	-175,7	648,6	0,79	70 641
850–900	876,3	26,6	16,8	239,2	-195,8	680,6	0,78	60 498
900–950	923,4	33,0	18,9	257,0	-205,1	718,3	0,78	47 011
950–1000	973,5	22,9	18,1	273,9	-232,9	740,6	0,76	38 634
1000–	1 585,7	32,2	19,2	507,2	-455,7	1 130,0	0,71	242 362
Samtliga (All)	447,4	49,6	23,3	129,1	-56,2	391,2	0,87	3 427 701

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.4.2 Omfördelning mellan generationer

I 3.8 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper. I denna tabell, till skillnad från 3.7 Tabell, återfinns vi även pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som omfördelas är ganska stora beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

3.4.3 Hushållens disponibla inkomst 1 740 miljarder

I 3.9 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar som totalsummor för samtliga hushåll

2012. Hushållens egna inkomster, faktorinkomsten, uppgick till 1 740 miljarder kronor under 2012. Löneinkomsten utgjorde nästan 85 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna stod för 7 procent av faktorinkomsten 2012. Därutöver fick hushållen skattepliktiga transfereringar till ett värde av drygt 520 miljarder kronor. En stor del av dessa, 84 procent, utgjordes av pensioner samt sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension). De skattefria transfereringarna var 91 miljarder kronor. Hushållens disponibla inkomst 2012 var 1 740 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) dragits ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

3.8 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2012, tkr och antal

Structure of income by type of household and age 2012, KSEK and number

Hushållstyp, ålder Type of household, age		Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK						Antal Number	
		Faktorinkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income		Disp.ink./faktorink., andel Disp. Inc./factor income, fraction
			Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree					
Ensamstående (Co-living persons)									
Utan barn (No children)		178,5	80,8	12,3	63,9	29,2	207,7	1,16	2 285 632
därav	18–29 år	179,3	7,9	25,2	41,9	-8,9	170,4	0,95	520 439
	30–64 år	274,1	42,2	8,5	82,0	-31,3	242,7	0,89	1 014 665
	65–år	48,8	183,4	8,6	54,5	137,5	186,3	3,82	750 528
Med barn 0–19 år (Children)		290,9	35,4	61,1	79,8	16,7	307,6	1,06	291 228
därav	med 1 barn (with 1 child)	287,1	35,8	42,7	78,7	-0,2	286,9	1,00	172 592
	med >1 barn (with >1 child)	296,5	34,8	87,9	81,4	41,3	337,8	1,14	118 636
Sammanboende (Co-living persons)									
Utan barn (No children)		385,3	239,7	4,5	162,4	81,8	467,0	1,21	977 059
därav	18–29 år	439,3	12,0	33,8	102,5	-56,8	382,5	0,87	66 479
	30–64 år	643,0	104,1	2,8	200,6	-93,7	549,3	0,85	430 431
	65–år	146,7	392,7	1,9	136,3	258,3	405,0	2,76	480 149
Med barn 0–19 år (Children)		704,5	57,9	35,6	202,5	-109,0	595,5	0,85	915 951
därav	med 1 barn	699,7	62,3	22,3	199,1	-114,6	585,1	0,84	322 311
	med 2 barn	722,3	52,2	34,3	207,2	-120,7	601,5	0,83	432 574
	med >2 barn	666,6	64,3	65,6	196,4	-66,5	600,2	0,90	161 066
Övriga hushåll* (Other households)									
Övriga hushåll* (Other households)		627,8	108,7	23,2	186,1	-54,1	573,7	0,91	222 591
därav	Ensamstående	397,7	87,2	24,7	118,8	-6,9	390,9	0,98	99 337
	Sammanboende	813,3	126,1	22,0	240,3	-92,3	721,1	0,89	123 254
Samtliga (All)		352,5	107,9	18,8	118,2	8,4	361,0	1,02	4 692 461

* Övriga hushåll är hushåll utan barn 0–19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.4.4 Hushållens disponibla inkomst ökade

I 3.10 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med strukturen i 3.9 Tabell. Här visas förutom totalsummor även de olika inkomsterna som en andel av bruttoinkomsten. Hushållens disponibla inkomst ökade varje år mellan 1995 och 2012 med undantag för 2001 och 2008 då den minskade något. Skälet till minskningarna 2001 och 2008 var kraftigt minskade kapitalinkomster. Åren 2000 och 2007 var kapitalinkomsterna mycket höga. Anledningen till att beloppet för disponibel inkomst i 3.10 Tabell inte är iden-

tisk med beloppet i 3.9 Tabell är att det äldre inkomstbegreppet används i 3.10 Tabell för att möjliggöra en lång tidsserie. Om man tittar närmare på de andelstal som finns redovisade längst ner i 3.10 Tabell finner man att drygt 64 procent av hushållens bruttoinkomst under 2012 består av löne- och företagarinkomst. Det är en betydligt lägre andel än 1975, men ungefär samma andel som under de senaste 10 åren. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Andelen av hushållens bruttoinkomst som kommer från kapital har de senaste åren legat kring 10 procent.

3.9 Tabell

Inkomststruktur 2012 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income 2012 for all households, 18 years and older

Inkomstslag	Inkomstsummor, mdkr
Type of income	Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	1432,1
Näringsinkomst med mera (<i>Entrepreneurial income</i>)	43,7
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	114,9
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	103,4
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1 694,0
Pension (<i>Pension</i>)	396,2
Sjuk- och aktivitetsersättning (<i>Disability pension</i>)	41,1
Sjukpenning (<i>Sickness allowance</i>)	25,4
Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	30,1
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	27,6
Övriga skattepliktiga (<i>Other taxable transfers</i>)	3,0
Skattepliktiga transfereringar (<i>Taxable transfers</i>)	523,3
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	25,7
Studiebidrag (<i>Educational grants</i>)	27,7
därav: Studiemedlets lånedel (<i>Study loan</i>)	13,7
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	16,5
Ekonomiskt bistånd (<i>Social assistance</i>)	10,4
Övriga skattefria transfereringar (<i>Other transfers not taxable</i>)	11,1
Skattefria transfereringar (<i>Transfers not taxable</i>)	91,3
Skatt (<i>Tax</i>)	541,9
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	26,2
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	568,1
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1 740,5

Anm: Inkluderar även personer boende på institution, avlidna samt inflyttade till och utflyttade från Sverige under året.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5 Inkomstutvecklingen

3.5.1 Jämförelser av disponibel inkomst

Ett hushåll som består av fler personer har högre försörjningsbörda än ett hushåll som består av färre personer. För att bättre kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk standard

mellan olika typer av hushåll justeras hushållets disponibla inkomst med en så kallad konsumtionsenhetsskala, som tar hänsyn till antalet hushållsmedlemmar enligt nedan:

Ensamboende	1,00
Sammanboende par	1,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0–19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0–19 år	0,42

Konsumtionsenhetstalen för alla hushållsmedlemmar summeras, och hushållets totala disponibla inkomst divideras med denna summa. Resultaten redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn tilldelas således varje person den inkomst per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) som hushållet har.

3.5.2 Stark inkomstutveckling under 2000-talet

I 3.11 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980–2012. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1 där ett större värde på koefficienten betyder större inkomstskillnader.

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1992 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med 8 procent (medianvärdet). Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit varje år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent, medan ökningen var ca 10 procent mellan åren 1990 och 2000. Under 2000-talet har inkomstutvecklingen varit mycket god. Fram till 2012 har ökningen varit 34 procent. Totalt sett över hela perioden 1980–2012 har den ekonomiska standarden ökat med 68 procent.

3.10 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975–2012 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income certain years 1975–2012 for all households, 18 years and older

År	Löne- och företagar- inkomst	Kapital	Pension	Övriga social- försäkringar	Generella bidrag	Bostads- stöd	Social- bidrag	Brutto- inkomst	Skatt	Övriga negativa transfere- ringar	Disponibel inkomst
Year	Work	Capital	Pension	Other social insurances	General transfers	Housing allowance	Social assistance	Gross income	Tax	Other transfers paid	Disposable income
Belopp i löpande priser, mdkr (Amounts in current prices, BSEK)											
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1 116,7	323,1	6,2	787,4
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1 508,2	465,7	8,1	1 034,4
2005	1 082,0	149,1	331,4	100,3	52,5	14,3	8,8	1 738,5	506,4	11,9	1 220,2
2006	1 127,0	210,7	347,1	95,0	55,1	14,5	7,7	1 857,1	533,4	12,5	1 311,2
2007	1 215,1	283,6	360,4	76,7	54,4	14,2	8,4	2 012,6	536,5	12,5	1 463,7
2008	1 271,9	218,4	371,7	71,5	52,4	14,3	9,1	2 009,3	516,0	13,1	1 480,1
2009	1 276,9	196,5	399,8	78,4	55,0	13,6	9,4	2 029,6	501,5	13,7	1 514,4
2010	1 327,7	195,6	397,5	81,7	57,8	14,8	10,6	2 085,6	501,4	13,4	1 570,8
2011	1 419,2	227,0	398,4	77,6	59,5	14,5	10,7	2 206,8	523,9	14,0	1 669,0
2012	1 450,6	213,0	422,1	84,2	62,7	15,5	9,8	2 258,0	529,0	13,4	1 715,5
Belopp i 2012 års prisnivå, mdkr (Amounts in the price level of 2011, BSEK)											
1975	820,0	35,0	127,9	49,2	28,7	18,2	2,3	1 081,3	318,8	4,0	758,5
1980	795,7	46,6	178,9	69,1	37,6	19,5	2,3	1 149,6	329,1	3,8	816,7
1985	759,2	58,1	209,3	71,3	39,0	14,7	5,5	1 157,1	335,3	6,0	815,8
1990	917,9	87,7	237,3	105,1	43,0	13,5	6,0	1 410,5	437,8	6,8	965,8
1995	834,3	72,5	272,4	116,6	47,1	21,8	12,5	1 377,1	398,5	7,7	970,9
2000	1 096,2	214,9	304,9	120,7	53,2	16,8	10,9	1 817,7	561,2	9,8	1 246,6
2005	1 212,5	167,1	371,4	112,4	58,9	16,0	9,9	1 948,1	567,4	13,3	1 367,3
2006	1 245,9	232,9	383,8	105,0	60,9	16,0	8,6	2 053,1	589,7	13,8	1 449,6
2007	1 314,2	306,7	389,8	82,9	58,8	15,3	9,1	2 176,8	580,2	13,5	1 583,1
2008	1 329,4	228,2	388,5	74,8	54,7	15,0	9,5	2 100,2	539,3	13,7	1 547,1
2009	1 338,8	206,0	419,2	82,2	57,7	14,2	9,9	2 128,1	525,9	14,4	1 587,8
2010	1 374,6	202,5	411,5	84,6	59,9	15,3	11,0	2 159,5	519,2	13,9	1 626,4
2011	1 431,8	229,0	402,0	78,2	60,1	14,7	10,7	2 226,5	528,5	14,1	1 683,8
2012	1 450,6	213,0	422,1	84,2	62,7	15,5	9,8	2 258,0	529,0	13,4	1 715,5
Andel i procent av bruttoinkomsten (In percent of the gross income)											
1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100,0	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100,0	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100,0	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100,0	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100,0	28,9	0,6	70,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100,0	30,9	0,5	68,6
2005	62,2	8,6	19,1	5,8	3,0	0,8	0,5	100,0	29,1	0,7	70,2
2006	60,7	11,3	18,7	5,1	3,0	0,8	0,4	100,0	28,7	0,7	70,6
2007	60,4	14,1	17,9	3,8	2,7	0,7	0,4	100,0	26,7	0,6	72,7
2008	63,3	10,9	18,5	3,6	2,6	0,7	0,5	100,0	25,7	0,7	73,7
2009	62,9	9,7	19,7	3,9	2,7	0,7	0,5	100,0	24,7	0,7	74,6
2010	63,7	9,4	19,1	3,9	2,8	0,7	0,5	100,0	24,0	0,6	75,3
2011	64,3	10,3	18,1	3,5	2,7	0,7	0,5	100,0	23,7	0,6	75,6
2012	64,2	9,4	18,7	3,7	2,8	0,7	0,4	100,0	23,4	0,6	76,0

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.5.3 Inkomstspridningen har ökat

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet ökade inkomstspridningen betydligt. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen för att sedan åter öka. Inkomstspridningen 2007 var den högsta som SCB har uppmätt sedan man började med mätningar 1975. Det höga värdet 2007 förklaras av höga kapitalvinster som fördelades ojämnt. Internationella jämförelser har visat att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har en jämförelsevis låg inkomstspridning.

3.5.4 Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper, så kallade decilgrupper, baserade på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 o.s.v. I 3.12 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) samt den procentuella förändringen över tiden. Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstskikt mellan åren 1991 och 2012. Utvecklingen följer ett tydligt mönster. Ju högre inkomst, desto större inkomstökning. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan dem med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl större förvärvsinkomster som större kapitalinkomster. Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna.

Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp. En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som tillfälligt har små inkomster (t.ex. värnpliktiga och studerande). Pensionärer med låg ATP och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2–4. Observera att detta är tvärsnittsdata, dvs. det är inte samma individer som följs över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler. Anledningen till att medelvärdena i 3.11 och 3.12 Tabellerna inte stämmer överens är att olika hushålls- och inkomstbegrepp har använts. För att möjliggöra den längre tidsserien i 3.11 Tabell är man tvungen att använda de äldre begreppen. Se avsnitt 3.1.1 för att läsa mer om begreppsförändringarna.

3.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Gini-koefficienten för samtliga individer i familjeenheter 1980–2012, tkr/ke, 2012 års priser

Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980–2012, KSEK per cu, price level of 2012

	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Gini- koefficient
1980	131,4	125,2	0,201
1981	128,7	122,3	0,199
1982	126,0	119,3	0,203
1983	126,2	119,6	0,201
1984	127,2	120,6	0,210
1985	132,0	124,1	0,211
1986	134,7	125,7	0,220
1987	138,0	130,5	0,209
1988	141,5	133,4	0,209
1989	148,4	139,6	0,213
1990	151,9	143,4	0,220
1991	163,4	147,4	0,249
1992	162,2	148,8	0,241
1993	154,7	141,4	0,243
1994	161,5	141,2	0,271
1995	148,7	136,3	0,244
1996	151,8	137,8	0,253
1997	159,3	139,8	0,277
1998	160,8	143,8	0,263
1999	171,2	149,9	0,281
2000	189,0	157,6	0,313
2001	185,7	163,0	0,282
2002	189,1	166,8	0,280
2003	189,3	167,9	0,276
2004	195,2	171,8	0,281
2005	202,4	176,2	0,296
2006	215,3	183,4	0,311
2007	234,2	195,3	0,332
2008	225,7	197,2	0,314
2009	230,3	200,9	0,320
2010	233,8	202,8	0,325
2011	240,2	208,0	0,326
2012	240,7	210,6	0,320

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.12 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärde i respektive decilgrupp, medelvärde och median (för alla), vissa år 1991–2012, tkr i 2012 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, mean and median values (for all), certain years 1991–2012, KSEK, price level of 2012

Decil, disp. ink. per ke	Medelvärden, tkr/ke Mean values, KSEK/cu										Förändring, % Change, %	
	1991	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	91–12	11–12
Decile, disp. inc. per cu												
1	73,4	70,0	73,0	76,8	82,8	76,0	77,2	78,3	79,3	82,8	12,8	4,4
2	105,6	107,6	111,6	117,1	121,7	123,8	125,3	125,3	128,2	130,3	23,4	1,6
3	119,5	122,8	128,2	134,2	140,6	146,4	148,2	148,7	153,0	154,6	29,4	1,0
4	132,4	136,7	143,8	149,6	158,5	168,7	170,9	172,7	177,5	178,9	35,1	0,8
5	144,4	151,1	159,7	165,1	176,1	189,1	192,2	195,0	200,3	202,4	40,2	1,0
6	158,0	167,0	176,2	181,8	194,8	210,1	214,7	217,7	223,7	225,6	42,8	0,8
7	174,0	186,2	195,9	200,9	216,6	234,3	240,8	243,2	250,0	253,4	45,6	1,4
8	194,2	210,5	220,8	226,1	244,9	265,7	273,8	276,9	284,4	288,1	48,4	1,3
9	222,2	248,5	256,7	263,8	288,6	310,2	324,1	324,3	335,1	339,0	52,6	1,2
10	331,1	488,2	412,5	436,7	543,0	548,4	556,7	582,2	599,7	585,7	76,9	-2,3
Medelvärde	165,5	188,8	187,8	195,2	216,7	227,2	232,4	236,4	243,1	244,1	47,5	0,4
Felmarginal (±)	2,4	5,2	1,6	1,9	2,7	2,6	2,4	2,5	2,7	3,2		
Median	150,7	158,5	167,6	173,0	184,6	199,1	203,0	206,1	212,0	213,7	41,8	0,8
Felmarginal (±)	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	1,8	2,0	1,9	2,0	1,9		
Gini-koefficient	0,226	0,294	0,258	0,258	0,288	0,289	0,291	0,297	0,298	0,291		
Felmarginal (±)	0,010	0,019	0,005	0,006	0,007	0,007	0,005	0,006	0,006	0,008		

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.5.5 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinster, fått allt större betydelse för många hushåll. Upp- och nedgångar på börsen samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. Uppgången på börsen under 1996–2000 medförde att många hushåll gjorde stora vinster under dessa år. I 3.13 Tabell redovisas de totala kapitalvinster för ett antal år 1991–2011. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen. Män har större kapitalvinster än kvinnor. År 2012 stod män för 57 procent av de totala vinster. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst är markant högre nu

än i början av 1990-talet. År 1991 var det knappt 8 procent av hushållen som redovisade kapitalvinster. Rekordåret 2007 var andelen nästan 35 procent för att 2008 sjunka till 22 procent. År 2012 var andelen hushåll med kapitalvinster 20 procent.

Kapitalvinster är ojämnt fördelade. Studier över kapitalvinster fördelning har visat att den tiondel av befolkningen som hade de största vinster realiserade mer än 99 procent av totalsumman. Den ojämna fördelningen gör att kapitalvinster i hög grad påverkar inkomstspridningen. Den kraftigt ökade inkomstspridningen under 1990-talet och 2000-talet kan delvis förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år. Under 2012 var kapitalvinster 98 miljarder kronor.

3.13 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster vissa år 1991–2012, mdkr och procent, 2012 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain certain years 1991–2012, BSEK and percent, price level of 2012

	Kapitalvinst, mdkr Capital gain, BSEK												
	1991	1995	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Samtliga (All)	55,1	25,5	156,9	58,1	72,8	108,0	143,7	179,9	101,7	93,6	118,1	109,9	98,0
Kvinnor (Women)	20,6	8,8	45,8	21,3	26,2	36,4	52,0	69,8	40,2	39,2	48,9	44,9	42,5
Män (Men)	34,5	16,8	111,1	36,8	46,6	71,6	91,7	110,1	61,5	54,4	69,1	65,0	55,5
Andel hushåll med kapitalvinst, % (Fraction with capital gain, %)	7,8	13,8	30,3	20,6	20,1	26,6	31,4	34,7	22,2	22,2	24,4	26,0	20,3

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik IoT samt Inkomstfördelningsundersökningen.

3.5.6 Inkomstutveckling för olika grupper

Under 2012 hade samtliga redovisade åldersgrupper en betydligt högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991 (se 3.14 Tabell). Personer i åldrarna 18–29 år, både kvinnor och män, har dock haft en förhållandevis svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2012. Detta beror bland annat på att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs.

Efter 1990-talets lågkonjunktur vände inkomstutvecklingen 1995 och allt fler grupper fick ökade inkomster. Sedan 1995 har medianinkomsten stigit med 56 procent. Ålderspensionärerna har, från 1995 fram till 2012, haft en svagare utveckling av sina inkomster. Två förklaringar till det är att den ökade sysselsättningen samt reallöneökningar endast har kommit de förvärvsarbetande till del. År 2007 infördes dessutom jobbskatteavdraget som innebar skattesänkningar för de förvärvsarbetande.

3.5.7 Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 3.15 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper. Samtliga hushållstyper har haft en positiv inkomstutveckling under den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling mellan olika hushållstyper är dock stor. Generellt har sammanboende haft en betydligt bättre inkomstutveckling än ensamstående. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. Ensamstående föräldrar är en annan grupp som har haft en svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2012. Det var först under 2001 som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet, dvs. före lågkonjunkturen som då följde.

3.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr, vissa år 1991–2012, 2012 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2012, price level of 2012

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK									Förändring %, Change %	
	1991	1995	2000	2004	2006	2008	2010	2011	2012	91–12	10–12
Kvinnor (Women)											
0–6	133,3	118,9	141,6	152,9	163,2	178,3	186,6	189,1	192,4	44,3	1,7
7–17	143,7	126,6	143,2	160,9	173,0	190,2	195,4	200,5	204,3	42,2	1,9
18–22	149,8	121,9	143,1	157,4	165,9	170,3	175,3	196,3	196,2	31,0	0,0
23–29	145,8	131,0	153,6	164,1	169,2	182,8	181,3	190,1	185,8	27,5	-2,2
30–39	143,6	129,3	151,2	167,0	180,0	194,0	199,9	207,0	208,8	45,4	0,9
40–49	175,2	152,5	170,5	184,0	195,6	214,2	220,9	225,1	229,9	31,2	2,1
50–59	196,2	180,2	212,8	225,7	241,4	252,2	260,2	266,5	272,4	38,8	2,2
60–64	173,6	164,9	191,7	218,1	238,2	249,8	260,0	268,4	269,4	55,2	0,4
65–74	133,0	131,6	142,3	161,7	170,1	182,7	191,8	191,6	198,2	49,0	3,4
75–	103,3	111,1	117,4	128,2	136,0	136,1	139,6	144,3	148,1	43,4	2,6
23–64	164,9	147,4	173,0	188,1	201,0	214,3	221,2	226,0	226,7	37,5	0,3
Samtliga kvinnor (All women)	146,8	133,8	153,7	168,8	180,2	192,8	199,7	204,6	206,3	40,5	0,8
Män (Men)											
0–6	130,8	118,0	140,8	156,0	166,7	178,0	183,8	189,9	188,8	44,3	-0,6
7–17	143,2	125,9	146,2	158,6	171,4	187,5	193,5	202,1	204,0	42,5	1,0
18–22	159,6	133,3	156,3	162,7	175,2	193,3	198,7	212,2	211,0	32,2	-0,6
23–29	166,8	141,3	173,6	175,7	183,4	198,8	203,3	204,9	209,0	25,3	2,0
30–39	149,7	137,5	162,6	181,6	193,7	211,0	213,0	223,5	219,8	46,8	-1,7
40–49	171,4	149,5	169,1	182,1	197,3	218,1	226,1	234,0	240,5	40,3	2,8
50–59	196,8	180,2	213,1	225,5	237,6	254,4	260,8	267,3	276,2	40,3	3,3
60–64	188,6	173,4	207,1	229,4	251,7	264,6	273,9	275,7	290,1	53,8	5,2
65–74	151,6	149,2	164,2	180,0	196,9	210,7	223,7	228,1	230,4	52,0	1,0
75–	112,5	126,0	134,7	147,1	154,7	161,8	166,5	167,7	177,3	57,6	5,7
23–64	171,1	152,3	180,1	194,8	207,2	225,4	232,2	237,2	241,1	40,9	1,6
Samtliga män (All men)	155,5	140,6	163,9	177,5	189,7	205,9	212,8	218,9	220,3	41,7	0,6
Kvinnor + män (Women + men)											
0–6	132,2	118,4	141,0	154,7	164,6	178,2	185,4	189,4	189,9	43,6	0,3
7–17	143,3	126,1	144,4	159,7	172,0	188,7	194,1	201,5	204,3	42,6	1,4
18–22	154,5	127,2	149,0	159,7	170,0	180,8	188,4	202,8	201,9	30,7	-0,4
23–29	155,6	135,7	162,3	168,9	177,4	191,4	192,6	197,2	196,3	26,2	-0,5
30–39	147,0	133,0	155,9	173,8	185,7	201,7	205,7	214,6	214,2	45,6	-0,2
40–49	173,4	150,9	169,7	183,2	196,4	215,9	223,3	230,1	234,7	35,4	2,0
50–59	196,5	180,2	213,0	225,5	239,8	253,3	260,5	267,2	274,1	39,4	2,6
60–64	182,0	169,5	199,4	223,3	244,0	257,5	266,7	272,5	279,9	53,8	2,7
65–74	140,9	139,5	153,0	170,5	180,3	194,0	206,0	208,5	212,0	50,4	1,7
75–	106,2	115,4	122,0	133,7	142,1	145,2	148,5	152,7	159,4	50,1	4,4
23–64	168,1	149,7	176,7	191,2	204,2	219,6	226,8	231,3	233,9	39,1	1,1
Samtliga (All)	150,7	137,1	158,5	173,0	184,6	199,1	206,1	212,0	213,7	41,8	0,8

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.15 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, vissa år 1991–2012, 2012 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2012, price level of 2012

	Median, tkr/ke Median, KSEK/cu										Förändring, % Change, %		Antal Number
	1991	1995	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	91–12	11–12	2012
Ensamboende (Persons not co-living)													
Utan barn (No children)	133,5	123,7	137,5	157,5	162,3	166,2	168,5	168,9	173,6	173,1	29,6	-0,2	2 268 687
däruv													
20–29 år	141,8	118,0	136,1	145,6	152,7	158,9	157,4	158,7	164,1	163,5	15,3	-0,4	503 494
30–64 år	160,9	144,7	163,3	196,0	207,8	211,4	217,4	216,5	221,6	224,2	39,3	1,2	1 014 665
65–år	106,9	111,6	117,5	135,5	136,3	135,6	140,3	140,2	142,9	146,7	37,3	2,7	750 528
Med barn 0–19 år (Children)	122,6	111,9	122,3	138,8	151,9	146,8	147,9	153,3	154,7	159,3	29,9	3,0	322 681
däruv													
med 1 barn	127,3	116,8	127,9	146,0	159,9	156,0	160,5	162,7	166,8	168,2	32,1	0,8	196 941
med >1 barn	118,3	104,7	115,4	130,6	137,2	131,8	136,4	138,2	142,9	145,0	22,6	1,5	125 740
Sammanboende (Persons co-living)													
Utan barn (No children)	188,3	174,2	205,6	238,8	260,5	253,3	260,9	261,9	262,8	269,7	43,3	2,6	1 951 667
däruv													
20–29 år	200,8	172,2	201,4	225,0	251,8	241,4	243,9	229,2	245,1	260,1	29,5	6,1	146 980
30–64 år	216,4	199,6	237,0	277,5	301,1	298,2	308,6	311,8	314,8	330,2	52,6	4,9	852 965
65–år	138,9	143,8	154,2	181,6	195,7	194,3	201,9	208,4	207,4	215,3	55,0	3,8	951 722
Med barn 0–19 år (Children)	152,1	136,1	162,0	188,3	202,2	205,4	210,8	214,5	222,3	221,6	45,7	-0,3	1 930 083
däruv													
med 1 barn	172,4	152,7	180,5	205,5	224,1	228,1	227,5	232,3	241,1	242,1	40,5	0,4	714 360
med 2 barn	149,4	134,6	159,4	187,5	200,7	203,6	212,0	214,6	222,4	220,8	47,8	-0,7	886 257
med >2 barn	130,1	114,5	134,9	155,8	167,5	172,0	173,7	176,6	180,2	188,3	44,7	4,5	329 466
Övriga hushåll* (Other households)													
däruv													
Ensamstående (Not co-living)	159,8	146,9	159,9	181,9	199,7	200,0	196,6	203,3	209,3	208,3	30,4	-0,5	209 945
Sammanboende (Co-living)	203,7	180,0	218,1	257,7	260,7	266,0	269,2	269,1	277,1	289,5	42,1	4,5	397 593
Samtliga 20– år (All 20– years of age)	156,2	142,9	165,1	191,6	204,9	205,2	209,5	212,4	217,2	219,3	40,4	1,0	7 080 657

* Övriga hushåll är individer i hushåll utan barn 0–19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.5.8 Arbetsinkomsterna har ökat med 42 procent sedan 1995

I 3.16 Tabell visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20–64 år. I arbetsinkomsten ingår lön, företagarkomst, sjukpenning och föräldrapenning, men inte pension, sjuk-/aktivitetsersättning och A-kassa. Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på arbetskraft har lett till att arbetsinkomsterna har ökat markant sedan 1995. Mellan 1995 och 2011 ökade medianinkomsten med 42 procent. Om man studerar inkomstutvecklingen i olika inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit allra bäst för dem med höga inkomster.

Arbetsinkomsten (medianvärdet) för en helårs- och heltidsanställd kvinna har under 2000-talet legat på 84–85 procent av arbetsinkomsten för män. Det har blivit vanligare att kvinnor arbetar heltid. År 2012 var det nästan 400 000 fler kvinnor som arbetade heltid än det var 1990. Antalet heltidsarbetande män ökade med drygt 100 000 under samma period.

Vid studier av 3.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, dvs. personer som i princip inte berördes av mer omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidsarbete.

3.16 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltidsanställda utan inkomst från näringsverksamhet, vissa år 1975–2012, 20–64 år, tkr, 2012 års priser

Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, certain years 1975–2012, 20–64 years, KSEK, price level of 2012

	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kvinnor (Women)													
Medelvärde (mean value)	211,0	217,1	203,5	237,5	228,0	277,3	311,6	324,4	322,0	333,6	337,9	338,8	344,7
Felmarginal +/-	3,8	3,1	2,8	2,7	2,8	3,5	3,8	5,9	4,7	4,1	4,2	4,0	3,7
P10	149,9	168,9	153,8	181,9	163,6	191,7	222,0	220,4	224,4	233,0	235,0	233,8	239,1
Median	203,6	210,3	196,7	222,5	212,9	258,0	286,2	290,4	294,2	304,7	310,6	308,8	313,0
P90	277,1	271,0	261,1	309,5	300,7	378,9	427,0	454,3	441,0	461,1	462,5	474,0	482,2
Män (Men)													
Medelvärde (mean value)	278,3	268,6	260,5	302,7	293,1	358,8	388,3	401,3	398,1	415,3	413,0	424,2	422,9
Felmarginal +/-	3,8	3,7	3,8	3,4	3,7	7,0	6,0	6,0	5,3	7,2	5,8	7,4	6,1
P10	188,3	187,5	178,6	208,4	186,7	217,9	245,6	244,3	250,0	257,0	256,6	258,6	263,4
Median	249,1	241,0	236,2	274,8	262,1	305,3	334,4	347,3	347,8	358,1	362,5	367,3	368,8
P90	396,9	381,2	366,7	427,1	429,1	532,0	572,0	597,7	591,0	615,8	607,6	611,1	620,7
Samtliga (All)													
Medelvärde (mean value)	258,7	252,8	240,2	278,7	267,3	325,5	356,5	368,6	366,2	380,4	379,9	386,3	388,5
Felmarginal +/-	3,0	2,7	2,6	2,5	2,6	4,5	4,1	4,5	3,8	4,7	4,0	4,7	4,0
P10	170,6	178,8	169,6	193,1	173,5	204,1	231,7	230,5	235,3	243,8	243,9	243,3	248,6
Median	235,3	229,6	217,8	253,5	241,2	283,0	313,7	322,8	323,4	331,7	336,5	337,4	343,0
P90	367,2	349,7	335,4	384,3	384,1	478,9	516,8	540,3	536,0	555,9	544,9	560,9	564,6
Kvinnors inkomst i % av männens (Women's income in % of men's)													
Medelvärde (mean value)	75,8	80,8	78,1	78,5	77,8	77,3	80,2	80,8	80,9	80,3	81,8	79,9	81,5
Median	81,7	87,3	83,3	80,9	81,2	84,5	85,6	83,6	84,6	85,1	85,7	84,1	84,9
Antal i tusental (Number in thousands)													
Kvinnor (Women)	662	677	771	861	904	1 043	1 067	1 150	1 161	1 137	1 184	1 253	1 250
Män (Men)	1 616	1 525	1 395	1 480	1 375	1 510	1 504	1 552	1 604	1 520	1 498	1 570	1 586
Samtliga (All)	2 278	2 202	2 166	2 341	2 279	2 553	2 571	2 702	2 765	2 657	2 682	2 823	2 836

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen.

3.6 Kvinnors och mäns förmögenhet

SCB har sedan 1999 gjort förmögenhetsstatistik som täcker alla individer och hushåll där värderingen av tillgångarna speglar marknadsvärdet. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från denna statistik. Den finns i dagsläget ingen senare tillgänglig förmögenhetsstatistik än för år 2007 eftersom kontrolluppgifter över finansiella tillgångar och skulder avskaffades till år 2008. Detta som en följd av att förmögenhetsskatten slopades till inkomstår 2007.

3.6.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. Under 2007 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna ungefär en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent rikaste förfogade över två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Nettoför

mögenhetens medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr år 2007. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 8,3 miljoner kronor.

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livsrytten. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. I 3.18 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet i olika åldersgrupper. Förmögenheten var 2007 störst för personer i åldersgruppen 55–74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65–74 år hade år 2007 cirka 840 000 kronor (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade drygt 500 000 kr.

3.17 Tabell

Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2007, procent och tkr

Distribution of net wealth for all women and men in 2007, percent and KSEK

	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	16,5	8 066	28,8	8 492	23,5	8 339
Topp 10 % (Top 10 %)	60,1	2 613	71,6	2 805	66,6	2 716
Samtliga (All)	100	65	100	64	100	65

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret.

3.18 Tabell

Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2007, 18 år och äldre, uppdelat efter ålder, medel- och medianvärden i tkr

Net wealth for women and men in 2007, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK
18–24	86	4	103	7	95	5
25–34	200	0	232	0	216	0
35–44	445	141	568	169	508	155
45–54	735	309	953	351	845	329
55–64	1 051	525	1 523	662	1 287	589
65–74	1 047	516	1 559	838	1 295	658
75–	882	360	1 388	738	1 082	493
Samtliga (All)	641	176	868	219	753	195

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret.

3.6.2 En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007

Över en och en halv miljon hushåll hade 2007 en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kronor. Det motsvarar ungefär en tredjedel av alla hushåll. Män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män hade 19 procent en nettoförmögenhet på över

1 miljon kronor jämfört med omkring 16 procent av kvinnorna. Det är betydligt färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljon i förmögenhet. Omkring 44 000 personer hade 2008 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kronor eller mer. Läger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till 82 000.

3.19 Tabell

Miljonärer, förmögenhet 2007 samt inkomst 2011 Antal och andel av populationen Millionaires, wealth in 2007 and income in 2011, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Marknadsvärderad förmögenhet 2007 (Wealth to market value)		
Hushåll (Families)	1 536 295	32
Kvinnor (Women)	752 466	16
Män (Men)	883 303	19
Samtliga (All)	1 688 304	18
Förvärvsinkomst 2011 (Income from employment and business)		
Kvinnor 18– år (Women 18– years of age)	9 127	0,2
Män 18– år (Men 18 years of age)	46 043	1,2
Samtliga 18– år (All 18– years of age)	55 170	0,7
Förvärvs- och kapitalinkomst 2011 (Income from employment, business and capital)		
Kvinnor 18– år (Women 18– years of age)	24 539	0,6
Män 18– år (Men 18 years of age)	77 847	2,1
Samtliga 18– år (All 18– years of age)	102 386	1,4

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoT 2011 samt Förmögenhetsregistret 2007.

3.6.3 Kvinnor innehåller mindre än hälften av nettoförmögenheten

Tabell 3.20 visar att 72 procent av individernas förmögenhet bestod av fastigheter, som till största delen är småhus. Av de totala tillgångarna utgjordes 40 procent av småhus. Börsnoterade aktier stod 2007 för 7 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män beror på vilken typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter och räntefonder är tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i fonder, medan kvinnor ägde mindre än en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen är även stora om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den förmög-naste procenten av befolkningen ägde 2007 en fjärdedel av den totala förmögenhetssumman. Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett småhus. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde 15 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde nästan 80 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer

fler till godo och förmögenhetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna går upp stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och förmögenhetsfördelningen blir ojämnare.

År 2007 hade drygt hälften av alla individer skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till 28 procent.

3.20 Tabell Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2007, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2007, BSEK and percent

	Summa, mdkr			% av tillgångar			% med tillgångar			Topp 1% andel av totalsumma		
	Total, BSEK			% of assets			% with assets			Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All
Fastigheter mm (Real estate)												
Småhus* (Single-dwelling house)	1 366	1 702	3 068	41	39	40	26	31	29	13	16	15
Bostadsrätt (Tenant ownership)	558	508	1 066	17	12	14	13	12	12	28	29	29
Fritidshus (Holiday home)	238	262	500	7	6	7	7	8	7	45	46	46
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	169	445	614	5	10	8	3	5	4	63	79	75
Hysesfastighet (Rental property)	69	148	216	2	3	3	0	0	0	100	100	100
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	18	38	56	1	1	1	1	2	2	95	97	96
Summa reala tillgångar (Total real assets)	2 418	3 103	5 520	72	71	72	42	46	44	12	22	18
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	366	468	834	11	11	11	59	60	60	19	30	25
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	77	64	141	2	1	2	19	14	16	41	51	46
Andra fonder än räntefonder (Mutual funds)	193	216	409	6	5	5	43	43	43	27	37	32
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	160	360	521	5	8	7	17	23	20	70	80	77
Obligationer och övriga värdepapper (Bonds)	61	71	131	2	2	2	11	10	10	46	58	53
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	61	66	128	2	2	2	11	10	10	49	58	54
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	918	1 245	2 163	28	29	28	77	77	77	23	39	32
Summa tillgångar (Total assets)	3 335	4 348	7 683	100	100	100	82	81	81	12	24	19
Skulder (Debts)	947	1 216	2 163	.	.	.	53	58	56	10	21	16
Nettoförmögenhet (Net wealth)	2 388	3 132	5 520	.	.	.	89	89	89	17	29	24

* Med småhus avses en- eller tvåfamiljshus inrättat för permanent boende, t.ex. villa eller radhus inklusive bodelen i jordbruk. Fritidshus inkluderas inte.

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret.

Avtal med Tyska Riket angående undvikande av dubbelbeskattning. Berlin den 25 april 1928.

Ratificerat av Sverige den 4 augusti 1928. Ratifikationerna utväxlade i Berlin den 14 augusti 1928.

(Tillämpningskungörelsen införd sid. 648.)

Avtal

mellan Konungariket Sverige och Tyska riket angående utjämnande av den in- och den utländska beskattningen, särskilt till undvikande av dubbelbeskattning, såvitt angår direkta skatter.

Konungariket Sverige och Tyska riket hava, för att utjämna den in- och den utländska beskattningen i de båda staterna, såvitt angår direkta skatter, särskilt för att undvika dubbelbeskattning, överenskommit att sluta avtal angående uppdelning av beskattningsrätten mellan de båda staterna med hänsyn till de olika skatteällorna.

För detta ändamål hava till fullmäktige utsetts av:

Abkommen

zwischen dem Deutschen Reich und dem Königreich Schweden zur Ausgleichung der in- und ausländischen Besteuerung, insbesondere zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiete der direkten Steuern.

Das Deutsche Reich und das Königreich Schweden sind, um auf dem Gebiete der direkten Steuern die in- und ausländische Besteuerung in den beiden Staaten auszugleichen, insbesondere die Doppelbesteuerung zu vermeiden, übereingekommen, ein Abkommen über die Aufteilung des Besteuerungsrechtes zwischen den beiden Staaten hinsichtlich der verschiedenen Steuerquellen abzuschliessen.

Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

DUBBELBESKATTNINGSAVTAL

Det första svenska avtalet för undvikande av dubbelbeskattning ingicks 1928 med Tyska riket.

Avtalet tillämpades av Sverige gentemot Tyska Demokratiska Republiken (DDR) ända fram till 1984 trots att DDR inte avsåg sig bundet av avtal ingångna av Tyska riket.

Källa: Dahlman, Fredborg, Beskattning vid utlandsvistelse, 3:e uppl 1986, K. G. A. Sandström, Svenska Dubbelbeskattningsavtal, 1949).

1) Svenska skatter i internationell jämförelse

4.1 Inledning

I detta kapitel jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder inom EU och OECD. Vid jämförelser av olika länders skatter och avgifter är det viktigt att veta att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av motsvarande begrepp. Även om en rad internationella organisationer, däribland OECD och EU, har utarbetat och samordnat klassifikationer och system för att göra statistiken mer jämförbar bör försiktighet iaktas vid jämförelser. Detta med hänsyn tagen till de olikheter i regelsystem, avgränsning av redovisad grupp, periodisering och kvalitet i statistiken som förekommer mellan länderna.

4.2 Jämförelser av BNP

PPP tar bort skillnaden i prisnivåer

Vid internationella jämförelser används ofta bruttonationalprodukten (BNP), det samlade värdet av produktionen av ett lands varor och tjänster, för att t.ex. beskriva levnadsstandarden i olika länder.

Växelkurserna bestäms huvudsakligen av utbudet av och efterfrågan på de valutor som krävs för de olika ländernas handelsförbindelser samt deras politiska och ekonomiska situation. När växelkurserna används som omräkningstal, kommer uppgifterna inte enbart att återspegla skillnader i värdet av den samlade produktionen utan också skillnader i ländernas prisnivåer. Ett sätt att komma förbi detta problem är att använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, purchasing power parities). Paritetstalen anger det antal enheter av varje valuta som ger samma köpkraft, dvs. samma

mängd varor och tjänster oavsett prisnivån i respektive land. Talen bygger på återkommande prisundersökningar av jämförbara och representativa varor och tjänster. Det är värt att nämna att skillnaderna mellan olika länder brukar minska när BNP per capita (invånare) mäts i köpkraftspariteter istället för någon valuta enligt växelkurserna. Sverige kommer år 2011, i BNP per capita mätt i PPP, på 9:e plats i en rangordning av 34 OECD-länder. Detta är en liten förbättring sedan 2009. De tre länderna i topp är Luxemburg, Norge och Schweiz. Danmark återfinns på 10:e plats och Finland på 14:e plats. Om man inte tar hänsyn till ländernas prisnivåer utan enbart rangordnar efter BNP per invånare i löpande priser hamnar Sverige på 6:e plats.

BNP-volyminde

I 4.2 Tabell redovisas BNP-volyminde per invånare i köpkraftsparitetstal. Indextalen för respektive år visar hur olika länder förhåller sig till genomsnittet för hela OECD vad gäller volymen av producerade varor och tjänster baserat på PPP-konverterade data. I en toppklass för sig när det gäller BNP-volyminde i köpkraftspariteter per invånare ligger Luxemburg. Även Norge, USA och Schweiz ligger högt över genomsnittet men ändå långt under Luxemburg. Sveriges BNP-volyminde mätt i PPP har ökat blygsamt men stadigt sedan 1995, förutom en liten dipp 2009. Störst minskning i absoluta tal sedan 1995 uppvisar Japan (-20 enheter) medan Luxemburg redovisar den största ökningen i absoluta tal (+77 enheter). Turkiet är det land som har haft den största ökningen procentuellt sett (+72 procent).

¹ Detta kapitel har inte uppdaterats i år. Innehållet är exakt detsamma som förra året.

4.1 Tabell
BNP i OECD-länderna
GDP in the OECD-countries

	BNP i löpande priser och växelkurser, miljarder \$		Årlig genomsnittlig BNP-ökning i %	BNP per invånare 2011 i löpande priser, \$		Antal invånare, tusental
	GDP at current prices and exchange rates, billion \$		Annual average increase of GDP in %	GDP per capita at current prices, \$		Population, thousands
	2011	2012	2012	löpande växelkurs current exchange rate	köpkrafts-paritet current PPPs	2012
Australien (<i>Australia</i>)	1 520	1 591	-3,5	66 764	43 350	22 684
Belgien (<i>Belgium</i>)	514	483	-0,3	46 850	38 890	11 084*
Chile (<i>Chile</i>)	249	266	5,6	14 395	20 831	17 403
Danmark (<i>Denmark</i>)	334	315	-0,4	59 920	40 945	5 567*
Estland (<i>Estonia</i>)	22	22	3,2	16 546	21 992	1 340*
Finland (<i>Finland</i>)	262	247	-0,8	48 686	37 325	5 414
Frankrike (<i>France</i>) ***	2 782	2 611	0,0	42 728	35 505	63 249*
Grekland (<i>Greece</i>)	290	249	-6,4	25 631	25 836	11 300*
Irland (<i>Ireland</i>)	221	210	0,9	48 288	41 528	4 586
Island (<i>Iceland</i>)	14	14	1,6	44 118	36 609	321
Israel (<i>Israel</i>)	244	241	3,2	31 385	28 905	7 766*
Italien (<i>Italy</i>)	2 194	2 012	-2,4	36 136	32 648	60 515
Japan (<i>Japan</i>)	5 897	5 964	2,0	46 131	33 834	127 515
Kanada (<i>Canada</i>)	1 738	1 775	1,8	50 405	40 450	34 880
Korea (<i>Korea</i>)	1 114	1 130	2,0	22 388	29 786	50 004
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	59	57	0,3	114 081	88 601	525
Mexiko (<i>Mexico</i>)	1 155	1 174	3,9	10 577	17 446	112 336**
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	833	770	-1,2	49 888	42 573	16 693*
Norge (<i>Norway</i>)	491	500	3,1	99 063	61 047	4 953*
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	159	167	3,0	36 122	30 867	4 433
Polen (<i>Poland</i>)	516	490	1,9	13 388	21 138	38 534
Portugal (<i>Portugal</i>)	238	212	-3,2	22 326	25 361	10 558*
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	659	632	1,2	83 725	51 359	7 912*
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	96	92	2,0	17 797	24 113	5 408
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	50	46	-2,3	24 495	27 346	2 056
Spanien (<i>Spain</i>)	1 478	1 348	-1,4	32 048	32 121	46 163
Storbritannien (<i>UK</i>)	2 429	2 435	0,3	38 713	35 596	62 157
Sverige (<i>Sweden</i>)	539	526	0,7	57 038	41 452	9 449*
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	216	196	-1,2	20 584	26 208	10 509
Turkiet (<i>Turkey</i>)	775	789	2,2	10 477	17 034	73 950*
Tyskland (<i>Germany</i>)	3 604	3 397	0,7	44 071	39 465	81 913
Ungern (<i>Hungary</i>)	139	126	-1,7	13 909	21 455	9 919
USA	14 991	15 597	2,2	48 043	48 043	311 592*
Österrike (<i>Austria</i>)	416	394	0,9	49 590	42 142	8 489
Euro area	13 095	12 190	-0,6	39 392	35 340	332 421*
OECD	46 238	46 078	1,2	37 276	35 190	1 233 540**

* 2011 års uppgifter.

** 2010 års uppgifter.

*** Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

Källor: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Annual National Accounts" och "Population Statistics".

4.2 Tabell

BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare, 100 = genomsnitt för OECD

Per capita volume indices for GDP in purchasing power parities, 100 = OECD average

	1995	2000	2005	2009	2010	2011	2012
Australien (<i>Australia</i>)**	109	111	114	120	119	121	122
Belgien (<i>Belgium</i>)	113	113	109	111	111	111	110
Chile (<i>Chile</i>)	-	39	43	50	55	59	61
Danmark (<i>Denmark</i>)	119	118	112	117	119	116	116
Estland (<i>Estonia</i>)	-	40	56	59	59	63	63
Finland (<i>Finland</i>)	98	105	104	108	106	107	106
Frankrike (<i>France</i>)*	104	104	100	103	101	101	100
Grekland (<i>Greece</i>)	66	75	82	89	81	73	69
Irland (<i>Ireland</i>)	93	119	131	121	118	118	120
Island (<i>Iceland</i>)	115	118	118	114	104	104	104
Israel (<i>Israel</i>)	-	96	78	79	80	82	82
Italien (<i>Italy</i>)	104	106	96	98	94	93	91
Japan (<i>Japan</i>)	117	106	103	96	99	96	97
Kanada (<i>Canada</i>)	118	117	119	115	115	115	114
Korea (<i>Korea</i>)	70	71	77	81	84	85	84
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	174	220	231	241	249	252	251
Mexiko (<i>Mexico</i>)	35	41	42	45	47	50	50
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	110	121	119	125	123	122	119
Norge (<i>Norway</i>)	121	148	161	167	169	174	180
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	87	86	85	91	89	89	90
Polen (<i>Poland</i>)	36	43	47	57	58	60	61
Portugal (<i>Portugal</i>)	71	73	72	76	75	72	69
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	132	133	124	142	144	146	148
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	-	45	55	69	68	69	70
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	-	72	79	82	78	78	76
Spanien (<i>Spain</i>)	79	87	93	97	93	91	90
Storbritannien (<i>UK</i>)	96	107	111	105	104	101	101
Sverige (<i>Sweden</i>)	103	115	111	113	115	118	119
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	64	64	72	78	74	74	73
Turkiet (<i>Turkey</i>)	29	38	39	44	46	48	50
Tyskland (<i>Germany</i>)	111	106	105	109	111	112	112
Ungern (<i>Hungary</i>)	47	49	57	62	61	61	61
USA	144	144	144	138	137	137	136
Österrike (<i>Austria</i>)	111	119	114	118	119	120	122
Euro area	100	101	99	103	101	100	100
OECD	100	100	100	100	100	100	100

* Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

** Länder som använder SNA 2008.

Anm: Volyminindex per invånare är ej tillräckligt exakta för att kunna rangordnas. De kan användas för att gruppera länder.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Prices and Purchasing Power Parities".

4.3 Skattekvoten

4.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått

Ett vanligt sätt att beskriva och jämföra skattesystem är att relatera de sammanlagda skatterna och avgifterna till BNP. Denna skattekvot är ett översiktligt mått på hur stor andel av BNP som de sammanlagda skatterna tar i anspråk och kan tjäna som utgångspunkt för djupare studier av skattestrukturen i olika länder.

Det ska påpekas att skattekvoten inte är ett entydigt mått på det som brukar kallas ”skatetrycket”. Skillnader i olika länders skattekvot kan bl.a. bero på olika tekniska lösningar för välfärdssystemen. I Sverige är t.ex. många transfereringar beskattade, medan bidragen i flera andra länder är obeskattade eller ges i form av avdrag på inkomsten vid taxeringen. Bidragstagarna kan i båda fallen erhålla en likvärdig förmån, men skattekvoten blir högre i det första fallet och lägre i det andra fallet.

En annan aspekt är i vilken utsträckning välfärdssystemen i olika länder byggs upp genom avtal mellan arbetsgivare och anställda. De lagstadgade socialavgifterna, som dominerar i Sverige, ingår som en del i skattekvoten, men så är inte fallet med sådana avgifter som tas ut efter avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Vidare gäller att länder med ungefär samma skattekvot kan skilja sig åt vad gäller skatteslag, skattesatser och skattebaser eller definiera skattebaserna på olika sätt. Det är inte heller säkert, som vi sett i tidigare kapitel, att de debiterade skatterna faktiskt blir betalda.

En annan faktor som påverkar skattekvoten är omfattningen av skatteundandragandet och den svarta sektorn. Beräkningar av den svarta sektorn brukar ingå i BNP-beräkningen. Det är sålunda nödvändigt att bryta ned den totala skattekvoten i olika komponenter, som speglar klassificeringen av skatterna efter exempelvis ekonomisk funktion.

Skattekvoterna minskar något

I 4.3 Tabell redovisas skattekvoterna i OECD-länderna år 1965–2011. Precis som tidigare år har Danmark och Sverige de högsta skattekvoterna år 2011 (48,1 procent respektive 44,5 procent), vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 38,4 procent och OECD-genomsnittet på 33,8 procent år 2010. Även Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Norge och Österrike har skattekvoter över 40 procent år 2011. Mexiko har den lägsta skattekvoten i OECD år 2010, 18,8 procent. Skattekvoten för hela OECD-området har minskat marginellt mellan 2009 och 2010, från 33,8 till 33,7 procent. Totalt steg skattekvoten i 17 OECD-länder medan den sjönk i 16 OECD-länder. Polens skattekvot var oförändrad under året. Den största ökningen stod Chile för med 2,5 procentenheter. De länder där skattekvoten ökat mest mellan 1995 och 2010 är Turkiet och Korea (8,9 respektive 5,0 procentenheter).

Skattekvotens utveckling i Sverige jämfört med EU

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, EU och OECD mellan 1965 och 2010 framgår av 4.4 Diagram. Mellan 1970 och 1980 ökade Sveriges skattekvot kraftigt, från 38,5 till 47,3 procent, vilket speglar utbyggnaden av den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen. Även OECD- och EU-genomsnittet steg trendmässigt fram till början på 2000-talet. Därefter har skattekvoterna åter minskat något. Skillnaden mellan skattekvoterna i Sverige och EU har varierat mellan åren. Störst var den från slutet av 1980-talet fram till skattereformen 1990/91, då den vissa år var mer än 14 procentenheter högre i Sverige. Åren efter skattereformen minskade skillnaden i skattekvot till omkring 8 procentenheter, men ökade sedan under slutet av 1990-talet. De senaste åren har dock skillnaden åter igen minskat, även om 2009 visade en liten ökning.

4.3 Tabell

Skattekvoter i OECD-länderna, andel av BNP, procent

Total tax revenue in OECD, share of GDP, percent

	1965	1975	1985	1995	2005	2009	2010	2011*
Australien (<i>Australia</i>)	20,6	25,4	27,8	28,2	30,0	25,8	25,6	..
Belgien (<i>Belgium</i>)	31,1	39,4	44,3	43,5	44,5	43,1	43,5	44,0
Chile (<i>Chile</i>)	18,5	20,7	17,1	19,6	21,4
Danmark (<i>Denmark</i>)	30,0	38,4	46,1	48,8	50,8	47,7	47,6	48,1
Estland (<i>Estonia</i>)	36,3	30,6	35,7	34,2	32,8
Finland (<i>Finland</i>)	30,4	36,6	39,8	45,7	43,9	42,8	42,5	43,4
Frankrike (<i>France</i>)	34,2	35,5	42,8	42,9	44,1	42,5	42,9	44,2
Grekland (<i>Greece</i>)	18,0	19,6	25,8	29,1	32,1	30,4	30,9	31,2
Irland (<i>Ireland</i>)	24,9	28,5	34,3	32,1	30,1	27,7	27,6	..
Island (<i>Iceland</i>)	26,2	30,0	28,2	31,2	40,7	33,9	35,2	36,0
Israel (<i>Israel</i>)	36,7	35,6	31,4	32,4	32,6
Italien (<i>Italy</i>)	25,5	25,4	33,6	39,9	40,6	43,0	42,9	42,9
Japan (<i>Japan</i>)	17,8	20,4	26,7	26,4	27,3	27,0	27,6	..
Kanada (<i>Canada</i>)	25,7	32,0	32,5	35,6	33,2	32,1	31,0	31,0
Korea (<i>Korea</i>)	..	14,9	16,1	20,0	24,0	25,5	25,1	25,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	27,7	32,8	39,5	37,1	37,6	37,7	37,1	37,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	15,5	15,2	18,1	17,4	18,8	..
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	32,8	40,7	42,4	41,5	38,4	38,2	38,7	..
Norge (<i>Norway</i>)	29,6	39,2	42,6	40,9	43,2	42,4	42,9	43,2
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	23,9	28,4	30,9	36,2	36,6	31,6	31,5	31,7
Polen (<i>Poland</i>)	36,2	33,0	31,7	31,7	..
Portugal (<i>Portugal</i>)	15,9	19,1	24,5	29,3	31,1	30,7	31,3	..
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	17,5	23,8	25,2	26,9	28,1	28,7	28,1	28,5
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	40,3	31,5	29,1	28,3	28,8
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	39,0	38,6	37,1	37,5	36,8
Spanien (<i>Spain</i>)	14,7	18,4	27,6	32,1	36,0	30,9	32,3	31,6
Storbritannien (<i>UK</i>)	30,4	34,9	37,0	34,0	35,4	34,2	34,9	35,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	33,3	41,3	47,4	47,5	48,9	46,6	45,5	44,5
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	35,9	36,1	33,9	34,2	35,3
Turkiet (<i>Turkey</i>)	10,6	11,9	11,5	16,8	24,3	24,6	25,7	25,0
Tyskland (<i>Germany</i>)**	31,6	34,3	36,1	37,2	35,0	37,3	36,1	37,1
Ungern (<i>Hungary</i>)	41,5	37,3	39,9	37,9	35,7
USA	24,7	25,6	25,6	27,8	27,1	24,2	24,8	25,1
Österrike (<i>Austria</i>)	33,9	36,7	40,9	41,4	42,1	42,5	42,0	42,1
EU 15	27,6	32,1	37,5	38,8	39,4	38,3	38,4	..
OECD	25,5	29,3	32,5	34,5	34,9	33,7	33,8	..

* Preliminära resultat.

** Förenade Tyskland fr.o.m. 1991, dessförinnan Västtyskland.

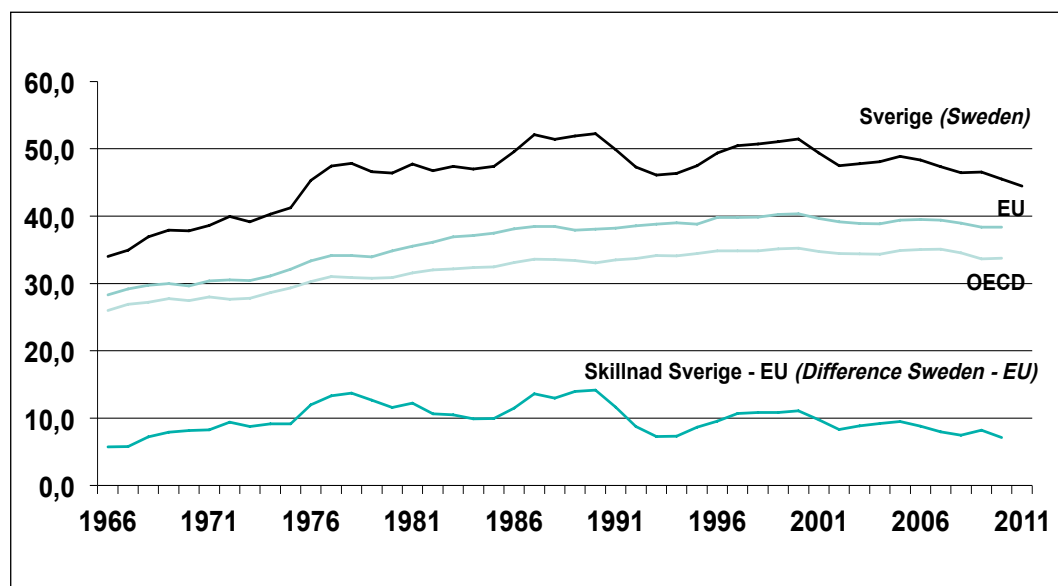
Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.4 Diagram

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, OECD och EU 1965–2010, procent av BNP

Total tax revenues in Sweden, EU and OECD 1965–2010, percent of GDP

Anm: Medelvärdena för OECD respektive EU är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

Olika skatters andel av BNP

I 4.5 Tabell redovisas de olika skatternas andel av BNP i OECD-länderna år 2010. Sverige som har den näst högsta skattekvoten efter Danmark ligger över genomsnittet för de flesta skatterna och särskilt när det gäller skatt på in-

komster och vinster samt särskilda löneskatter. Skatteinkomsten som andel av BNP avseende punktskatter och skatt på egendom är däremot lägre i Sverige än genomsnittet för EU och OECD.

4.5 Tabell

Skatteinkomst 2010 enligt OECD-klassificering, andel av BNP, procent

Tax revenue 2010 according to OECD-classification, share of GDP, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löneskatter Payroll and workforce	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets- givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt- skatter	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200			3000	4000	5000	
Australien (<i>Australia</i>)	14,6	9,9	4,8	0,0	0,0	0,0	1,3	2,4	7,3	3,5	3,1	0,0
Belgien (<i>Belgium</i>)	14,9	12,2	2,7	14,1	4,2	8,5	0,0	3,0	11,2	7,1	3,3	0,0
Chile (<i>Chile</i>)	7,5	1,4	1,3	0,1	0,0	0,7	10,1	7,6	1,9	-0,1
Danmark (<i>Denmark</i>)	29,1	24,3	2,7	1,0	1,0	0,1	0,2	1,9	15,2	9,8	4,4	0,0
Estland (<i>Estonia</i>)	6,8	5,4	1,4	13,1	0,8	12,2	0,0	0,4	13,7	8,8	4,5	0,0
Finland (<i>Finland</i>)	15,2	12,6	2,6	12,7	2,6	9,0	0,0	1,2	13,4	8,5	4,5	0,0
Frankrike (<i>France</i>)	9,4	7,3	2,1	16,6	4,0	11,3	1,4	3,7	10,7	7,2	3,2	1,0
Grekland (<i>Greece</i>)	6,8	4,4	2,4	10,9	4,1	5,0	0,0	1,0	12,0	7,5	3,7	0,0
Irland (<i>Ireland</i>)	10,0	7,5	2,5	5,6	2,0	3,2	0,2	1,5	10,2	6,3	3,2	0,0
Island (<i>Iceland</i>)	15,6	12,9	1,0	4,1	0,2	2,5	12,4	8,0	3,7	0,4
Israel (<i>Israel</i>)	9,5	6,3	2,9	5,6	3,8	1,4	1,3	3,1	13,0	9,8	2,2	0,0
Italien (<i>Italy</i>)	14,1	11,7	2,8	13,4	2,4	9,2	0,0	2,1	11,1	6,3	3,7	2,1
Japan (<i>Japan</i>)	8,4	5,1	3,2	11,4	5,2	5,2	0,0	2,7	5,2	2,6	2,0	0,1
Kanada (<i>Canada</i>)	14,5	10,8	3,3	4,7	1,9	2,7	0,7	3,6	7,5	4,3	2,7	0,0
Korea (<i>Korea</i>)	7,1	3,6	3,5	5,7	2,4	2,5	0,1	2,9	8,5	4,4	3,8	0,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	13,6	7,8	5,7	10,8	5,0	4,7	0,0	2,7	10,0	6,2	3,7	0,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	5,2	2,9	0,3	0,3	9,9	3,9	5,9	0,2
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	10,8	8,6	2,2	14,1	6,0	4,9	0,0	1,5	11,9	7,2	3,3	0,2
Norge (<i>Norway</i>)	20,2	10,1	10,1	9,7	3,2	5,9	0,0	1,2	11,8	8,0	3,3	0,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	16,9	11,9	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	12,5	9,7	2,0	0,0
Polen (<i>Poland</i>)	6,5	4,5	2,0	11,1	4,1	4,7	0,2	1,2	12,5	7,6	4,4	0,2
Portugal (<i>Portugal</i>)	8,4	5,6	2,8	9,0	3,5	5,2	0,0	1,2	12,3	7,8	4,1	0,3
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	13,0	9,1	2,9	6,7	3,1	3,1	0,0	2,1	6,3	3,6	2,0	0,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	5,0	2,3	2,5	12,3	3,2	6,9	0,0	0,4	10,3	6,4	3,2	0,0
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	7,6	5,7	1,9	15,1	7,8	5,8	0,1	0,6	14,0	8,4	5,0	0,0
Spanien (<i>Spain</i>)	9,1	7,0	1,8	12,1	1,9	8,5	0,0	2,0	8,6	5,4	2,6	0,2
Storbritannien (<i>UK</i>)	13,1	10,0	3,1	6,6	2,6	3,8	0,0	4,2	10,7	6,5	3,7	0,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	16,2	12,7	3,5	11,4	2,7	8,7	3,2	1,1	13,4	9,8	3,1	0,0
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	7,0	3,6	3,4	15,3	3,1	9,6	0,0	0,4	11,3	7,0	3,7	0,0
Turkiet (<i>Turkey</i>)	5,6	3,7	1,9	6,1	2,3	3,4	0,0	1,1	12,5	5,7	6,3	0,5
Tyskland (<i>Germany</i>)	10,3	8,8	1,5	14,1	6,3	6,7	0,0	0,8	10,6	7,2	3,0	0,0
Ungern (<i>Hungary</i>)	7,7	6,5	1,2	11,9	3,6	7,6	0,6	1,2	16,2	11,1	4,7	0,3
USA	10,8	8,1	2,7	6,4	2,8	3,2	0,0	3,2	4,5	2,0	1,7	0,0
Österrike (<i>Austria</i>)	11,9	9,5	1,9	14,5	5,9	6,8	2,9	0,5	11,8	7,9	3,1	0,3
EU 15	12,9	10,0	2,7	11,1	3,6	6,4	0,5	1,9	11,5	7,4	3,5	0,3
OECD	11,3	8,4	2,9	9,1	3,2	5,3	0,4	1,8	11,0	6,9	3,5	0,2

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.3.2 Skattekvotens sammansättning

Olika skatters andel av totala skatteinkomster

Det är inte bara skattekvoten för OECD-området som förändrats över åren. Detta gäller även skattekvotens sammansättning, dvs. olika skatters andel av totala skatteinkomster. I 4.6 Tabell redovisas de totala skatteinkomsternas sammansättning i OECD-länderna år 2010.

Inkomstskatten för fysiska personer utgör även 2010 det största enskilda bidraget till de totala skatteinkomsterna. Andelen sjönk dock kontinuerligt från 1979 (31,5 procent) fram till mitten på 2000-talet och ligger nu still runt 25 procent. Variationen mellan länderna är stor. I Slovakien kommer endast 8,1 procent av skatteinkomsterna från fysiska personers inkomstskatt, medan andelen i Danmark uppgår till 51,0 procent. I Sverige utgör dessa 28,0 procent av totala skatteintäkter. När det gäller andelen skatt på företagets inkomster och vinster ligger Sverige under genomsnittet för OECD men över genomsnittet för EU. Ser man till den totala andelen skatt på inkomster från både fysiska och juridiska personer har den sjunkit i Sverige (35,6 procent) under senare år och ligger numera bara strax över EU:s och OECD:s genomsnitt (32,9 respektive 33,2 procent). Tre länder ligger klart högst med andelar mellan 50–60 procent: Danmark, Australien och Nya Zeeland. Minst andel redovisas för Slovakien (17,8 procent).

Minskningen av inkomstskattens andel av totala skatteintäkter har skett parallellt med en ökning av andelen sociala avgifter. Mellan 1965 och 2000 steg de sociala avgifternas andel från ca 18 till ca 25 procent i hela OECD-området, och har därefter legat kring denna nivå. Den

ökande andelen sociala avgifter är direkt kopplad till högre utgifter för olika bidragssystem pga. arbetslöshet, en åldrande befolkning samt ökande kostnader för sjukvård. De sociala avgifternas andel av de totala skatterna är störst i Tjeckien (44,6 procent) medan de i Danmark endast står för en marginell del (2,1 procent). Sverige (25,0 procent) ligger under både EU- och OECD-genomsnittet (29,3 respektive 26,4 procent). I Sverige står de anställda för en mindre del av de sociala avgifterna än genomsnittligt i EU, medan arbetsgivarna svarar för en större del.

Mellan 1965 och 1980 sjönk andelen skatt på fastigheter och förmögenhet från 7,9 till 5,3 procent i OECD. Därefter har den legat ganska stabilt runt 5,5 procent. Nedgången på 1960- och 1970-talet berodde bl.a. på ett allmänt motstånd från väljarkåren i många länder för dessa mycket synliga skatter. Endast i fyra länder – Kanada, Korea, Storbritannien och USA – utgör fastighetsskatten mer än 10 procent av totala skatteintäkter. I Sverige svarade fastighetsskatten för 2,4 procent² av de totala skatteintäkterna 2010, vilket är under genomsnittet för både EU och OECD.

Skatt på varor och tjänster står för 33,1 procent av de totala skatterna i OECD. Andelen skatt på varor och tjänster har inte förändrats mycket sedan mitten på 1970-talet. Däremot har momsens ökat i betydelse samtidigt som punktskatternas betydelse minskat i motsvarande grad. I Sverige svarar skatten på varor och tjänster för 29,4 procent av de totala skatterna. Störst betydelse har skatter på varor och tjänster i Mexiko (52,6 procent) och Chile (51,3 procent). Av skatterna på varor och tjänster svarar momsens för störst andel av skatteinkomsterna i Chile (38,7 procent) och punktskatterna i Mexiko (31,2 procent).

² Fastighetsskatten avskaffades i Sverige 2008 men ersattes av en kommunal fastighetsavgift.

4.6 Tabell

Skatteinkomster 2010 enligt OECD-klassificering, andel av totala skatteinkomster, procent

Tax revenue 2010 according to OECD-classification, share of total tax revenue, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löne-skatte Payroll and workforce	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets-givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt-skatter	
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consumption	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (<i>Australia</i>)	57,1	38,6	18,5	0,0	0,0	0,0	5,2	9,3	28,4	13,8	11,9	0,0
Belgien (<i>Belgium</i>)	34,3	28,1	6,2	32,4	9,7	19,6	0,0	6,8	25,6	16,4	7,6	0,0
Chile (<i>Chile</i>)	38,4	6,9	6,6	0,3	0,0	3,6	51,3	38,7	9,8	-0,3
Danmark (<i>Denmark</i>)	61,1	51,0	5,8	2,1	2,0	0,1	0,5	4,0	31,9	20,7	9,3	0,0
Estland (<i>Estonia</i>)	19,9	15,9	4,0	38,5	2,4	35,6	0,0	1,1	40,2	25,8	13,2	0,0
Finland (<i>Finland</i>)	35,7	29,7	6,0	29,8	6,2	21,1	0,0	2,7	31,5	20,1	10,5	0,1
Frankrike (<i>France</i>)	21,9	17,0	5,0	38,7	9,4	26,3	3,2	8,5	25,0	16,8	7,5	2,4
Grekland (<i>Greece</i>)	22,2	14,1	7,8	35,2	13,2	16,3	0,0	3,2	39,0	24,3	12,0	0,0
Irland (<i>Ireland</i>)	36,2	27,0	9,1	20,1	7,4	11,6	0,7	5,6	37,0	22,9	11,7	0,0
Island (<i>Iceland</i>)	44,4	36,5	2,7	11,8	0,5	7,0	35,2	22,7	10,5	1,1
Israel (<i>Israel</i>)	29,3	19,3	9,0	17,2	11,8	4,3	3,9	9,6	40,0	30,3	6,9	0,0
Italien (<i>Italy</i>)	32,9	27,3	6,6	31,3	5,6	21,5	0,0	4,8	25,9	14,6	8,5	4,8
Japan (<i>Japan</i>)	30,2	18,6	11,6	41,1	18,8	18,6	0,0	9,7	18,7	9,6	7,2	0,3
Kanada (<i>Canada</i>)	46,8	34,9	10,7	15,3	6,1	8,7	2,1	11,5	24,3	14,0	8,7	0,0
Korea (<i>Korea</i>)	28,2	14,3	13,9	22,8	9,5	9,9	0,2	11,4	33,9	17,6	15,2	3,4
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	36,6	21,1	15,5	29,1	13,4	12,6	0,0	7,2	26,9	16,6	9,8	0,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	27,8	15,4	1,5	1,6	52,6	20,5	31,2	1,1
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	27,9	22,3	5,6	36,3	15,5	12,8	0,0	3,8	30,8	18,7	8,5	0,5
Norge (<i>Norway</i>)	47,0	23,5	23,5	22,5	7,4	13,8	0,0	2,9	27,6	18,6	7,7	0,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	53,7	37,7	12,2	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	39,5	30,7	6,4	0,0
Polen (<i>Poland</i>)	20,4	14,1	6,3	34,9	12,9	14,9	0,8	3,8	39,4	24,0	13,9	0,5
Portugal (<i>Portugal</i>)	26,9	17,9	9,1	28,8	11,3	16,5	0,0	3,7	39,4	25,0	13,2	0,8
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	46,2	32,3	10,3	23,8	11,0	11,0	0,0	7,4	22,6	12,7	7,1	0,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	17,8	8,1	8,9	43,4	11,2	24,3	0,0	1,5	36,5	22,5	11,3	0,0
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	20,2	15,1	5,0	40,3	20,8	15,5	0,2	1,6	37,3	22,3	13,3	0,0
Spanien (<i>Spain</i>)	28,3	21,7	5,5	37,6	5,9	26,3	0,0	6,4	26,7	16,7	8,1	0,7
Storbritannien (<i>UK</i>)	37,5	28,8	8,8	19,0	7,5	11,0	0,0	12,1	30,8	18,8	10,7	0,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	35,6	28,0	7,6	25,0	5,9	19,0	7,1	2,4	29,4	21,6	6,8	0,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	20,4	10,5	9,9	44,6	9,1	28,1	0,0	1,3	33,2	20,4	10,7	0,0
Turkiet (<i>Turkey</i>)	21,7	14,3	7,4	23,7	8,8	13,1	0,0	4,2	48,4	22,1	24,5	1,9
Tyskland (<i>Germany</i>)	28,7	24,5	4,2	39,0	17,4	18,7	0,0	2,3	29,5	20,1	8,4	0,0
Ungern (<i>Hungary</i>)	20,4	17,1	3,3	31,4	9,6	20,2	1,5	3,1	42,7	29,3	12,3	0,7
USA	43,6	32,8	10,8	25,7	11,3	13,0	0,0	12,8	18,0	8,1	6,9	0,0
Österrike (<i>Austria</i>)	28,3	22,5	4,6	34,6	14,1	16,2	6,9	1,3	28,0	18,9	7,4	0,6
EU 15	32,9	25,4	7,2	29,3	9,6	16,6	1,2	5,0	30,5	19,5	9,3	0,7
OECD	33,2	23,9	8,6	26,4	9,4	15,0	1,0	5,4	33,1	20,5	10,8	0,6

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.3.3 Nedbrytning av skattekvoten

För att studera skattestrukturen i olika länder behöver vi som redan nämnts klassificera skatterna på lämpligt sätt.

Indelning enligt nationalräkenskaperna

Den vanligaste indelningen är den som förekommer i nationalräkenskaperna, där skatterna delas in i direkta och indirekta skatter (se kapitel 1) samt socialförsäkringsavgifter. Utgångspunkten för klassificeringen av skatterna enligt denna indelning är om den som är skattskyldig kan övervältra skatten på någon annan, t.ex. genom att ta ut högre priser. I enlighet med denna tanke är skatter på inkomst och förmögenhet direkta medan mervärdesskatt och punktskatter räknas som indirekta. Modern ekonomisk teori visar dock att även inkomstskatten, i olika utsträckning och under olika omständigheter, kan övervältras, och det är i princip omöjligt att dra någon principiell skiljelinje mellan direkta och indirekta skatter.

I grova drag svarar direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter för omkring var sin tredjedel av den totala beskattningen i EU. Likheterna mellan EU-ländernas skattesystem är större vad gäller indirekta skatter än direkta skatter. Sett i ett längre tidsperspektiv har de direkta skatterna ökat sin andel och de indirekta skatterna minskat sin andel. Minskningen i den indirekta beskattningen hänför sig till punktskatterna med undantag av energi- och miljörelaterade skatter.

I 4.7 Tabell visas indelningen av skatterna enligt nationalräkenskaperna utbrutet på undergrupper. Både de indirekta och de direkta skatterna ligger på en högre nivå i Sverige än i EU totalt medan socialavgifterna ligger på en något lägre nivå i Sverige än EU-genomsnittet. I Sverige tar vi dock relativt sett ut mindre i allmänna egenavgifter och egenföretagaravgifter, samt mer i arbetsgivaravgifter, jämfört med flertalet övriga EU-länder. Fysiska personers direkta skatter uppgick 2011 till 15,0 procent av BNP i Sverige jämfört med EU-genomsnittet på 9,1 procent.

4.7 Tabell

Indelning av skatterna enligt nationalräkenskaperna, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes classified according to national accounts, Sweden and the EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Indirekta skatter (Indirect taxes)	18,6	13,0	13,4
Mervärdesskatt (VAT)	9,4	6,9	7,1
Punktskatter (Excise duties)	2,6	2,4	2,7
Övrigt (Other)	6,5	3,7	3,6
Direkta skatter (Direct taxes)	18,7	12,2	12,9
Fysiska personer (Individuals)	15,0	8,8	9,1
Juridiska personer (Legal entities)	3,4	2,4	2,5
Övrigt (Other)	0,2	1,0	1,2
Socialavgifter (Social security contributions)	7,0	14,4	12,7
Arbetsgivaravgifter (Employer's contributions)	6,9	8,2	7,3
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	0,0	4,3	3,8
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self employed)	0,2	1,9	1,5
Totalt (Total)	44,3	39,5	38,8
därav miljö (environment)**	2,5	2,3	2,4

* Vägda medelvärden.

** Miljöskatter klassificeras främst under indirekta skatter, men kan ibland även ingå som skatt på kapital (se tabell 4.8).

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition.

Indelning efter ekonomisk funktion

En alternativ indelning av skatterna, som används i kapitelindelningen av denna årsbok, är efter ekonomisk funktion. Då är istället utgångspunkten vad som beskattas (skattebaserna), t.ex. arbete, kapital och konsumtion. Skatt på arbete delas i sin tur upp på inkomstskatt på arbete och sociala avgifter. Skatt på kapital avser innehav, överlåtelse och avkastning av olika kapitalformer, som fast och lös egendom, värdepapper m.m. Med konsumtionsskatter avses alla skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare och producenter eller säljare. Skattebasen är i det fallet oftast en kvantitet av en vara eller tjänst.

Av produktionsfaktorerna är arbete den viktigaste skattebasen i alla EU-länder, följt av konsumtion och övriga skattebaser, däribland kapital. Den långsiktiga trenden är att konsumtionsskatterna (de indirekta skatterna) har minskat sin andel av den totala beskattningen. Den största skillnaden i skattestruktur mellan Sverige och EU ligger i beskattningen av arbete. I Sverige svarar skatt på arbete för 25,7 procent av BNP, vilket är markant högre än EU-genomsnittet (19,7 procent). En del av skillnaden beror som redan nämnts på förekomsten av skattepliktiga förmåner i Sverige. Sett över längre sikt har dock Sverige närmast sig övriga EU.

4.8 Tabell

Indelning av skatterna efter ekonomisk funktion, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes classified by economic function, Sweden and EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Arbete (Labour)	25,7	20,9	19,7
därav anställda (<i>Employees</i>)	10,8	10,0	10,0
därav arbetsgivare (<i>Employers</i>)	11,7	8,9	8,0
därav egenföretagare (<i>Self-employed</i>)	3,2	2,1	1,8
Konsumtion (Consumption)	12,8	10,8	11,2
Kapital (Capital)	5,9	7,9	8,0

* Vägda medelvärden.

Anm: Att summan av skatterna ibland överstiger den totala skatten (som presenterats i tabell 4.7) beror på att statistiken från vissa EU-länder innehåller poster avseende belopp som fastställts för taxering, men som sannolikt inte kommer att betalas. Dessvärre är inte statistiken så detaljerad att det går att redovisa olika sätt att indela skatterna utan att denna differens uppkommer.

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition.

Indelning efter mottagare

Slutligen kan skattestrukturen studeras efter mottagare av skatterna, som central och regional/lokal samhällsnivå, socialförsäkringssektorn och EU. Indelningen speglar inte nödvändigtvis vilken makt eller inflytande som respektive nivå har. I länder där t.ex. den regionala/lokala nivån inte har egna skatteinkomster, kan kommunerna eller deras motsvarigheter i andra länder istället vara garanterade statsbidrag.

Den centrala nivån, dvs. staten, erhåller största delen av skatteintäkterna i nästan alla

medlemsländerna men skillnaderna är stora vad gäller typ av skatt som tillfaller respektive nivå. I allmänhet är konsumtionsskatterna den största inkomstkällan för staten. I Danmark och Sverige erhåller den regionala/lokala nivån (i Sverige landsting och kommuner) en betydligt större del av skatteintäkterna än i resten av EU. Detta beror på den kommunala inkomstskatten, som i Sverige svarar för drygt 90 procent av inkomstskatten för fysiska personer. I övriga EU-länder härrör de kommunala skatteinkomsterna huvudsakligen från fastighetsskatt.

4.9 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes broken down by receiving administrative level, Sweden and EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Stat (Central government)	26,1	15,6	19,1
Delstat (State government)	..	7,9	7,9
Kommuner (Local government)	15,2	4,1	4,2
Socialförsäkringssektorn (Social security funds)	2,9	15,9	14,6
EU (EU institutions)	0,2	0,3	0,3

* Vägda medelvärden.

Anm: Att summan av skatterna ibland överstiger den totala skatten (som presenterats i tabell 4.7) beror på att statistiken från vissa EU-länder innehåller poster avseende belopp som fastställts för taxering, men som sannolikt inte kommer att betalas. Dessvärre är inte statistiken så detaljerad att det går att redovisa olika sätt att indela skatterna utan att denna differens uppkommer.

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition.

I 4.10 Tabell redovisas indelning av skatter efter mottagare som andel av totala skatteinkomster för OECD-länderna 2011. Tabellen är uppdelad i tre grupper; federala, icke federala länder (som Sverige tillhör) samt regionala länder. I vissa länder, som Chile, Norge och Nya Zeeland, är staten mottagare av nästan alla skatter. Staten tar emot en majoritet av skatterna hos nästan tre av fyra länder. I Sverige är statens andel 51,4 procent. Den kommunala sektorn som mottagare är störst i Japan (43,4 procent) följt av Sverige (35,7 procent). Det land där socialförsäkringssektorn tar emot störst andel av skatterna är Frankrike (54,1 procent). Motsvarande andel i Sverige är 12,6 procent.

4.4 Skatt på arbete

4.4.1 Olika definitioner och regelsystem

Som nämndes inledningsvis i detta kapitel är internationella jämförelser avseende skatter och avgifter svåra att göra på grund av att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av dessa begrepp. Än svårare är det att göra jämförelser avseende skattesatser och skatteuttag per individ, eftersom regelsystemen varierar kraftigt mellan olika länder.

4.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala

Isrället för att göra direkta jämförelser avseende skattesatser, som måste kompletteras med beskrivningar av hur skatteunderlaget beräknas, kan andra jämförelser göras. Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den procentuella disponibla inkomsten. I 4.11 Tabell redovisas

den disponibla inkomsten 2012 i förhållande till lönen för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna. Med disponibel inkomst avses här bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar i procent av bruttolönen.

Ökande disponibla inkomster i Sverige

Tidigare har en svensk industriarbetare fått förhållandevis lite kvar av lönen jämfört med kollegor i andra OECD-länder när man dragit från skatten och sociala avgifter samt lagt till transfereringar. Denna situation har delvis förändrats de senaste åren. I Sverige får ensamstående behålla 75,1 procent av lönen, vilket är marginellt högre än OECD-genomsnittet (74,9 procent). EU-genomsnittet är lägre (70,5 procent). Störst andel av sin lön får en ensamstående kvar i Chile (93,0 procent) och Mexico (90,5 procent). Vid högre inkomster (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) får en ensamstående person i Sverige behålla 64,8 procent av lönen, vilket är strax över EU-genomsnittet (63,6 procent) men under genomsnittet för OECD (69,5 procent).

I Sverige får en familj med två barn, där endast ena föräldern yrkesarbetar, behålla 82,1 procent av bruttolönen. Sverige placerar sig därmed något under både EU- och OECD-genomsnittet (82,2 procent respektive 86,2 procent). I Irland och Tjeckien får en familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar en disponibel inkomst som är högre än lönen, på grund av transfereringar. I familjer med två förvärvsarbete (och där den sammanlagda lönen uppgår till 167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) får svenska familjer behålla 80,4 procent, vilket är marginellt under OECD-genomsnittet på 81,6 procent men över EU-genomsnittet på 77,3 procent.

4.10 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, OECD-länderna 2011, procent av totala skatteinkomster

Taxes broken down by receiving administrative level, OECD countries 2011, percent of total taxes

	Statlig Federal or central government	Delstatlig State government	Kommunal Local government	Socialförsäkrings- sektorn Social security funds
Federala länder (Federal countries)				
Australien (<i>Australia</i>)**	80,3	16,2	3,5	0,0
Belgien (<i>Belgium</i>)	56,4	5,3	5,1	32,3
Kanada (<i>Canada</i>)	41,4	39,3	10,1	9,3
Mexiko (<i>Mexico</i>)	84,9	0,0	0,0	15,1
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	36,2	24,1	15,3	24,4
Tyskland (<i>Germany</i>)	31,7	21,3	8,1	38,4
USA	40,9	20,7	15,6	22,7
Österrike (<i>Austria</i>)	66,3	1,6	3,2	28,6
Ovägt medelvärde	54,8	16,1	7,6	21,4
Regionala länder (Regional country)				
Spanien (<i>Spain</i>)*	30,0	23,1	9,5	37,0
Ej federala länder (Unitary countries)				
Chile (<i>Chile</i>)	88,6		6,5	4,9
Danmark (<i>Denmark</i>)	70,7		26,9	2,1
Estland (<i>Estonia</i>)	68,5		13,3	17,6
Finland (<i>Finland</i>)	47,6		23,3	28,8
Frankrike (<i>France</i>)	32,6		13,1	54,1
Grekland (<i>Greece</i>)	66,8		1,1	32,1
Irland (<i>Ireland</i>)	82,2		0,0	17,3
Island (<i>Iceland</i>)	73,6		26,4	0,0
Israel (<i>Israel</i>)	75,5		7,3	17,2
Italien (<i>Italy</i>)	52,6		15,9	31,2
Japan (<i>Japan</i>)	56,6		43,4	0,0
Korea (<i>Korea</i>)	60,1		16,3	23,5
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	66,3		4,7	28,9
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)**	59,0		3,8	36,3
Norge (<i>Norway</i>)	87,8		12,2	0,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	92,7		7,3	0,0
Polen (<i>Poland</i>)**	52,0		12,7	34,9
Portugal (<i>Portugal</i>)**	67,7		5,7	26,3
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	54,5		2,8	41,9
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	48,3		10,9	40,3
Storbritannien (<i>UK</i>)	75,7		4,9	18,9
Sverige (Sweden)	51,4		35,7	12,6
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	54,4		1,2	43,8
Turkiet (<i>Turkey</i>)	70,7		9,7	19,7
Ungern (<i>Hungary</i>)	59,2		6,7	33,8
Ovägt medelvärde	64,6		12,5	22,6

* Spanien är konstitutionellt ett icke-federalt land med en högt decentraliserad politisk struktur.

** 2010 års uppgifter.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.11 Tabell

Disponibel inkomst 2012, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, procent av bruttolönen

Disposable income 2012, by wage level as percentage of the average wage for a production worker, percent of gross pay

	Ensamstående Single		Gifva, 2 barn Married, 2 children	
	100%	167%	100+0%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	77,1	70,9	88,4	79,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	57,2	50,5	76,3	66,0
Chile (<i>Chile</i>)	93,0	92,1	93,0	93,4
Danmark (<i>Denmark</i>)	61,4	54,9	72,2	65,8
Estland (<i>Estonia</i>)	80,1	78,8	90,9	85,3
Finland (<i>Finland</i>)	70,6	63,3	76,9	77,2
Frankrike (<i>France</i>)	71,7	66,1	81,9	77,3
Grekland (<i>Greece</i>)	74,6	68,1	73,3	74,7
Irland (<i>Ireland</i>)	82,0	68,5	103,7	90,8
Island (<i>Iceland</i>)	70,6	65,7	83,3	72,8
Israel (<i>Israel</i>)	84,5	76,3	88,9	91,2
Italien (<i>Italy</i>)	69,2	62,1	81,5	75,3
Japan (<i>Japan</i>)	78,8	75,0	85,2	82,4
Kanada (<i>Canada</i>)	77,4	73,3	91,5	81,7
Korea (<i>Korea</i>)	87,0	84,3	89,8	89,7
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	72,1	63,9	97,4	86,5
Mexiko (<i>Mexico</i>)	90,5	86,0	90,5	93,7
Nederländerna (<i>the Netherlands</i>)	68,1	61,9	75,3	75,4
Norge (<i>Norway</i>)	70,6	64,2	77,6	74,8
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	83,6	77,6	99,4	85,3
Polen (<i>Poland</i>)	75,4	74,6	82,2	79,2
Portugal (<i>Portugal</i>)	78,3	71,2	90,4	84,9
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	83,5	78,5	96,2	90,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	77,2	74,6	94,8	85,0
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	66,9	61,2	89,6	76,5
Spanien (<i>Spain</i>)	76,1	71,9	83,9	80,6
Storbritannien (<i>UK</i>)	75,1	69,3	80,0	79,4
Sverige (<i>Sweden</i>)	75,1	64,8	82,1	80,4
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	77,2	73,9	106,3	88,4
Turkiet (<i>Turkey</i>)	72,1	68,0	73,5	71,8
Tyskland (<i>Germany</i>)	60,1	56,2	78,7	68,7
Ungern (<i>Hungary</i>)	65,0	63,5	85,3	77,4
USA	77,3	71,4	89,6	82,8
Österrike (<i>Austria</i>)	66,0	61,4	80,1	75,9
EU 15	70,5	63,6	82,2	77,3
OECD	74,9	69,5	86,2	80,6

Anm: Medelvärdena för OECD och EU är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.4.3 Sänkta marginalsatser i Sverige

Marginalsatsernas storlek och deras betydelse är ett ofta återkommande diskussionsämne. I 4.12 Tabell redovisas marginalsatserna (inklusive sociala avgifter) för anställda i OECD-länderna 2012. Marginalsatserna för en genomsnittlig industriarbetare ligger mellan 7,0 (Chile) och 59,4 procent (Belgien). I Sverige har marginalsatserna för en genomsnittlig industriarbetare

sjunkit markant på bara några år och ligger nu på 31,6 procent, vilket är lägre än både EU- och OECD-genomsnittet (41,6 procent respektive 35,2 procent).

För höginkomsttagare är marginalsatserna i Sverige dock fortfarande bland de högsta i OECD-området och inträder vid en lägre inkomstnivå än i de flesta andra länder. Marginalsatserna för inkomstlaget 167 procent av genomsnittslönen för en industriarbetare är

56,6 procent i Sverige 2012. Endast Belgien ligger högre på 59,8 procent.

Beskattningsmetoden för familjer, dvs. sam- eller särbeskattnig, varierar i olika länder. Sverige tillämpar särbeskattnig och därför är marginalskatten på samma nivå för ensamstående som för familjer med en inkomstagare. Även marginalskatterna för gifta med 2 barn

har därmed sjunkit märkbart de senaste åren och ligger nu under EU- och OECD-genomsnittet i samtliga exempel presenterade nedan i 4.12 Tabell. Exempelvis är marginalskatterna för en familj med en genomsnittlig industriarbetarlön i Sverige 31,6 procent medan EU- och OECD-genomsnittet ligger på 41,1 procent respektive 36,2 procent.

4.12 Tabell

Marginalskatt, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, 2012, procent

Marginal tax rates, by wage levels as percentage of the average wage for a production worker, 2012, percent

	Ensamstående Single persons			Giftn, 2 barn Married, 2 children		
	67%	100%	167%	100+0%	100+33%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	35,5	32,0	39,5	52,0	32,0	32,0
Belgien (<i>Belgium</i>)	54,9	59,4	59,8	54,9	59,4	58,4
Chile (<i>Chile</i>)	7,0	7,0	11,0	7,0	7,0	7,0
Danmark (<i>Denmark</i>)	40,9	42,3	56,1	42,3	42,3	42,3
Estland (<i>Estonia</i>)	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2
Finland (<i>Finland</i>)	43,0	44,1	47,8	44,1	44,1	44,1
Frankrike (<i>France</i>)	31,8	42,4	42,4	26,2	30,4	30,4
Grekland (<i>Greece</i>)	24,9	38,2	47,4	39,0	39,0	39,0
Irland (<i>Ireland</i>)	31,0	31,0	52,0	72,4	31,0	31,0
Island (<i>Iceland</i>)	39,4	39,4	45,3	44,3	44,3	44,3
Israel (<i>Israel</i>)	26,0	33,0	42,0	33,0	33,0	33,0
Italien (<i>Italy</i>)	39,3	39,4	49,9	40,7	40,7	40,1
Japan (<i>Japan</i>)	22,1	27,0	30,8	23,6	27,0	27,0
Kanada (<i>Canada</i>)	25,5	35,1	35,4	65,0	39,1	39,1
Korea (<i>Korea</i>)	11,9	21,6	18,7	17,6	21,6	21,6
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	36,5	48,5	48,5	29,1	34,7	42,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	12,1	17,6	22,9	17,6	17,6	17,6
Nederländerna (<i>the Netherlands</i>)	42,6	44,0	49,3	51,7	44,0	44,0
Norge (<i>Norway</i>)	35,8	44,8	47,8	44,8	44,8	44,8
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	17,5	30,0	33,0	51,3	51,3	51,3
Polen (<i>Poland</i>)	26,7	26,7	26,7	17,8	26,7	26,7
Portugal (<i>Portugal</i>)	25,0	35,5	46,5	25,0	25,0	35,5
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	21,7	23,3	32,3	17,2	21,5	25,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	29,9	29,9	28,7	29,9	29,9	29,9
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	34,6	43,1	54,0	34,6	34,6	34,6
Spanien (<i>Spain</i>)	29,5	34,4	40,0	34,4	34,4	34,4
Storbritannien (<i>UK</i>)	32,0	32,0	42,0	32,0	32,0	32,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	28,6	31,6	56,6	31,6	31,6	31,6
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	31,1	31,1	31,1	38,4	38,4	38,4
Turkiet (<i>Turkey</i>)	32,7	32,7	38,6	32,7	32,7	32,7
Tyskland (<i>Germany</i>)	47,2	52,6	44,3	43,3	46,9	49,6
Ungern (<i>Hungary</i>)	34,5	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8
USA	27,4	37,4	37,4	27,4	27,4	27,4
Österrike (<i>Austria</i>)	44,4	49,1	37,9	49,1	49,1	49,1
EU 15	36,8	41,6	48,0	41,1	39,0	40,2
OECD	30,8	35,2	39,9	36,2	34,6	35,2

Anm: För gifta: 100 % gäller en inkomstagare, 133 och 167 % gäller två inkomstagare i familjen.

Anm: Siffrorna speglar förhållandet om den som tjänar mest får en ökning av sin bruttointkomst.

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

I de flesta länder är marginals-katten för familjer med en inkomsttagare med en genomsnittlig industriarbetarlön densamma eller något lägre än för ensamstående med motsvarande lön. I några länder är dock marginals-katten högre för familjer. Så är fallet i bl.a. Australien, Irland, Kanada och Nya Zeeland, vilket beror på olika typer av skattereduktioner för barnfamiljer med låga inkomster. Dessa skattereduktioner minskar vid en ökad inkomst, vilket gör att marginals-katteffekterna i vissa fall kan bli mycket höga. När man kommer upp i högre inkomstnivåer och två inkomsttagare (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) har 70 procent av OECD:s medlemsländer lägre marginals-katter för familjer än för ensamstående.

4.5 Skatt på kapital

4.5.1 Rörliga skattebaser

Skattebaserna i kapitalbeskattningen (med undantag för fastighetsbeskattningen) är rörliga. Detta sätter gränser för hur hög kapitalbeskattningen kan vara i ett land utan att kapitalet flyttar utomlands. Samtidigt innebär kravet på likformig beskattning av kapital och arbete att skattesatserna för respektive produktionsfaktor bör ligga på ungefär samma nivå. I ett land som Sverige med hög beskattning av arbete innebär detta ett skattepolitiskt dilemma.

4.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra

Samma reservation som gjordes ovan beträffande skatt på arbete och internationella jämförelser gäller i lika hög grad, om inte högre, skatt på kapital. Vad som beskattas, olika fribelopp innan skatt börjar tas ut och olika regler för hur real eller nominell realisationsvinst beräknas medför att jämförelser är svåra att göra.

Många länder saknar helt och hållet beskattning av ränteinkomster och sett i det perspektivet kan den svenska skattesatsen på 30 procent sägas vara hög. Eftersom avdragsrätt föreligger för skuldräntor (vilket oftast inte är fallet i länder som saknar beskattning av inkomsträntor) ger dock den svenska beskattningen av räntor och utdelningar generellt sett över åren ett underskott för staten.

När det gäller skatt på reavinster är den formella och även den faktiska skatten i allmänhet betydligt högre i Sverige än bland andra EU-länder. I Sverige sker beskattning av nominellt beräknade reavinster medan flera länder i EU korrigerar för inflationen eller inte beskattar reavinster. I flera länder minskar också skatten med hänsyn till innehavstid.

Förmögenhets- och fastighetsbeskattningen varierar stort både vad gäller förekomsten av skatt överhuvudtaget och miniminivåer och beräkningssätt. Som framgår av 4.13 Tabell är det för närvarande fem OECD-länder som beskattar förmögenhet: Frankrike, Island, Norge, Schweiz och Spanien. Förmögenhetsskatten utgör i de flesta fall en marginell del av totala skatteintäkter. I Sverige avskaffades förmögenhetsskatten från och med den 1 januari 2007.

Kapitalbeskattningen och EG

I EG-fördraget finns inga uttryckliga regler om direkta skatter och harmoniseringen på detta område har visat sig vara mycket svår. Regleringen av de direkta skatterna är främst begränsad till bolagsbeskattning, där det handlar om att undanröja dubbelbeskattning av företag som är verksamma i flera länder. De gemensamma reglerna för direkt beskattning av personer begränsar sig till regler om beskattning av inkomster från sparande i form av räntor på sparad kapital. Enligt ett EG-direktiv från 2003, det s.k. sparandedirektivet, ska ränteinkomster från sparande som uppstår i en medlemsstat för fysiska personer med skatterättslig hemvist i en annan medlemsstat beskattas i enlighet med lagstiftningen i den senare medlemsstaten.³ Enligt direktivet ska medlemsländerna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa ett automatiskt informationsutbyte mellan medlemsländerna beträffande dessa räntebetalningar.

4.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen

Vad gäller företagsbeskattningen har flertalet industriländer sänkt skattesatserna och breddat skattebaserna under de senaste decennierna. Den ökade internationaliseringen och därmed den ökade konkurrensen om investeringar och företagets villkor har bidragit till denna utveckling. Särskilt påtagliga har skattesänkningarna varit i små länder som t.ex. de nordiska.

³ Direktiv 2003/48/EG. Direktivet omfattar inte aktie- och försäkringssparande. Direktivet trädde i kraft den 1 juli 2005.

4.13 Tabell

OECD-länder med förmögenhetsskatt 2013, individer

OECD countries with wealth tax, 2013, individuals

	Procentsats Percent rate	Fribelopp, euro*** Assets exceeding, EURO	Förmögenhetsskatteintäkter 2011, som % av totala skatteintäkter Wealth tax revenues 2011, as % of total tax revenues	Förmögenhetsskatteintäkter 2011, som % av BNP Wealth tax revenues 2011, as % of GDP
Frankrike (<i>France</i>)	0,5–1,5*	800 000	0,5	0,2
Island (<i>Iceland</i>)****	1,5–2,0*	427 500 / 570 000	0,9	0,3
Norge (<i>Norway</i>)	1,1	107 010	1,1	0,5
Schweiz (<i>Switzerland</i>)**	0,05–0,3*	124 802 / 62 401	3,4	1,0
Spanien (<i>Spain</i>)*****	0,2–2,5*	700 000	0,3	0,1

* Progressiv skattesats.

** I Schweiz varierar förmögenhetsskatten mellan kantonerna. Siffrorna (Procentsats och Fribelopp) avser Zürich.

*** Riksbankens kurs den 23 augusti 2013 har använts vid omvandling av ISK, NOK och CHF till EURO.

**** Island har återinfört förmögenhetsskatt under åren 2009–2014.

***** Spanien har återinfört förmögenhetsskatt under åren 2011–2013. Förmögenhetsskatten varierar mellan regionerna. Siffrorna (procentsats och fribelopp) avser standardbeloppen.

Källa: IBFD (International Bureau of Fiscal Documentation), Country Surveys (information inhämtad 23 aug 2013)

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.14 Tabell

Skattesatser för företagens vinster (bolagsskatt), procent

Tax on corporate income, percent

	Procentsats Percent rate		Total skatt på utdelad vinst 2013 Total tax on delivered profits 2013
	1 januari 2012, 1 Jan 2012	1 januari 2013, 1 Jan 2013	
Australien (<i>Australia</i>)	30,0	30,0	46,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	34,0	34,0	50,5
Chile (<i>Chile</i>)	18,5	20,0	40,0
Danmark (<i>Denmark</i>)	25,0	25,0	56,5
Estland (<i>Estonia</i>)	21,0	21,0	21,0
Finland (<i>Finland</i>)	24,5	24,5	41,4
Frankrike (<i>France</i>)	33,3	33,3	64,4
Grekland (<i>Greece</i>)	20,0	26,0	33,4
Irland (<i>Ireland</i>)	12,5	12,5	48,4
Island (<i>Iceland</i>)	20,0	20,0	36,0
Israel (<i>Israel</i>)	25,0	25,0	47,5
Italien (<i>Italy</i>)	31,4	31,4	42,0
Japan (<i>Japan</i>)	38,0	38,0	43,3
Kanada (<i>Canada</i>)	26,0	26,0	51,1
Korea (<i>Korea</i>)	24,2	24,2	51,0
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	28,8	29,2	43,4
Mexiko (<i>Mexico</i>)	30,0	30,0	30,0
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	25,0	25,0	43,8
Norge (<i>Norway</i>)	28,0	28,0	48,2
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	28,0	28,0	33,0
Polen (<i>Poland</i>)	19,0	19,0	34,4
Portugal (<i>Portugal</i>)	25,0	25,0	50,7
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	18,1	18,0	36,9
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	19,0	23,0	23,0
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	18,0	17,0	37,8
Spanien (<i>Spain</i>)	30,0	30,0	48,9
Storbritannien (<i>UK</i>)	24,0	23,0	46,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	26,3	22,0	45,4
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	19,0	19,0	31,2
Turkiet (<i>Turkey</i>)	20,0	20,0	34,0
Tyskland (<i>Germany</i>)	29,5	29,6	48,6
Ungern (<i>Hungary</i>)	19,0	19,0	32,0
USA	40,0	40,0	57,6
Österrike (<i>Austria</i>)	25,0	25,0	43,8

Anm: Total skatt på utdelad vinst avser sammanlagd skatt på utdelad vinst i bolags- och ägarled som andel av bolagsvinst före alla skatter. Maximal marginalskatt har antagits i ägarleden för respektive land.

Källa: www.KPMG.com/Tax Rates Online, 19-sep-2013, samt OECD Tax Database, 18-sep-2013.

Dubbelbeskattning i Sverige

I flera länder är den formella skattesatsen för utdelningsinkomster högre än i Sverige, men lättnader av skilda slag medför att den effektiva skatten ändå ofta understiger motsvarande svensk skatt. Vad som främst påverkar den totala skattebelastningen är förekomsten av eventuell ”dubbelbeskattning”, dvs. utdelningarna beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna. Den sammanlagda skattesatsen för utdelade bolagsinkomster i Sverige var 45,4 procent år 2013. Detta innebär att Sverige ligger på femtonde plats (i fallande ordning) bland OECD:s 34 medlemsländer enligt uppgifterna i 4.14 Tabell. Vid de bakomliggande beräkningarna har dock förutsatts att ägarna i respektive land har maximal marginalskatt.

Om jämförelsen i stället skulle förutsätta genomsnittlig marginalskatt skulle Sveriges relativa position försämrats. För länder med progressiv beskattning av utdelningsinkomster är den genomsnittliga marginalskatten lägre än den maximala. För att reducera den sammanlagda skattesatsen tar en del länder inte ut någon bolagsskatt på utdelningar. Alternativt medges ett avdrag hos aktieägaren för den skatt som företaget redan har betalat.

4.6 Skatt på varor och tjänster

4.6.1 Samarbete inom EU

Beträffande skatt på varor och tjänster har Sveriges medlemskap i EU inneburit vissa förändringar. Skattereglerna för mervärdesskatt har harmoniserats inom EU, vilket innebär att mervärdesskattelagstiftningen i medlemsländerna måste överensstämma med det s.k. sjätte momsdirektivet och andra direktiv som antagits på EU-nivå. Dessa direktiv ger endast begränsat utrymme för medlemsländerna att variera sina mervärdesskatteregler. Även punktskatterna är föremål för harmonisering, men arbetet har inte kommit lika långt som inom mervärdesskattelagstiftningen. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

4.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU

För EU:s inre marknad är förmodligen mervärdesskatten det skatteslag som har störst

betydelse. Skillnader i medlemsstaternas mervärdesskattesatser riskerar att snedvrیدا konkurrensen eller att leda till omläggning av handeln över gränserna. Den nuvarande harmoniseringen av mervärdesskatten är det minimum som medlemsstaterna ansett nödvändig för att den inre marknaden överhuvudtaget ska fungera. På sikt är emellertid strävan att de nuvarande skillnaderna i mervärdesskattesatserna ska utjämnas.

Miniminivån för normalskattesatsen 15 procent

Miniminivån i EU för mervärdesskattesystemets standardskattesats eller normalskattesats är 15 procent, en nivå som för närvarande endast Luxemburg tillämpar. Det aritmetiska medelvärdet av normalskattesatserna ökar lite för varje år och uppgår år 2013 till ca 21 procent.

Momsskattesatserna varierar inom EU

Vid sidan av den normala nivån kan medlemsländerna tillämpa en eller två reducerade skattesatser, dock inte lägre än 5 procent, på ett antal varor och tjänster. Dessa specificeras närmare i en särskild bilaga till gemenskapens mervärdesskattedirektiv och omfattar arton kategorier av varor och tjänster, t.ex. livsmedel, läkemedel, persontransporter, böcker, tidningar, entrébiljetter till olika föreställningar, hotell och camping, hälsovård och socialpolitik. Tillämpningen av bilagan är frivillig, vilket har lett till att de reducerade skattesatserna varierar mellan 5 och 18 procent.

Det förekommer även s.k. superreducerade skattesatser i vissa länder under fem procent. Dessa skattesatser är inte generellt tillämpbara utan har ofta tillkommit i form av specifika övergångsregler där vissa medlemsländer fått behålla regler som de tidigare tillämpat. Nollskattesatser finns angivna i lagstiftningen för respektive länder. Storbritannien tillämpar t.ex. nollskattesats på ett flertal varor och tjänster, däribland livsmedel, persontransporter och böcker. Undantagna från skatteplikt i Sverige är bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet (se kapitel 6).

4.15 Tabell

Mervärdesskattesatser på vissa varor och tjänster, 1 juli 2013, procent

VAT rates on certain goods and services, 1 July 2013, percent

	Normal skattesats	Skattesats på VAT rates on					
		livsmedel	vatten	läkemedel	person- transporter	böcker	hotell
		foodstuffs	water supplies	pharmaceutical products	passenger transport	books	hotel
Belgien (<i>Belgium</i>)	21	6 / 12 / 21	6	6 / 21	6 / 0	6 / 21	6
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	20	20	20	20	20	20	9
Cypern (<i>Cyprus</i>)	18	5 / 18	5	5	5 / 8 / 18	5	8
Danmark (<i>Denmark</i>)	25	25	25	25	– / 0	25	25
Estland (<i>Estonia</i>)	20	20	20	9	20 / 0	9	9
Finland (<i>Finland</i>)	24	14	24	10	10	10	10
Frankrike (<i>France</i>)	19,6	5,5 / 7 / 19,6	5,5	2,1 / 7 / 19,6	7	5,5 / 19,6	7
Grekland (<i>Greece</i>)	23	13	– / 13	6,5 / 13 / 23	13	6,5	6,5
Irland (<i>Ireland</i>)	23	0 / 4,8 / 13,5 / 23	– / 23	0 / 23	–	0	9
Italien (<i>Italy</i>)	21	4 / 10	10	10 / 21	10 / –	4 / 21	10
Kroatien (<i>Croatia</i>)	25	5 / 10 / 25	10 / 25	5 / 25	25	5	10
Lettland (<i>Latvia</i>)	21	21 / 12	21	12	12 / –	12	12
Litauen (<i>Lithuania</i>)	21	21	21	5	9 / 21	9	21
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	15	3	3	3 / 15	– / 3	3	3
Malta (<i>Malta</i>)	18	0	0	0	0	5	7
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	21	6	6	6 / 21	– / 6 / 21	6	6
Polen (<i>Poland</i>)	23	5 / 8 / 23	8	8	8	5 / 23	8
Portugal (<i>Portugal</i>)	23	6 / 13 / 23	6	6 / 23	6	6	6
Rumänien (<i>Romania</i>)	24	24	24	9	24	9	9
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	20	20 / 10	20	10	0 / 20	10	20
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	22	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Spanien (<i>Spain</i>)	21	4 / 10	10	4 / 21	10	4 / 21	10
Storbritannien (<i>UK</i>)	20	0 / 20	0	0 / 20	0	0	20
Sverige (<i>Sweden</i>)	25	12 / 25	25	25 / 0	6 / 0	6	12
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	21	15	15	15	15 / 0	15	15
Tyskland (<i>Germany</i>)	19	7 / 19	7	19	7 / 19	7	7
Ungern (<i>Hungary</i>)	27	18 / 27	27	5 / 27	27	5	18
Österrike (<i>Austria</i>)	20	10	10	10	10	10	10

Anm: Där 0 eller – anges som skattesats är varan/tjänsten undantagen från skatteplikt. I 0-fallet får ingående skatt dras av.

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013.

Källa: European Commission, Vat Rates Applied in the Member States of the European Community, taxud.c1 (2013) 2823545- EN.

I 4.15 Tabell redovisas de normala skattesatserna samt de reducerade skattesatserna för ett antal utvalda varor och tjänster för respektive land per den 1 juli 2013. Ungern har den högsta normala mervärdesskattesatsen bland EU-länderna, 27 procent. Därefter kommer Danmark, Kroatien och Sverige vars normala mervärdesskattesats är 25 procent. I övriga EU-länder ligger den normala skattesatsen i intervallet 15–24 procent. Inom OECD-länderna utanför EU varierar de generella skattesatserna kraftigt. Island och Norge har höga skattesatser (25,5 respektive 25 procent), Japan och Kanada tillämpar låga skattesatser (5 procent) och USA

saknar helt generell mervärdesskatt. Australien införde år 2000 en generell mervärdesskatt på 10 procent.

4.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av mineraloljor (bränslen), alkohol och tobak. Ett medlemsland har rätt att införa punktskatter på andra varor. Däremot får införandet av en punktskatt inte medföra kontroller vid gränsen mot annat EU-land eller att den fria rörligheten för varor begränsas.

Energiskatter

I 4.16 Tabell redovisas de totala skatterna på vissa bränslen i EU per den 1 juli 2013. Det förekommer stora skillnader i såväl nivå som omfattning av energibeskattningen. Nederländerna tar ut högst punktskatt både på blyad och på blyfri bensin. EU:s nya medlemsländer är genom övergångsbestämmelser undantagna

från EU:s miniminivåer inom energibeskattningen och har generellt lägre skatter än övriga länder. Minimiskattesatsen för blyfri bensin år 2013 är 0,359 euro per liter (ca 3,11 kr). Nederländerna och Tjeckien har generellt de högsta punktskatterna på diesel för både industriellt bruk och uppvärmning, medan Luxemburg och Belgien har de lägsta skattesatserna.

4.16 Tabell

Punktskatter på bensin och olja i EU-länderna, 1 juli 2013, euro per 1 000 liter

Excise duties on petrol and gas oil in the EU, July 1 2013, EURO per 1 000 litres

	Bensin Petrol		Diesel/eldningsolja Gas Oil			
	Blyad* Leaded*	Blyfri Unleaded	Drivmedel Propellant	Industri Industry	Värme Heating	Moms % VAT %
Belgien (<i>Belgium</i>)	638	614–629	428–443	21	17–19	21
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	424	363	330	330	26	20
Cypern (<i>Cyprus</i>)	421	429	400	400	125	18
Danmark (<i>Denmark</i>)	688	592	443	443	395	25
Estland (<i>Estonia</i>)	423	423	393	111	111	20
Finland (<i>Finland</i>)	–	650	470	163	163	24
Frankrike (<i>France</i>)	640	607–640	428	72	57	19,6
Grekland (<i>Greece</i>)	681	670	330	330	330	23
Irland (<i>Ireland</i>)	588	588	479	102	102	13,5
Italien (<i>Italy</i>)	728	728	617	185	403	21
Kroatien (<i>Croatia</i>)	512	424	330	330	46	25
Lettland (<i>Latvia</i>)	460	415	336	22–57	22–57	21
Litauen (<i>Lithuania</i>)	579	434	330	330	21	21
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	517	462–465	335–338	21	0**	12/15
Malta (<i>Malta</i>)	588	469	382	0–382	142–382	0/18
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	831	746	440–451	440	440	21
Polen (<i>Poland</i>)	–	406–444	355	355	57	23
Portugal (<i>Portugal</i>)	716	585	368	78	330	13
Rumänien (<i>Romania</i>)	421	360	330	330	330	24
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	597****	515–551	368–386	368–386	368–386	20
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	422	566	446	242	126	22
Spanien (<i>Spain</i>)	458	425–456	331	85	29–85	21
Storbritannien (<i>UK</i>)	787	439–674	674	130	130	20
Sverige (<i>Sweden</i>)	757	460–668	573–621	138	138–461	25
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	547	512	437	437	437	21
Tyskland (<i>Germany</i>)	721	655–670	470–486		46–76	19
Ungern (<i>Hungary</i>)	436	432	398	398	398	27
Österrike (<i>Austria</i>)	554–587	482–515	397–425	397–425	98–128	20
EU miniminivå (<i>minimum excise duty EU</i>)***	421	359	330	21	21	–

* Det är förbjudet att sälja blyad bensin i Bulgarien, Finland, Lettland (gäller detaljhandeln), Luxemburg (flygplan exkluderat), Malta, Polen, Slovenien, Sverige och Tjeckien.

** De medlemsstater som den 1 januari 2003 endast tog ut en avgift för uppvärmningsolja får fortsätta med detta (i dag endast Luxemburg). Avgiften uppgår till 10 EURO/1000 liter (Artikel 9.2, Direktiv 2003/96/EC).

*** Många länder har fått undantag från miniminivåerna.

**** 2012 års uppgift.

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013.

Källa: Excise Duty Tables, Part II, REF 1.038, July 2013.

Alkoholskatt

Inom EU är den lägsta normalskattesatsen för spritdrycker 5,50 euro per liter ren alkohol år 2013. Det motsvarar ca 48 kr, vilket kan jämföras med den svenska alkoholskatten på nästan 500 kr per liter. För vin är minimiskatten i EU 0 kr per liter. I 4.17 Tabell jämförs alkoholskatterna på sprit och vin per den 1 juli 2013. För att beräkna den fullständiga skatten ska också mervärdesskatt påföras. Sverige har den högsta skattesatsen på sprit inom EU. När det gäller vin ligger Sverige på en fjärdeplats efter Irland, Finland och Storbritannien. Över hälften av EU-länderna har ingen skatt på vin alls. I dag kan man utan begränsningar införa alkohol för privat bruk från annat EU-land. Kommersiell import är dock alltid skattepliktig.

4.17 Tabell

Alkoholskatter på vin och sprit i EU-länderna, 1 juli 2013, euro per liter

Excise duties on still wine and ethyl alcohol in EU, July 1 2013, EURO per litre

	Vin	Moms %	Sprit	Moms %
	Wine	VAT %	Ethyl alcohol	VAT %
Belgien (<i>Belgium</i>)	0,53	21,00	19,62	21,00
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	0,00	20,00	5,62	20,00
Cypern (<i>Cyprus</i>)	0,00	18,00	9,57	18,00
Danmark (<i>Denmark</i>)	1,48–1,98	25,00	20,12	25,00
Estland (<i>Estonia</i>)	0,81	20,00	15,65	20,00
Finland (<i>Finland</i>)	3,12	24,00	43,40	24,00
Frankrike (<i>France</i>)	0,04	19,60	16,89	19,60
Grekland (<i>Greece</i>)	0,00	23,00	24,50	23,00
Irland (<i>Ireland</i>)	3,71–5,38	23,00	36,85	23,00
Italien (<i>Italy</i>)	0,00	21,00	8,00	21,00
Kroatien (<i>Croatia</i>)	0,00	25,00	7,14	25,00
Lettland (<i>Latvia</i>)	0,65	21,00	13,50	21,00
Litauen (<i>Lithuania</i>)	0,57	21,00	12,79	21,00
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	0,00	12/15	10,41	15,00
Malta (<i>Malta</i>)	0,00	18,00	14,00	18,00
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	0,84	21,00	15,94	21,00
Polen (<i>Poland</i>)	0,38	23,00	12,08	23,00
Portugal (<i>Portugal</i>)	0,00	13,00	11,92	23,00
Rumänien (<i>Romania</i>)	0,00	24,00	7,50	24,00
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	0,00	20,00	10,80	20,00
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	0,00	22,00	12,00	22,00
Spanien (<i>Spain</i>)	0,00	21,00	8,30	21,00
Storbritannien (<i>UK</i>)	3,34	20,00	35,35	20,00
Sverige (<i>Sweden</i>)	2,55	25,00	59,17	25,00
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	0,00	21,00	11,36	21,00
Tyskland (<i>Germany</i>)	0,00	19,00	13,03	19,00
Ungern (<i>Hungary</i>)	0,00	27,00	11,67	27,00
Österrike (<i>Austria</i>)	0,00	20,00	10,00	20,00
EU minimivå (<i>minimum excise duty EU</i>)	0,00	–	5,50 / 10,00	–

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013.

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part I, REF 1.038, July 2013.

⁴ Council Directive 2011/64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco.

⁵ Det nya direktivet gäller retroaktivt från 1 januari 2011.

samt utgöra minst 60 procent av detaljhandelspriset (för närvarande 57 procent) för cigaretter i den mest populära priskategorin. Förutom dessa två regler finns en kompletterande bestämmelse som säger att de medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 115 euro (för närvarande 101 euro) per 1 000 cigaretter inte behöver uppfylla 60-procentskravet. Några av de nya medlemsländerna tillsammans med Grekland har dock fram till den 31 december 2017 på sig att implementera det nya regelverket.

I Sverige ligger punktskatten på ca 166 euro per 1 000 cigaretter, vilket innebär ca 56 procent av detaljhandelspriset. Cigarettpriiset i Sverige är det fjärde högsta i EU, ca 52 kronor. Högst är priset på Irland där ett paket kostar nästan 78 kronor, medan det i Bulgarien bara kostar ca 21 kronor. Att detaljhandelspriset på cigaretter i Sverige är högt beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga mervärdesskatten.

4.18 Tabell
Tobaksskatt i EU-länderna, 1 juli 2013
Excise duty on tobacco, 1 July 2013

	Styckeskatt, %	Värdeskatt, %	Summa punktskatt, %	Summa skatt inkl. moms, %	Pris per paket, EURO
	Specific excise, %	Ad valorem excise, %	Total excise, %	Total tax, VAT incl, %	Price per packet, EURO
Belgien (<i>Belgium</i>)	9,21	50,41	59,62	76,98	4,77
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	43,82	23,00	66,82	83,48	2,36
Cypern (<i>Cyprus</i>)	28,13	34,00	62,13	77,38	3,91
Danmark (<i>Denmark</i>)	58,67	1,00	59,67	79,67	5,33
Estland (<i>Estonia</i>)	34,35	33,00	67,35	84,02	2,62
Finland (<i>Finland</i>)	10,00	52,00	62,00	81,35	4,50
Frankrike (<i>France</i>)	15,00	49,70	64,70	81,09	6,10
Grekland (<i>Greece</i>)	48,75	20,00	68,75	87,45	3,28
Irland (<i>Ireland</i>)	53,29	8,83	62,12	80,73	8,92
Italien (<i>Italy</i>)	4,54	53,69	58,23	75,58	4,56
Kroatien (<i>Croatia</i>)	20,97	37,00	57,97	77,97	2,53
Lettland (<i>Latvia</i>)	29,92	34,00	63,92	79,33	2,57
Litauen (<i>Lithuania</i>)	36,01	25,00	61,01	38,37	2,38
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	8,90	48,11	57,05	69,27	3,95
Malta (<i>Malta</i>)	37,23	25,00	62,23	77,49	4,14
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	64,19	2,36	66,55	83,91	5,29
Polen (<i>Poland</i>)	34,50	31,41	65,91	84,61	2,65
Portugal (<i>Portugal</i>)	41,06	20,00	61,06	79,76	3,85
Rumänien (<i>Romania</i>)	42,98	19,00	61,98	81,33	2,64
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	41,44	23,00	64,44	81,11	2,87
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	41,21	24,55	65,76	83,80	2,95
Spanien (<i>Spain</i>)	11,92	51,00	62,92	80,28	4,04
Storbritannien (<i>UK</i>)	54,14	16,50	70,64	87,30	8,15
Sverige (<i>Sweden</i>)	55,27	1,00	56,27	77,06	5,91
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	33,51	27,00	60,51	77,87	2,76
Tyskland (<i>Germany</i>)	38,30	21,80	60,10	76,61	4,93
Ungern (<i>Hungary</i>)	29,88	31,00	56,31	82,14	2,93
Österrike (<i>Austria</i>)	17,32	42,00	59,32	75,99	4,04

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013.

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part III, REF 1.038, 1 July 2013.

4.7 EU och skattepolitiken

Intresset för jämförelser av skattesystemet i Sverige med andra länders skattesystem har ökat sedan Sverige blev medlem i EU år 1995. Ett skäl är strävandena inom EU att fördjupa det europeiska samarbetet och underlätta den gemensamma marknadens funktionssätt genom beslut inom olika samhällsområden. Skattepolitiken, som hittills har betraktats som ett område där varje land beslutar om sina egna regler, utgör inget undantag.

4.7.1 Skattebaserna mer eller mindre rörliga

Den fria rörligheten av människor, kapital, varor och tjänster inom EU tvingar medlemsländerna att samarbeta om skattepolitiken. De flesta skattebaser, dvs. vad som är föremål för beskattning i ett land, är mer eller mindre rörliga. Den kanske enda orörliga skattebasen är fast egendom. Indirekt påverkas dock boendekostnaderna och därmed också flyttningens benägenheten av fastighetsskatten.

Om kapitalbeskattningen eller varubeskattningen i ett visst land är mycket högre än i andra länder, riskerar vi att motsvarande skattebaser flyttar utomlands. Alternativt kommer gränshandeln och smugglingen av låg- eller obeskattade varor från andra länder att öka. Det sistnämnda är redan ett faktum vad gäller alkohol och tobak.

Konkurrensfrågor av olika slag är viktiga i EU. Företag ska kunna konkurrera på lika villkor och delta i upphandlingar av varor och tjänster i alla medlemsländer. Om skillnaderna i skattesystemen är alltför stora, eller om utländska företag gynnas skattemässigt framför inhemska, uppkommer en skattekonkurrens mellan medlemsländerna om företagsetableringar och investeringar.

4.7.2 Skatterna påverkar EU:s budget

Ytterligare ett skäl att jämföra skattesystemen är att delar av dem har betydelse för EU:s budget, som medlemsländerna gemensamt bidrar till. Medlemsländernas avgiftsbetalningar till EU är att betrakta som skatter. Sveriges nettobetalningar till EU uppgick år 2012 till knappt 21,7

miljarder kronor. Det är en ökning med drygt 3,4 miljarder kronor sedan föregående år. Den BNI-baserade avgiften⁶ år 2012 uppgick till ca 25,5 miljarder kronor. Jordbruks- och fiskerifonderna stod för den största delen av Sveriges bidrag från EU, ca 8,5 miljarder kronor.

Den momsbaseade avgiften beräknas finansiera 11,3 procent av EU:s totala budget 2013 på ca 1 300 miljarder kronor (en siffra som kan jämföras med Sveriges statsbudget på ca 834 miljarder kronor 2013). Momsavgiften beräknas på landets momsbas. Momsbasen består av landets nettointäkter för moms dividerat med en genomsnittlig viktad momsats. Därefter görs vissa korrigeringar för att anpassa momsbasen till EU:s gemensamma momsregler. Avgiften räknas ut med en enhetlig procentsats som motsvarar 0,3 procent av medlemsländernas momsbas.⁷ Den momsbaseade avgiften var länge EU:s viktigaste finansieringskälla, men mot slutet av 1990-talet tog den BNI-baserade avgiften över och är nu den viktigaste finansieringskällan. För 2013 gäller att 73,4 procent av EU:s budget finansieras av den BNI-baserade avgiften. BNI-avgiften baseras på en prognos av medlemslandets bruttonationalinkomst. Avgiften är ett medel för att balansera budgeten och beräknas mot bakgrund av återstående finansieringsbehov. Den enhetliga procentsatsen för BNI-avgiften är för 2013 beräknad till 0,7288 procent av medlemsländernas BNI.⁸

Tullar och avgifter som erläggs i varje medlemsland på import från tredje land, dvs. länder utanför EU, räknas som EU:s egna medel och tillfaller unionen efter avdrag på 25 procent för medlemsländernas administrationskostnader. Dessa så kallade egna medel förväntas finansiera ca 14 procent av EU:s budget 2013.

4.7.3 EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter

Skattereglerna i Sverige och andra länder påverkar beslut om investeringar, konsumtion, sparande och sysselsättning. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t.ex. som vi

⁶ Den reala BNI (bruttonationalinkomsten) inkluderar, till skillnad från BNP, nettofaktorinkomsterna och exporten deflaterad med importprisindex. Detta kan medföra att BNI utvecklas långsammare än BNP.

⁷ Sverige har tillsammans med några andra nettobidragsgivare rabatt på denna avgift och betalar bara 0,1 procent av sin momsbas fram till och med år 2013.

⁸ Sverige och Nederländerna har rabatt på sin BNI-avgift fram till och med år 2013.

sett ovan fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

Beslut har också fattats om en ”uppförandekod” för företagsbeskattningen och om rekommendationer för skatt på sparande. Inom andra beskattningsområden, som skatt på arbete, har EU utfärdat rekommendationer om en minskning av beskattningen. Generellt gäller

att medlemsstaternas nationella skattesystem måste vara förenliga med den grundläggande icke-diskrimineringsprincipen i gemensamhetslagstiftningen. Medborgare från en medlemsstat som bor i en annan medlemsstat får inte beskattas enligt mindre gynnsamma skattesatser än landets egna medborgare.

4.19 Tabell

Sveriges avgifter till och bidrag från EU 2008–2012, mnkr

Sweden's fees to and allowances from the EU 2008–2012, MSEK

Avgifter/bidrag Fees/allowances	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2011/2012
Summa avgifter (Total fees)	31 526	19 192	30 407	30 596	31 452	856
BNI-baserad avgift (<i>GNI-based fee</i>)	21 960	18 741	24 323	24 312	25 461	1 149
Momsbaserad avgift (<i>VAT-based fee</i>)	4 323	-4 305	1 444	1 564	1 643	79
Tullavgift (<i>Customs duty</i>)	4 023	3 803	4 103	4 399	4 004	-395
Storbritannien-avgift (<i>Great Britain fee</i>)	437	481	349	297	298	1
Jordbruksavgifter (<i>Agricultural fee</i>)	783	472	52	24	46	22
Omstrukturering av EU:s sockersektor (<i>Restructuring of EU's sugar sector</i>)			136			0
Summa bidrag m.m. (Total allowances)	11 035	11 682	12 977	12 328	9 782	-2 546
Jordbruks- och fiskefonder (<i>Agricultural and fishing funds</i>)	9 088	9 260	10 331	8 721	8 461	-260
Socialfonden (<i>Social fund</i>)	870	358	1 151	1 191	-1	-1 192
Regionalfonden (<i>Regional fund</i>)	464	1 315	872	1 842	1 003	-839
Övriga bidrag (<i>Other allowances</i>)	613	749	623	574	319	-255
Nettobetalingar till EU (Net payments to the EU)	20 491	7 510	17 430	18 268	21 670	3 402

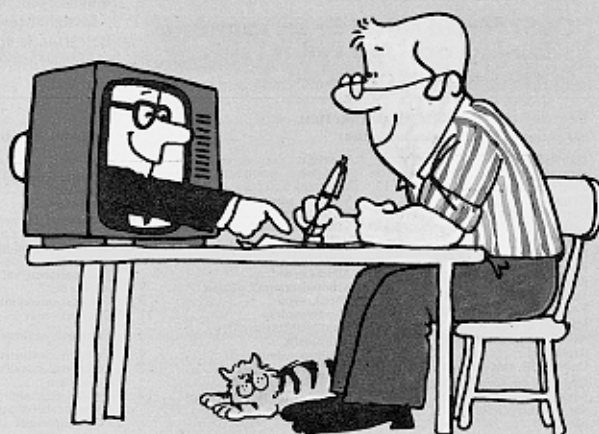
Anm: Övriga bidrag inkluderar bidrag till transeuropeiska nätverk.

Källa: Årsredovisning för staten 2012/13:101.

15 februari 1972

Dags att deklarera

Hur man fyller i den nya blanketten och
räknar ut sin skatt

Information från

RIKSSKATTEVERKET

Under 1970-talet satsades stort på statlig och kommunal samhällsinformation. Nämnden för samhällsinformation (NSI) bildades och drev på utvecklingen.

Informatörer anställdes på myndigheterna och ute i kommunerna.

Nämnden ordnade utbildning för såväl verksamheter som informatörer. För skatteförvaltningens del kom informationsverksamheten igång 1972 då hushållsbroschyren "Dags att deklarerera" kom ut första gången.

Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

5.1 Inledning

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusk, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket.

Undersökningarnas syften är att:

- ge underlag för en bedömning av hur inställningen till skattesystemet och Skatteverket utvecklas
- ge underlag för en bedömning av hur medborgare och företag ser på Skatteverkets service, olika former av fusk och kontrollens effekter.

I detta kapitel redovisas valda delar från 2012 års undersökning ”Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll”¹ och 2013 års undersökning ”Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll”², som innehåller jämförelser med tidigare undersökningar gjorda mellan 2001 och 2007. De äldre undersökningarna gjordes med slumpmässiga urval på 3 000 medborgare/företag, medan 2012 och 2013 års undersökningar hade urval på 5 000 medborgare/företag. Svandsandelen är mellan 50 och 55 procent i samtliga Medborgarundersökningar, samt Företagsundersökningarna 2007 och 2013. I Företagsundersökningarna 2002–2005 var svandsandelen mellan 40 och 45 procent.

De svarande har tagit ställning till en rad påståenden på en femgradig skala (1 = ”instämmer inte alls” och 5 = ”instämmer helt”) samt svarsalternativet ”ingen uppfattning”. För att göra resultaten mer lättöverskådliga så har svarsalternativ 4–5 slagits ihop till ”instämmer” och 1–2 till ”instämmer ej”. Svandsalternativ 3 benämner vi som ”varken eller”. Endast skillnader som är statistiskt säkerställda omnämns i texten. T-test har använts som statistiskt test med signifikansnivå 5 %.

I rapporterna av Medborgarundersökningen och Företagsundersökningen redovisades andelar utav alla svarande, inklusive de som svarat ”ingen uppfattning”. För att förtydliga trendmönstret bland de som uttryckt en uppfattning redovisas här istället andelar utav de som svarat på den femgradiga skalan. Detta innebär att nivåerna av andelen instämmande och ej instämmande är högre i denna sammanställning än i rapporterna.

5.2 Synen på skattesystemet

I Skatteverkets enkätundersökningar har under årens lopp ställts en allmänt formulerad fråga kring synen på skattesystemet: ”Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning?”. För just denna fråga går det via Skatteverkets undersökningar att överblicka en period på 25 år.

Åren kring den stora skattereformen i början av 1990-talet uppvisade attityderna stora svängningar. Andelen som tyckte illa om systemet ökade från 58 procent år 1986 till 71 procent år 1989. Året efter reformen (1992) minskade andelen som tyckte illa om systemet till 40 procent. Under dessa år stod behovet av modernisering av skattesystemet i fokus politiskt och i media. Det fanns en samstämmighet över de politiska blockgränserna om att systemet var i stort behov av reformering. Detta bidrog sannolikt till att prägla även allmänhetens uppfattning dessa år. Därefter stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen, men något högre än reformåret. I de mätningar som gjordes mellan 2001 och 2006 var allmänhetens uppfattning om systemet mycket stabilt. Men mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt – från 47 till 25 procent.

¹ SKV Rapport 2012:1; www.skatteverket.se/rapporter.

² SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter.

Det är oklart i vilken utsträckning denna utveckling är kopplad till förändringar i skattesystemet som sådant och i vilken utsträckning den sammanhänger med ändrade attityder till hur skattemedlen används och/eller ökad tillit till att skattefusket minskat.

Alla grupper har fått en mer positiv inställning till skattesystemet. I åldersgruppen 65–74 år är dock ökningen mindre än i övriga grupper och denna åldersgrupp framstår 2012 som den som tycker sämst om systemet.

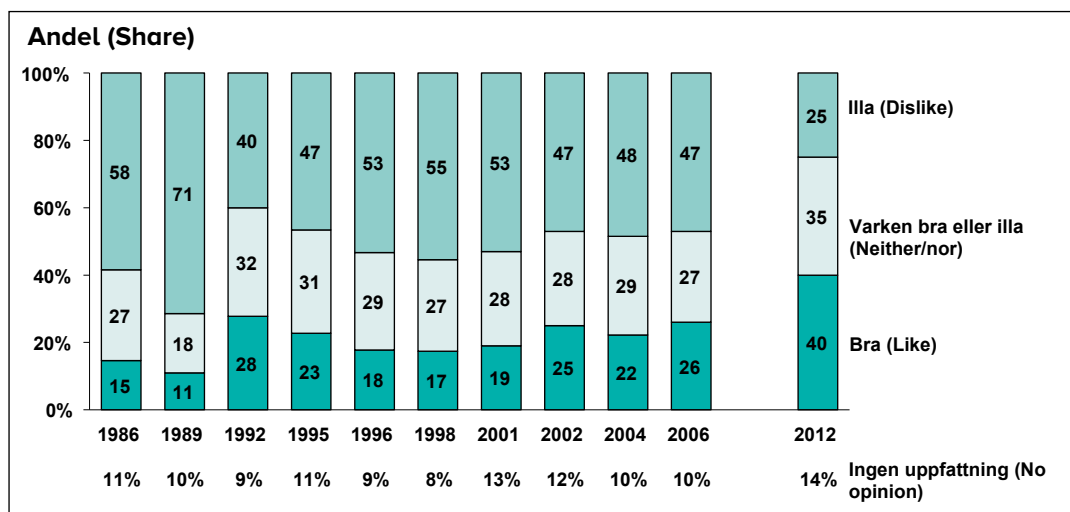
Kvinnor och män instämmer i ungefär lika hög grad att skattesystemet är bra. Männen tar dock i något högre grad ställning i frågan.

Resultatet från Företagsundersökningen visar också en kraftigt förbättrad inställning till skattesystemet bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa minskat från 61 till 22 procent. En stor del av förändringen skedde redan mellan 2005 och 2007.

5.1 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 1986–2012, medborgare, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules?
The general public 1986–2012, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.2 Tabell

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 2001–2012, kvinnor och män

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules?
By gender 2001–2012

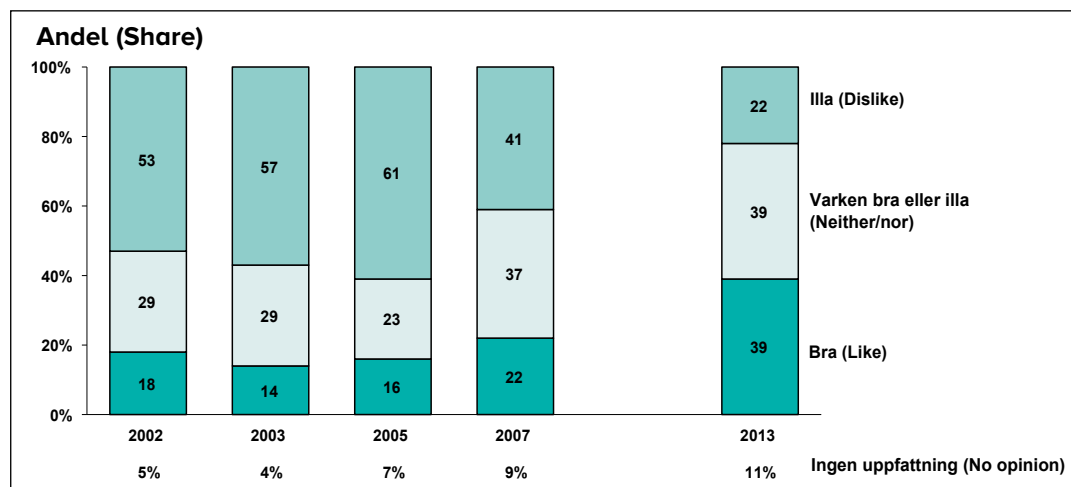
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Bra (Like)	21%	26%	20%	24%	41%	18%	24%	25%	28%	40%
Varken bra eller illa (Neither/nor)	31%	29%	32%	29%	35%	26%	27%	27%	24%	35%
Illa (Dislike)	48%	45%	49%	47%	24%	57%	48%	48%	48%	26%
Ingen uppfattning (No opinion)	15%	15%	13%	13%	17%	10%	9%	8%	8%	10%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.3 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 2002–2013, företag, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? Businesses 2002–2013, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3.

5.3 Hur man tycker det är att deklarerera

Allt fler medborgare tycker att det är enkelt att deklarerera. Mellan 2001 och 2012 har andelen som tycker det är enkelt att deklarerera ökat från 60 till 72 procent samtidigt som andelen som inte tycker det är enkelt har minskat från 20 till 11 procent. Överslagsmässigt innebär detta att under den senaste tioårsperioden har antalet personer som tycker det är enkelt att deklarerera ökat med nästan 1,2 miljoner samtidigt som

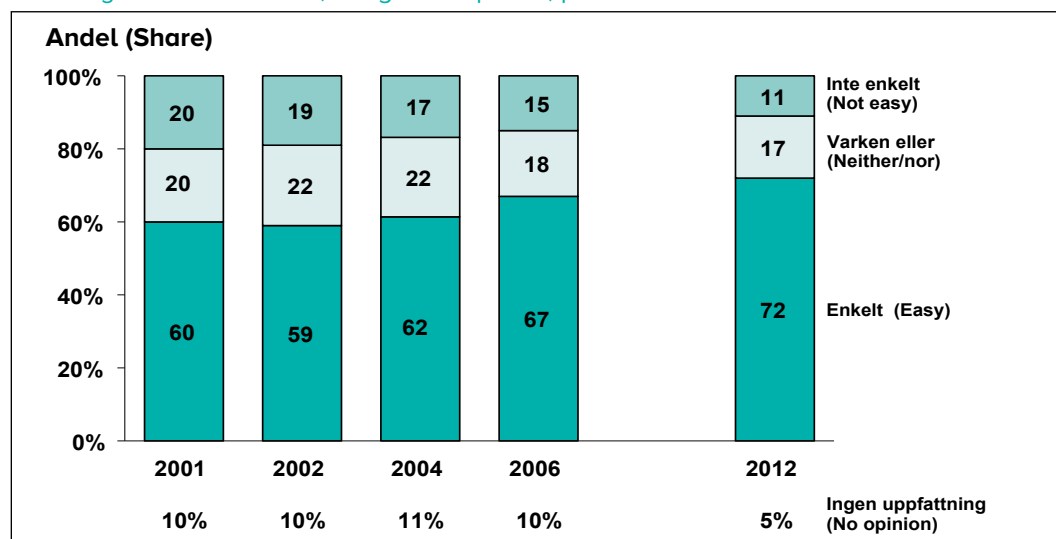
de som tycker det är svårt har minskat med cirka en halv miljon. Uppfattningen om hur enkelt det är att deklarerera är likartad i olika ålders- och utbildningsgrupper. Kvinnor anser i något högre grad än män att det är enkelt att deklarerera.

Andelen som tycker det är svårt att deklarerera är högre bland företagen, men har på tio år i stort sett halverats. I 2013 års undersökning var det 23 procent av företagen som svarade att det inte är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter.

5.4 Diagram

Det är enkelt att deklarerera, medborgare, procent

It is easy to file tax returns, the general public, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.5 Tabell

Det är enkelt att deklarerera, kvinnor och män

It is easy to file tax returns, by gender

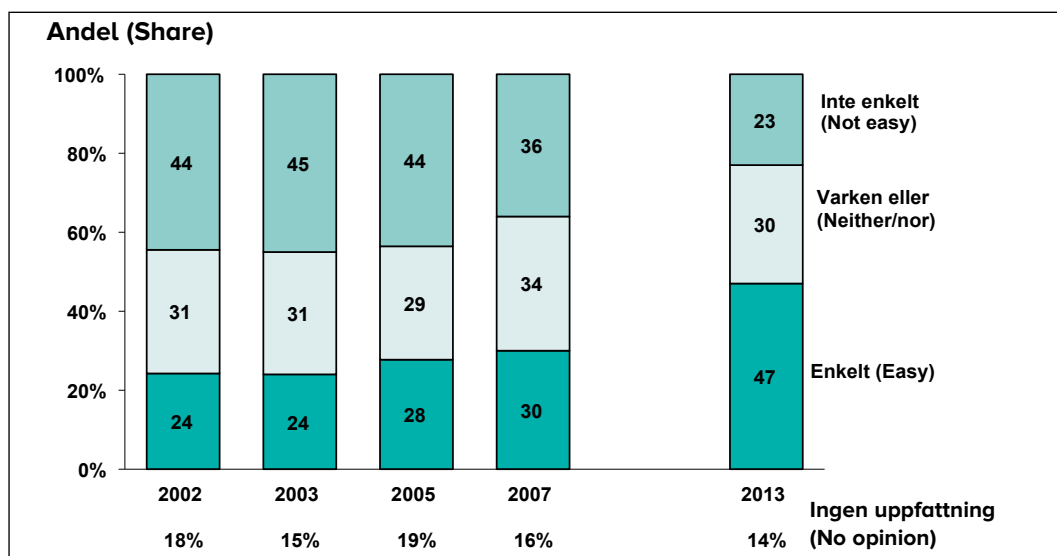
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Bra (Like)	64%	61%	63%	68%	75%	56%	57%	61%	66%	69%
Varken bra eller illa (Neither/nor)	20%	21%	22%	18%	15%	21%	24%	21%	18%	18%
Illä (Dislike)	17%	18%	16%	14%	10%	23%	19%	17%	17%	13%
Ingen uppfattning (No opinion)	11%	12%	12%	8%	7%	9%	9%	10%	11%	6%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.6 Diagram

Det är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter, företag, procent

It is easy to file tax returns and provide information on various taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3.

5.4 Förtroendet för Skatteverket

Andelen medborgare som svarade att de har förtroende för Skatteverket ökade från 52 till 66 procent mellan 2006 och 2012, samtidigt som de som uppger sig inte ha förtroende minskade från 12 till 9 procent. År 2012 var förtroendet lägst bland de unga och de äldsta. Förtroendet har ökat i samtliga åldersgrupper utom pensionärer.

En viss försiktighet bör iaktas vid tolkningen av resultatet eftersom frågeformuleringen ändrats från "Totalt sett har jag förtroende

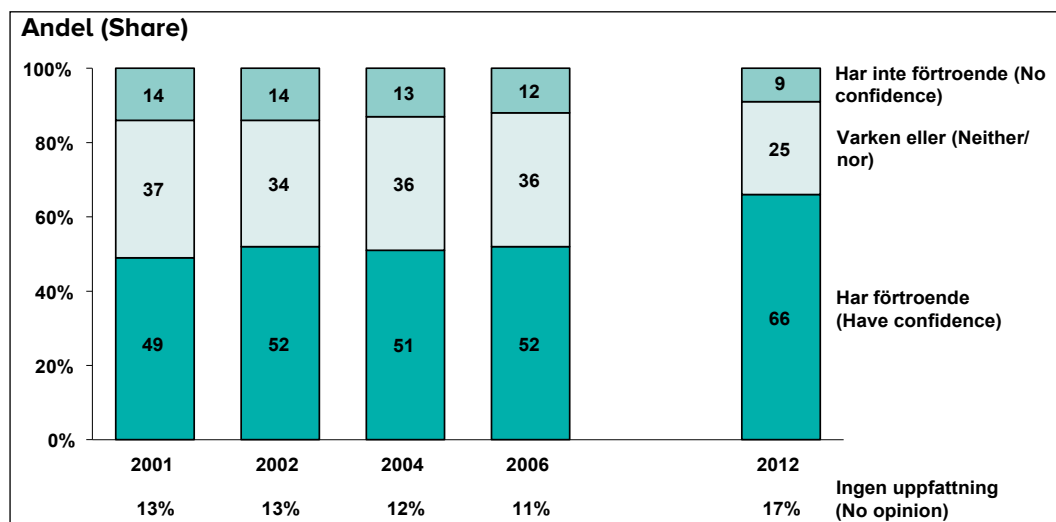
för Skatteverket" till "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift", men vi bedömer ändå att förtroendet för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift har ökat mellan 2006 och 2012. Kvinnor har något högre förtroende än män för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift.

Den positiva trenden är ännu tydligare i Företagsundersökningen. En förbättring kunde noteras redan i undersökningen 2007 och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

5.7 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, medborgare, procent

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, the general public, percent

Formulering 2001–2006: "Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket".

Formulering 2012: "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift".

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.8 Tabell

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, kvinnor och män

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, by gender

	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Bra (Like)	52%	57%	54%	51%	70%	46%	48%	48%	52%	63%
Varken bra eller illa (Neither/nor)	36%	33%	36%	38%	23%	38%	35%	36%	34%	27%
Illå (Dislike)	12%	9%	10%	11%	7%	16%	17%	16%	14%	10%
Ingen uppfattning (No opinion)	14%	16%	15%	12%	20%	11%	9%	9%	10%	15%

Formulering 2001–2006: "Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket".

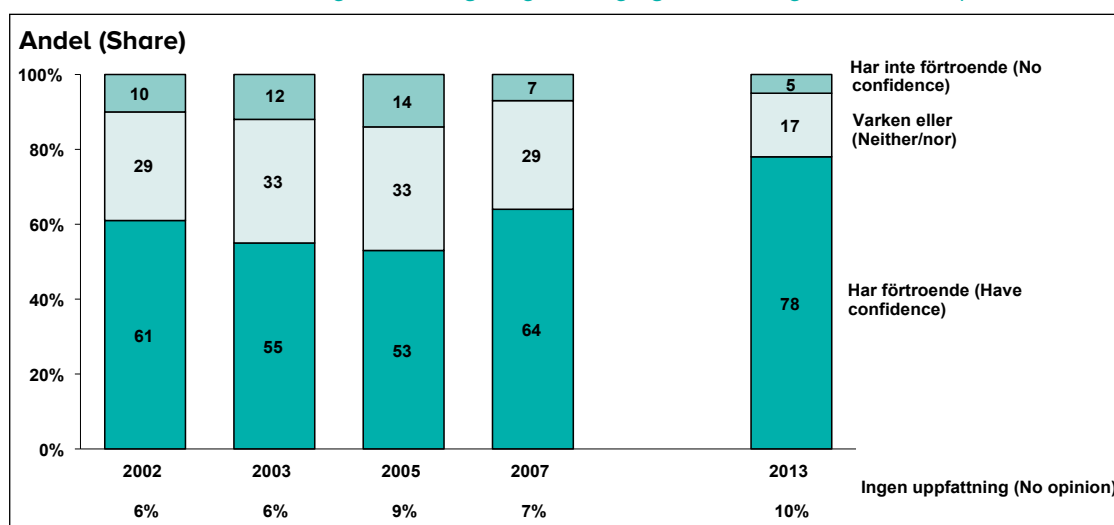
Formulering 2012: "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift".

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.9 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, företag, procent

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, businesses, percent

Formulering 2002–2007: "Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket".

Formulering 2013: "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift".

Källa: SKV Rapport 2013:3.

5.5 Kännedom om fusk hos andra

Kännedom om fusk hos andra och hur detta förändras över tiden kan ge indikation på hur skattefelet utvecklas – även om det bör finnas med i bilden att mycket av skattefusket sker i former som allmänheten inte direkt är medveten om. Benägenheten att själv skattefuska kan också antas vara större om man personligen känner andra som fuskar. Skatteverket kan i de undersökningar som gjorts under 2000-talet följa utvecklingen av upplevt fusk i bekantskapskretsen.

Erfarenhetsmässigt vet vi att folk inte alltid uppfattar frågor om "skattefusk" såsom inkluderande svartarbete. Skattefusk förknippas med att man fuskar i själva deklarationen medan att utelämna inkomster – som med svartarbete – för många ses som något annat. Denna distinktion mellan skattefusk och svartarbete, som förekommer bland allmänheten, illustreras också av resultatet i 2012 års undersökning där bara 16 procent känner någon som skattefuskar

medan 27 procent känner någon som arbetat svart.

Mellan 2002 och 2006 skedde en liten ökning av andelen som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft. Men mellan 2006 och 2012 har utvecklingen vänt. År 2012 är det väsentligt färre som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft än 2006. Resultatet kan vara en indikation på att åtgärder som vidtagits med syfte att bl.a. motverka skattefusk har haft genomslag. Sannolikt har de under denna period införda rut- och rot-avdragen bidragit till den förändring som skett.

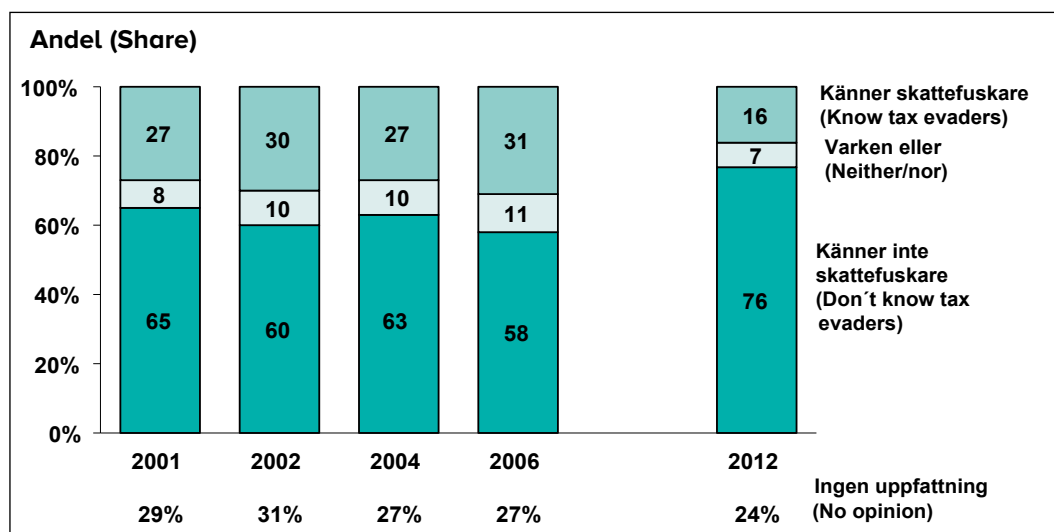
Fler män än kvinnor känner någon eller några som skattefuskar.

Vi ser en liknande – och minst lika stark – trend i Företagsundersökningarna. Andelen som känner skattefuskar har alltid varit något lägre jämfört med Medborgarundersökningarna, vilket kan bero på att påståendet är begränsat till om man känner *företagare* istället för Medborgarundersökningens mer allmänna *någon eller några*.

5.10 Diagram

Jag känner personligen någon eller några som skattefuskare, medborgare, procent

I personally know people that evaded taxes, the general public, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.11 Tabell

Jag känner personligen någon eller några som skattefuskare, kvinnor och män

I personally know people that evaded taxes, by gender

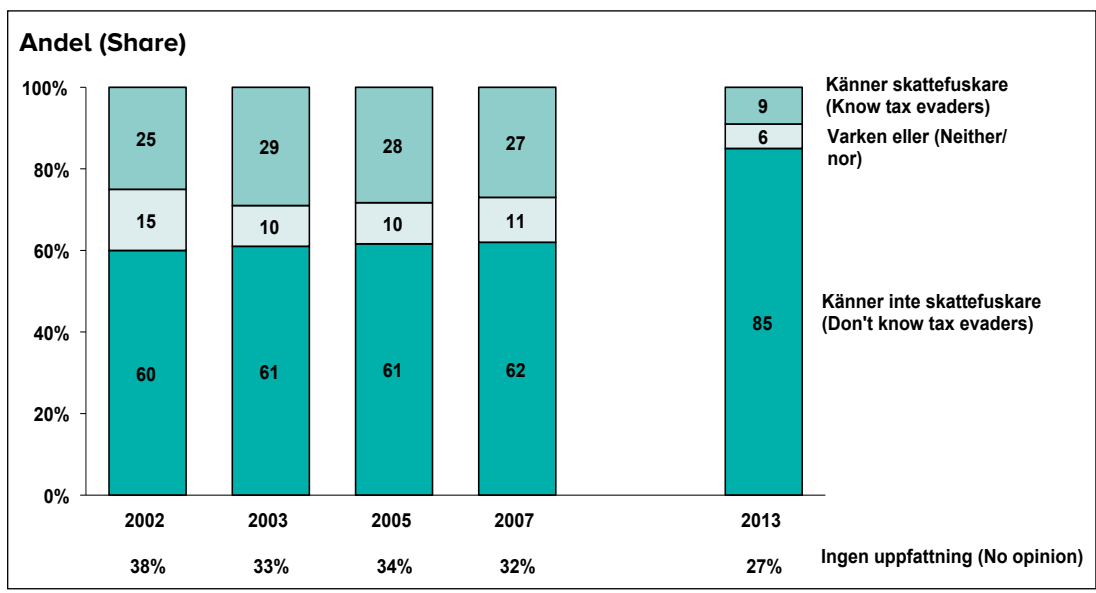
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Bra (Like)	19%	26%	22%	27%	14%	35%	35%	32%	35%	18%
Varken bra eller illa (Neither/nor)	7%	10%	10%	11%	6%	9%	10%	10%	11%	9%
Illå (Dislike)	74%	64%	67%	63%	80%	56%	55%	58%	54%	73%
Ingen uppfattning (No opinion)	29%	31%	28%	29%	24%	30%	31%	26%	26%	23%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

5.12 Diagram

Jag känner personligen företagare som skattefuskar, företag, procent

I personally know businesses that evaded taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3.

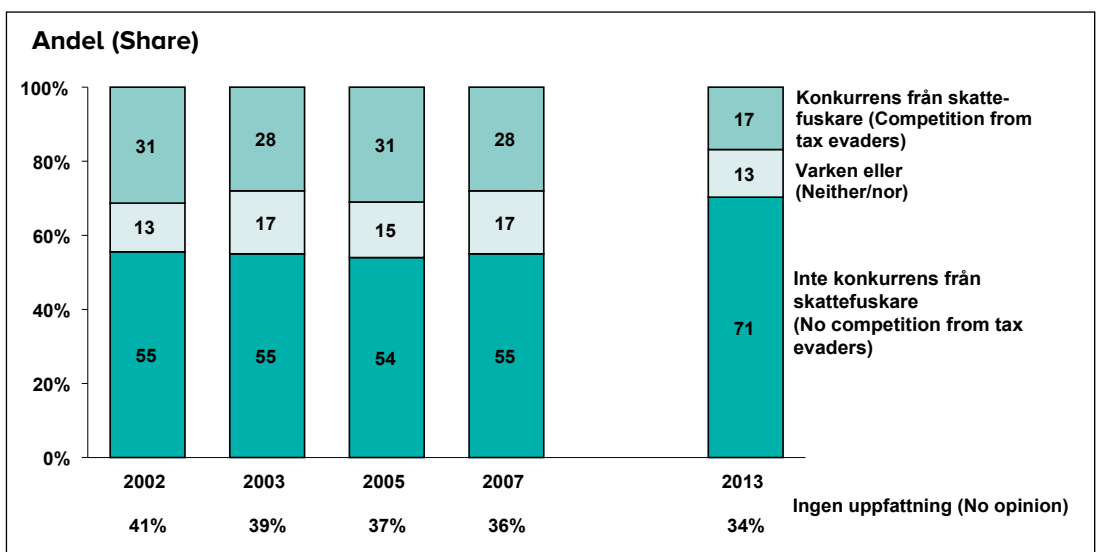
I Företagsundersökningarna har företagen fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i att de var utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar var stabil mellan 2002 och 2007, men mellan 2007 och 2013 har andelen minskat från 28 till 17 procent och andelen

som svarar att de inte upplever konkurrens från skattefuskande företag i branschen har ökat från 55 till 71 procent. Jämfört med övriga branscher har hotell/restaurang, transport och bygg en högre andel som upplever att de är utsatta för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar.

5.13 Diagram

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar, företag, procent

Our company is heavily exposed to competition from companies within the line of business that evade tax, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3.

Källor och lästips:

- Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2012:1 ; www.skatteverket.se/rapporter
- Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter

Riksstat för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.

		Kronor
<i>A. Egentliga statsinkomster:</i>		
I. Skatter.....	4 451 850 000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	74 984 000	
III. Folkpensionsavgifter	140 000 000	
IV. Diverse inkomster.....	120 000 000	
		4 786 834 000
<i>B. Inkomster av statens kapitalfonder:</i>		
I. Statens affärsverksfonder	157 000 000	
II. Riksbanksfonden	100	
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	14 182 000	
IV. Försvarets fonder	20 585 000	
V. Statens utlåningsfonder	29 653 300	
VI. Fonden för låneunderstöd.....	23 695 000	
VII. Fonden för statens aktier.....	30 000 000	
VIII. Statens pensionsfonder	31 690 000	
IX. Diverse kapitalfonder	22 300 000	
		329 105 400
Säger för inkomster å driftbudgeten		5 115 939 400
Summa		5 115 939 400

		Kronor
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	2 610 800	
II. Justitiedepartementet	38 764 500	
III. Utrikesdepartementet	23 887 000	
IV. Försvarsdepartementet.....	793 453 100	
V. Socialdepartementet	1 388 805 300	
VI. Kommunikationsdepartementet	258 427 100	
VII. Finansdepartementet.....	95 044 800	
VIII. Ecklesiastikdepartementet	518 677 900	
IX. Jordbruksdepartementet	347 803 700	
X. Handelsdepartementet	49 507 900	
XI. Inrikesdepartementet	290 600 700	
XII. Folkhushållningsdepartementet	28 946 300	
XIII. Pensionsväsendet	164 456 000	
XIV. Oförutsedda utgifter.....	1 000 000	
XV. Riksdagen och dess verk m. m.	10 515 700	
		4 012 500 800
<i>B. Utgifter för statens kapitalfonder:</i>		
I. Luftfartsfonden	6 700 000	
II. Riksgäldsfonden	316 000 000	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	34 609 800	
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsför- luster	25 000 000	
		382 309 800
Säger för utgifter å driftbudgeten		4 394 810 600
Beräknat överskott å statsregleringen		721 128 800
Summa		5 115 939 400

Totala skatter i Sverige

6.1 Totalt fastställda skatter i Sverige 1568 miljarder år 2012

I detta kapitel förs uppgifterna från kapitlen om skatt på arbete (kapitel 7), skatt på kapital (kapitel 8) och skatt på konsumtion och insatsvaror (kapitel 9) samman och en översikt

ges över de totala skatteintäkterna. De totalt fastställda skatterna för år 2012 summerade till 1 568 miljarder kronor (6.1 Tabell). Utslaget per invånare motsvarar detta 164 700 kr.

6.1 Tabell

Översikt över totala skatter i Sverige 2003–2012

Overview of total taxes in Sweden 2003–2012

	Inkomståret Income year									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Belopp, mdkr (Amount, BSEK):										
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	783	807	828	857	875	910	869	878	911	944
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	107	136	168	192	208	163	160	191	183	168
Skatt på konsumtion och insatsvaror (<i>Taxes on consumption and input goods</i>)	329	341	360	378	403	422	428	451	461	456
Totala skatter (Total taxes)	1 219	1 283	1 357	1 427	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555	1 568
varav (<i>of which</i>)										
EU-skatter (<i>taxes belonging to EU</i>)	9	7	8	9	7	7	7	7	7	7
Offentliga sektorns skatter (<i>public sector taxes</i>)	1 210	1 276	1 349	1 418	1 479	1 488	1 450	1 513	1 548	1 561
– kommunalskatt (<i>local income tax</i>)	403	420	436	454	479	503	511	523	538	561
– avgifter till ålderspensionssystemet* (<i>fees for the old age pension system</i>)	143	147	151	160	169	178	179	183	195	202
– statens skatteintäkter (<i>state taxes</i>)	664	709	762	804	831	806	760	807	815	799
Sammansättning – andel av totala skatter, procent (Composition – share of total taxes, in percent)										
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	64	63	61	60	59	61	60	58	59	60
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	9	11	12	13	14	11	11	13	12	11
Skatt på konsumtion och insatsvaror (<i>Taxes on consumption and input goods</i>)	27	27	27	26	27	28	29	30	30	29
Totala skatter (Total taxes)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Andel av BNP, procent (As percentage of GDP)										
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	29,2	28,8	28,5	27,7	26,5	26,9	26,4	24,9	24,9	25,6
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	4,0	4,9	5,8	6,2	6,3	4,8	4,9	5,4	5,0	4,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror (<i>Taxes on consumption and input goods</i>)	12,3	12,1	12,4	12,2	12,2	12,5	13,0	12,8	12,6	12,4
Totala skatter (Total taxes)	45,5	45,7	46,7	46,0	45,1	44,1	44,3	43,2	42,5	42,6
Skatter per invånare, tkr (Taxes per inhabitant, KSEK)										
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	87	90	92	94	96	99	93	94	96	99
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	12	15	19	21	23	18	17	20	19	18
Skatt på konsumtion och insatsvaror (<i>Taxes on consumption and input goods</i>)	37	38	40	42	44	46	46	48	49	48
Totala skatter (Total taxes)	136	143	150	157	162	162	157	162	165	165

* Den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet ingår inte i beloppen för ålderspensionssystemet utan betraktas i enlighet med Eurostats principer som ingående i individernas sparande.

Anm: Hösten 2014 har SCB reviderat beräkningarna av BNP med beaktande av den uppdaterade förordningen, Europeiska National- och Regionalräkenskapssystemet, ENS 2010. Den reglerar vad som ska ingå i nationalräkenskaperna och hur de olika delarna ska beräknas. Revideringarna omfattar alla de år som redovisas i 6.1 Tabell. Anpassningen till ENS 2010 har höjt nivån på BNP med drygt fyra procent, vilket medför att skatterna uttryckt som andel av BNP är lägre än i tidigare utgåvor av Skatter i Sverige.

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

Skatterna uttryckt som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2012 till 42,6 procent. Skatt på arbete svarade detta år för 60 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 11 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 29 procent. Störst variation över åren uppvisar skatt på kapital. Orsaken till denna variation är främst skatt på hushållens kapitalvinster samt skatt på bolagens vinster.

En del av de skatter som tas ut i Sverige är definitionsmässigt skatter som tillhör EU. Det gäller den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU. Skatteintäkterna som disponeras av offentlig sektor är därför något lägre än de totala skatterna. Av de totala skatterna 2012 avsåg 7 miljarder kronor (0,4 procent) EU-skatter, 561 miljarder kronor (36 procent) kommunalskatt och 202 miljarder kronor (13 procent) avgifter till pensionssystemet. Resten, 799 miljarder kronor (51 procent), kan sägas vara statliga skatter.

6.2 Fastställda skatter och betalda skatter

Beroende på vad man är ute efter kan skatteintäkter presenteras på olika sätt. Olika intressenter har olika intressen. Ska man analysera regelsystem och förstå orsakerna till att skatter utvecklas på ett visst sätt är det bäst att periodisera skatteintäkterna efter den period den händelse inträffade som gav upphov till skatten. Denna presentationsmetod brukar kallas

”periodiserade skatter”. I andra sammanhang, t.ex. när man planerar statens upplåning, står de faktiska kassamässiga betalningsflödena i fokus. Alla skatter som fastställs blir ju inte betalda och betalningar sker med viss eftersläpning i förhållande till de händelser som orsakade skatten. Nationalräkenskaperna presenterar i sin tur skatter utifrån internationellt överenskomna principer för att möjliggöra jämförelser mellan länder. Det kan verka förvirrande att det förekommer olika belopp för skatter för ett och samma år. Men förstår man de olika syften som finns, kan man hysa förståelse för att det förekommer olika värden.

Ett par exempel på skillnaden mellan skatter periodiserade till intjänandetidpunkt och kassamässigt betalda är de respittider för betalning som finns för olika skatter. T.ex. betalar arbetsgivare in arbetsgivaravgifter och preliminärt avdragen skatt för sina anställda med en månads eftersläpning i förhållande till när den anställda fick lönen för sitt arbete. De inkomster individerna har ett visst år deklarerar i maj året efter och betalningen slutregleras först under sommaren eller hösten efter intjänandeåret.

I årsboken är infallsvinkeln så långt möjligt skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Utgångspunkten är också att presentationen ska avse fastställda skatter. Med detta angreppssätt kan skatteinkomster relateras till relevant skatteunderlag och till händelser/ekonomisk utveckling under den aktuella tidsperioden.

6.2 Tabell
Fastställda skatter och uppbördsförluster 2003–2012, mdkr
Settled taxes and collection losses 2003–2012, BSEK

	Inkomståret Income year									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skatter enligt presentationen i Årsboken (<i>Taxes as presented in this Yearbook</i>)	1 218,9	1 283,3	1 356,7	1 426,9	1 485,9	1 495,1	1 456,8	1 520,1	1 555,4	1 568,1
Avgår uppbördsförlust (<i>Deduction for collection losses</i>)	-5,2	-5,0	-4,6	-4,5	-4,4	-7,4	-7,6	-5,4	-6,0	-5,6
Skatter efter uppbördsförlust (<i>Settled taxes net for collection losses</i>)	1 213,7	1 278,3	1 352,1	1 422,4	1 481,5	1 487,7	1 449,2	1 514,8	1 549,3	1 562,5
Dito i procent av BNP (<i>As percentage of GDP</i>)	45,3%	45,6%	46,5%	45,9%	44,9%	43,9%	44,1%	43,0%	42,4%	42,4%
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (<i>Collection loss in % of total settled taxes</i>)	-0,4%	-0,4%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%

Källa: Skatteverket och Kronofogden.

Av de skatter som fastställs blir en del aldrig betalda. Då uppstår uppbördsförluster (6.2 Tabell). Dessa brukar i snitt ligga kring 5 till 6 miljarder kronor eller ca 0,4 procent av den fastställda skatten. Uppbördsförlusterna beskrivs mer ingående längre fram i detta kapitel (avsnittet 6.5 Skatteskulder och uppbördsförluster).

Skattekvoten, dvs. skatter som andel av BNP, brukar i allmänhet avse skatter efter uppbördsförluster.

Ambitionen att i årsboken utgå från fastställda skatter är orsaken till att statistiken kanske inte alltid uppfattas som aktuell. I denna årsbok, som skrivs 2014, är slutåret i de flesta tabeller aktivitetsåret 2012. Orsaken till eftersläpningen är att vissa av skatterna fastställs först i månadsskiftet november/december året efter inkomståret. Det gäller t.ex. skatter som fastställs på basis av den årliga inkomstdeklarationen.

6.3 Beskattning i tre stationer

Skatter kan delas in på olika sätt. I årsboken presenteras skatterna utifrån den bas som ligger till grund för skatteuttaget – arbete, kapital och konsumtion/insatsvaror. Men skatter kan grupperas även efter andra linjer. Ett annat sätt att sortera skatter knyter an till de skattebaser som uppkommer när inkomsterna strömmar genom ekonomin från produktion till konsumtion.¹

När en inkomst uppstår och genomflyter det ”ekonomiska kretsloppet” beskattas den i normalfallet tre gånger – vid tre ”stationer”:

1. Först beskattas inkomsten där den uppstår – i produktionsledet. Om inkomsten är lön beskattas den med arbetsgivaravgifter och om den är vinst med bolagsskatt.
2. När sedan de resterande produktionsinkomsterna betalas ut till hushållen sker nästa beskattning i form av den vanliga inkomstbeskattningen.
3. När hushållen sedan använder sina nettoinkomster för att konsumera utgår skatt i form av moms och punktskatter.

6.3 Diagram visar skatteintäkterna 2012 kategoriserade enligt denna kretsloppsprincip. Uppdelningen av skatterna mellan de tre stationerna är inte självklara. Syftet är dock endast att ge en grov illustration av hur vi i Sverige har valt att kanalisera skatteuttaget i olika faser och mellan olika aktörer i samhällsekonomin. Olika länder har valt olika tyngdpunkt på hur skatteuttaget är fördelat. Dessa olikheter mellan länderna kommenteras i kapitlet ”Svenska skatter i internationell jämförelse” (kapitel 4)

Skatterna vid de tre stationerna är olika synliga för medborgarna. Skatterna på produktionen (552 miljarder kronor) och på konsumtion/förbrukning (460 miljarder kronor) kallas också indirekta skatter. Beteckningen ”indirekt” syftar på att den som ansvarar för betalningen av skatten avviker från den som bär den faktiska bördan av skatten. Skatten övervältras från den formellt betalningsskyldige via löner, priser eller vinster.

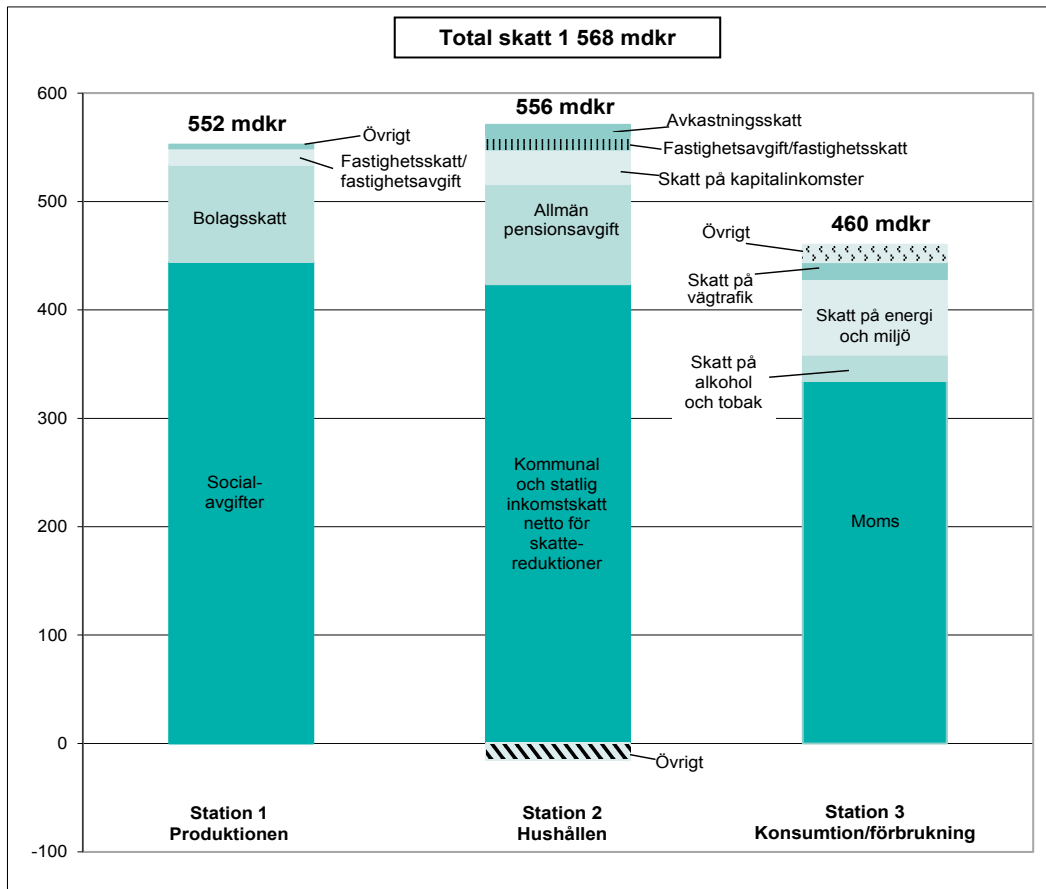
Skatten som betalas av hushållen (station 2) – 556 miljarder kronor – är den som är mest iögonfallande för gemene man. För dessa skatter är bilden att det inte förekommer någon övervältring på andra aktörer. Den person som står för betalningen av skatten bär också i slutändan bördan av skatten. Dessa skatter kallas också för direkta skatter. Skatten vid denna station överensstämmer i stort med den skatt som fastställs i anslutning till den inkomstdeklaration individerna lämnar en gång om året.

¹ Betänkande från Skattebasutredningen: Våra Skatter SOU 2002:47, sid. 53ff.

6.3 Diagram

Skatteuttaget fördelat på tre stationer – produktion, hushåll, konsumtion/förbrukning – år 2012, mdkr

Taxes distributed into three stations – production, households, consumption – year 2012, BSEK

Note: Showing from bottom to top of the staples:

Production: Employers' and self-employed persons' social security fees, company profit tax, real estate tax/fee, other taxes.

Households: Other taxes (negative value; includes reduction for housing improvements and household services), central and local income tax of individuals incl. tax reductions, general pension fee paid by individuals, tax on income from capital, real estate tax/fee, tax on pension fund earnings.

Consumption: VAT, alcohol and tobacco tax, energy and environment taxes, tax on road traffic, other taxes.

6.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen

Ofta talas om hur skatteuttaget omfördelar ekonomiska resurser mellan hushållen. Omfördelning av ekonomiska förhållanden uppstår emellertid inte bara genom hur uttaget av skatter ser ut. *Hur skatterna används* är väl så viktigt när man ska bedöma fördelningseffekterna av skatteuttaget. Skattefinansierade *offentliga transfereringar* såsom barnbidrag, socialbidrag, sjukförsäkring, pensionssystem m.m. liksom

offentligt subventionerade verksamheter som daghem, skolor, sjukvård, tandvård för barn m.m. har stor betydelse för att utjämna ekonomiska förhållanden mellan hushållen.

Tabell 6.4 illustrerar olika komponenter i omfördelningen av ekonomiska resurser mellan hushållen år 2011. Inkomstspridningen mäts med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är ett vanligt sammanfattande mått på ojämnheten i inkomstfördelningen. Gini-koefficienten antar värdet noll när inkomsten är lika för alla och värdet 1 vid maximal ojämnhet, dvs. när en person får alla inkomster. Lägre värde anger således en mer jämn fördelning. Tabellen visar att

Gini-koefficienten sjunker från 0,495 till 0,253 på grund av offentliga transfereringar, skatt och offentligt subventionerade tjänster. Som framgår av tabellen svarar skatteeffekten för en mindre del av den samlade utjämnings-effekten. Användningen av skatterna till transfereringar och offentliga välfärdstjänster ger en större utjämnande effekt.

Fördelningseffekterna av skatter och transfereringar för hushållen beskrivs mer utförligt i kapitlet ”Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet” (kapitel 3).

Station 2 – Beskattningen av hushållens inkomster

Vi tittar nu närmare på skatterna vid station 2 – den direkta beskattningen av hushållen. De skatter som individerna påförs i anslutning till sin inkomstdeklaration svarar 2012 för 561 miljarder eller 36 procent av de totala skatterna. I beloppet ingår kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skatt på

inkomst av kapital och fastighetsavgift. Hur dessa skatter fördelar sig på olika inkomstlagen framgår av 6.5 Tabell.

År 2012 fanns det 575 000 personer med förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare utgjorde 7,5 procent av den vuxna befolkningen och hade 21 procent av förvärvsinkomsterna och betalade ca 30 procent av de skatter som tas ut på arbete och ca 37 procent av skatten på kapital.

Vi ger också en översikt över hur dessa skatter fördelar sig på åldersgrupper (6.6 Tabell). Det finns ett tydligt livscykelmönster för inkomster och skatter. Förvärvsinkomster och skatt på arbete har en övervikt (andelen av inkomsterna och skatten är högre än befolkningsandelen) i åldersgrupperna 35–64 år. Skatten på kapital är starkt koncentrerad till personer i övre medelåldern och pensionärer. Personer över 55 år utgjorde 40 procent av den vuxna befolkningen och svarade för 88 procent av den direkta skatt som togs ut på kapital år 2012.

6.4 Tabell

Inkomstspridning 2011 för olika inkomstbegrepp mätt med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är justerad med hänsyn till hushållets sammansättning

Distribution of income 2011 for different types of income measured by the Gini-coefficient. The Gini-coefficient is adjusted for dependents to provide for

Inkomst	Type of income	Gini-koefficient
Inkomstbegrepp (Income concept)		
F	Faktorinkomst (dvs. inkomst av lön, näringsverksamhet och kapital) (Primary income [i.e. income from salary, entrepreneurial income and capital])	0,495
B	Bruttoinkomst (dvs. faktorinkomst + transfereringar) (Gross income [i.e. primary income + transfers])	0,328
D	Disponibel inkomst (Disposable income)	0,298
U	Utökad inkomst (Disponibel inkomst justerad med välfärdstjänster) (Disposable income adjusted for welfare services)	0,253
U-F	Samlad effekt på Gini-koefficienten (Total effect on the Gini-coefficient)	-0,242
B-F	Transfereringseffekt (Effect of transfers)	-0,167
D-B	Skatteeffekt (Effect of taxes)	-0,030
U-D	Välfärdseffekt (Effect of welfare services)	-0,045

Källa: 2014 års ekonomiska vårproposition. Bilaga 2. Fördelningspolitisk redogörelse. Beräkningarna baseras på inkomster som har beräknats med simuleringssmodellen FASIT.

6.5 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade efter förvärvsinkomstens storlek. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2012

Taxes paid directly by individuals by the size of assessed income from earnings showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2012

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
0	427	0	0,0	1,2	5,6	0,0	0,0	3,3
-100	987	50	6,1	4,0	12,9	2,5	1,2	10,8
100-200	1 814	275	57,0	7,5	23,6	14,0	11,0	20,3
200-300	1 845	462	106,8	4,9	24,0	23,5	20,6	13,2
300-400	1 422	489	119,7	2,4	18,5	24,9	23,1	6,5
400-500	607	268	72,7	3,2	7,9	13,7	14,0	8,5
500-1000	517	329	114,6	7,8	6,7	16,8	22,1	21,0
1000-	58	90	42,0	6,1	0,8	4,6	8,1	16,4
Samtliga (All)	7 678	1 963	518,8	37,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (persons 0-17 years)	1 781	2	0,1	0,3				
- Övrigt* (Remainder)		10	2,6	2,2				
Totalt (Total)		1 975	521,5	39,6				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB. Inkomst och taxeringsregistret.

Station 3 – Beskattningen när hushållen använder sina inkomster – konsumtion, förbrukning

Skattebasen vid station 3 utgörs nästan uteslutande av hushållens konsumtion och byggnadsinvesteringar. Med konsumtionsskatter avses moms och punktskatter, till vilka räknas t.ex. energi- och alkoholskatter.

Alla konsumtionsskatter har inte samma syfte. Vissa skatter är rent fiskala, dvs. deras syfte är statsfinansiella, medan andra har som primärt syfte att styra konsumtionen eller resursförbrukningen. Till de i första hand fiskala hör mervärdesskatten och den rena energiskatten. Till de som syftar till att styra förbrukningen hör koldioxid- och svavelskatterna.

Mervärdesskatten har olika skattesatser för olika varor och tjänster. Normalskattesatsen är

25 procent. Därutöver finns två lägre skattesatser. Livsmedel och restaurangtjänster har t.ex. en skattesats om 12 procent och böcker beskattas med 6 procent. Vissa tjänster, t.ex. banktjänster och sjukvårdstjänster, momsbeskattas överhuvudtaget inte. Punktskatterna tas i regel ut med ett fast belopp per enhet.

De olika momsskattesatserna tillsammans med att vissa varor beläggs med punktskatter gör att variationen i konsumtionsbeskattningen är stor. Hur bördan av olika konsumtionsskatter fördelas beror i första hand på konsumtionens sammansättning i olika hushåll. Ju större andel av de totala konsumtionsutgifterna som går till högbeskattad konsumtion, desto högre skattebörd.

6.6 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade på åldersintervall. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2012

Taxes paid directly by individuals by age showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2012

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18–24	904	91	17,5	0,3	11,8	4,6	3,4	0,7
25–34	1 184	271	65,5	-1,4	15,4	13,8	12,6	-3,9
35–44	1 250	399	110,1	0,2	16,3	20,3	21,2	0,6
45–54	1 265	429	122,3	5,5	16,5	21,9	23,6	15,0
55–64	1 165	368	103,3	10,6	15,2	18,7	19,9	28,7
65–74	1 032	255	66,5	12,0	13,4	13,0	12,8	32,4
75–	877	150	33,6	9,8	11,4	7,6	6,5	26,4
Samtliga (All)	7 678	1 963	518,8	37,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
– personer 0–17 år (persons 0–17 years)	1 781	2	0,1	0,3				
– Övrigt* (Remainder)		10	2,6	2,2				
Totalt (Total)		1 975	521,5	39,6				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

Konsumtionsskatterna är som redan nämnts indirekta skatter, med vilket menas att de som belastas av skatten inte är samma personer som redovisar och betalar in skatten. Detta gör samtidigt att konsumtionsskatternas fördelning på olika grupper i samhället inte blir lika tydlig som t.ex. beskattningen av inkomster. Konsumtionsskatternas fördelningseffekter har dock i olika sammanhang kartlagts. T.ex. gäller generellt att energiskatter är regressiva, dvs. de

drabbar hushåll med lägre inkomster mer än hushåll med högre inkomster, flerbarnshushåll mer än barnlösa hushåll samt glesbygdshushåll mer än stadshushåll.¹ Dagens momsstruktur ger ett momsuttag som är progressivt, dvs. det genomsnittliga momsuttaget stiger med ekonomisk standard.² Detta beror på att hushållens konsumtionsmönster varierar och att momssatserna inte är enhetliga.

¹ SOU 2003:38, Svåra skatter!, betänkande från Skattenedsättningskommittén.

² SOU 2005:57, Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt. Delbetänkande av Mervärdesskattesatsutredningen.

6.5 Skatteskulder och uppbördsförluster

En viss del av de skatter som påförs landets skattebetalare betalas aldrig, av olika skäl. Detta betyder att det finns en differens mellan totalt fastställda skatter och totalt inbetalda skatter. Denna differens brukar med ett ord kallas uppbördsförlust. Till skillnad mot betalningar som uteblir pga. skattefel, med vilket avses såväl medvetet fusk som oavsiktliga fel i uppgiftslämnandet, går det att exakt beräkna uppbördsförlustens storlek.

6.5.1 Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning

Fastställda skatter som inte betalas restförs, dvs. det administrativa ansvaret att driva in skulden tas över av Kronofogdemyndigheten. Indrivningen kan i vanliga fall fortgå under en tidsperiod av fem år, varefter skatteskulder normalt preskriberas.

En del av de skatteskulder som från början restförs återkallas från indrivning. Det vanligaste skälet till återkallelse är att ett tidigare fattat beslut av någon anledning ändrats av Skatteverket. Därför bör man, som görs i tabellerna nedan, skilja på det sammanlagda belopp som restförs brutto och det som återstår netto efter det att vissa belopp återkallats. Uppbördsförlusten utgörs av nettobeloppet sedan detta reducerats med de inbetalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten.

De belopp som restförs hos Kronofogdemyndigheten har de senaste åren motsvarat cirka 1 procent av fastställda skatter. Efter korrigering för belopp som återkallats och betalats till Kronofogdemyndigheten har uppbördsförlusten under de senaste åren uppgått till mellan 0,3 och 0,5 procent av den totala skatteuppbörden (6.7 Tabell).

6.7 Tabell

Restföring och uppbördsförluster för skatter (exkl. dröjsmålsavgifter m.m.), löpande priser, mdkr

Tax arrears and collection losses (excl. penalty interest etc.), current prices, BSEK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totala skatter och avgifter (Total taxes)	1 164	1 219	1 283	1 357	1 427	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555	1 568	1 612
Ackord/skuldсанering före restföringsledet ¹ (Accord/debt restructuring)						0,03	0,12	0,22	0,22	0,18	0,09	0,10
Nyrestfört brutto (New arrears for the year)	15,5	13,6	12,8	13,1	11,0	11,3	14,4	15,2	12,7	13,6	13,1	13,7
Återkallat (Arrears withdrawn)	-4,1	-3,5	-3,1	-3,7	-2,2	-2,6	-2,7	-2,9	-2,8	-2,6	-2,7	-3,0
Restfört netto (Arrears net)	11,4	10,1	9,6	9,3	8,9	8,7	11,7	12,3	9,8	11,0	10,3	10,7
Betalt (Paid)	-5,0	-5,0	-4,6	-4,7	-4,3	-4,3	-4,5	-4,9	-4,7	-5,2	-4,8	-4,8
Uppbördsförlust (Collection loss)	6,3	5,2	5,0	4,6	4,5	4,4	7,2	7,4	5,2	5,9	5,5	5,8
Uppbördsförlust inkl. ackord/skuldсанering² (Collection loss incl. accord-/debt restructuring)						4,4	7,4	7,6	5,4	6,0	5,6	5,9
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (Collection loss in % of total settled taxes)	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%

Not 1) Beräkningen av uppbördsförlusterna har reviderats med beaktande av vissa transaktionstyper som är att jämställa med andra betalningar till Kronofogden. Revideringen omfattar år 2009–2012. Revideringen sänker nivån på uppbördsförlusterna men förändringen mellan åren är i stort densamma.

Not 2) Uträkningen bygger på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget.

Källa: Skatteverket, bearbetning av Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. För statistik år 2007–2013 har uppgifterna hämtats från Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Totala skatter och avgifter för år 2013 hämtas från Konjunkturinstitutets statistik om offentliga finanser.

6.8 Tabell

Fördelning av uppbördsförlusterna mellan fysiska och juridiska personer 1997–2013, mnkr

Distribution of tax arrears and collection losses on individuals and legal entities 1997–2013, MSEK

År	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt
Year	Individuals	Legal entities	Total
1997a	1 777	3 449	5 226
1997b	1 813	3 536	5 349
1998	2 179	2 993	5 172
1999	2 179	2 993	5 172
2000	1 997	2 532	4 529
2001	1 929	2 913	4 842
2002	2 152	4 181	6 333
2003	1 541	3 610	5 151
2004	1 392	3 614	5 006
2005	1 347	3 280	4 627
2006	1 679	2 852	4 531
2007	1 642	2 715	4 357
2008	2 122	5 122	7 245
2009	2 891	4 530	7 421
2010	1 843	3 329	5 172
2011	2 251	3 609	5 860
2012	2 787	2 755	5 542
2013	1 916	3 888	5 804

Anm: Beloppen avser ”de stora skatteslagen”. Fr.o.m. 1998 har även punktskatterna förts till de stora skatteslagen. För att uppnå jämförbarhet med tidigare år redovisas vid 1997a uppbördsförlusten exkl. punktskatter, vid 1997b redovisas den inkl. punktskatter.

Källa: Skatteverket, Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. Från år 2007 bygger uträkningen på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget.

Uppbördsförlusternas förändring på lång sikt

I 6.8 Tabell visas uppbördsförlusternas fördelning mellan fysiska och juridiska personer.

I 6.9 Diagram visas utvecklingen av antalet konkurser och antalet anställda i konkursdrabbade företag. I början av 1990-talet ökade konkurserna kraftigt som en följd av finanskrisen och lågkonjunkturen. Därefter minskade konkurserna successivt från cirka 21 200 år

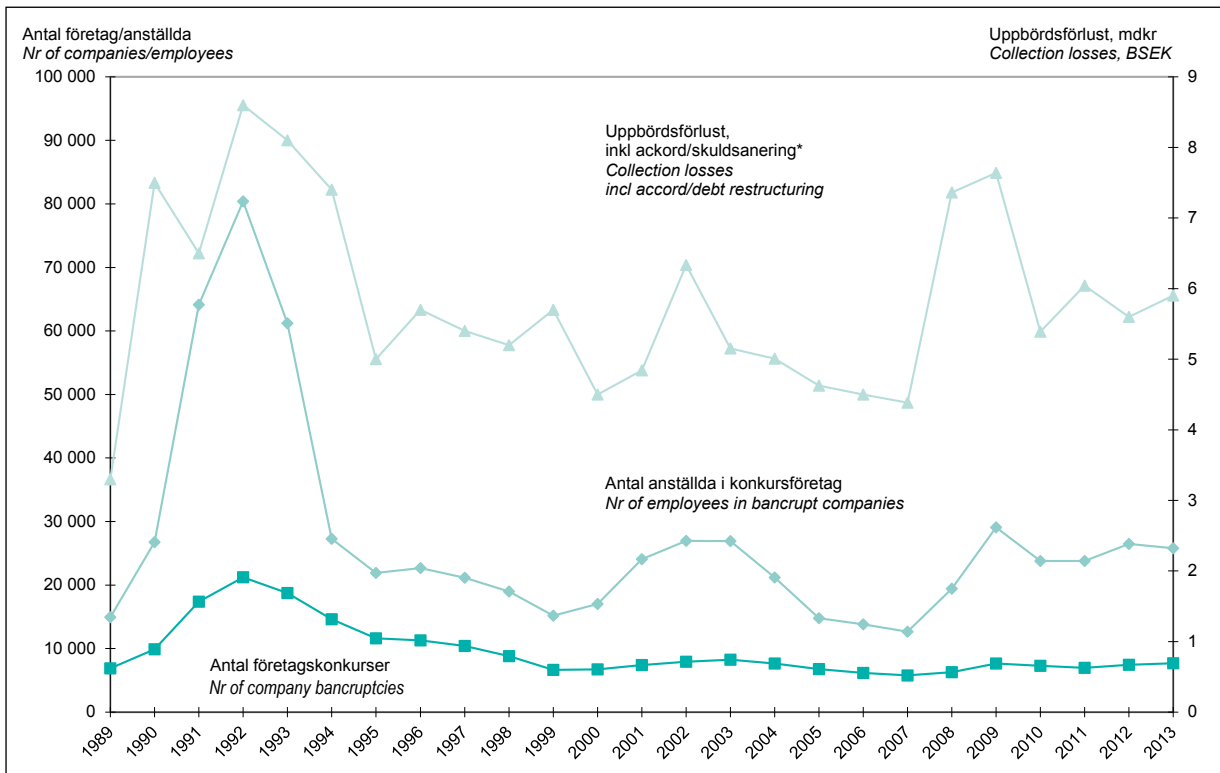
1992 till cirka 6 600 år 1999. Antalet anställda i konkursföretag minskade på samma sätt, från cirka 80 000 år 1992 till cirka 15 000 år 1999. År 2000 började antalet konkurser öka igen och antalet företag i konkurs ökade kontinuerligt under 2000-talets fyra första år.

Den uppåtgående trenden bröts år 2004 och siffrorna fortsatte nedåt fram t.o.m. 2007. År 2008 har dock konkurserna ökat och ökningen fortsatte under år 2009. Framför allt har antalet

6.9 Diagram

Uppbördsförluster och företagskonkurser, belopp, antal konkurser och antal anställda i konkursföretag, 1989–2013

Collection losses and company bankruptcies, amount, number of bankruptcies and number of employees in bankrupt companies, 1989–2013

* Från år 2007 visas uppborädsförlusten inklusive ackord/skuldsanering. Förändringen visas i 6.7. Tabell.

Källa: Uppbörädsförluster: bearbetning av Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. Antalet konkurser och antalet anställda: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

berörda anställda ökat betydligt som en följd av den ekonomiska krisen. Till år 2010 har antalet konkurser och antalet berörda anställda minskat igen, men under de senaste åren har det ökat något igen.

Vid utgången av år 2013 avsåg 23 procent av de totala skatteskulderna för fysiska personer fordringar på grund av konkurser. För juridiska personer var motsvarande andel 82 procent (framgår av 6.10 Tabell). Konkurser står alltså för en stor del av uppborädsförlusterna för juridiska personer, medan sådana endast förklarar en mindre del av uppborädsförlusterna för fysiska personer. Eftersom juridiska personer står för en större del av variationen av uppborädsförlusterna ligger det nära till hands att anta att denna variation till del förklaras av

konkursutvecklingen både när det gäller antalet konkurser och antal anställda som är berörda av konkurserna.

6.5.2 Skuldbalansen

Skatt som restförs men inte betalas ligger normalt kvar i Kronofogdemyndighetens register under fem år. Därefter preskriberas beloppen och indrivningsåtgärder upphör. Inom femårsperioden överförs skulder till passiv indrivning om den aktiva indrivningen inte längre ger några resultat, dvs. då det konstateras att gäldenären saknar utmätningsbara tillgångar. Skulder som förts över till passiv indrivning bevakas dock i samband med t.ex. utbetalning av överskjutande skatt eller annan återbetalning. Det kan även leda till aktiv indrivning

om det framkommer att nya omständigheter föreligger. I särskilda fall kan indrivningsperioden förlängas. T.ex. kan det hända om någon gjort egendom oåtkomlig för indrivning genom att föra den utomlands. Något förenklat kan de skatteskulder som finns i balans hos Kronofogdemyndigheten sägas bestå av de fem senaste årens restföringar som inte blivit betalda.

Skatteskulderna ca 37 miljarder

6.10 Tabell visar statens samlade fordringar för skatter vid utgången av år 2013. De samlade fordringarna för skatter uppgick till 36,6 miljarder kronor. Av detta belopp avser 15,9 miljarder kronor individer och 20,7 miljarder kronor aktiebolag och andra juridiska personer. På beloppen för skatter tillkommer 0,6 miljarder kronor för dröjsmålsavgifter, kostnadsränta m.m. som påförts under den tid skatterna eller avgifterna varit obetalda. Inklusiva dröjsmålsavgifter m.m. uppgick skattefordringarna vid utgången av år 2013 till 37,2 miljarder kronor.

Tabellen är uppdelad efter fordringar som avser konkurser och övriga fordringar. Konkursfordringarna är i sin tur uppdelade efter om konkursen är avslutad eller inte, medan övriga fordringar är uppdelade efter om de är föremål för aktiv eller passiv indrivning. Fordringar som avser ännu inte avslutade konkurser kan fortfarande bli aktuella för konkursutdelning,

medan utdelning på fordringar som avser avslutade konkurser är att betrakta som betydligt mer osannolik. Vad gäller övriga fordringar är utsikterna för betalning betydligt större om de är föremål för aktiv indrivning än passiv.

Av de totala skattefordringarna avser 38 procent avslutade och 18 procent ej avslutade konkurser. Övriga aktiva fordringar utgör 44 procent av skattefordringarna.

Gamla fordringar är osäkra fordringar

Varje år görs, bl.a. för Skatteverkets bokslut, en värdering av hur stor del av den totala skulden som kan förväntas bli betald under de år som återstår för indrivning. Värderingen utgår från det betalningsmönster som funnits tidigare. Av skuldbalansen vid utgången av år 2013 om 37,2 miljarder kronor (skatter inkl. dröjsmålsavgifter) beräknas cirka 4,6 miljarder kronor bli betalda innan preskription.

När man ser närmare på betalningsmönstret visar det sig att betalningarna av skatteskulderna är koncentrerade till de första åren efter restföring. 6.11 Tabell visar fordringarna avseende skatter fördelat efter restföringsår. I samma tabell visas hur de betalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten under år 2013 fördelar sig på de olika årgångarna. Genom att relatera betalningarna till fordringarna får man en betalningskvot som visar hur stor andel av den

6.10 Tabell

Skuldbalansen för skatter (exkl. preskriberade belopp), sammansättning vid utgången av år 2013, mdkr

Closing balances of tax receivables (excl. statute-barred amounts), at the end of year 2013 by status, BSEK

	Skatter exkl. dröjsmålsavgifter m.m.			Dröjsmåls- avg. m.m.	Summa inkl. dröjsmålsavg. m.m.	Andel i %
	Taxes excl. penalty interest on arrears					
	Fysiska personer	Juridiska personer	Summa skatter			
Individuals	Legal entities	Total taxes	Penalty interest	Sum incl. penalty interest	Share in %	
Konkurser avslutade (Bankruptcies concluded)	3,1	10,8	13,9	0,1	14,0	38 %
varav bolagskonkurser (of which company bankruptcies)		10,0	10,0	0,0	10,1	27 %
Konkurser ej avslutade (Bankruptcies not yet concluded)	0,6	6,3	6,8	0,0	6,9	18 %
Övriga passiva (Others, passive collection)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0 %
Övriga aktiva (Others, active collection)	12,2	3,6	15,8	0,5	16,3	44 %
Summa (Total)	15,9	20,7	36,6	0,6	37,2	100 %

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av indrivningsstatistiken.

återstående skulden som blivit betald under året. Restföringsåret betalades 26 procent och året därpå 8 procent av återstående skuld. Efter dessa båda år minskade betalningarna till några få procent om året. Denna fördelning visar således att fordringarna, totalt sett, är att betrakta som mer osäkra ju äldre de är. Förutsatt att

betalningarna inte permanent antar ett annat mönster, än det som kunnat iaktas de senaste åren, kommer sammantaget ungefär 40 procent av den skatteskuld som restförs hos Kronofogdemyndigheten att bli betald innan den preskriberas.

6.11 Tabell

Skuldbalans, betalningar och betalningsandel efter preskriptionsår, exkl. dröjsmålsavgifter m.m., mdkr

Balances of tax receivables and payments to the enforcement service by the year the arrears arose, excl. penalty interests etc., BSEK

Huvudsakligt restföringsår	Preskriptionsår	Skulder ackumulerade under 2013	Fordringar skatter per 2013-01-01	Betalt till KFM avseende skatter under 2013	Betalningskvot i %
Year the arrears arose	Year the debt lapses	Claims accumulated 2013	Claims as per 2013-01-01	Paid debt during 2013	Payment, fraction in %
2013	2018	11,2		2,9	26%
2012	2017		7,8	0,6	8%
2011	2016		7,1	0,1	2%
2010	2015		6,4	0,1	1%
2009	2014		7,9	0,1	1%
2008	2013		7,3	0,1	1%
2007	preskriberat innan 2013		1,6	0,0	2%

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av individsstatistiken.

6.5.3 Antal med skatteskulder

Antalet fysiska och juridiska personer som fanns restförda för skulder hos Kronofogdemyndigheten uppgick den 31 december 2013 till 516 000 (6.12 Tabell). Av dessa skuldsatta s.k. gäldenärer ingick skatteskulder i cirka 167 000 fall, varav 117 000 avsåg fysiska och 50 000 juridiska personer. Antalet gäldenärer med skatteskulder har minskat under 2000-talet. Av den vuxna befolkningen hade drygt 1,5 procent restförda skatteskulder 2013. För juridiska personer är det svårare att ange ett relevant andelstal på grund av att många juridiska personer har en vilande verksamhet – detta gäller i särskilt hög grad konkursföretagen. Antalet juridiska personer som faktiskt debiterats inkomstskatt var det senaste året cirka 359 000.

Skatteskulderna ojämnt fördelade

Av de fysiska personerna med skatteskuld kan 18 500 räknas som näringsidkare. Den genomsnittliga skulden för dessa var ca 249 000 kr. Motsvarande siffra för övriga privatpersoner var ca 114 000 kr. För juridiska personer var genomsnittet ca 414 000 kr. Fördelningen av skuldbeloppen på storlek är dock skev och genomsnittsvärden kan vara missledande. Av tabellerna 6.13 och 6.14 framgår andelarna för gäldenärernas skatteskulder fördelade efter beloppsintervall.

Bland individer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 41 procent av skuldfallen. Dessa skuldfall svarade emellertid för knappt en procent av den samlade skatteskulden för individerna. Det är 1,8 procent av individerna som har skatteskulder över 1 miljon kronor och

6.12 Tabell

Antal gäldenärer i slutet av året, tusental

Number of debtors at the end of the year, thousands

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt (A- och E-mål) (All claims incl. private)	541	521	513	497	486	480	479	492	492	495	507	516
varav med skuld i A-mål (of which public claims)	468	446	431	411	400	392	386	392	394	395	403	409
varav med skatteskuld (of which tax claims)	243	221	200	188	182	171	169	169	166	167	167	167
varav fysiska personer (of which individuals)	186	167	148	138	135	126	123	123	120	119	119	117
varav juridiska personer (of which legal entities)	57	54	52	50	47	45	46	47	46	48	48	50

Anm: E-mål avser "enskilda mål" dvs. skulder till "privata sektorn" (t.ex. leverantörsskulder och bankskulder). A-mål omfattar skulder till "det allmänna". Bland A-målen återfinns utöver skatter bl.a. parkeringsböter, obetalda TV-licenser och studiemedel.

Källa: Kronofogdemyndigheten.

andelen av skuldsumman för dessa uppgick till knappt 58 procent. För juridiska personer är de stora skuldbeloppen något mer framträdande. Det fanns knappt 3 700 juridiska

personer (drygt sju procent av gäldenärerna) med miljonskulder i skatter som svarar för 72 procent av de juridiska personernas samlade skatteskulder.

6.13 Tabell

Fysiska personer med skatteskuld i utsköningsregistret den 31 december 2013 fördelade efter beloppintervall

Individuals – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2013

Beloppintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
–1	16 182	13,8%	7	0,0%
1–5	31 470	26,8%	81	0,5%
5–25	29 799	25,4%	354	2,2%
25–100	19 762	16,8%	1 060	6,7%
100–200	8 412	7,2%	1 199	7,6%
200–1000	9 703	8,3%	4 019	25,3%
1000–	2 084	1,8%	9 157	57,7%
Summa (Total)	117 412	100,0%	15 877	100,0%
varav näringsidkare (of which self-employed)	18 495	15,8%	4 608	29,0%
varav övriga personer (of which other persons)	98 917	84,2%	11 269	71,0%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

6.14 Tabell

Juridiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2013 fördelade efter beloppsintervall

Legal entities – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2013

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
-1	3 323	6,6%	1	0,0%
1-5	7 718	15,4%	21	0,1%
5-25	10 379	20,7%	129	0,6%
25-100	10 311	20,6%	570	2,8%
100-200	5 279	10,5%	756	3,6%
200-1000	9 415	18,8%	4 295	20,7%
1000-	3 652	7,3%	14 954	72,2%
Summa (Total)	50 077	100,0%	20 726	100,0%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

Skatt på arbete

År 2012	Mdkr	Per invånare, kr	Andel av totala skatter	Andel av BNP
Skatt på arbete	944	99 125	60,2%	25,6%
Skatt på kapital	168	17 663	29,1%	12,4%
Skatt på konsumtion och insatsvaror	456	47 940	10,7%	4,6%
Summa skatter	1 568	164 728		

Skatt på arbete tas ut dels som inkomstskatt, dels som socialavgifter. År 2012 inbringade dessa skatter sammanlagt 944 miljarder kronor, vilket utslaget per invånare motsvarar 99 125 kronor.

- Skatten på arbete motsvarade år 2012 25,6 procent av BNP och utgjorde 60,2 procent av totala skatteuttaget.
- Drygt 1 miljon personer eller 15 procent av inkomsttagarna hade inkomster som översteg skiktgränsen för statlig skatt år 2012. Bland de heltidsanställda var andelen 27 procent.
- 37 procent av personerna i aktiv ålder pensionssparar. Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män.
- Kommunkattningen i kommunerna varierar år 2014 mellan som lägst 29,19 procent och som högst 34,70 procent. Skattekraften varierar från som högst 176 procent och som lägst 73 procent av riksgenomsnittet.

7.1 Historik

Skatt i form av arbete utkrävdes tidigt i form av natura- och arbetsprestationer för krig och stormansvälde i form av vårdkasor, fartyg och manskap i ledungsflottor och motsvarande. Dagsverken och naturaprestationer var under tidig medeltid en vanlig skattepålaga dels till världsliga herrar för brukande av åker och bygande av borgar samt gästning, dels till kyrkan för kyrkobyggnad och i form av tionde av all säd (varav 3/10 till prästen och i övrigt andelar till biskopen, kyrkan och socknens fattiga). Skattetrycket uppfattades som högt – då på samma sätt som nu. Åren 1356 och 1434 ledde

det växande skattetrycket till skatteuppror, år 1356 mot Magnus Eriksson och år 1434 mot Erik av Pommern, det sistnämnda lett av Engelbrekt.

År 1810 infördes progressiv inkomstskatt första gången, en skatteform som avskaffades efter ett par år. År 1812 tillkom istället skatter i form av person-, objekt- och klasskatter. Klasskatterna var kopplade till yrkesklass och därpå förmodad åtföljande skattekraft. År 1861 slopades klasskatterna och ersattes med en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av arbete och kapital.

Grundstenen för den beskattning av arbete vi har idag lades år 1903, då man införde en progressiv statlig inkomstskatt och systemet med självdeklaration. Källskattesystemet, dvs. att skatten på arbete betalas in löpande under året av arbetsgivaren, infördes först år 1947.

Kommunkattningen fick sin nuvarande utformning genom den skattereform som genomfördes år 1928. Fram till rösträttsreformen år 1918 var den kommunala rösträtten satt i förhållande till den kommunalskatt man betalade.

Arbetsgivaravgifter introducerades första gången år 1960 i samband med införandet av ATP. Under 1970-talet höjdes avgifterna successivt och uppgick i slutet av 1970-talet till ca 35 procent av lönesumman.

Fram till år 1970 sambeskattades makar dvs. deras inkomster lades samman och skatten togs ut på den samlade hushållsinkomsten och inte i förhållande till de enskilda individernas inkomst. År 1971 infördes särbeskattning av makars inkomster. Ökande förvärvsintensitet bland kvinnor och jämställdhetsaspekter drev fram förändringen.

En stor genomgripande reform av stora delar av det svenska skattesystemet genomfördes åren 1990–1991. Reformen innebar breddade skattebaser och sänkta formella skattesatser. De indirekta skatterna fick ökad vikt. Syftet med reformen var att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning genom minskade skattekil¹ och en mer likformig beskattning. Inriktningen under senare år har varit att minska den skatt som tas ut på inkomster från aktivt arbete.

7.2 Skatt på arbete idag

Skatt på arbete tas idag ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på individernas arbets-

relaterade inkomster samt som olika former av avgifter som antingen betalas direkt av företagen (arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, egenavgifter) eller av individerna (allmänna egenavgifter). Underlaget för beskattning av arbete är löner eller andra förmåner man erhåller som anställd, egenföretagares inkomst av näringsverksamhet samt de ersättningar individerna får via socialförsäkringarna vid utebliven arbetsinkomst, t.ex. sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension. Socialförsäkringsersättningarna kan ses som i tiden omfördelade arbetsinkomster.

Inkomståret 2012 uppgick skatt på arbete till totalt 944 miljarder kronor (7.1 Tabell), vilket motsvarar 25,6 procent av BNP.

7.1 Tabell

Skatt på arbete åren 2003–2012, mnkr

Overview of taxes on labour 2003–2012, MSEK

	Inkomståret Income year									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax for individuals)	32 662	34 023	38 308	41 005	44 799	47 953	40 087	42 475	44 649	44 153
Kommunal inkomstskatt (Local income tax for individuals)	403 077	419 839	435 577	454 117	479 068	503 423	511 150	522 850	538 227	560 766
Skattereduktioner (Tax reductions)	-56 223	-59 070	-68 587	-81 182	-121 614	-138 679	-152 087	-166 028	-173 898	-181 199
Delsumma inkomstskatt på arbete (Total income tax on labour)	379 516	394 792	405 298	413 940	402 254	412 696	399 149	399 297	408 978	423 721
Arbetsgivaravgifter (Employers' social sec. contributions)	316 338	323 006	333 151	349 813	374 386	393 827	375 501	386 255	406 363	421 144
Egenavgifter (Social sec. contributions for self-employed)	7 756	8 031	8 790	9 536	11 061	11 958	11 464	10 928	10 882	10 502
Allmän pensionsavgift (General pension contribution)	70 296	72 115	74 178	77 329	81 088	85 162	86 845	89 175	93 500	97 561
Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	27 023	28 385	29 605	29 601	31 014	32 499	32 583	33 080	36 268	37 450
Avgår avgifter till premiepensionssystemet* (Deduction for the premium pension system)	-17 525	-17 821	-20 287	-22 321	-23 920	-25 111	-25 350	-26 424	-28 877	-29 994
Delsumma sociala avgifter (Total social security contributions)	403 888	413 715	425 437	443 959	473 629	498 334	481 044	493 014	518 135	536 663
Beskattnings av tjänstegruppliv (Tax levied on benefits of occupational group insurance)	1235	1350	1 037	1 233	932	1 152	1 131	856	1 063	764
Skattereduktion för rut- och rotarbeten (Tax reduction for household services and house repairs and maintenance)	-	-1 572	-1 933	-	-120	-442	-10 355	-13 733	-15 044	-15 872
Sjöfartsstöd (Shipping support)	-1 537	-1 677	-1 699	-1 705	-1772	-1 892	-1 926	-1 819	-1 712	-1 672
Total skatt på arbete (Total tax on labour)	783 102	806 609	828 140	857 426	874 923	909 848	869 043	877 614	911 421	943 604
Dito i procent av BNP (As percentage of GDP)	29,2%	28,8%	28,5%	27,7%	26,5%	26,9%	26,4%	24,9%	24,9%	25,6%

* I enlighet med Eurostats principer för redovisning av skatter betraktas den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet inte som skatt utan som tillhörande individerna.

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

¹ Med skattekil avses ett marginalskattebegrepp som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

7.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna

7.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet

Ingen människa kan ta hand om sig själv och försörja sig genom eget arbete i livets alla ske-den. Vi arbetar ungefär halva livet men måste ha försörjning hela. För att trygga uppehållet i barndom, ålderdom, vid arbetslöshet och sjukdom m.m. måste en omfördelning ske mellan aktiva och passiva perioder i människornas

livscykel. Omfördelningen organiseras på olika sätt. En del löses inom familjen. Försäkringslösningar, avtal mellan arbetsmarknadens parter, lån och eget sparande är andra vägar. Skattefinansiering är en annan lösning. Var tyngd-punkten lagts varierar mellan olika länder. Sverige har via de lagstadgade socialförsäkrings-avgifterna en förhållandevis hög skattefinansiering av den sociala tryggheten. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och socialt skydd svarar i Sverige för mer än hälften av de offentliga utgifterna (se 2.4 Tabell). Mindre än halva befolkningen är sysselsatt med förvärvsarbete (7.2 Tabell).

7.2 Tabell

Befolkning och sysselsättning vissa år under perioden 1995–2013, tusental personer och arbetade timmar
Population and employment some of the years 1995–2013, number of persons (thousands) and hours worked

	1995	2000	2005	2010	2011	2012			2013			Förändring 2000–2013	
						Kvinnor	Män	Samtl.	Kvinnor	Män	Samtl.	abs. tal	%
Befolkning (Total population)	8 827	8 872	9 030	9 378	9 449	4 773	4 746	9 519	4 810	4 790	9 600	+728	+8,2
Personer 16–64 år (persons 16–64 years)	5 523	5 602	5 770	5 990	6 006	2 956	3 054	6 010	2 960	3 058	6 018	+416	+7,4
– tillhörande arbetskraften (belonging to the labour force)	4 480	4 501	4 622	4 838	4 873	2 334	2 561	4 895	2 362	2 586	4 948	+447	+9,9
– utanför arbetskraften (not in the labour force)	1 043	1 101	1 148	1 178	1 132	622	493	1 115	598	472	1 070	-31	-2,8
– reguljärt sysselsatta (economically active population)	4 004	4 193	4 263	4 395	4 491	2 155	2 347	4 502	2 176	2 369	4 545	+352	+8,4
– öppet arbetslösa (unemployed)	476	308	360	417	383	179	215	394	186	217	403	+95	+30,8
– i arbetsmarknadspolitiska program* (engaged in labour market measures)	196	113	123	186	178	.	.	187	.	.	201	+88	+77,9
Andel av totala befolkningen i % (Share of total population in percent):													
– personer 16–64 år (persons 16–64 years)	63	63	64	64	64	62	64	63	62	64	63		
– tillhörande arbetskraften 16–64 år (belonging to the labour force)	51	51	51	52	52	49	54	51	49	54	52		
– reguljärt sysselsatta (economically active population)	45	47	47	47	48	45	49	47	45	49	47		
Arbetade timmar (Number of hours worked):													
– totalt antal i miljoner (in millions)	6 778	7 069	6 948	7 320	7 495			7 542			7 545	+476	+6,7
– per reguljärt sysselsatt (per person economically active)	1 693	1 686	1 630	1 666	1 669			1 675			1 660	-26	-1,5
– per invånare 16–64 år (per person aged 16–64)	1 227	1 262	1 204	1 222	1 248			1 255			1 254	-8	-0,6
– per invånare (per person)	768	797	769	781	793			792			782	-14	-1,8

* Avser personer i åldern 15–74 år.

Anm: Sysselsättningen avser förhållandena under en genomsnittlig mätvecka enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

7.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Under 2000–2013 har antalet totalt arbetade timmar ökat med 6,7 procent, samtidigt har befolkningen ökat med 8,2 procent (7.2 Tabell). Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar minskat med 1,8 procent mellan 2000 och 2013 – från 797 till 782 timmar.

7.3.3 Ca 575 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr

Fördelningen av de taxerade förvärvsinkomsterna år 2012 för befolkningen över 18 år inklusive pensionärer och egenföretagare, totalt 7,7 miljoner individer, framgår av 7.3 Tabell.² Ca 427 000 individer har ingen eller så låg förvärvsinkomst att de inte behöver deklarerat. Ca 2,8 miljoner inkomsttagare har förvärvsinkomster som understiger 200 000 kronor, drygt 1,8 miljoner har inkomster mellan 200 000–300 000 kronor och ungefär 2 miljoner har inkomster mellan 300 000–500 000 kronor. Det finns 517 000 personer med inkomster mellan en halv och en miljon kronor och 58 000 personer som får mer än en miljon kronor i inkomst från förvärvsarbete. Inkomsttagare med inkomst över en halv miljon kronor utgjorde 7,5 procent av antalet personer, hade 21,3 procent av de taxerade förvärvsinkomsterna och betalade 30,2 procent av de direktdebiterade skatter som tas ut på arbetsinkomster.

Medelinkomst för heltidsarbetande ca 388 600 kr

Av de förvärvsarbetande år 2012 kan ca 3,9 miljoner personer karaktäriseras som anställda. Antalet egenföretagare som går med överskott och har sin huvudsakliga inkomst från näringsverksamhet uppgår till ca 150 000. Av de anställda i åldern 20–64 år arbetade 72 procent heltid, 20 procent lång deltid och 7 procent kort deltid (7.4 Tabell). Av de 1,95 miljoner anställda männen arbetade 81 procent heltid och 19 procent deltid. Av de 1,96 miljoner anställda kvinnorna arbetade 64 procent heltid och 36 procent deltid. De heltidsanställda utgjorde 72 procent av de anställda och svarade för 86 procent av de sammanlagda arbetsinkomsterna för anställda. Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de heltidsanställda var 388 600 kronor.

Av de 2,8 miljoner heltidsarbetande anställda (7.5 Tabell) hade 30 procent inkomster under 300 000 kronor, 33 procent inkomster i intervallet 300 000–380 000 kronor, 22 procent inkomster i intervallet 380 000–500 000 kronor och drygt 15 procent inkomster över en halv miljon kronor. De heltidsarbetande företagarna redovisar medelinkomster som uppgår till ungefär 68 procent av de heltidsanställdas.

² Samma uppgifter med en mer detaljerad inkomstklassindelning återfinns i 7.39 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

7.3 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall, inkomståret 2012. Befolkningen 18 år eller äldre

Assessed income from work and direct tax on labour income distributed into income intervals, income year 2012. Population aged 18 years or over

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed income from work, KSEK	Antal personer, tusental Number of persons, thousands	Taxerad förvärvs- inkomst mdkr Assessed inc. from work, BSEK	Skatt på arbete (mdkr) i form av Taxes on labour (BSEK) in form of			Skattereduktion (mdkr) för Tax reduction (BSEK) for		Summa, mdkr Total, BSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Arbets- inkomster Incomes from work	
0	427	0	0	0	0	0	0	0
-100	987	50	0	8	2	-2	-2	6
100–200	1 814	275	0	63	7	-7	-6	57
200–300	1 845	462	0	130	24	-24	-23	107
300–400	1 422	489	0	147	31	-31	-28	120
400–500	607	268	3	82	16	-16	-12	73
500–1000	517	329	25	101	14	-14	-11	115
1000–	58	90	16	27	2	-2	-1	42
Samtliga (All)	7 678	1 963	44	558	97	-97	-83	519
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	176	10	0	3	0	0	-1	3
Totalt (Total)	7 853	1 973	44	561	98	-98	-84	521
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 909	405	5	99	3	-3	-4	100
2. 18–24 år (18–24 years)	904	91	0	24	6	-6	-6	17
3. Egenföretagare (Self-employed)	149	35	0	10	2	-2	-2	8
4. Löntagare (Employees)	3 893	1 358	38	406	84	-84	-70	373
5. Övriga (Others)	823	75	0	19	2	-2	0	20

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18–24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare, i annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

7.4 Tabell

Antal anställda och genomsnittlig och medianarbetsinkomst 2012 för anställda som inte har företagarinkomst i åldersgruppen 20–64 år, efter sysselsättningsnivå och kön

Total numbers of employees and average and median employment income 2012, employees aged 20–64 with no entrepreneurial income, by activity level and gender

	Antal anställda Number of employees		Medelinkomst, tkr	Medianinkomst, tkr	Total arbetsinkomst för resp. kategori, mdkr	Dito i % av arbetsinkomsten för samtliga anställda
	tusental	i % av samtliga anställda	Average income, KSEK	Median income, KSEK	Total employment income by category, BSEK	Do. in % of all employment income
	thousands	share (%) of all employees				
Helårs- och heltidsanställda 90–100 procent av årsarbetstiden (Year-round full-time [90–100 per cent] employees)						
Män (Men)	1 581	40	423,2	369,0	669	52
Kvinnor (Women)	1 249	32	344,7	313,0	431	34
Samtliga (Total)	2 830	72	388,6	343,0	1 100	86
Deltidsanställda 50–89 procent av årsarbetstiden (Part-time [50–89 per cent] employees)						
Män (Men)	254	7	186,8	172,3	47	4
Kvinnor (Women)	541	14	195,0	188,5	105	8
Samtliga (Total)	795	20	192,4	182,9	153	12
Deltidsanställda 1–49 procent av årsarbetstiden (Part-time [1–49 per cent] employees)						
Män (Men)	112	3	101,0	77,0	11	1
Kvinnor (Women)	167	4	99,2	78,4	17	1
Samtliga (Total)	279	7	99,9	77,7	28	2
Samtliga anställda (All employees)						
Män (Men)	1 947	50	373,8	342,8	728	57
Kvinnor (Women)	1 957	50	282,4	274,1	553	43
Samtliga (Total)	3 903	100	328,0	305,7	1 280	100

Källa: SCB, HEK.

7.5 Tabell

Helårs- och heltidsarbetande anställda och företagare i åldersgruppen 20–64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2012

Full-year and full-time workers (employees and entrepreneurs) 2012, in the 20–64 age group, by income from work and gender

Kön Gender	Antal (tusental) i inkomstklasser (tkr) Number (thousands) by income interval (KSEK)										Samtliga All	Arbetsinkomst, tkr Income from work, KSEK	
	<100 140	100- 180	140- 220	180- 260	220- 300	260- 380	300- 380	380- 500	500- 1000	1000-		medel- inkomst	median- inkomst
												average income	median income
Anställda (Employees)													
Män (Men)	4	6	10	24	98	196	510	419	281	32	1 581	423,2	369,0
Kvinnor (Women)	4	7	16	30	190	275	409	209	104	5	1 249	344,7	313,0
Samtliga (Total)	8	14	25	55	288	471	919	628	384	37	2 830	388,6	343,0
Företagare (Entrepreneurs)													
Lantbrukare och övriga företagare (Farmers and other entrepreneurs)	26*	12	11	11	12	8	20	17	7	1	125	262,8	241,5**

* Inklusive ca 6 800 företagare som har negativa inkomster (underskott).

** Beräknat för företagare med överskott.

Källa: SCB. Bearbetning av HEK.

7.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete

7.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration

Beskattningen av fysiska personers (individer och dödsbon) arbets- och kapitalinkomster sker per inkomstår. Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration ("Inkomstdeklaration 1") som lämnas in till Skatteverket på våren efter inkomståret. Deklarationen är på två sidor. Den första sidan räcker för personer som ska redovisa anställningsinkomster, pension och kapital. Personer som ska redovisa näringsverksamhet får även fylla i uppgifter på blankettens baksida.

Skatteverket skickar ut deklaraionsblanketten med förifyllda inkomstuppgifter samt en specifikation över kontrolluppgifter och en preliminär skatteuträkning till dem som ska deklarerera. De förifyllda uppgifterna har lämnats till Skatteverket som kontrolluppgifter från arbetsgivare, pensionsinstitut, banker m.fl. Inför deklaraionen av 2013 års inkomster har 66 miljoner kontrolluppgifter lämnats (se sammanställning i 7.6 Tabell) varav ca 18 miljoner avseende löner, pensioner och andra sociala ersättningar och 48 miljoner avseende kapital m.m.

Stämmer uppgifterna på den förifyllda deklaraionsblanketten behövs bara ett godkännande av att uppgifterna är riktiga. I annat fall kompletterar deklaraanten blanketten med tilläggsuppgifter. De vanligaste orsakerna till att tilläggsuppgift lämnas är yrkande om avdrag för arbetsresor och redovisning av vinst/förlust vid försäljning av värdepapper och småhus.

År 2002 kunde individer för första gång lämna deklaraion elektroniskt. År 2014 utnyttjade drygt 5,3 miljoner individer denna möjlighet (70 procent av deklaraanterna). Drygt 3,5 miljoner använde sig av Internet och nästan 1,8 miljoner av telefon/SMS.

Ca 7,5 miljoner deklaraioner

Vid 2013 års taxering lämnades 7,5 miljoner deklaraioner avseende fysiska personer. 54 000 personer som inte lämnade in deklaraion skönsbeskattades. Därutöver har 684 000 personer, i första hand barn, blivit maskinellt beskattade för kapital utan att ha lämnat deklaraion. Av de deklaraioner som lämnades av individerna ändrades nästan tre procent vid Skatteverkets deklaraionsgranskning.

Lite kontrolluppgiftshistoria

Kontrolluppgiften har en gammal historia, men det är under de senaste två till tre decennierna som antalet kontrolluppgifter har ökat och fått en större täckning och betydelse.

Kontrolluppgift för lön m.m. infördes redan år 1935. Sedan 1981 tillgodoförs deklaraanten den avdragna preliminärskatten via kontrolluppgiften. I samband med att den förenklade deklaraionen infördes år 1987, tillkom kontrolluppgift på inkomststräntor, aktieutdelningar m.m.

Nästa stora expansion i antalet kontrolluppgifter inträffade i samband med att den nya förenklade deklaraionen med ett förslag till taxering infördes vid 1995 års taxering. För att göra taxeringsförslaget så fullständigt som möjligt, infördes kontrolluppgifter på utgiftsräntor, tomträttsavgälder, överlåtelse av andel i allemansfonder och pensionssparande.

Vid 1997 års taxering kom för första gången kontrolluppgifter avseende försäljningar av aktier och andra värdepapper. Vid 1998 års taxering infördes kontrolluppgift på skuldbeholdnings storlek. Vid 2003 års taxering tillkom kontrolluppgifter på options- och terminsaffärer och bostadsrätters förmögenhetsvärde.

Fr.o.m. taxeringen 2009 innehåller kontrolluppgifterna inte längre uppgifter om tillgångar och skulder. Att uppgifter om tillgångar och skulder inte längre ska lämnas, sammanhänger med att förmögenhetsskatten avskaffats. Vid 2013 års taxering tillkom kontrolluppgifter för den nya sparformen investeringssparkonton och för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet.

7.6 Tabell

Kontrolluppgifter av olika slag vid taxeringen 2014

Statements of income from third party at assessment, 2014

Typ av kontrolluppgift	Antal, tusental	Belopp, mdkr
Type of statement	Number, thousands	In BSEK
Löne- och sociala kontrolluppgifter (From employer etc)		
KU 10 Lön, förmåner m.m.	8 061	1 473
KU 13 Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK)	30	
KU 14 Särskild KU – pensionsgrundande inkomst (s.k. Gul KU)	15	
KU 16 Sjöinkomst m.m.	12	
KU 17 Sjöinkomst SINK	3	
KU 18 Pension, försäkring m.m.	9 504	
KU 19 Pension, försäkring SINK	202	
Summa (Total)	17 827	
Kapitalkontrolluppgifter m.m. (From financial institutions etc)		
KU 20 Inkomsträntor, konton	4 962	16,1
KU 21 Obligationer	142	1,1
KU 25 Utgiftsräntor	14 366	104,1
KU 26 Tomträttsavgäld	78	0,5
KU 30 Investeringssparkonto schablonintäkt	508	2,0
KU 31 Utdelning m.m. på delägarätter	7 105	62,9
KU 32 Avyttring av delägar-/fordringsrätter	3 141	234,4
KU 34 Avyttring/utfärdande/slutförande av optioner	271	
KU 35 Slutförande av terminer	682	
KU 40 Avyttring av andel i investeringsfond	2 705	
Beräknad kapitalvinst vid försäljning av andel i fond		14,8
Beräknad kapitalförlust vid försäljning av andel i fond		1,9
KU 41 Investeringsfonder schablonintäkt	10 138	2,1
KU 50 Pensionssparande	2 392	13,5
KU 52 Utländsk försäkring (värde på försäkring vid årets utgång)	16	38,9
KU 55 Överlåtelse av bostadsrätt – överlåtelsepris	150	228,9
Överlåtelse av bostadsrätt – förvävspris		163,2
KU 65 Gåva	1 058	1,3
KU 70 Näringsbidrag och royalty	102	13,9
KU 71 Uttag från bl.a. skogskonto	33	1,7
KU 73 Utdelning m.m. till delägare i samfällighet	13	0,1
Summa (Total)	47 861	
Totalt antal KU (Total number of statements)	65 688	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

7.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år

Skatten på löntagarnas och pensionärernas inkomster betalas i allt väsentligt in under inkomståret genom att arbetsgivare eller pensionsutbetalare drar av och betalar in preliminärskatt före löne- eller pensionsutbetalningen. Egenföretagarna betalar själva in preliminär inkomstskatt en gång per månad baserat på tidigare års inkomstnivå eller en preliminär deklARATION. Den preliminära skatten avräknas från den skatt som debiteras vid taxeringen (slutskatten). Flertalet personer får besked om sin slutskatt redan under sommaren efter inkomståret. För personer med mer komplicerade inkomstförhållanden lämnas besked om slutskatten i december efter inkomståret. Hur betalningsmönstret såg ut för de skatter som

fastställdes i den deklARATION som lämnades av individerna år 2013 framgår av 7.7 Tabell.

Den slutliga skatten fastställdes i taxeringen till 576,3 miljarder kronor. Arbetsgivare, banker m.fl. betalade in 556 miljarder kronor genom preliminärskatteavdrag för sina anställda och för räntor, utdelningar. Egenföretagare m.fl. betalade in 27 miljarder kronor genom egna månatliga inbetalningar. I preliminärskatterna har också reglerats för statens förskottering av skattereduktion som görs av företagen direkt på fakturan i samband med utförda rut- och rotarbeten. Individerna gjorde därutöver själva 58 miljarder kronor i kompletterande inbetalningar och 48 miljarder kronor betalades tillbaka till individerna på grund av att för stora belopp hade blivit inbetalda till Skatteverket.

7.7 Tabell

Betalningsmönstret för den skatt som fastställts i inkomstdeklARATIONEN FÖR inkomståret 2012 (deklARATION lämnad våren 2013) för individer

Collection of income tax debited on basis of personal tax return for income year 2012, individuals, BSEK

	Antal, tusental	Belopp, mdkr	Belopp i % av fastställd skatt
	Number, thousands	Amount, BSEK	Amount in % of final tax
Summa skatt fastställd i den årliga inkomstdeklARATIONEN (Total tax debited on basis of personal tax return)	7 944	576,3	100%
varav inbetalt via (of which paid by)			
– arbetsgivare, banker m.fl. genom preliminärskatteavdrag (employers, banks etc. by means of withdrawal)	8 338	555,5	96%
– egenföretagare m.fl. genom fördebiterad preliminär skatt (preliminary tax paid by entrepreneurs)	369	26,6	5%
– justering för statens förskottering till utförare enligt fakturamodellen för rut- och rotarbeten (adjustment of state prepayments to companies in connection with the tax reduction for household services and repairs)	1 316	-16,3	-3%
Återstående differens som regleras genom skattskyldigas egna betalningar (Remaining amount regulated by individuals' own payment)		10,6	2%
fördelat på skattskyldiga som (of which tax payers)			
– har en differens på 100 kr eller mindre (having a discrepancy of 100 SEK or less)	1 032	0,0	0%
– får göra kompletterande inbetalningar med mer än 100 kr (making additional payments of more than 100 SEK)	2 034	58,1	10%
– har belopp att återfå på mer än 100 kr (having more than 100 SEK to be refunded)	5 287	-47,5	-8%

Anm: (1) Den fastställda skatten i denna tabell omfattar utöver inkomstskatt på individernas förvärsinkomster även skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt/avgift och kyrko- och begravningsavgift. (2) Antalet som får en reglering av betalningarna är fler än de som får fastställd skatt. Detta beror på att för vissa personer har skatt betalats in preliminärt av arbetsgivaren, men detta belopp återfås om man har så låg inkomst att man inte debiteras någon skatt.

Källa: Skatteverket, informationslagret.

Alla har ett eget skattekonto

Fr.o.m. 1999 har alla som betalar skatt ett eget skattekonto hos Skatteverket. På kontot bokförs både de betalningar de skattskyldiga själva gör och det som arbetsgivare, pensionsutbetalare och banker m.fl. dragit av som preliminär skatt. Egna inbetalningar kan göras till kontot när som helst under året. Intäkt- respektive kostnadsränta på över- och underskott räknas dag för dag precis som på ett vanligt bankkonto. När den slutliga skatten fastställts för en person jämförs detta belopp med de betalningar som kommit in från olika håll. Beroende på hur mycket som betalats uppstår därvid över- eller underskott på kontot. Den som fått ett överskott får tillbaka det som betalats in för mycket och den som har underskott får ett betalningskrav.

7.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad

Som framgått ovan ombesörjer arbetsgivare och pensionsutbetalare m.fl. att skatt dras på de anställdas löner, pensioner m.m. och skatten betalas in till Skatteverket löpande under året. Arbetsgivarna betalar dessutom in arbetsgivaravgifter. Underlaget för arbetsgivaravgifter är i princip lönesumman inkl. beskattade förmåner. Arbetsgivaravgifterna och det preliminärskatte-

avdrag arbetsgivarna gör för sina anställda deklarerar och betalas in en gång i månaden. Denna inbetalning skall vara gjord den 12:e i månaden efter den månad lönen betalades ut till den anställde.

Antalet arbetsgivare i Sverige uppgår till ca 380 000. Den svenska ekonomin dominerar av stora arbetsgivare. Arbetsgivare med en lönesumma över fem miljoner utgör 7 procent av arbetsgivarna och svarar för 84 procent av lönesumman (7.8 Tabell).

7.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete

7.5.1 De taxerade förvärvsinkomsterna år 2012 var 1 972 miljarder kronor

Sammansättningen av den taxerade förvärvsinkomsten inkomståret 2012 framgår av 7.9 Tabell. I tabellen ingår inte inkomster för personer som haft så låga inkomster att de inte behövt lämna deklaration (ca 270 000 personer). Sammantaget kan dessa inkomster för icke-deklaranterna beräknas till ca 2,4 miljarder kronor.

7.8 Tabell

Arbetsgivarna fördelade efter lönesumma 2013 (enligt kontrolluppgifter för inkomståret 2013)

Employers by total wages paid in 2013

Lönesumma, mnkr	Antal arbetsgivare		Lönesumma	
	Number of employers		Total wage sum	
Total wages, MSEK	antal	fördelning i %	mdkr	fördelning i %
	number	share in %	BSEK	share in %
-0,2	141 221	37	9	1
0,2-0,5	82 503	22	28	2
0,5-1,0	54 284	14	39	3
1,0-5,0	74 111	20	161	11
5,0-10,0	13 338	3,5	93	6
10,0-20,0	7 098	1,9	99	7
20,0-50,0	4 177	1,1	128	9
50,0-100,0	1 346	0,4	92	6
100,0-	1 569	0,4	825	56
Summa (Total)	379 647		1 473	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

7.9 Tabell

Den taxerade förvärvsinkomstens sammansättning inkomståret 2012 för individer och dödsbon

The structure of assessed earned income, income year 2012, individuals and deceased person's estates

Delposter under inkomst av tjänst m.m.	Antal som deklarerat på resp. post, tusental	Belopp, mdkr
Structure of assessed income	Number of persons, thousands	Amounts, BSEK
A. Inkomst av tjänst (Income from employment)	7 125	1 936,7
A.1 Delsumma inkomstposter (Subtotal for incomes)		1 954,1
Löner, skattepliktiga förmåner, sjukpenning m.m. (Wages and social benefits)	5 399	1 534,8
Kostnadsersättning (Compensation for costs)	113	1,4
Allmän pension, tjänstepension (General pensions)	2 437	379,9
Privat pension och livränta (Private pensions)	720	25,1
Skattepliktiga ersättningar som ej är pensionsgrundande (Other taxable compensations not entitling to pension)	209	9,6
Ersättningar från fåmansföretag/handelsbolag (Remuneration from close company/partnership)	14	2,6
Övrigt t.ex. hobbyverksamhet (Other income e.g. from hobby)	24	0,7
A.2 Delsumma avdragsposter (Subtotal for deductions)		-17,5
Resor till och från arbetet (Travel between home and work)	911	-13,5
Tjänsteresor (Travel in business)	40	-0,5
Dubbel bosättning (Dual residence)	73	-2,2
Övriga utgifter (Other expenditure)	62	-1,2
B. Inkomst av näringsverksamhet (egenföretagare) (Income from personal business)	404	48,0
Aktiv näringsverksamhet (For persons active in business)	363	46,3
Passiv näringsverksamhet (For persons not active in business)	43	1,7
C. Allmänna avdrag (General exemptions)		-12,0
Pensionssparande m.m. (Private saving for pension etc.)	1 978	-11,4
Kvittning av underskott av näringsverksamhet mot inkomst av tjänst (Deduction of deficit in business from income from employment)	17	-0,6
D. Taxerad förvärvsinkomst (A+B-C) (Assessed income [A+B-C])	7 226	1 972,3

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

Den taxerade förvärvsinkomsten är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, som efter allmänna avdrag uppgick år 2012 till 1 972 miljarder kronor. Den taxerade inkomsten utgör basen för skatteberäkningen. I taxeringsunderlaget ingår inkomst av tjänst med 1 937 miljarder kronor. Härav utgjorde löner, skattepliktiga förmåner och vissa socialförsäkringsförmåner sammanlagt 1 535 miljarder kronor, varav 119 miljarder kronor avseende socialförsäkringar (t.ex. sjuk- och föräldrapenning, arbetslöshetsersättning). De allmänna

pensionerna och tjänstepensionerna svarade för 380 miljarder kronor. Egenföretagarnas inkomst av näringsverksamhet var 48 miljarder kronor.³ Individerna erhöll 25 miljarder kronor i privata pensioner och livräntor. Avdraget för pensionssparande var 11 miljarder kronor. Avdrag för resor till och från arbetet gjordes av 911 000 personer till ett sammanlagt belopp på 13,5 miljarder kronor. Avdrag för resor till och från arbetet och för pensionssparande är de vanligaste avdragen.

³ Näringsidkarnas inkomster och principerna för hur de beskattas behandlas samlat i kapitel 10 "Företagsbeskattning".

7.5.2 Avdrag för resor till och från arbetet görs av 911 000 personer

Hur de förvärvsarbetande tar sig till och från jobbet kartläggs genom s.k. resvaneundersökningar. Resvaneundersökningarna som gjordes 2012–13 visade att vanligaste sättet att ta sig till och från arbetet var med bil (7.10 Tabell). Andelsmässigt fördelade sig antalet resor till och från arbetet på 60 procent med bil, 16 procent med kollektivtrafik och 22 procent till fots eller med cykel. Arbetsresorna (enkelresa) var i genomsnitt 20 kilometer och tog i genomsnitt 31

minuter. Mätt i kilometer var reslängden kortast för boende i varuproducerande kommuner⁴ och längst för boende i förortskommuner till större städer. Räknat i tidsåtgång tog arbetsresorna mest tid i storstäder och förortskommuner till storstäder. År 2012–2013 distansarbetade 22 procent av de förvärvsarbetande. De som distansarbetade höll i snitt till på annan plats än sin ordinarie arbetsplats 7 dagar i månaden.

Det är bara i vissa fall som kostnaderna för resor till och från arbetet får dras av vid inkomstbeskattningen. För att få göra avdrag

7.10 Tabell

Resor till och från arbetet. Antal resor per dag, reslängd och fördelning på färd sätt i olika boenderegioner 2012–2013

Travels to and from work. Number of trips per day, length of trips and distribution by means of travel in different living regions 2012–2013

Boendekommun* Municipality of living	Antal resor (enkelresor) per dag		Genomsnittlig reslängd		Fördelning av resorna (%) på färd sätt inom resp. boenderegion				
	Number of trips (single trips) per day		Average length of trip		Distribution of trips (%) by mode of travel within region of living				
	tusental	andel (%) av arbets- resorna i riket	km	minuter	Bil	Kollektivt	Till fots, cykel	Övriga färd- sätt*	Totalt
thousands	share (%) of total trips	km	minutes	Car	Public transport	By foot, bicycle	Other mode of travel*	Total	
Storstäder (Metropolitan municipalities)	677	16	16	34	32	35	27	2	4
Förortskommuner till storstäderna (Suburban municipalities)	687	16	21	38	56	27	11	1	5
Större städer (Large cities)	1 345	31	22	30	61	11	27	1	0
Förortskommuner till större städer (Suburban muni- cipalities to large cities)	159	4	26	31	80	9	10	0	0
Pendlingskommuner (Commuter municipalities)	296	7	25	32	69	11	19	0	0
Turism- och besöksnäring- kommuner (Tourism and travel industry municipalities)	187	4	25	32	70	7	22	1	0
Varuproducerande kommuner (Manufacturing municipalities)	376	9	15	22	75	2	21	1	0
Glesbygdskommuner (Sparsely populated municipalities)	83	2	19	23	75	3	22	0	0
Kommuner i tätbefolkad region (Municipalities in densely populated regions)	340	8	18	24	68	6	25	1	0
Kommuner i glesbefolkad region (Municipalities in sparsely populated regions)	120	3	21	28	71	5	23	2	0
Hela riket (Total)	4 271	100	20	31	60	16	22	1	2

* Enligt indelning av Sveriges Kommuner och Landsting.

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning

Källa: Trafikanalys. RVU Sverige – den nationella resvaneundersökningen 2012–13.

⁴ Enligt den kommungruppsindelning som tillämpas av Sveriges Kommuner och Landsting.
http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning "Varuproducerande kommuner" omfattar kommuner där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet.

för resor med kollektivtrafik ska arbetsplatsen vara belägen minst 2 km från bostaden. För att få göra avdrag för resa med bil istället för kollektivtrafik krävs dels att avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst 5 km, dels att man tjänar minst 2 timmar sammanlagt för fram- och återresa genom att använda bil istället för kollektivtrafik. Avdrag för resor till och från arbetet får fr.o.m. inkomståret 2012 göras för kostnader som överstiger 10 000 kronor. Avdraget för resor med bil är 18,50 kronor per mil (7.11 Tabell).

7.11 Tabell

Regelsystemet för avdrag för resor till och från arbetet, 1993–

Deduction rules for travelling expenses to and from work, 1993–

Inkomstår	Gräns för att göra avdrag	Avdrag vid resor med egen bil
1993–1994	4000	13 kr/mil
1995–1997	6000	13 kr/mil
1998–2000	7000	15 kr/mil
2001–2004	7000	16 kr/mil
2005	7000	17 kr/mil
2006	7000	18 kr/mil
2007	8000	18 kr/mil
2008	8000	18,50 kr/mil
2009–2011	9000	18,50 kr/mil
2012–	10000	18,50 kr/mil

År 2012 har 911 000 inkomsttagare gjort avdrag för resor till och från arbetet (7.12 Tabell). Avdragsbeloppet var 13,5 miljarder kronor.

Inkomståret 2012, som den senaste statistiken avser, var avdraget i genomsnitt 14 800 kronor. För 155 000 personer översteg avdraget 25 000 kronor (7.13 Tabell).

Cirka 16 procent av inkomsttagarna gör reseavdrag (7.14 Tabell). Vanligast är reseavdrag i pendlingslänen Halland och Uppsala. Det genomsnittliga avdraget för dem som gör avdrag är högst i Södermanlands och Uppsala län.

7.12 Tabell

Avdrag för resor till och från arbetet 1993–2012

Deduction for travelling expenses to and from work 1993–2012

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1993	1 291	8 821	6,8
1994	1 153	8 926	7,7
1995	805	7 341	9,1
1996	815	7 637	9,4
1997	872	8 256	9,5
1998	880	9 653	11,0
1999	904	10 117	11,2
2000	934	10 480	11,2
2001	957	11 670	12,2
2002	925	11 390	12,3
2003	934	11 605	12,4
2004	948	11 886	12,5
2005	1 005	13 299	13,2
2006	1 025	14 583	14,2
2007	993	14 097	14,2
2008	1 008	15 012	14,9
2009	937	13 690	14,6
2010	934	13 796	14,8
2011	952	14 272	15,0
2012	911	13 471	14,8

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

7.13 Tabell

Antal reseavdrag fördelade efter storlek inkomståret 2012

Number of deductions for travelling expenses to and from work income year 2012

Avdrag, tkr	Antal Number		Belopp, mnkr
	tusental	andel, %	
Deduction, KSEK	thousands	share, %	Amount, MSEK
0–2	58	6	66
2–4	103	11	305
4–6	86	9	424
6–8	92	10	641
8–10	74	8	661
10–12	70	8	767
12–15	90	10	1 209
15–20	111	12	1 925
20–25	74	8	1 657
25–30	51	6	1 382
30–40	58	6	1 979
40–	47	5	2 454
Summa (Total)	911	100	13 471

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

7.14 Tabell Reseavdraget i olika län inkomståret 2012

Deduction for expenses for travelling between home and place of work in the different counties in 2012

Län	Antal som gjort avdrag	Andel (%) med reseavdrag*	Genomsnittligt avdragsbelopp, tkr
County	Number of persons with deductions	Share (%) with deductions	Average amount deducted, KSEK
Stockholm	114 491	8,9	15,5
Uppsala	46 520	22,4	17,8
Södermanland	31 347	20,0	18,8
Östergötland	40 534	16,0	14,3
Jönköping	34 007	16,7	13,1
Kronoberg	19 929	18,2	13,5
Kalmar	24 618	18,3	14,2
Gotland	5 793	17,3	13,2
Blekinge	15 709	18,3	13,2
Skåne	129 010	18,1	14,7
Halland	40 237	22,4	14,4
Västra Götaland	179 035	18,8	14,3
Värmland	30 173	19,3	14,5
Örebro	28 824	17,3	14,1
Västmanland	25 893	17,5	16,1
Dalarna	29 983	18,7	14,1
Gävleborg	26 950	16,9	14,3
Västernorrland	25 778	18,3	13,0
Jämtland	11 748	15,6	14,6
Västerbotten	25 510	16,0	13,5
Norrbottn	24 648	16,3	15,6
Riket (Total)	910 760	16,2	14,8

* Andelstal i relation till "aktiva personer" mätt som antal personer med lön, sjukpenning och arbetslöshetskassa m.m.

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

7.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar

Från att tidigare ha ökat, har antalet som privatpensionssparar under 2000-talet stabiliserats kring 2 miljoner. Inkomståret 2012 gjordes avdrag för pensionssparande med ett totalt belopp på 11,4 miljarder kronor (7.15 Tabell). Detta innebär att 37 procent av personerna i aktiv ålder kompletterar sin lagstadgade pension med ett eget pensionssparande. Beloppet som dessa drog av uppgick i snitt till 5 700 kronor. Antalet personer som pensionssparar har

fördubblats sedan 1991. Pensionsspararna sparar dock i genomsnitt mindre än 1991. Avdraget för pensionssparande begränsades 1995 från ett helt till ett halvt basbelopp. Fr.o.m. inkomståret 2008 har avdraget begränsats till 12 000 kronor per år som en del i finansieringen av avskaffandet av förmögenhetsskatten. Näringsidkare och andra som helt saknar rätt till tjänstepension får dock, liksom tidigare, dra av ett större belopp.

7.15 Tabell Avdrag för pensionssparande 1991–2012

Deduction for savings for individual private pension 1991–2012

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1991	966	9 076	9,4
1992	1 018	8 242	8,1
1993	1 070	8 795	8,2
1994	1 235	10 551	8,5
1995	1 363	9 144	6,7
1996	1 478	9 797	6,6
1997	1 576	10 415	6,6
1998	1 678	11 053	6,6
1999	1 803	12 185	6,8
2000	1 903	12 861	6,8
2001	1 959	13 048	6,7
2002	2 027	13 035	6,4
2003	2 041	12 523	6,1
2004	2 004	12 414	6,2
2005	1 981	12 519	6,3
2006	1 998	12 852	6,4
2007	2 057	13 424	6,5
2008	2 058	10 804	5,2
2009	2 043	11 051	5,4
2010	2 035	11 378	5,6
varav kvinnor	1 100	5 837	5,3
män	935	5 540	5,9
2011	2 014	11 416	5,7
varav kvinnor	1 087	5 879	5,5
män	926	5 537	6,1
2012	1 976	11 413	5,8
varav kvinnor	1 065	5 878	5,5
män	911	5 536	6,1

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män (7.16 Tabell). I åldrarna 20–64 år pensionssparar 40 procent av kvinnorna mot 33 procent av männen. Men sparandet är genomsnittligt sett lägre bland de kvinnor som gör pensionsavdrag.⁵ Pensionssparandet börjar

tidigt. Av dem som har förvärvsinkomster och är under 25 år pensionssparar 4 procent med i genomsnitt 3 000 kronor. Av dem som är i åldrarna 35–54 år och har förvärvsinkomst pensionssparar 46 procent.

7.16 Tabell

Avdraget för pensionssparande fördelat på ålder och kön 2012 (exkl. dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2012 by age and gender (excl. deceased persons' estates)

Ålder Age	Kvinnor Women			Män Men			Samtliga All		
	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK
0–24	16 870	4	2,6	19 835	4	3,3	36 705	4	3,0
25–34	165 834	31	3,8	157 025	28	4,4	322 859	29	4,1
35–44	289 700	49	4,9	257 112	42	5,4	546 812	46	5,1
45–54	304 929	51	5,9	251 098	41	6,5	556 027	46	6,1
55–64	260 865	46	7,1	198 713	35	7,8	459 578	41	7,4
65–	26 686	3	5,8	26 962	3	8,1	53 648	3	7,0
Samtliga (Total)	1 064 884	28	5,5	910 745	25	6,1	1 975 629	26	5,8
varav i åldern 20–64 år (of which by age 20–64 years)	1 037 915	40	5,5	883 503	33	6,0	1 921 418	37	5,7

* Andel av personer med förvärvsinkomst.

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

7.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst

Den taxerade förvärvsinkomsten utgör bas för skatteberäkningen av skatt på arbete. Skatten tas ut som kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom tas för personer i aktiv ålder ut en allmän pensionsavgift. Fr.o.m. år 2006 motsvaras dock den allmänna pensionsavgiften av en lika stor skattereduktion. För att få den beskattningsbara förvärvsinkomsten görs grundavdrag. Den beskattningsbara förvärvsinkomsten utgör den bas på vilken den statliga och kommunala inkomstskatten tas ut. För dem som har inkomster från aktivt förvärvsarbete tillkommer fr.o.m. år 2007 en skattelättnad i form av ett s.k. jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget ges i form av en skattereduktion.

7.17 Tabell visar skatternas och avgifternas storlek vid vissa inkomstnivåer år 2014. I tabellen anges också hur stor arbetsgivaravgift som normalt betalas vid respektive nivå.

7.5.5 Grundavdraget är "puckelformat"

Någon form av grundavdrag har funnits i skattelagstiftningen sedan lång tid tillbaka. Grundavdraget har varit lika stort vid den statliga och kommunala taxeringen sedan år 1991, utom 1994, då grundavdraget tillfälligt slopades vid den statliga taxeringen. Grundavdraget har tidigare utgått från en grundnivå som därefter trappats upp för att sedan åter trappas ned till samma grundnivå. Fr.o.m. inkomståret 2003 har det skett en differentiering så att avdraget blir större i låga inkomstlagen än i de högre. Grundnivån i botten är 0,423 prisbasbelopp

⁵ Mer detaljerade uppgifter om storleken på pensionsavdraget för kvinnor och män återfinns i 7.43 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

7.17 Tabell

Skatt på arbete för löntagare i aktiv ålder vid några olika inkomstnivåer 2014, inga avdrag, kommunalskatt = 31,86 % (motsvarar medelskattesats för primärkommuner och landsting)

Tax paid for wage earners of active ages at different income levels (SEK) in year 2014, no deductions, local tax rate = 31,86 % (equal to the average charge for municipalities and county councils)

Inkomst och skatt	Lönenivå, kr Wage level, SEK									
	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000	350 000	400 000	500 000	1 000 000
Grundavdrag (Basic deduction)	-20 000	-30 000	-33 000	-28 000	-23 000	-18 000	-13 100	-13 100	-13 100	-13 100
Beskattningsbar inkomst (Taxable income)	30 000	70 000	117 000	172 000	227 000	282 000	336 900	386 900	486 900	986 900
Kommunal inkomstskatt (31,86%) (Local incometax)	9 558	22 302	37 276	54 799	72 322	89 845	107 336	123 266	155 126	314 426
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax)	0	0	0	0	0	0	0	0	13 220	132 435
Allmän pensionsavgift (General pension contr.)	3 500	7 000	10 500	14 000	17 500	21 000	24 500	28 000	32 100	32 100
Skattereduktion allmän pensionsavgift (Tax reduction for general pension contr.)	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000	-17 500	-21 000	-24 500	-28 000	-32 100	-32 100
Skattereduktion för aktiv arbetsinkomst (Tax reduction for incomes from active work)	-6 058	-12 684	-12 581	-15 942	-19 304	-22 665	-25 994	-26 310	-26 310	-26 310
S:a direktdebiterad skatt (Direct income tax)	3 500	9 618	24 695	38 857	53 018	67 180	81 342	96 956	142 036	420 551
Arbetsgivaravg. (31,42%)* (General payroll tax)	15 710	31 420	47 130	62 840	78 550	94 260	109 970	125 680	157 100	314 200
Skatt+arbetsgiv. avg. (Total tax on labour)	19 210	41 038	71 825	101 697	131 568	161 440	191 312	222 636	299 136	734 751
Arbetsgivarkostnad (Total wage cost for the employer)	65 710	131 420	197 130	262 840	328 550	394 260	459 970	525 680	657 100	1 314 200
Behållen lön efter skatt (Remaining wage after taxes being paid)	46 500	90 382	125 305	161 143	196 982	232 820	268 658	303 044	357 964	579 449

* Avgiftsuttaget varierar med individernas ålder. Den avgiftssats som använts i tabellen avser den som tillämpas för åldersgruppen 27–65 år. För ungdomar upp till 26 år är avgiftsuttaget lägre (se tabell 7.35).

Källa: Skatteverket.

(avrundning uppåt till närmaste hundratals kronor). I de höga inkomstlägena är nivån 0,293 prisbasbelopp. Däremellan varierar grundavdraget och är som högst 0,77 prisbasbelopp. Grundnivån uttryckt i kronor vid den statliga och kommunala beskattningen inkomstären 1991–2014 framgår av sammanställningen i 7.18 Tabell. Uttryckt i kronor är grundavdraget år 2014 18 800 kronor vid låga inkomstnivåer och 13 100 kronor vid höga inkomstnivåer.

Reglerna för grundavdrag i olika inkomstlägen innebär att grundavdraget blir ”puckel-

format” (se 7.19c Diagram). Inkomståret 2014 är grundavdraget för personer under 65 år 18 800 kronor vid taxerad inkomst under 43 900 kronor och 13 100 kronor vid taxerad inkomst över 349 900 kronor. I inkomstlägena däremellan varierar grundavdraget med ett högsta värde på 34 200 kronor vid taxerad inkomst mellan 120 800 och 138 000 kronor (7.19a Tabell). Puckeln har ursprungligen tillkommit i syfte att låg- och medelinkomsttagare ska få lägre skatt än om grundavdraget ges med samma belopp oberoende av inkomstnivån.

7.18 Tabell
Grundavdragets grundnivå, maxnivå och slutnivå inkomstären 1991–2014
 Basic deduction; standard level, maximum and end level in SEK 1991–2014

Inkomstår	Grundavdrag, kr
Income year	Basic deduction, SEK
1991	10 300 - 18 500 - 10 300
1992	10 700 - 19 400 - 10 700
1993	11 000 - 19 800 - 11 000
1994*	8 800 - 17 800 - 8 800
1995	8 900 - 18 100 - 8 900
1996	8 600 - 18 000 - 8 600
1997	8 700 - 18 000 - 8 700
1998	8 700 - 18 100 - 8 700
1999	8 700 - 18 100 - 8 700
2000	8 700 - 18 200 - 8 700
2001	10 000 - 19 500 - 10 000
2002	11 200 - 20 900 - 11 200
2003	16 400 - 25 900 - 11 400
2004	16 700 - 26 400 - 11 600
2005	16 700 - 28 800 - 11 600
2006**	16 800 - 30 600 - 11 700
2007	17 100 - 31 100 - 11 900
2008	17 400 - 31 600 - 12 100
2009	18 200 - 33 000 - 12 600
2010	18 000 - 32 700 - 12 500
2011	18 200 - 33 000 - 12 600
2012	18 700 - 33 900 - 12 900
2013	18 900 - 34 300 - 13 100
2014	18 800 - 34 200 - 13 100

* 1994 medgavs inte grundavdrag vid den statliga taxeringen.

** Grundavdraget inom stödområde A var år 2006 högre än i övriga landet.

Personer över 65 år får fr.o.m. 2009 genom ett särskilt tillägg ett högre grundavdrag än andra inkomsttagare. Detta s.k. förhöjda grundavdrag förstärktes år 2010, 2011, 2013 och 2014. Grundavdragsbeloppet för personer över 65 år uppgår 2014 till hela den taxerade inkomsten upp till 49 000 kronor och trappas sedan upp i inkomstintervall 49 100–163 800 kronor. För inkomster mellan 163 900 och 212 400 kronor är avdraget konstant 62 300 kronor. Avdraget trappas sedan av för inkomster mellan 212 500 och 551 800 kronor. För inkomster över 551 900 kronor är det förhöjda avdraget konstant 31 800 kronor (7.19b Tabell).

7.19a Tabell
Beräkning av ordinarie grundavdrag (personer under 65 år) i olika inkomstlagen år 2014

Calculation of normal basic deduction (for persons under 65 years) at different levels of earned income year 2014

Fastställd förvärvsinkomst, kr	Grundavdrag
Earned income, SEK	Basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp	
– 0,99 PBB	0,423 PBB
0,99 PBB–2,72 PBB	0,423 PBB + 0,20*(FFI – 0,99 PBB)
2,72 PBB–3,11 PBB	0,77 PBB
3,11 PBB–7,88 PBB	0,77 PBB – 0,10*(FFI – 3,11 PBB)
7,88 PBB–	0,293 PBB
Inkomståret 2014, kr	
–43 900	18 800
44 000–120 700	18 800 upp till 34 200
120 800–138 000	34 200
138 100–349 800	34 200 ner till 13 100
349 900–	13 100

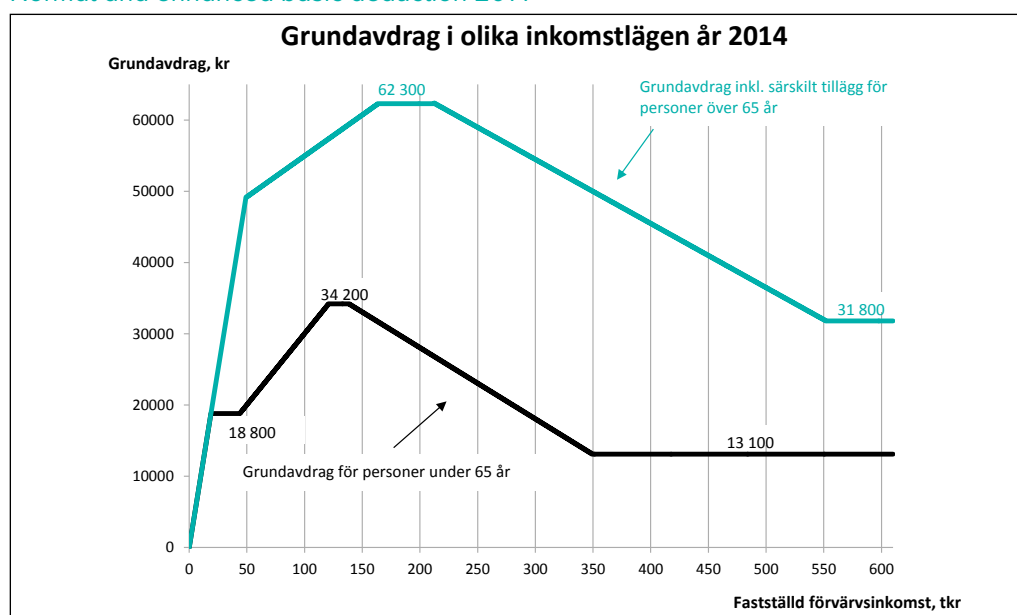
7.19b Tabell
Beräkning av förhöjt grundavdrag för personer över 65 år i olika inkomstlagen år 2014

Calculation of enhanced basic deduction for individuals over 65 years at different levels of earned income year 2014

Fastställd förvärvsinkomst, kr	Förhöjt grundavdrag
Earned income, SEK	Enhanced basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp	
–1,105 PBB	1,105 PBB
1,105 PBB–3,69 PBB	0,978 PBB + 0,115*FFI
3,69 PBB–4,785 PBB	1,403 PBB
4,785 PBB–12,43 PBB	1,834 PBB – 0,09*FFI
12,43 PBB -	0,715 PBB
Inkomståret 2014, kr	
–49 000	49 000
49 100–163 800	49 100 upp till 62 300
163 900–212 400	62 300
212 500–551 800	62 400 ner till 31 800
551 900–	31 800

Anm: PBB = Prisbasbelopp, FFI = Fastställd förvärvsinkomst. Prisbasbeloppet för 2014 är fastställt till 44 400 kr. Avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i den övre delen av tabellen inte direkt kan översättas till de kronor som anges i den nedre delen av tabellen.

7.19c Diagram Grundavdrag och förhöjt grundavdrag 2014 Normal and enhanced basic deduction 2014

Källa: Egna beräkningar.

7.5.6 Kommunal och statlig inkomstskatt

Fysiska personer betalar kommunal och statlig inkomstskatt på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Samtliga skattebetalare med beskattningsbar förvärvsinkomst påförs kommunal inkomstskatt. Statlig inkomstskatt tas ut först när förvärvsinkomsten blir högre och överstiger den s.k. brytpunkten.

Genomsnittlig kommunal inkomstskatt 31,86 procent 2014

Fram t.o.m. 1999 bestod den kommunala inkomstskatten av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting samt församlingsskatt. I och med kyrkans skiljande från staten har församlingsskatten ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som skatt. Kommunala inkomstskatten består därför fr.o.m. år 2000 av skatteuttag för kommunen och för landstinget. Kommunala inkomstskattesatsen varierar mellan kommuner, men landets genomsnittliga kommunalskattesats är 31,86 procent inkomståret 2014.

Statlig inkomstskatt i två skikt fr.o.m. 1999

Åren 1991–1994 utgick, utöver den kommunala inkomstskatten, statlig inkomstskatt om ytterligare 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger skiktgränsen för statlig skatt. Åren 1995–1998 fanns en s.k.

värnskatt i form av en temporär höjning av den statliga inkomstskatten från 20 till 25 procent. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1991–2014 redovisas i 7.20 Tabell.

År 1999 togs den s.k. värnskatten bort och ersattes av en statlig inkomstskatt som tas ut i två skikt. I det första skiktet är den statliga skatten 20 procent och gäller för år 2014 för inkomster över 433 900 kronor. I det andra skiktet tas ytterligare fem procent ut i skatt. Det gäller år 2014 för inkomster över 615 700 kronor. Som ett reallöneskydd indexuppräknas skiktgränserna för den statliga skatten mellan åren med inflationen plus två procentenheter. I praktiken har dock skiktgränsernas nivåer många år kommit att fastställas genom separata beslut. Mellan 2004 och 2014 har den nedre skiktgränsen uttryckt i beskattningsbar inkomst justerats upp från 291 800 kronor till 420 800 kronor dvs. med 129 000 kronor. Sett över denna tidsperiod är detta mer än vad som följer av uppräkningsregeln. Uppjusteringen fördelar sig på 121 600 kronor för indexregeln, 5 500 kronor för att tekniskt kompensera för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften och 9 400 kronor i extra höjning för att få ned andelen inkomsttagare som har inkomster över brytpunkten.⁶ Uppräkningen av den övre skiktgränsen är sett över samma tidsperiod lägre än vad som följer av indexregleringen.

⁶ I tabellbilagan (7.41 Tabell) redovisas uppräkningsreglerna fördelad på respektive år.

7.20 Tabell

Skiktgräns för statlig inkomstskatt, 1991–2014

Income level at which central government income tax is to be paid, 1991–2014

Inkomstår Income year	Inkomstnivå, kr Income level, SEK				Skattesats Tax rate	
	Beskattningsbar inkomst Taxable income		Dito uttryckt som taxerad förvärvsinkomst (se anm) Do. in terms of assessed income		nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level
	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level		
1991	170 000		180 300		20%	
1992	186 600		197 300		20%	
1993	190 600		203 500		20%	
1994	198 700		202 700		20%	
1995	203 900		221 600		25%	
1996	209 100		229 000		25%	
1997	209 100		231 600		25%	
1998	213 100		238 400		25%	
1999	219 300	360 000	245 000	389 500	20%	25%
2000	232 600	374 000	254 700	398 600	20%	25%
2001	252 000	390 400	271 500	411 100	20%	25%
2002	273 800	414 200	290 100	430 900	20%	25%
2003	284 300	430 000	301 000	447 200	20%	25%
2004	291 800	441 300	308 800	458 900	20%	25%
2005	298 600	450 500	313 000	465 200	20%	25%
2006	306 000	460 600	317 700	472 300	20%	25%
2007	316 700	476 700	328 600	488 600	20%	25%
2008	328 800	495 000	340 900	507 100	20%	25%
2009	367 600	526 200	380 200	538 800	20%	25%
2010	372 100	532 700	384 600	545 200	20%	25%
2011	383 000	548 300	395 600	560 900	20%	25%
2012	401 100	574 300	414 000	587 200	20%	25%
2013	413 200	591 600	426 300	604 700	20%	25%
2014	420 800	602 600	433 900	615 700	20%	25%

Anm: Brytpunkten uttryckt i taxerad förvärvsinkomst har beräknats utifrån beskattningsbar inkomst med tillägg för grundavdrag och avdrag för allmän egenavgift för icke-pensionär.

Jobbskatteavdrag i fem steg 2007–2014

Inkomståret 2007 infördes en skattelättnad i form av en skattereduktion för personer som har inkomster från *aktivt förvärsarbete*. Jobbskatteavdraget förstärktes i ytterligare fyra steg inkomståren 2008, 2009, 2010 och 2014. Syftet med jobbskatteavdraget är att göra det mer lönsamt att arbeta och därigenom öka arbetskraftsdeltagandet. Jobbskatteavdraget är högre för dem som fyllt 65 år än för övriga åldrar. Skattereduktionen är utformad så att större delen av skattelättnaden tillfaller låg- och medelinkomsttagare. För att jobbskatteavdraget ska hålla takt med prisutvecklingen är det knutet till prisbasbeloppet. Inkomståret 2012 uppgick skattereduktionen till nästan 84 miljarder kronor (7.21 Tabell).

7.21 Tabell

Jobbskatteavdraget inkomståren 2007–2012, mnkr

Tax reduction for persons having income from active work 2007–2012, MSEK

År Year	Skattereduktion, mnkr Tax reduction, MSEK
2007	40 475
2008	53 467
2009	65 195
2010	76 812
2011	80 359
2012	83 604

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

7.22 Tabell visar hur stor skattesänkning jobbskatteavdraget ger vid olika arbetsinkomst inkomståret 2014. Dessutom visas skattesänkningen som procent av arbetsinkomsten. Den skattesänkning som redovisas i tabellen gäller för personer som har hela sin inkomst från arbete samt är under 65 år. Av tabellen framgår att det ekonomiska utbytet av att gå från t.ex. heltidsarbetslöshet till heltidsarbete med en årsinkomst på 250 000 kronor, på grund av jobbskatteavdraget, ökar, med ca 19 000 kronor. Den genomsnittliga skatten, räknat i antal procentenheter, sjunker mest för låginkomsttagare. Därefter minskar skillnaden gradvis för högre inkomster.

7.22 Tabell

Skattesänkning i kronor till följd av jobbskatteavdraget för personer som inte fyllt 65 år med inkomster från aktivt förvärvsarbete. Inkomståret 2014

Tax reduction (SEK) for persons less than 65 years having incomes from active work, income year 2014

Arbetsinkomst per år, kr	Jobbskatteavdrag, kr	Jobbskatteavdrag i procent av inkomsten
Income from active work per year, SEK	Tax reduction, SEK	Tax reduction as percentage of income
100 000	9 618	9,6
150 000	12 581	8,4
200 000	15 942	8,0
250 000	19 304	7,7
300 000	22 665	7,6
350 000	25 994	7,4
400 000	26 310	6,6
500 000	26 310	5,3
1 000 000	26 310	2,6

Anm: Egna beräkningar. I beräkningen har en kommunalskattesats på 31,86 procent använts.

7.5.7 Marginalskatt och marginaleffekter

I kapitel 1 beskrivs olika marginalskattebegrepp. Det marginalskattebegrepp som används nedan – den synliga marginalskatten – inkluderar den inkomstskatt och de egenavgifter som träffar en viss inkomstökning som en individ får. Ett annat mer omfattande marginalskattebegrepp är den s.k. skattekillen som utöver den inkomst-

skatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionskatter.

Ett annat begrepp som förekommer i diskussionerna är marginaleffekten. Marginaleffekten brukar utöver marginalskatten beakta de effekter som en inkomstökning ger på olika inkomstberoende bidrag och avgifter. De man vanligen tänker på är bostadsbidrag, barnomsorgsavgifter, underhållsbidrag, återbetalning av studielån och socialbidrag.

Högsta marginalskatten 56,86 procent

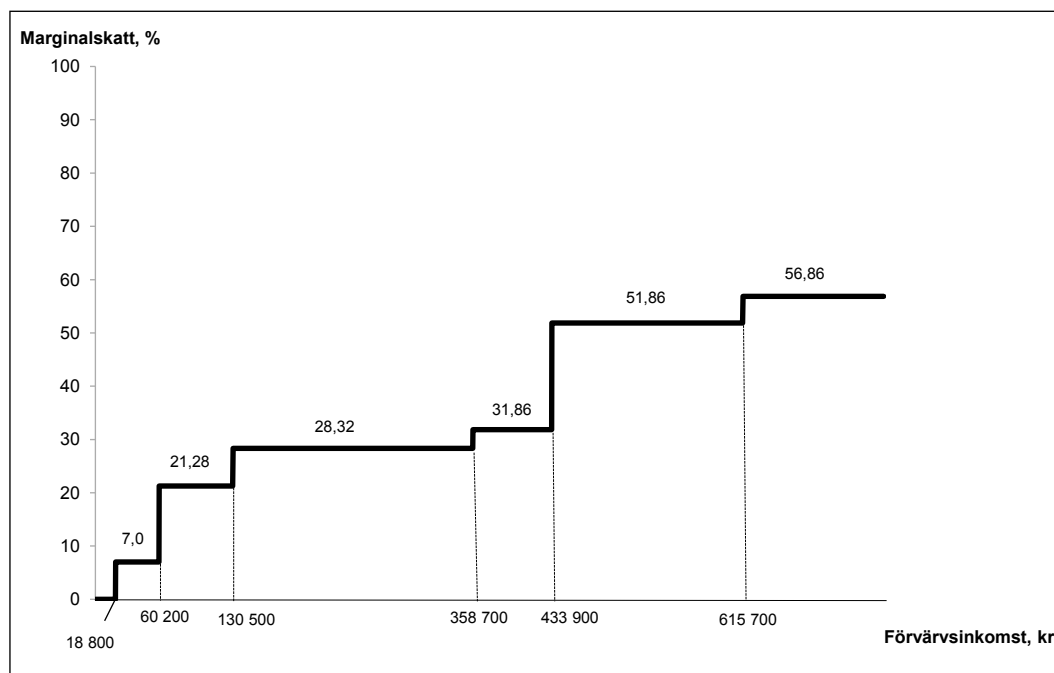
Den sammanlagda marginalskatt som uppstår i olika inkomstlägen år 2014 för en person med inkomst från aktivt förvärvsarbete illustreras i 7.23 Diagram. I beräkningarna har hänsyn tagits till grundavdraget, en kommunalskattesats på 31,86 procent (= medelutdebiteringen), den statliga inkomstskatten, den allmänna pensionsavgiften samt skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdraget. Genom att den allmänna pensionsavgiften fr.o.m. 2006 i princip motsvaras av en lika stor skattereduktion påverkar den numera marginalskatten endast i de allra lägsta inkomstsiktet.

Den som har inkomster under 18 800 kronor betalar ingen skatt. På inkomster mellan 18 800 och 60 200 kronor ska ett belopp motsvarande allmän pensionsavgift om 7 procent betalas, men övrig skatt ”kvittas bort” mot skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdrag. Marginalskatten på inkomster däröver beror på skattesatserna för kommunal och statlig skatt och hur dessa samvarierar med storleken på grundavdrag och jobbskatteavdrag i olika inkomstlägen. På inkomster mellan 60 200 och 130 500 kronor är marginalskatten 21,28 procent och på inkomster mellan 130 500 och 358 700 kronor är den 28,32 procent, dvs. lägre än den genomsnittliga kommunala inkomstskattesatsen. På inkomster mellan 358 700 och 433 900 kronor är marginalskatten lika med kommunala inkomstskattesatsen 31,86 procent. I inkomstsiktet mellan 433 900 och 615 700 kronor betalas utöver kommunalskatt även statlig inkomstskatt med 20 procent och marginalskatten hamnar på 51,86 procent. När gränsen för statlig inkomstskatts övre skikt överskrids, vilket inträffar vid inkomster på 615 700 kronor, blir marginalskatten 56,86 procent.

7.23 Diagram

Marginalskatt i olika inkomstlägen inkomståret 2014. Individer i aktiv ålder (under 65 år) med inkomst från aktivt förvärvsarbete (har jobbskatteavdrag)

Marginal tax rate at different income levels in 2014. Persons of active ages (less than 65 years) having incomes from active work

Anm: I diagrammet bortses från den effekt som uppträder vid uttag av allmän pensionsavgift vid den inkomstgräns där man överskrider gränsen för deklareringsplikt. Beräkningarna har utgått från de formella gränserna uttryckt i PBB gällande grundavdrag och jobbskatteavdrag.

Källa: Egna beräkningar.

15 procent över brytpunkten 2012

I utredningsskedet för den stora skattereformen i början av 1990-talet föreslogs att skiktgränsen vid genomförandet 1991 skulle sättas vid en inkomst på 200 000 kronor och man räknade då med att tio procent av de skattskyldiga skulle hamna över brytpunkten. Vid riksdagsbehandlingen och beslutet om skattereformen sänktes gränsen. Skiktgränsen fastställdes därvid med inriktning att 15 procent av de skattskyldiga skulle betala statlig skatt. Inkomstskattereglerna har därefter ändrats i olika avseenden.

Utfallet år 2012 för samtliga inkomsttagare över 20 år (inkl. pensionärer) var att 15 procent

eller drygt 1 miljon personer hade inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Bland helårs- och heltidsanställda hade 27 procent inkomster över nedersta skiktgränsen (7.24 Tabell samt 7.42 Tabell i tabellbilagan). Bland heltidsanställda män var det 34 procent och bland heltidsanställda kvinnor 18 procent.

Åren 2000–2002 har extra höjningar av den nedre skiktgränsen gjorts i syfte att få ned andelen som betalar statlig skatt. Åren 2004–2006 har däremot uppräkningsgränsen begränsats i förhållande till indexeringen. År 2009 har skiktgränsen höjts med 18 100 kronor utöver indexeringen.

7.24 Tabell

Procentandelen inkomstagare över skiktgränsen för statlig inkomstskatt

Share of persons with income level above the threshold for central government income tax

Inkomstår Income year	Andel, procent Share in %					
	Samtliga över 20 år (inkl. pensionärer)			Heltidsanställda 20–64 år		
	All persons above 20 years					
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Men	Women	All	Men	Women	All	
Nivå 1 (Level 1)						
1991	34	9	21	53	24	42
1992	28	6	17	43	16	33
1993	27	7	17	47	19	35
1994	30	9	19	52	24	40
1995	25	6	15	42	15	31
1996	26	7	16	44	19	34
1997	28	9	18	47	23	37
1998	29	9	19	48	22	38
1999	30	10	20	48	23	37
2000	30	10	20	47	24	38
2001	28	9	18	44	22	35
2002	25	8	17	41	20	32
2003	25	8	16	39	20	31
2004	24	9	16	40	20	31
2005	25	9	17	42	22	34
2006	26	10	18	43	24	35
2007	29	11	20	45	25	36
2008	28	10	19	45	23	36
2009	21	7	14	36	17	28
2010	22	8	15	36	18	28
2011	23	8	16	37	19	29
2012	21	8	15	34	18	27
Nivå 2 (Level 2)						
1999	7	1	4	12	3	8
2000	9	2	5	14	4	10
2001	9	2	5	13	4	10
2002	8	2	5	13	4	9
2003	8	2	5	12	4	9
2004	8	2	5	12	3	8
2005	8	2	5	13	5	9
2006	8	2	5	13	6	10
2007	9	2	6	14	5	10
2008	9	2	5	14	5	10
2009	7	2	5	13	5	9
2010	7	2	5	12	4	9
2011	8	2	5	13	5	10
2012	7	2	5	12	4	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna och HEK.

Marginaleffekter av inkomstprövade system

För att ge en uppfattning om effekterna av några av de inkomstprövade systemen vid sidan av inkomstskatten redovisas i 7.25 Tabell antal berörda hushåll och vilka belopp som omsätts när det gäller barnomsorgsavgifter, återbetalning av studielån och bostadsbidrag år 2012.

Antalet hushåll som betalar barnomsorgsavgifter var år 2012 ca 560 000 och det belopp som betalades var 6 miljarder kronor. En för riket gemensam maxtaxa i barnomsorgen infördes år 2002, vilket har lindrat marginaleffekterna. Kommunernas barnomsorgstaxorna hade tidigare skiftande utformning.

Återbetalning av studielån m.m. gjordes av nästan 1,1 miljon personer. Det återbetalda beloppet var 12,4 miljarder kronor. Reglerna för återbetalning har varierat över tiden. För studielån tagna fr.o.m. hösten 2001 gäller att lånet ska betalas tillbaka under längst 25 års tid, eller till och med det år man fyller 60 år.

Återbetalningstiden blir kortare om skulden är liten. Det lägsta belopp man betalar per år är 15 procent av prisbasbeloppet (6 660 kronor för år 2014). Beloppet som betalas tillbaka kan minskas om inkomsten är låg. För studielån som är tagna mellan 1989 och vårterminen 2001 gäller att återbetalning ska göras med fyra procent av inkomsten om denna överstiger en viss undre gräns.

Bostadsbidrag till ungdomar och barnfamiljer berörde ca 220 000 hushåll som fick 4,5 miljarder kronor i bostadsbidrag. För barnfamiljer gäller att bostadsbidraget minskas med 20 procent av inkomsten över viss nivå. För ungdomar minskas bostadsbidraget med en tredjedel av inkomsten som överstiger en viss nivå.

Bostadsbidraget till pensionärer berörde ca 410 000 hushåll och uppgick till 11,8 miljarder kronor.

7.25 Tabell

Vissa inkomstberoende system vid sidan av skattesystemet 2012

Some means tested systems outside the tax system 2012

	Antal, tusental Number thousands	Belopp, mdkr Amounts, BSEK
Barnomsorgsavgift (Day care fee)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	99	0,6
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	461	5,4
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	560	6,0
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	1 020	
Återbetalning av studielån m.m. (Repayment of study loan)		
Berörda individer (<i>Affected persons</i>)	1 090	12,4
Bostadsbidrag till barnfamiljer och unga (Accommodation allowances for families with children and young people)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	170	3,2
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	50	1,4
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	220	4,5
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	270	
Bostadsbidrag till pensionärer (BTP) (Accommodation allowances for pensioners)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	375	10,9
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	32	0,9
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	407	11,8
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	439	

Källa: SCB, HEK.

7.6 Mer om kommunala inkomstskatten

I detta avsnitt behandlas kommunala inkomstskatterna översiktligt. Huvudkällan till de uppgifter om kommunala inkomstskatter som redovisas nedan är Statistiska centralbyråns tabeller och databaser under ämnet ”Offentlig ekonomi”.

7.6.1 Kommunala inkomstskatten proportionell

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt samt att bestämma skattesatsens storlek. Fram till år 2000 bestod den totala skattesatsen av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting och skattesats för kyrkliga kommuner. I och med kyrkans skiljande från staten utgörs den totala skattesatsen fr.o.m. år 2000 av summan av skattesatsen för kommunen och skattesatsen för landstinget.

Den tidigare församlingsskatten har ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som en skatt. Förändringen sammanhänger med att Svenska kyrkan frigjordes från staten den 1 januari år 2000. Kyrkoavgiften inkluderar en avgift till begravningsverksamheten. De som inte tillhör Svenska kyrkan eller bor i en kommun som är huvudman för begravningsverksamheten betalar en separat begravningsavgift.⁷

Kommunal inkomstskatt betalas sedan mitten av 1980-talet endast av fysiska personer. Den kommunala inkomstskatten är proportio-

nell, dvs. den utgår med samma procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten oavsett inkomstens storlek. Alla skattskyldiga betalar skatt till den kommun och det landsting där de är folkbokförda.

7.6.2 Utveckling av kommunalskatten

Utvecklingen av de kommunala skattesatserna i medeltal åren 1960–2014 redovisas i 7.26 Tabell. Den genomsnittliga kommunala inkomstskattesatsen i landet uppgår år 2014 till 31,86 procent. För att få en riktig bild av utvecklingen före och efter år 2000 måste församlingsskatten exkluderas.

År 1990 beslutade riksdagen om kommunalt skattestopp. Den successiva ökningen av kommunala inkomstskattesatsen sedan decennier tillbaka stoppades upp åren 1990–1994. Inom ramen för skattestoppet gjordes dock skatteväxling mellan kommuner och landsting i samband med ändrat huvudmannaskap för viss verksamhet. Skattestoppet hävdes år 1995 med vissa reservationer. Åren 1997–1999 fanns bestämmelser som innebar att höjningar av kommunala inkomstskatten i särskilda fall skulle reducera det generella statsbidraget med hälften av den ökning i skatteintäkterna som skattehöjningen medförde. Den tillfälliga lagen om reducering av statsbidraget vid skattehöjningar upphörde att gälla i och med utgången av 1999.

⁷ Den kyrkoavgift inkl. begravningsavgift, som erläggs av dem som tillhör Svenska kyrkan, är år 2014 i genomsnitt 1,23 procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Den obligatoriska begravningsavgiften, som betalas av alla i landet, har beräknats till 0,22 procent i genomsnitt.

7.26 Tabell

Kommunala medelskattesatser vissa år under perioden 1960–2014

Mean local tax rates, certain years 1960–2014

År	Antal kommuner	Folkmängd, tusental	Medelskattesats*, %					Skatteunderlag***
			Mean local tax rate, %					
			Total kommunal	Total exkl. församlings-skatt	Primär-kommun	Lands-ting**	För-samlingar	
Year	Number of municipalities	Population, thousands	Total	Total excl. parishes	Municipalities	County councils	Parishes	Kr per invånare
								SEK per inhabitant
1960	1 031	7 471	14,63	13,86	10,85	4,38	0,77	..
1965	995	7 695	17,25	16,45	12,18	5,95	0,80	..
1970	848	8 014	21,00	20,18	14,18	8,06	0,82	9 601
1975	278	8 177	25,23	24,35	15,23	10,21	0,88	14 689
1980	279	8 303	29,09	28,09	16,68	12,61	1,00	27 821
1985	284	8 343	30,38	29,28	17,20	13,30	1,10	41 797
1990	284	8 527	31,16	30,01	17,31	13,96	1,15	65 642
1995	288	8 816	31,50	30,33	20,20	11,05	1,17	92 260
2000	289	8 861	30,38	30,38	20,57	9,87	.	109 796
2005	290	9 011	31,60	31,60	20,84	10,81	.	143 531
2006	290	9 048	31,60	31,60	20,83	10,82	.	147 381
2007	290	9 113	31,55	31,55	20,78	10,84	.	152 373
2008	290	9 183	31,44	31,44	20,71	10,79	.	157 764
2009	290	9 256	31,52	31,52	20,72	10,86	.	165 397
2010	290	9 341	31,56	31,56	20,74	10,87	.	173 027
2011	290	9 416	31,55	31,55	20,73	10,88	.	173 718
2012	290	9 483	31,60	31,60	20,59	11,07	.	176 054
2013	290	9 556	31,73	31,73	20,62	11,17	.	180 028
2014	290	9 645	31,86	31,86	20,65	11,26	.	185 792

* Med total skattesats avses den procentuella andel av den beskattningsbara inkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Genomsnittliga skattesatser, medelskattesatser, är beräknade som vägda medelvärden med det kommunala skatteunderlaget som vikter. Från och med år 2000 ingår inte längre någon församlingsskatt i den kommunala skattesatsen, eftersom församlingarna inom Svenska kyrkan inte längre är kommuner.

** Exklusive kommuner utanför landsting, s.k. landstingsfria kommuner.

*** Skatteunderlaget avser den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten två år före aktuellt år (=senast kända taxeringsutfall) dividerat med den totala folkmängden.

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

7.6.3 Kommunala inkomstskatten varierar med 5,51 procentenheter

Det totala kommunala skatteuttaget varierar mycket mellan olika kommuner och olika delar av landet (se 7.27 tabell). Skillnaden mellan den kommun som år 2014 har lägst total kommunal skatt (Vellinge kommun i Skåne 29,19 procent) och den som har högst skatt (Dorotea kommun i Lappland 34,70 procent) uppgår till 5,51 procentenheter.

7.27 Tabell Högsta och lägsta kommunalskatten 2014, procent

Highest and lowest local income tax rates in 2014, percent

Kommun	Procent
Local authority area	Percent
Dorotea	34,70
Bräcke	34,59
Ragunda	34,42
Hofors	34,37
Dals-Ed	34,34
Ockelbo	34,27
Vilhelmina	34,20
Norsjö	34,15
Malå	34,15
Nordanstig	34,12
Sollentuna	30,20
Lomma	29,93
Täby	29,73
Staffanstorps	29,48
Danderyd	29,45
Örkelljunga	29,45
Stockholm	29,43
Solna	29,22
Kävlinge	29,20
Vellinge	29,19

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

Av landets 290 kommuner hade 9 stycken en kommunal inkomstskattesats under 30 procent. Utdebitering på 33,50 procent och däröver fanns i 70 kommuner. Ser man till hur stor andel av befolkningen (7.28 Diagram) som bor i kommuner med olika skattesats, finner man att kommuner med en skattesats under 30 procent omfattar 12,3 procent av befolkningen och att ca 11 procent bor i kommuner med utdebitering 33,50 procent eller mer.

7.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng

Förvärvsinkomsterna och därmed det kommunala beskattningsunderlaget varierar över landet. Skattekraft är ett mått som används som beteckning på det skatteunderlag som härör från kommunens egna invånare. I genomsnitt för riket var skattekraften 185 792 kronor per invånare⁸ år 2014. Av kommunerna hade Danderyd i Stockholms län den högsta skattekraften med 176 procent av riksgenomsnittet och Årjäng i Värmlands län den lägsta med 73 procent av riksgenomsnittet.⁹

7.6.5 Kommunala inkomstskatten vidarebefordras från staten till kommunerna

Kommunalskatten fastställs av kommunfullmäktige men tas administrativt in av staten tillsammans med annan inkomstskatt. Den kommunala inkomstskatten vidarebefordras sedan från staten till kommunerna. År 1993 infördes nuvarande system för hur staten betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna. Utbetalningen grundas på det senast kända skatteunderlaget som räknas upp med av regeringen bestämda faktorer motsvarande den beräknade ökningen av skatteunderlaget de två efterföljande åren. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutreglering. Fr.o.m. 1998 reviderades systemet för utbetalning av skattemedel till kommuner och landsting genom att slutavräkningen ändrades från en individuell slutavräkning på kommun- eller landstingsnivå till en kollektiv slutavräkning. Detta innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingsskattemedel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen och landstinget.

7.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting

Det finns ett särskilt system för kommunal-ekonomisk utjämning. Syftet med utjämningen är att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att bedriva sin verksamhet. Utjämningen görs inom ramen för ett delsystem för kommuner och ett för landsting. Delsystemen som är likartat uppbyggda består av vardera fem olika delar; inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift.

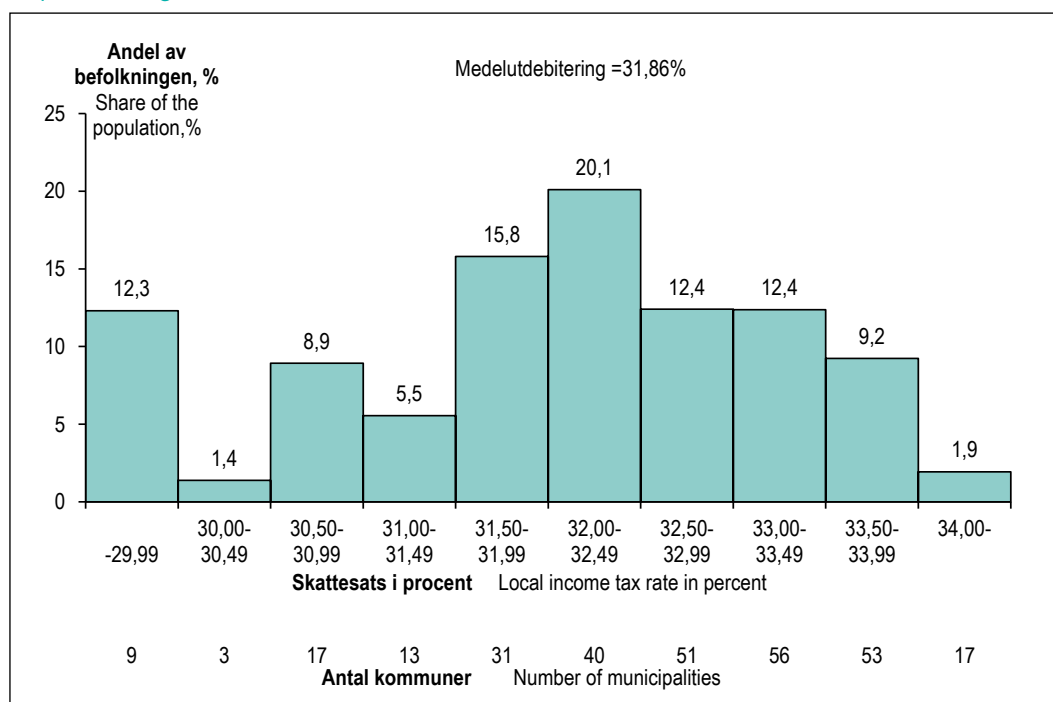
⁸ Avser de inkomster som intjänades två år tidigare, dvs. inkomståret 2012.

⁹ Uppgifter om skattesatser och skattekraft för enskilda kommuner finns på SCB:s hemsida under ämnesområdet Offentlig ekonomi. http://www.scb.se/Pages/SubjectArea____11842.aspx

7.28 Diagram

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats 2014

Population by total local income tax rate 2014

Källa: SCB, Befolkning samt Offentlig ekonomi.

Inkomstutjämningen syftar till att utjämna skillnader i skatteintäkter mellan kommuner och mellan landsting. Inkomstutjämningen finansieras i huvudsak av staten. Kommuner och landsting garanteras genom ett inkomstutjämningsbidrag 115 procent av en uppräknad medelskattekraft. Kommuner och landsting som har en skattekraft över den s.k. garantinivån betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Kostnadsutjämningen syftar till att

utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, t.ex. skillnader i andelen barn eller andelen äldre. Systemet ska däremot inte utjämna för kostnader som beror på skillnader i vald servicenivå, avgiftsättning och effektivitet.

Det utjämningsbelopp som omfördelas år 2014 uppgår till totalt 90 miljarder kronor. Av beloppet avser 64 miljarder kronor kommunerna och 26 miljarder kronor landstingen (7.29 Tabell).

7.29 Tabell

Kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting utjämningsåret 2014, mdkr Economic equalisation for municipalities and county councils year 2014, BSEK

	Kommuner Municipalities	Landsting County councils	Totalt Total
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)			
Statsbidrag (State grant)	61,5	27,1	88,6
Kommunal avgift (Municipal fee)	-3,9	-0,3	-4,2
Inomkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)			
Bidrag (Contribution)	6,1	2,0	8,1
Avgifter (Fees)	-6,1	-2,0	-8,1
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisationsystem)			
Strukturbidrag (Structural grant)	1,9	0,6	2,5
Införandebidrag (Introduction grant)	2,4	0,9	3,3
Regleringspost (Regulation amount)	2,2	-2,4	-0,2
Summa (Sum)	64,2	25,9	90,1

Källa: SCB. Offentlig ekonomi.

Nedanstående exempel, 7.30 Tabell, för Sollentuna och Dorotea visar hur den kommunalekonomiska utjämningen fungerar i det enskilda fallet år 2014. Värdena i sammanställningen avser kronor per invånare.

7.30 Tabell

Exempel på utjämning av inkomster och kostnader 2014, Sollentuna och Dorotea, kr/invånare

Examples of equalisation of revenues and costs 2014, Sollentuna and Dorotea, SEK per capita

	Sollentuna	Dorotea
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)		
Statsbidrag (State grant)	–	+11 540
Kommunal avgift (Municipal fee)	-2 761	–
Inomkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)		
Bidrag (Contribution)	+3 237	+10 788
Avgift (Fee)	–	–
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisation system)		
Strukturbidrag (Structural grant)	–	+2 269
Införandebidrag	+1 169	–
Regleringspost (Regulation amount)	+232	+232
Summa utfall av utjämningsystemet, kr/inv (Total outcome of the system, per capita SEK)	+1 877	+24 829

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

Sollentuna är en kommun som har en skattekraft som ligger 27 procent över riksgenomsnittet (dvs. över den garanterade nivån på 115 procent) och får betala en avgift till inkomstutjämningen. Doroteas skattekraft ligger 15 procent under riksgenomsnittet och får via ett positivt inkomstutjämningsbidrag en utfyllnad upp till den garanterade nivån på 115 procent av medelskattekraften. Båda kommunerna har strukturella förhållanden som ligger sämre till än snittet, vilket innebär att de får ett positivt bidrag inom ramen för kostnadsutjämningsystemet. Kostnadsstrukturen i Dorotea är dock betydligt mer oförmånlig än i Sollentuna. Dorotea får därutöver ett strukturbidrag. Sammantaget får Sollentuna ett bidrag på 1 877 kronor per invånare och Dorotea ett bidrag på 24 829 kronor per invånare.

7.7 Socialavgifter

Socialavgifterna är i ekonomisk mening till viss del avgifter, som till denna del grundar förmåner i form av rätt till sjukpenning, pensioner m.m. Till resterande del är dessa avgifter i ekonomisk mening att betrakta som skatter eftersom de inte finansierar förmåner som är relaterade till individens inkomst.

7.7.1 Olika former av socialavgifter

En av grundtankarna i skattereformen i början av 1990-talet var att all arbetsersättning, oavsett vilken form den har, och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med någon typ av socialavgifter eller motsvarande skatt. För att uppnå detta tas socialavgifter ut i olika former.

Den första typen är de avgifter som betalas in av arbetsgivarna och som kallas för arbetsgivaravgifter. Egenföretagarnas motsvarande avgifter kallas för egenavgifter. Den andra formen är den allmänna pensionsavgift som betalas direkt av både anställda och egenföretagare.

En tredje typ är den särskilda löneskatten som är att betrakta som en renodlad skatt. Den särskilda löneskatten tillkom i samband med skattereformen i syfte att ge inkomsterna en mer likformig beskattning. Nivån på den särskilda löneskatten sattes att motsvara skattdelen av socialavgifterna såsom avgifterna var utformade vid tiden för skattereformen. Särskild löneskatt betalas på vissa förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, på vissa försäkringsersättningar och på pensionskostnader.

Avgifter till premiepensionssystemet inte att betrakta som skatt

År 1998 beslutade riksdagen om ett reformerat ålderspensionssystem. Ett inslag i det nya pensionssystemet är den s.k. premiepensionen. Avsättningen av medel i premiepensionssystemet registreras på enskilda konton där pensionsspararna själva väljer vem som ska förvalta sparandet. För att kunna jämföra skatterna i EU-länderna, fastlägger Eurostat (EU:s statistikorgan) principer för hur skatter ska redovisas. Eurostat har beslutat att pensionssystem, av den karaktär som premiepensionssystemet har, inte ska ingå som en del i offentliga sektorns skatteintäkter. Omläggningen innebär att de avgifter som betalas till premiepensionssystemet inte längre anses tillhöra den offentliga sektorn utan hushållssektorn. I redovisningen av de totala socialavgifterna har därför fr.o.m. 1999 avräknats ett belopp motsvarande de årliga avgifterna till premiepensionssystemet.

Socialavgifterna 537 miljarder kronor 2012

År 2012 uppgick socialavgifterna inkl. den särskilda löneskatten totalt till 537 miljarder kronor, vilket innebär att de svarade för 57 procent av de skatter som tas ut på arbete (7.31 Tabell).

7.7.2 Underlag och avgiftssatser

År 2014 gäller i korthet följande för beräkning av underlaget för socialavgifterna.

- Avgiftspliktigt underlag för arbetsgivaravgifterna är löntagarens bruttoersättning inkl. skattepliktiga förmåner och exkl. kostnadsavdrag. Om den utbetalda ersättningen till en person är mindre än 1 000 kronor under ett år är denna avgiftsfri.
- Underlaget för egenföretagarnas egenavgifter är i huvudsak nettointäkten av näringsverksamhet.
- Underlaget för den särskilda löneskatten är sådan näringsverksamhet där den skattskyldige

inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet). Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringsersättningar som inte kan anses ersätta förlorad arbetsinkomst (t.ex. avtalsreglerad avgångsersättning) och på bidrag till vinstandelsstiftelse. Vidare tas särskild löneskatt ut på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda samt på egenföretagares pensionsförsäkringspremier.

- För den allmänna pensionsavgiften, som fastställs i samband med individernas egen inkomstdeklaration, är det avgiftspliktiga underlaget inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp (år 2014=459 183 kronor).¹⁰ Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.

Av 7.32 Tabell framgår avgiftsuttagets sammansättning sett över en längre tidsperiod.

7.31 Tabell

Socialavgifter för olika huvudgrupper 2002–2012, mnkr

Compulsory social security contributions by main group 2002–2012, MSEK

Inkomstår Income year	Avgiftsslag Main group						Andel av BNP As percentage of GDP
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs	Avgår avgifter till premiepensions-systemet Deduction for the premium pension system	Summa sociala avgifter Total social sec. contributions	
2002	309 508	7 692	68 137	27 540	-18 392	394 485	15,4%
2003	316 338	7 756	70 296	27 023	-17 525	403 888	15,1%
2004	323 006	8 031	72 115	28 385	-17 821	413 715	14,7%
2005	333 151	8 790	74 178	29 605	-20 287	425 437	14,6%
2006	349 813	9 536	77 329	29 601	-22 321	443 959	14,3%
2007	374 386	11 061	81 088	31 014	-23 920	473 629	14,4%
2008	393 827	11 958	85 162	32 499	-25 111	498 334	14,7%
2009	375 501	11 464	86 845	32 583	-25 350	481 044	14,6%
2010	386 255	10 928	89 175	33 080	-26 424	493 014	14,0%
2011	406 363	10 882	93 500	36 268	-28 877	518 135	14,2%
2012	421 144	10 502	97 561	37 450	-29 994	536 663	14,6%

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

¹⁰ Inkomstbasbeloppet används för beräkning av det s.k. taket för pensionsgrundande inkomst och beräkning av den allmänna pensionsavgiften. Uppräkningen av inkomstbasbeloppet utgår från ett inkomstindex som har koppling till utvecklingen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst. För inkomståret 2014 är inkomstbasbeloppet 56 900 kr.

7.32 Tabell

Avgiftssatser för socialavgifter för olika huvudgrupper i procent av avgiftspliktig ersättning/inkomst

Compulsory social security contributions by main group as percentages of earnings liable for charges

År Year	Avgiftsslag Main group			
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs
1990	38,97	34,19	-	-
1991*	38,02	34,75	-	22,20
1992	34,83	33,85	-	21,85
1993	31,00	29,55	0,95	17,69
1994	31,36	29,75	1,95	17,89
1995	32,86	31,25	3,95	21,39
1996	33,06	31,25	4,95	21,39
1997	32,92	31,25	5,95	22,42
1998	33,03	31,25	6,95	24,26
1999	33,06	31,25	6,95	24,26
2000	32,92	31,11	7,00	24,26
2001–2003	32,82	31,01	7,00	24,26
2004	32,70	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2005	32,46	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2006	32,28	30,71	7,00	24,26(16,16)**
2007–2008	32,42	30,71	7,00	24,26
2009	31,42	29,71	7,00	24,26
2010	31,42	29,71/28,97***	7,00	24,26
2011–2014	31,42	28,97	7,00	24,26

* Genomsnitt för året. Olika avgifter gällde före och efter halvårsskiftet.

** Procentsatsen inom parentes åren 2004–2006 avser särskilda bestämmelser för personer som omfattas av det nya pensionssystemet, dvs. personer som är födda 1938 eller senare och är över 65 år (dvs. för år 2004 personer födda 1938, år 2005 personer födda 1938–1939, år 2006 personer födda 1938–1940). Fr.o.m. 2007 tas särskild löneskatt inte längre ut på arbetsinkomster för de som är över 65 och omfattas av nya pensionssystemet (dvs. år 2014 åldrarna 66–76 år). Däremot betalas, liksom tidigare, en ålderspensionsavgift för denna åldersgrupp. Fr.o.m. år 2008 är den särskilda löneskatten slopad även för dem som omfattas av det äldre pensionssystemet.

*** Ändrat avgiftsuttag vid halvårsskiftet.

Arbetsgivar- och egenavgifter efter ändamål

Arbetsgivar- och egenavgifterna är sammansatta av olika delavgifter avsedda för olika ändamål (7.33 Tabell). Det finns sex avgifter som tillsammans utgör ”socialavgifterna”. Därutöver finns en allmän löneavgift utan koppling till ett specifikt ändamål. Avgiftsuttaget domineras av avgifter för finansiering av sjukförsäkring och ålderspension. Avgiftsnivån har totalt sett varit oförändrad de senaste åren (för anställda 31,42 %). Det finns emellertid avvikelser från den generella avgiftsnivån för vissa åldersgrupper samt vissa nedsättningar av arbetsmarknads- och regionalpolitiska skäl.

Särskild löneskatt

Särskild löneskatt tas ut på inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner, t.ex. vissa försäkringsersättningar. Nivån på den särskilda löneskatten är schablonmässigt beräknad baserat på de avgifter som gällde vid tiden för skattereformen i början av 1990-talet. Skattesatsen är 24,26 procent av underlaget. Denna procentsats tillämpas på inkomster av passiv näringsverksamhet och på vissa försäkringsersättningar och på pensionsutfästelser.

7.33 Tabell

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter och egenavgifter efter ändamål åren 2012–2014

Compulsory social security contribution rates by purpose 2012–2014

Ändamål Purpose	Arbetsgivaravgifter, % Employers' social security contributions, %			Egenavgifter, % Social sec. contributions for self-employed, %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	Sjukförsäkringsavgift (<i>Health insurance</i>)	5,02	4,35	4,35	5,11	4,44
Föräldraförsäkringsavgift (<i>Parental insurance</i>)	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Ålderpensionsavgift (<i>Old age pension</i>)	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift (<i>Survivor's pension</i>)	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift (<i>Labour market</i>)	2,91	2,91	2,91	0,37	0,37	0,37
Arbetssskadeavgift (<i>Occupational injuries</i>)	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Summa socialavgifter (Total social sec. contrib.)	22,21	21,54	21,54	19,76	19,09	19,09
Allmän löneavgift (<i>General wage fee</i>)	9,21	9,88	9,88	9,21	9,88	9,88
Summa socialavgifter och allmän löneavgift (Total social sec. contrib. and general wage fee)	31,42	31,42	31,42	28,97	28,97	28,97

Allmän pensionsavgift

De allmänna egenavgifter för löntagare och företagare som fastställs i samband med den egna inkomstdeklarationen har varierat i sammansättning över åren (7.34 Tabell). Fr.o.m. år 1998 finns bara en pensionsavgift. Avgiftsunderlaget för denna är fr.o.m. år 2000 inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp och avgiftssatsen är 7,00 procent av avgiftsunderlaget. Den högsta avgiften år 2014 blir med dessa regler 32 100 kronor, vilket inträffar vid en förvärsinkomst på 459 183 kronor. Inkomster därutöver berättigar inte till pensionsförmåner.

Fram t.o.m. 1999 var pensionsavgiften avdragsgill. År 2000 inleddes en reform av förvärsinkomstbeskattningen, som innebar att de förvärsarbetande genom en skattere-

duktion successivt kommit att kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgift som infördes under 1990-talets budgetsanering. Fr.o.m. 2006 är kompensationen fullt genomförd och avdragsrätten i sin helhet ersatt av en skattereduktion. Detta innebär att den allmänna pensionsavgift som fastställs numera i normalfallet motsvaras av en lika stor fastställd skattereduktion. Det kan kanske vid en första anblick te sig underligt att fastställa en avgift samtidigt som reduktion ges med ett lika stort belopp. Konstruktionen har att göra med uppdelningen av skatteuttaget mellan socialavgifter och inkomstskatt och dithörande beräkningar av storleken på avsättningarna till pensions-systemet.

7.34 Tabell

Allmänna egenavgifter i procent av avgiftspliktig inkomst

General social security contributions by purpose, rates in percent of earnings liable for charges

År Year	Avgift efter ändamål, procent Charges by purpose, percent			
	Allmän sjukförsäkringsavgift	Allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift	Allmän pensionsavgift	Samtliga allmänna egenavgifter
	General health insurance	General unemployment insurance	Pension contribution	Total general social sec. contributions
1993	0,95	-	-	0,95
1994	0,95	1,00	-	1,95
1995	2,95	-	1,00	3,95
1996	3,95	-	1,00	4,95
1997	4,95	-	1,00	5,95
1998–1999	-	-	6,95	6,95
2000–	-	-	7,00	7,00

Avgiftssatserna olika för olika åldersgrupper

Beskrivningen av avgiftssatserna ovan avser de regler som normalt sett gäller. Det finns emellertid avvikelser för vissa åldersgrupper. Reglerna innebär därför att avgiftsuttaget på arbetsinkomster varierar beroende på den anställdes eller egenföretagarens ålder. Följande gäller för 2014 (7.35 Tabell). För anställda mellan 26 och 65 år betalas ”normal” avgiftssats, vilket innebär 31,42 procent. I syfte att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft tas för anställda som vid årets ingång inte fyllt 26 år ut en lägre avgift än den normala. Arbetsgivaravgiften för denna åldersgrupp uppgår 2013 till 15,49 procent och består av ålderspensionsavgift och en fjärdedel av de övriga avgifterna.

För personer över 65 år som är kvar i arbetslivet gäller olika regelsystem beroende på om man omfattas av det nya eller det gamla pensionssystemet. De som omfattas av det nya pensionssystemet tjänar in pensionsrätt även i de fall de fortsätter att arbeta efter att de fyllt 65 år. En successiv infasning i det nya systemet sker över åren. År 2014 omfattas personer i åldersgruppen 66–76 år av det nya pensionssystemet. För personer i detta åldersintervall avgiftsbeläggs arbetsinkomsten med en ålderspensionsavgift på 10,21 procent. För förvärvsaktiva personer som är 77 år eller mer, och som därför omfattas av det gamla pensionssystemet, är avgiftsuttaget helt slopat.

7.35 Tabell

Avgiftssatser i olika åldersgrupper 2014. Anställda

Compulsory social security contributions by age groups 2014. Employees

Personer som under år 2014 fyller	Födelsår Year of birth	Arbetsgivaravgift, avgiftssats Social security contribution, rates		Summa Total
		Ålderspensionsavgift Old age pension	Övriga avgifter Other social security contributions	
Personer who reach following age during the year 2014				
–26 år	1988–	10,21%	5,28%	15,49%
27–65 år	1949–1987	10,21%	21,21%	31,42%
66–76 år	1938–1948	10,21%	–	10,21%
77 år –	–1937	–	–	–

7.7.3 Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade

Utöver den differentiering av arbetsgivaravgifterna efter ålder som tillkommit för att stimulera arbetsmarknaden finns vissa andra undantag från de grundläggande reglerna för avgiftsuttaget som tillkommit av arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska skäl. Dels finns en nedsättning inom stödområde A, dels en nedsättning för egenföretagare. Sedan 2014 finns även ett avdrag för forskning och utveckling vid beräkningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling.

Regional nedsättning i stödområde A

I stödområde A ges en nedsättning om 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 852 000 kronor, vilket innebär en maximal nedsättning om 85 200 kronor. Nedsättningen omfattar inte offentliga arbetsgivare, transportverksam-

het och jordbruk. I stödområde A ingår särskilt utsatta kommuner och delar av kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Nedsättningen är begränsad till belopp och faller under EU-kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd. Värdet på nedsättningen kan beräknas till ca 0,6 miljarder kronor.

Sänkta egenavgifter för egenföretagare

I syfte att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt har enskilda näringsidkare fr.o.m. 2010 fått göra ett avdrag med 5 procent av underlaget för inkomst av näringsverksamhet. Den 1 januari 2014 förstärktes nedsättningen genom att avdraget vid avgiftsberäkningen höjdes med 2,5 procentenheter till 7,5 procent av avgiftsunderlaget och det maximala avdragsbeloppet med 5000 kronor till 15 000 kronor per år. Nedsättningen

gäller för näringsidkare i åldern 26–64 år. En förutsättning är dock att överskottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kr. Avdraget får inte medföra att egenavgifterna understiger ålderspensionsavgiften. Inkomståret 2012 fick 183 000 egenföretagare ett nedsättningsbelopp med sammanlagt 1,3 miljarder kronor.

Avdrag för forskning och utveckling fr.o.m. 2014

Arbetsgivare kan i vissa fall göra avdrag från arbetsgivaravgifter för ersättning till personer som arbetar med forskning och utveckling. Avdrag får göras med 10 procent av avgiftsun-derlaget. Sammanlagt får avdraget uppgå till högst 230 000 kronor per koncern och månad. I underlaget för beräkningen av avdraget, får endast ingå ersättning till personer som vid ingången av beskattningsåret fyllt 26 år men inte 64 år.

7.8 Beskattning av tjänstegruppliv

Särskild premieskatt betalas på premie för grupplivförsäkring och för utbetalt belopp som motsvarar ersättning på grund av sådan försäkring. Beskattningen av tjänstegruppliv i dess nuvarande form kom till i samband med skattereformen i början av 1990-talet som en del av de basbreddningar som syftade till en mer likformig och neutral beskattning av löneförmåner. Tidigare hade förmånen av tjänstegruppliv inte beskattats. Istället för att direkt förmånsbeskatta individerna valdes som teknisk lösning att ta ut skatten av svenska försäkringsföretag, utländska försäkringsföretag ifråga om verksamhet som bedrivs här i landet och i vissa fall av arbetsgivare och näringsidkare. Skatten på tjänstegruppliv har satts att motsvara

genomsnittlig kommunalskattesats och uttaget av särskild löneskatt.

År 2013 gav beskattningen av tjänstegruppliv skatteinkomster på 704 miljarder kronor.

7.9 Andra nedsättningar m.m.

7.9.1 Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten – 30 procent

I syfte att stimulera byggarbetsmarknaden har det under vissa perioder under 1990-talet och början av 2000-talet funnits en skattereduktion, s.k. rotavdrag, när man anlitat någon för att reparera, bygga om eller bygga till sitt hus. Rotavdraget har varit kopplat till arbetskostnaden. Åren 1993–1999 gavs rotavdrag med vissa kortare avbrott. Skattereduktionen för ägare till villor, fritidshus och bostadsrättslägenhet var 30 procent av arbetskostnaden (inklusive moms) upp till viss nivå. För hyreshus och bostadsrättsföreningar gällde särskilda regler för rotavdrag. Rotavdrag har också givits för arbeten utförda mellan 15 april 2004 och 30 juni 2005. Sammantaget har rotavdrag under dessa år givits med 14,1 miljarder kronor (7.36 Tabell) varav 6,6 miljarder kronor till fysiska personer och 7,5 miljarder kronor till juridiska personer.

7.9.2 En ny permanent skattereduktion för rut- och rotarbeten – 50 procent

Omfattade typer av arbeten

Den 1 juli 2007 infördes regler som innebär att privatpersoner kan ansöka om skattereduktion när man anlitar någon att utföra rutarbeten. Fram till början av december 2008 omfattade reduktionen enbart rutarbeten, t.ex. städning, snöskottning, gräsklippning, barnpassning. Skattereduktion för rutarbeten kan fås även i de

7.36 Tabell ”Slutfacit” för rotavdraget åren 1993–1999 samt 2004–2005

Special tax reduction for housing improvements, 1993–1999 and 2004–2005

	Antal beslut			Skattereduktion, mnkr		
	Number of decisions			Tax reduction, MSEK		
	1993–1999	2004–2005	Totalt	1993–1999	2004–2005	Totalt
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	978 645	465 585	1 444 230	4 399	2 174	6 573
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	52 150	17 942	70 092	6 192	1 331	7 523
Summa (Total)	1 030 795	483 527	1 514 322	10 591	3 505	14 096

Källa: Skatteverkets debiteringssammandrag.

fall man betalar för arbete som utförs i föräldrarnas hushåll. Från 8 december 2008 utvidgades reduktionen till att även omfatta rotarbeten, dvs. reparation, underhåll, om- och tillbyggnad av ägd bostad. Se 7.37 Tabell för regelsystemets utveckling från år 2007 och framåt. Syftet med rut- och rotavdraget är att skapa fler arbeten och samtidigt göra fler jobb vita.

7.37 Tabell
Översikt regelsystemet för rut- och rotarbeten – typ av arbeten och utförare

Period	Omfattning	
	Typ av arbeten	Utförare
2007 juli–dec	Rutarbeten	Näringsidkare (F-skatt)
2008	Rutarbeten	Näringsidkare (F-skatt)
2009	Rut och rot-arbeten	jan-juni: Näringsidkare (F-skatt)
		juli–dec: Näringsidkare och privatpersoner
2010–	Rut- och rotarbeten	Näringsidkare och privatpersoner

Omfattade utförare

Skattereduktion för rut- och rotarbeten gavs perioden fram till juli 2009 enbart i de fall utföraren hade F-skattsedel. Fr.o.m. 1 juli 2009 ges reduktion även i de fall arbetet utförs av person som inte är näringsidkare. I detta fall tillgodoräknas skattereduktion med ett belopp som motsvarar de arbetsgivaravgifter som köparen redovisat i en förenklad skattedeclaration. I de fall utföraren har F-skatt gäller att skattereduktionen är 50 procent av arbetskostnaden inklusive moms. Skattereduktionen är dock begränsad till högst 50 000 kronor per sökande och år. Om utföraren har F-skattsedel innebär detta att reduktion ges för arbetskostnader upp till 100 000 kronor per år.

Hur köparen får reduktionen

För arbeten utförda t.o.m. juni 2009 har köparen fått reduktionen genom att själv ansöka hos Skatteverket. Från 1 juli 2009 har den s.k. fakturamodellen införts, vilket innebär att om arbetet utförs av näringsidkare drar näringsidkaren av hälften av arbetskostnaden redan på fakturan – näringsidkaren får sedan begära utbetalning från Skatteverket med den del av arbetskostnaden som köparen inte har betalat. Köps arbetet av en utförare som inte är näringsidkare, lämnar köparen en förenklad skattedeclaration. Den arbetsgivaravgift som enligt den förenklade skattedeclarationen betalats av köparen, får köparen tillgodoräkna sig direkt i samband med att man lämnar den förenklade skattedeclarationen.

Volym

Under 2012 fick 479 000 personer skattereduktion för rutarbeten med sammanlagt 2,2 miljarder kronor, vilket innebär i genomsnitt 4 500 kronor per köpare (7.38 Tabell). Antalet personer som fick reduktion för rotarbeten uppgick till 958 000 med ett sammanlagt belopp på 13,7 miljarder kronor (genomsnitt ca 14 300 kr).

7.9.3 Sjöfartsstöd

Sjöfartsstöd lämnas bl.a. till rederier med svenskregistrerade fartyg som används i utrikes- trafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. Stödet motsvarar den preliminärskatt och arbetsgivaravgift som betalats för de sjömän som är anställda. Sjöfartsstödet tillgodoförs redarna genom kreditering på redarnas skattekonto. År 2013 uppgick krediteringen för sjöfartsstöd till 1 483 miljoner kronor.

7.38 Tabell

Skattereduktion för rut- och rotarbeten

Tax reduction for household services and house repairs

År Year	Personer med skattereduktion Persons with deduction				Reduktionens storlek Size of reduction			
	Antal, tusental	Andel av befolkningen*	Andel kvinnor	Andel män	Totalt, mnkr	Andel kvinnor	Andel män	Genomsnittlig reduktion, tkr
	Number of persons with reduction, thousands	Share of the population	Women	Men	Total reduction, MSEK	Women	Men	Average reduction, KSEK
Skattereduktion för hushållstjänster "rutavdrag" (Tax reduction for purchase of household services)								
2007 juli-december	46	0,6%			120			2,6
2008	92	1,3%			442			4,8
2009	186	2,5%			753			4,1
2010	321	4,3%	62%	38%	1 317	58%	42%	4,1
2011	412	5,5%	62%	38%	1 761	59%	41%	4,3
2012	479	6,3%	62%	38%	2 156	59%	41%	4,5
varav i åldersgruppen								
20–64 år	300	5,3%	59%	41%	1 584	59%	41%	5,3
65– år	180	9,4%	66%	34%	572	60%	40%	3,2
Skattereduktion för renoveringsarbeten "rotavdrag" (Tax reduction for house repairs and maintenance)								
2009	644	8,8%			9 600			14,9
2010	850	11,4%	40%	60%	12 416	40%	60%	14,6
2011	923	12,3%	40%	60%	13 282	40%	60%	14,4
2012	958	12,6%	40%	60%	13 716	40%	60%	14,3
varav i åldersgruppen								
20–64 år	693	12,2%	40%	60%	10 767	41%	59%	15,5
65– år	265	13,8%	39%	61%	2 949	39%	61%	11,1

* Det finns ett litet antal personer under 20 år som fått reduktion. Andelstalen i tabellen har beräknats exkl. personer under 20 år.

Källa: SCB, Inkomster och skatter.

Tabellbilaga:

7.39 Tabell	Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2012
7.40 Tabell	Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2012
7.41 Tabell	Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999–2014 fördelat på orsak
7.42a Tabell	Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991–2012. Samtliga 20 år eller äldre
7.42b Tabell	Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991–2012. Heltidsanställda 20–64 år
7.43 Tabell	Avdraget för pensionssparande 2012 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon)

7.39 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2012

Assessed income from work and direct tax on labour distributed by income intervals. Population aged 18 years or more. Income year 2012

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer Number of persons	Taxerad förvärvs- inkomst mnkr Assessed inc. from work, MSEK	Skatt på arbete (mnkr) i form av Taxes on labour (MSEK) in form of			Skattereduktion (mnkr) för Tax reduction (MSEK) for		Summa, mnkr Total, MSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Arbets- inkomster Incomes from work	
0	426 887	0	0	0	2	-1	0	1
-20	229 877	2 114	0	3	18	-7	0	14
20-40	181 072	5 412	0	579	323	-311	-240	351
40-60	169 640	8 439	0	1 481	493	-493	-692	789
60-80	142 588	9 958	0	1 935	552	-552	-728	1 206
80-100	263 951	24 076	0	4 497	663	-663	-715	3 782
100-120	341 071	37 379	0	7 601	814	-814	-758	6 844
120-140	335 869	43 699	0	9 241	1 051	-1 051	-845	8 396
140-160	364 760	54 763	0	12 284	1 371	-1 371	-1 032	11 252
160-180	397 976	67 690	0	16 053	1 960	-1 960	-1 359	14 694
180-200	374 687	71 137	0	17 682	2 266	-2 266	-1 917	15 766
200-220	367 917	77 221	0	20 106	2 945	-2 945	-2 691	17 414
220-240	362 379	83 318	0	22 597	3 770	-3 770	-3 537	19 060
240-260	359 571	89 869	0	25 272	4 764	-4 764	-4 513	20 759
260-280	373 500	100 858	0	29 098	5 899	-5 899	-5 605	23 493
280-300	381 397	110 583	0	32 487	6 796	-6 796	-6 455	26 031
300-320	367 701	113 905	0	33 902	7 163	-7 163	-6 770	27 132
320-340	327 935	108 121	0	32 499	6 842	-6 842	-6 332	26 167
340-360	284 191	99 379	0	30 084	6 317	-6 317	-5 692	24 392
360-400	442 651	167 638	16	50 909	10 629	-10 629	-8 950	41 959
400-500	607 337	268 215	3 364	81 709	16 331	-16 330	-12 388	72 684
500-1000	516 540	329 128	24 660	100 541	14 435	-14 435	-10 618	114 584
1000-	58 210	89 891	15 809	27 422	1 656	-1 656	-1 228	42 003
Samtliga (All)	7 677 707	1 962 794	43 833	557 982	97 058	-97 033	-83 066	518 774
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	175 781	9 937	344	2 720	479	-479	-502	2 563
Totalt (Total)	7 853 488	1 972 731	44 177	560 702	97 537	-97 512	-83 568	521 337
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 908 616	404 549	5 308	99 075	2 629	-2 629	-4 298	100 085
2. 18-24 år (18-24 years)	904 420	90 729	79	23 655	6 177	-6 164	-6 277	17 469
3. Egenföretagare (Self-employed)	148 691	34 776	470	9 911	2 224	-2 224	-2 022	8 360
4. Löntagare (Employees)	3 893 363	1 357 677	37 615	405 931	84 189	-84 183	-70 205	373 347
5. Övriga (Others)	822 617	75 063	361	19 410	1 839	-1 834	-265	19 512

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

7.40 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2012

Assessed income from work and direct tax on labour distributed by age groups. Population aged 18 years or more. Income year 2012

Ålder	Antal personer	Taxerad förvärvsinkomst, mnkr	Skatt på arbete (mnkr) i form av Taxes on labour (MSEK) in form of			Skattereduktion (mnkr) för Tax reduction (MSEK) for		Summa, mnkr Total, MSEK
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Arbetsinkomster	
Age	Number of persons	Assessed inc. from work, MSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Pension contribution	Incomes from work	
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18–24	904 420	90 729	79	23 655	6 177	-6 164	-6 277	17 469
25–34	1 184 339	271 427	2 489	78 432	18 335	-18 329	-15 397	65 531
35–44	1 250 293	399 424	11 218	118 880	24 771	-24 768	-19 983	110 118
45–54	1 265 437	429 016	14 521	128 449	25 381	-25 379	-20 664	122 309
55–64	1 164 602	367 649	10 217	109 492	19 765	-19 764	-16 447	103 262
65–74	1 031 955	254 667	4 728	65 738	2 629	-2 629	-3 955	66 512
75–	876 661	149 882	581	33 337	0	0	-344	33 574
Samtliga (All)	7 677 707	1 962 794	43 833	557 982	97 058	-97 033	-83 066	518 774
Tillkommer personer under 18 år (To be added for persons under 18 years old)								
-17	1 780 953	1 852	0	151	40	-37	-39	115
Totalt alla åldrar (Sum all ages)	9 458 660	1 964 646	43 833	558 133	97 098	-97 070	-83 105	518 889

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

7.41 Tabell

Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999–2014 fördelat på orsak, kr

Adjustment of level at which central government income tax is to be paid distributed by cause, 1999–2014, SEK

Inkomstår Income year	Nivå taxerad förvärvsin- komst Level assessed income	Nivå beskatt- ningsbar inkomst Level taxable income	Uppräkning av beskattningsbar inkomst på grund av Adjustment of taxable income due to			
			Indexering	Teknisk höjning*	Justering av skikt- gränsen därutöver	Total nominell uppräkning
			Indexation	Technical adjustment*	Adjustment of level in addition	Total nominal adjustment
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1999	245 000	219 300				
2000	254 600	232 600	+5 300	+4 400	+3 600	+13 300
2001	271 500	252 000	+6 900	+4 500	+8 000	+19 400
2002	290 100	273 800	+11 800	+5 000	+5 000	+21 800
2003	301 000	284 300	+10 500	0	0	+10 500
2004	308 800	291 800	+10 300	0	-2 800	+7 500
2005	313 000	298 600	+7 000	+2 700	-2 900	+6 800
2006	317 700	306 000	+7 600	+2 800	-3 000	+7 400
2007	328 600	316 700	+10 700	0	0	+10 700
2008	340 900	328 800	+12 100	0	0	+12 100
2009	380 200	367 600	+20 700	0	+18 100	+38 800
2010	384 600	372 100	+4 500	0	0	+4 500
2011	395 600	383 000	+10 900	0	0	+10 900
2012	414 000	401 100	+18 100	0	0	+18 100
2013	426 300	413 200	+12 100	0	0	+12 100
2014	433 900	420 800	+7 600	0	0	+7 600
Total förändring 2004–2014 (Total change 2004–2014)	+125 100	+129 000	+121 600	+5 500	+9 400	+136 500
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	389 500	360 000				
2000	398 600	374 000	+8 700	+5 300	0	+14 000
2001	411 100	390 400	+11 100	+5 300	0	+16 400
2002	430 900	414 200	+18 300	+5 500	0	+23 800
2003	447 200	430 000	+15 800	0	0	+15 800
2004	458 900	441 300	+15 600	0	-4 300	+11 300
2005	465 200	450 500	+10 600	+3 000	-4 400	+9 200
2006	472 300	460 600	+11 400	+3 200	-4 500	+10 100
2007	488 600	476 700	+16 100	0	0	+16 100
2008	507 100	495 000	+18 300	0	0	+18 300
2009	538 800	526 200	+31 200	0	0	+31 200
2010	545 200	532 700	+6 500	0	0	+6 500
2011	560 900	548 300	+15 600	0	0	+15 600
2012	587 200	574 300	+26 000	0	0	+26 000
2013	604 700	591 600	+17 300	0	0	+17 300
2014	615 700	602 600	+11 000	0	0	+11 000
Total förändring 2004–2014 (Total change 2004–2014)	+156 800	+161 300	+179 600	+6 200	-13 200	+172 600

* Som kompensation för effekterna av den avdragsbegränsning för den allmänna pensionsavgiften som genomförts dessa år.

7.42a Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991–2012. Samtliga personer 20 år eller äldre

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991–2012. All persons aged 20 years or more

Inkomstår Income year	Antal, tusental Number, thousands			Andel, procent Share in %		
	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All
	Samtliga 20-år (All age 20-)					
Nivå 1 (Level 1)						
1991	1 052	308	1 360	34	9	21
1992	876	213	1 088	28	6	17
1993	839	230	1 068	27	7	17
1994	930	284	1 214	30	9	19
1995	791	193	984	25	6	15
1996	821	231	1 052	26	7	16
1997	888	292	1 180	28	9	18
1998	934	286	1 220	29	9	19
1999	941	331	1 272	30	10	20
2000	952	337	1 289	30	10	20
2001	892	319	1 212	28	9	18
2002	816	277	1 093	25	8	17
2003	799	290	1 089	25	8	16
2004	793	299	1 092	24	9	16
2005	830	306	1 136	25	9	17
2006	856	345	1 202	26	10	18
2007	952	374	1 326	29	11	20
2008	947	353	1 300	28	10	19
2009	731	260	991	21	7	14
2010	752	279	1 031	22	8	15
2011	784	302	1 086	23	8	16
2012	743	301	1 044	21	8	15
Nivå 2 (Level 2)						
1999	237	44	281	7	1	4
2000	267	56	323	9	2	5
2001	272	60	332	9	2	5
2002	257	54	311	8	2	5
2003	251	54	305	8	2	5
2004	246	51	297	8	2	5
2005	259	64	322	8	2	5
2006	266	77	343	8	2	5
2007	293	80	374	9	2	6
2008	291	74	366	9	2	5
2009	254	72	326	7	2	5
2010	254	69	323	7	2	5
2011	282	81	363	8	2	5
2012	260	73	333	7	2	5

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

7.42b Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991–2012. Heltidsanställda 20–64 år

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991–2012. Full-time employees 20–64 years

Inkomstår Income year	Antal, tusental Number, thousands			Andel, procent Share in %		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
	Men	Women	All	Men	Women	All
Heltidsanställda 20–64 år (Full-time employees 20–64 years)						
Nivå 1 (Level 1)						
1991	789	230	1 019	53	24	42
1992	625	147	772	43	16	33
1993	598	162	760	47	19	35
1994	679	210	889	52	24	40
1995	577	138	715	42	15	31
1996	610	170	780	44	19	34
1997	657	218	874	47	23	37
1998	683	210	893	48	22	38
1999	684	236	920	48	23	37
2000	715	248	963	47	24	38
2001	673	238	911	44	22	35
2002	612	209	820	41	20	32
2003	591	219	810	39	20	31
2004	588	224	812	40	20	31
2005	628	239	867	42	22	34
2006	635	263	898	43	24	35
2007	700	284	984	45	25	36
2008	718	265	983	45	23	36
2009	544	196	739	36	17	28
2010	538	214	752	36	18	28
2011	580	235	814	37	19	29
2012	538	229	767	34	18	27
Nivå 2 (Level 2)						
1999	174	31	205	12	3	8
2000	203	42	246	14	4	10
2001	204	45	250	13	4	10
2002	190	42	231	13	4	9
2003	185	42	227	12	4	9
2004	178	38	216	12	3	8
2005	194	48	242	13	5	9
2006	197	61	258	13	6	10
2007	217	61	278	14	5	10
2008	221	56	276	14	5	10
2009	191	55	246	13	5	9
2010	181	52	232	12	4	9
2011	207	65	273	13	5	10
2012	186	56	242	12	4	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

7.43 Tabell

Avdraget för pensionssparande 2012 fördelat på intervall och kön (exkl.dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2012 by size of deduction and gender

tkr KSEK	Antal inkomsttagare i nedanstående klasser av pensionssparande		
	Number of income earners by size of the deduction for savings for private pension		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga Total
-2	139 688	109 957	249 645
2-4	390 188	303 021	693 209
4-6	136 233	112 296	248 529
6-8	171 132	144 472	315 604
8-10	50 503	42 502	93 005
10- <12	37 620	36 371	73 991
Exakt 12	160 773	174 445	335 218
>12-16	253	419	672
16-20	156	231	387
20-24	114	223	337
24-30	172	400	572
30-40	205	514	719
40-	314	1 481	1 795
Samtliga (All)	1 087 351	926 332	2 013 683

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

*Utskänthålles skattskyldig kostnadsfritt jämlikt 53 § taxeringsförordningen.
Väntingar för deklarationsblankettens ifyllande tillhandahållas särskilt.*

Formulär nr 1

Deklaration enligt denna blankett avgives till ledning för taxeringen till
stadlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till ledning för övrig taxering
för inkomst, som skall äga rum å samma ort.

Deklarationsblankett nr 1

**Allmän självdeklaration att avlämnas år 19... för taxering
i... kommun av:**

Fullständiga för- och tillnamn:
 Födelseår: Yrke (eller titel och anställning):
 Hemortskommun och hemvist därstädes:
 Län: Stad: Rote:
 Socken, köping: Församling (i stad):
 Municipalsamhälle: Kvarter: tomtnr:
 By, gård, hemman och nr: Stadsåga nr:
 Lägenhet, torp: Adressnr: vid:

Uppgifterna avse kalenderåret 19... (räkenskapsåret fr. o. m. den 19... t. o. m. den 19...).

De hänvisningar till nummer (1, 2, 3 o. s. v.), som förekomma i denna blankett och därtill hörande bilagor, lämnas sig till särskilda Anvisningar för ifyllande av självdeklarationsblanketterna. Belopp, som upptagas i självdeklaration, skola utföras i jämna kronotal, så att överskjutande öretal bortfalla.	Inkomsten har ej överstigit	Taxeringsnämndens anteckningar
	Kronor	Kronor
A. Inkomst av jordbruksfastighet (se 1). Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter: i (fastighetens namn och nummer) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med i (fastighetens namn och nummer) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med Inkomst under A		
B. Inkomst av annan fastighet. I. Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter: i (fastighetens beteckning) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med i (fastighetens beteckning) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med II. Inkomst av frälseränta från fastigheten i kommun: Intäkt kr. Ardgår: ränta å gäld, som hänför sig till frälseräntan » Inkomst under B		
C. Inkomst av rörelse (även såsom delägare i enkelt bolag). Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från nednämnda företag (även hantverk, s. k. fria yrken samt rätt till royalty o.d., som ej utgår av fastighet; se 27): inom (rörelsens namn) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med inom (rörelsens namn) kommun: nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med Inkomst under C		
D. Inkomst såsom delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi. Under året har jag varit delägare för i (andelen storlek) (företagets namn) Företagets hela inkomst utgjorde kr.; härav belöper på min andel Inkomst under D (se 49)		

Den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten inom denna kommun för här ovan under D angivna företag utgjorde i sin helhet kr. På min andel belöper kr.

* 270—28024. Svensk författningssamling 1928, Nr 383 och 384.

Kommunalskattelagen infördes 1928 och är alltjämt gällande. Trots en mängd ändringar och tillägg har grundstrukturen bibehållits. Införandet av kommunalskattelagen innebär inte några principiella ändringar av de materiella skattereglerna. Viktigast var att kontantprincipen blev lagfäst. Tidigare hade inkomst även om den inte var bokföringsmässigt beräknad ofta beskattats när den uppkommit.

Källa: Carsten Welinder, Kommunalskattelagen 50 år, Svensk Skattetidning 1978 sid 535-544.

Skatt på kapital

År 2012	Mdkr	Per invånare, kr	Andel av totala skatter	Andel av BNP
Skatt på arbete	944	99 125	29,1%	12,4%
Skatt på kapital	168	17 663	60,2%	25,6%
Skatt på konsumtion och insatsvaror	456	47 940	10,7%	4,6%
Summa skatter	1 568	164 728		

- Individerna hade vid slutet av 2012 finansiella tillgångar på 9 441 miljarder kronor och skulder på 3 274 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 653 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus har ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 973 miljarder kronor.
- De olika kapitalskatterna uppgick år 2012 till 168 miljarder kronor eller ca 17 700 kr per invånare.
- Kapitalskatterna motsvarade 4,6 procent av BNP och utgjorde 11 procent av totala skatteuttaget.
- Skatten på företagens vinster, bolagsskatten, uppgick 2012 till 89 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

8.1 Historik

Beskattning av kapital förekom tidigt, främst i samband med krig eller speciella krissituationer. Hit hör t.ex. de förmögenhetsskatter som utgick på 1570- och 1610-talen för att lösa in Älvsborgs fästning efter krig med Danmark liksom Karl XII:s förmögenhetsskatter på 1710-talet. Även år 1800 fanns en typ av förmögenhetsskatt när man ville lösa en samhällsekonomisk kris. År 1861 infördes en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av kapital och arbete. År 1903 ersattes denna av en progressiv inkomstskatt. År 1911 infördes förmögenhetsskatt samordnad med den statliga inkomstskatten. I samband med skattereformen 1990–1991 separerades skatt på inkomst av kapi-

tal från beskattningen av arbetsinkomster. Skatt på inkomst av kapital bildar således ett eget inkomstslag som numera beskattas fristående och enbart med en proportionell skattesats.

Arvsskatt i form av arvslottsbeskattning infördes 1895 som ersättning för en tidigare kvarlåtenskapsskatt. Gåvoskatten tillkom 1915. Arvs- och gåvoskatten avskaffades i december 2004. Förmögenhetsskatten avskaffades fr.o.m. 2007.

8.2 Skatt på kapital idag

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på kapitalinnehav. Ägande av kapital delas upp i reala och finansiella tillgångar som kan ägas direkt av hushållen eller indirekt via investeringsfonder¹ och investmentföretag. Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagens vinster. Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen. Exempel på det senare är avkastningsskatten på pensionsmedel som betalas av försäkringsbolagen men är en skatt på hushållens pensionssparande. Ett annat exempel är fastighetsavgiften på hyreshus som betalas av fastighetsägaren men belastar hushållen via hyran. Den del av kapitalbeskattningen som avser företagens vinster, bolagsskatten, behandlas mer i detalj i kapitel 10.

¹ Begreppet investeringsfonder används som samlingsnamn för värdepappers- och specialfonder.

8.1 Tabell

Översikt över kapitalbeskattningen 2003–2012 (inkl. bolagsskatten), mnkr

Overview of taxes on capital 2003–2012 (incl. company profit tax), MSEK

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Statlig fastighetsskatt på småhus/tomt och bostadsdel i hyreshus* (<i>State real estate tax on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	16 998	17 583	18 366	16 893	16 504	935	931	610	623	621
Kommunal fastighetsavgift på småhus och bostadsdel i hyreshus* (<i>Local real estate fee on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	–	–	–	–	–	12 382	13 966	14 361	14 689	15 724
Statlig fastighetsskatt på lokaler, industrier m.m. (<i>State real estate tax on premises, industries etc.</i>)	6 640	6 420	6 398	7 836	9 097	10 569	10 323	11 284	12 088	12 198
Skatt på kapitalinkomst, netto** (<i>Net tax on income from capital</i>)	6 708	11 776	22 719	37 144	49 335	26 081	25 175	34 430	28 648	27 626
Expansionsfondsskatt, netto (<i>Alternative tax for self-employed on funds retained for expansion</i>)	86	162	211	279	372	220	-254	113	128	97
Kupongskatt för utomlands boende (<i>Tax on dividends to non-residents</i>)	1 838	2 480	2 819	3 880	6 340	5 520	3 089	3 064	4 580	3 772
Avkastningsskatt på pensions- och kapital-örsäkringskapital (<i>Tax on pension- and capital insurance fund earnings</i>)	12 648	11 303	11 939	11 077	12 706	15 157	12 428	11 829	11 856	9 872
Stämpelskatt (<i>Stamp duty</i>)	5 953	7 118	7 828	9 471	9 414	9 423	8 064	8 968	7 989	8 913
Förmögenhetsskatt för individer (<i>Recurrent tax on wealth for individuals</i>)	4 714	5 141	4 781	5 871	–	–	–	–	–	–
Förmögenhetsskatt för företag (<i>Recurrent tax on wealth for companies</i>)	130	142	175	192	–	–	–	–	–	–
Arvsskatt (<i>Inheritance tax</i>)	2 175	2 074	870	110	15	14	2	9	4	-4
Gåvoskatt (<i>Gift tax</i>)	315	478	223	9	8	2	0	0	0	0
Skattereduktion för gåva (<i>Tax reduction for gift</i>)										-153
Bolagsskatt (<i>Company profit tax</i>)	48 924	71 510	91 986	99 217	104 612	83 042	86 519	106 631	102 773	89 474
Totalt exkl. bolagsskatt (<i>Total excl. company profit tax</i>)	58 206	64 676	76 328	92 764	103 790	80 304	73 723	84 668	80 604	78 665
Totalt inkl. bolagsskatt (<i>Total incl. company profit tax</i>)	107 130	136 186	168 314	191 981	208 402	163 346	160 242	191 299	183 377	168 139
Dito som andel av BNP (<i>Share of GDP</i>)	4,0%	4,9%	5,8%	6,2%	6,3%	4,8%	4,9%	5,5%	5,0%	4,6%

* Skattereduktion för fastighetsskatt/fastighetsavgift och för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet² är från- dragen i det redovisade beloppet.

** Skatt på kapitalinkomst omfattar individers skatt på räntor och utdelningar efter avdrag för skuldräntor samt med till- lägg för kapitalvinster (netto för förluster) vid försäljning av värdepapper, fastigheter m.m.

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet, Ekonomistyrningsverket (ESV) Statsbudgetens utfall.

Redovisningen i detta kapitel baseras i första hand på utfallet av den taxering som gjordes år 2013, dvs. inkomster och skatter hänförliga till inkomståret 2012. Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick 2012 till 168 miljarder kronor, varav 89 miljarder kronor avseende bolags- skatt. I 8.1 Tabell ges en översikt av intäkterna från kapitalskatterna för perioden 2003–2012.

Av 8.1 Tabell framgår att intäkterna av skatten på kapital har varierat kraftigt mellan åren.

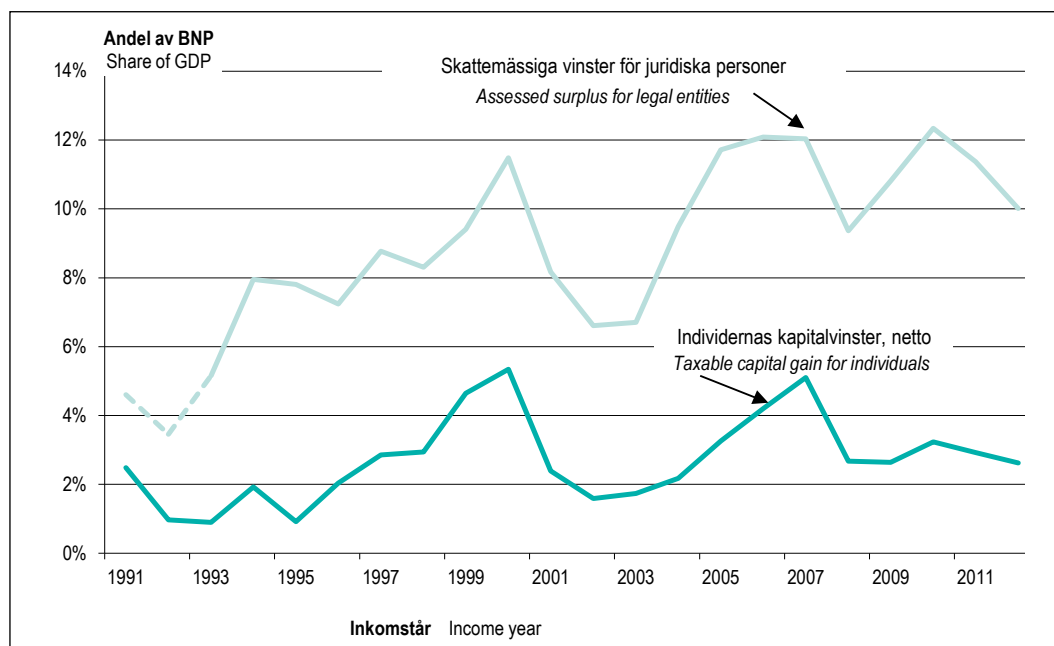
Detta beror framför allt på variationer i hushål- lens kapitalvinster och bolagens vinster. 8.2 Diagram visar vinsterna för individer och företag som andel av BNP under en längre period (obs. diagrammet avser underlaget som beskattas; inte skatten).

² Vid 2013 års taxering infördes en skattereduktion för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet. Skattereduktion ges med 25 procent av gåvobeloppet och får uppgå till högst 1 500 kr/år. Det innebär att maximal skattereduktion ges vid läm- nade gåvor på 6 000 kr/år. Antalet personer som fick reduktion det första året var 194 916 och den sammanlagda reduktionen var 153 miljoner kronor.

8.2 Diagram

Skattemässiga kapitalvinster för individer och skattemässiga vinster för juridiska personer sett över en längre period

Taxable capital gain for individuals and assessed surplus for legal entities during a longer time span

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

En mer detaljerad redogörelse för beskattningen av kapital följer nedan.

8.3 Tillgångar och skulder

Det finns en strävan att olika former av kapitalplaceringar ska ha en likvärdig beskattning för att motverka sådan skatteplanering som uppstår om olika sätt att placera kapital beskattas olika hårt. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former beroende på typ av tillgång/skuld och kapitalförvaltare.

Kapital brukar delas in i realkapital (bl.a. fastigheter) och finansiellt kapital (t.ex. sparande i bank och värdepapper och pensions sparande). Beskattningen av bostäder är att ses som en integrerad del av kapitalinkomstbeskattningen. Nivån på fastighetsskatten har ursprungligen valts bl.a. i perspektiv av att uppnå en likformighet mellan hushållens alternativa sparformer. Fastighetsavgiften på bostäder, som infördes 2008, innebär att även andra överväganden har kommit med i bilden.

8.3 Tabell

Olika typer av kapitalplaceringar vid slutet av 2013

Capital form and capital base at the end of 2013

Kapitalplacering	Kapitalunderlag, mdkr	Per invånare, tkr
Capital form	Capital base, BSEK	Per habitant, KSEK
Rikets fastighetsbestånd* till taxeringsvärde (enligt 2012 års taxering). (Real estate at assessed value, 2012)	7 173	759
Hushållens finansiella tillgångar exkl. pensions sparande (Financial assets for households excl. insurance technical reserves)	5 766	610
Indirekt sparande i form av pensions sparande och kapitalförsäkringar (tjänstepension, privat pensions kapital) (Indirect savings in form of insurance technical reserves for households)	3 674	389
Hushållens finansiella skulder (Total liabilities for households)	3 274	346

* Småhus, hyreshus, lantbruk, industrier, täkter och elproduktionsenheter.

Källor: SCB Rikets fastigheter, SCB Finansräkenskaper.

8.4 Fastighetsskatt och fastighetsavgift

Fastighetsskatt med den principiella utformning den har idag introducerades i samband med skattereformen 1991. Fastighetsskatten tas ut i procent av ett fastställt taxeringsvärde. Småhusen hade tidigare, från mitten av 1950-talet, beskattats som en särskild egen förvärvskälla enligt en schablonmetod som innebar att en schablonberäknad avkastning beroende på taxeringsvärdet togs upp på inkomstsidan och att avdrag gavs för räntekostnader kopplade till fastighetsinnehavet. Från 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som – liksom fastighetsskatten – är satt i relation till taxeringsvärdet.

Fastigheter beskattas även för den vinst/förlust som ägaren gör när fastigheten säljs. Om det är individer som säljer sker beskattningen av vinsten som inkomst av kapital. Dessa vinster beskrivs i avsnittet 8.5. Om det är ett bolag eller annan juridisk person kommer vinsten/förlusten vid försäljning in i resultatet av verksamheten som beläggs med bolagsskatt.

8.4.1 Fastställande av taxeringsvärde

Taxeringsvärdena fastställs genom s.k. fastighetstaxering. Taxeringsvärdet ska motsvara 75 procent av fastighetens marknadsvärde två år före fastighetstaxeringen. Med marknadsvärde menas i detta sammanhang det sannolika försäljningspriset vid en försäljning på den

allmänna marknaden. Detta sannolika försäljningspris grundas på analys av statistik över gjorda försäljningar och marknadsvärderingar som Skatteverket genomför tillsammans med Lantmäteriet. Underlaget för fastighetstaxeringarna är dels uppgifter om fastigheternas beskaffenhet dels s.k. värdeområden som bestäms så att värdeförhållandena inom ett område är likartade. Fastigheter som inte är skatte- eller avgiftspliktiga får inget taxeringsvärde. Fastighetstaxering förekommer i två former – *allmän* fastighetstaxering respektive *förenklad* fastighetstaxering. Allmän fastighetstaxering innebär en grundlig genomgång av modellerna för värdering samt indelningen i värdeområden. Det främsta syftet med den förenklade fastighetstaxeringen är att anpassa taxeringsvärdena till förändringarna i fastighetspriserna. Några ändringar i sättet att värdera fastigheterna görs i princip inte i samband med en förenklad fastighetstaxering. För nytillkomna fastigheter som tillkommit mellan fastighetstaxeringarna eller fastigheter där något särskilt har hänt (t.ex. nybyggnad, rivning, brand m.m.) görs en s.k. särskild fastighetstaxering för att fastställa taxeringsvärde. Skatteverket genomför fastighetstaxeringar varje år efter ett rullande schema för olika typer av taxeringsenheter, främst småhus, hyreshus, lantbruk, industri och elproduktion (8.4 Tabell).

Bostadstaxeringsutredningen, som haft i uppdrag att utreda hur fastighetstaxeringen av bostäder kan avskaffas eller avsevärt förenklas, överlämnade i augusti 2012 sitt betänkande (SOU 2012:52). Ännu har inget beslut fattats i frågan.

8.4 Tabell

Tidsschema för fastighetstaxeringarna

Time schedule for general real estate assessment by type of assessed unit

År	Typ av taxeringsenhet	Type of assessed unit
Year	Småhusenhet One- or two-dwelling buildings	Hyreshusenhet Apartment buildings
		Lantbruksenhet Unit for agriculture and forestry
		Industri- och elproduktionsenheter Industries and electric power units
2010		Förenklad
2011		Allmän
2012	Förenklad	
2013		Allmän
2014		Förenklad
2015	Allmän	
2016		Förenklad
2017		Allmän
2018	Förenklad	
2019		Allmän

8.5 Tabell

Fastighetsskatt och fastighetsavgift år 2012 med fördelning på typ av taxeringsenhet

Real estate tax and local real estate fee 2012 by type of unit

Typ av taxeringsenhet	Beskattnings- underlag, mdkr	Statlig fastighetsskatt, mnkr	Kommunal fastighetsavgift, mnkr	Total skatt och avgift, mnkr	Andel av total skatt och avgift
Type of unit	Taxable value, BSEK	State real estate tax, MSEK	Local real estate fee, MSEK	Total tax and fee, MSEK	Share of total tax and fee
Bostäder (Accommodations):					
Småhus/ägarlägenhet/tomt inkl. bostadshus på lantbruk (One- and two-dwelling buildings)	1 799	505	12 902	13 407	47%
Hyreshus bostadsdel (Apartment buildings)	780	116	2 951	3 067	11%
Skattereduktion vid låg inkomst (Tax reduction at low income)			-129	-129	0%
Delsumma bostäder (Subsum accommodations)	2 579	621	15 724	16 345	57%
Övriga fastigheter (Other real estate):					
Hyreshus lokaldel (Premises)	691	6 897		6 897	24%
Industrier* (Industries)	320	1 595		1 595	6%
Elproducerande vattenkraftverk (Hydro-electric power plant)	131	3 679		3 679	13%
Elproducerande vindkraftverk (Electricity-producing wind turbines)	13	27		27	0%
Delsumma övriga taxeringsenheter (Subsum other real estate units)	1 156	12 198		12 198	43%
Ofördelat** (Not allocated)		21		21	0%
Summa (Total)	3 735	12 840	15 724	28 564	100%

* Inklusive värmekraftverk.

** Avser manuella debiteringar där fastighetstyp är okänd.

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet.

8.4.2 Fastighetsskatt och fastighetsavgift 29 miljarder år 2012

8.5 Tabell visar underlaget för fastighetsskatt/fastighetsavgift samt fastställd skatt/avgift inkomståret 2012 fördelat på olika typer av taxeringsenheter. Privatpersoner står som ägare i första hand till småhus. Fastighetsskatten på hyreshus bärs av hushållen via hyran. Fastighetsskatten på lokaler och industrier inverkar på företagets vinster (och därmed på intäkterna

av bolagsskatten) och påverkar priserna på företagets produkter.

Fastighetsskatt och fastighetsavgift gav inkomståret 2012 ca 29 miljarder kronor i intäkter varav för bostäder 16,3 miljarder kronor och övriga fastigheter (lokaler, industrier, vatten- och vindkraftverk) 12,2 miljarder kronor. Beloppet för bostäder fördelar sig med 13,4 miljarder på småhus och 3,1 miljarder kronor på hyreshus.

8.4.3 Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper

Fastighetsavgift på småhus och hyreshus

Fastighetsskatten på småhus och hyreshus ersattes år 2008 med en kommunal fastighetsavgift (8.6 Tabell). Den kommunala fastighetsavgiften är indexerad genom knytning till förändringen av inkomstbasbeloppet. Statlig fastighetsskatt finns kvar för obebyggd tomtmark och hus som är under uppförande.

Fastighetsavgiften för *småhus* hade införandeåret 2008 en fast maxavgift på 6 000 kr för varje färdigbyggt småhus. Men om 0,75 procent av taxeringsvärdet gav en lägre avgift betalades istället detta belopp. Införandeåret innebar detta att alla som hade småhus med taxeringsvärde på 800 000 kr eller mer betalade samma avgift. Indexeringen medför för inkomståret 2014 ett maxbelopp på 7 112 kr (inträffar vid taxeringsvärde över 948 000 kr).

Den fasta maxavgiften för *lägenhet i flerbostadshus* var införandeåret 2008 1 200 kr per lägenhet, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet. Från och med 2013 har fastighetsavgif-

ten för flerbostadshus sänkts till 0,3 procent. Samtidigt sänks takbeloppet till 1 027 kr för 2008, vilket motsvarar 1 210 kr per lägenhet år 2013. Syftet med sänkningen är att stimulera nyproduktion av bostäder.

Nybyggda bostäder har haft avgiftsnedläggning i tio år. De första fem åren har varit helt befriade från fastighetsavgift och följande fem år har halv avgift betalats. I syfte att stimulera nybyggnation av bostäder har från 2013 införts en avgiftsbefrielse i 15 år för byggnader som färdigställs 2012 eller senare.

För pensionärer finns en begränsningsregel som innebär att högst 4 procent av inkomsten ska betalas i fastighetsavgift för permanentbostad i småhus.

Totalt fanns 2013 i landet 2,1 miljoner småhus med ett byggnadsvärde på minst 50 000 kr. Av dessa hade 62 procent ett taxeringsvärde över 800 000 kr (8.7 Tabell).

Det genomsnittliga småhuset för permanentboende har ett taxeringsvärde på 1 499 000 kr. Fritidshuset har ett genomsnittligt taxeringsvärde på 1 017 000 kr.

8.6 Tabell

Fastighetsskatt och fastighetsavgift för bostäder. Skattesatser och maxavgift 1994–2014

Real estate tax and real estate fee for accommodations. Tax rates (%) and maximum fee. 1994–2014

År Year	Småhus inkl. mangårdsbyggnad på lantbruk One and two-dwelling buildings	Hyreshus, bostadsdel Apartment buildings, dwellings
	Statlig fastighetsskatt State real estate tax	
1994–1995	1,5%	1,5%
1996–1997	1,7%	1,7%
1998	1,5%	1,5%
1999	1,5%	1,3%
2000	1,5%	1,2%
2001–2006	1,0%	0,5%
2007	1,0%	0,4%
Kommunal fastighetsavgift Local real estate fee		
2008	6 000 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 200 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2009	6 362 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 272 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2010	6 387 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 277 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2011	6 512 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 302 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2012	6 825 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 365 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2013	7 074 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 210 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre
2014	7 112 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 217 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre

Fastighetsskatt på lokaler och industrier

Sedan 1996 tas fastighetsskatt också ut på kommersiella lokaler, industrifastigheter och elproduktionsenheter. Skattesatsen för kommersiella lokaler är 1,0 procent och för industrienheter

0,5 procent. För elproduktionsenheter i form av vattenkraft har skattesatsen varierat över åren och uppgår fr.o.m. 2011 till 2,8 procent av taxeringsvärdet.

8.7 Tabell

Bebyggda småhusenheter (1–2 familjshus och fritidshus, byggnadsvärde minst 50 tkr), 2013

Number of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use (value of building at least 50 KSEK), 2013

	Taxeringsvärdeklass, tkr Interval assessed value, KSEK					Totalt Total	Medelvärde, tkr Average value, KSEK
	–400	401– 800	801– 2000	2001– 3500	3500–		
Småhus helårsbostad One- and two-dwelling buildings for permanent use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	181	378	714	323	99	1 695	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	50	227	951	829	484	2 540	1 499
Fritidshus Buildings for seasonal use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	116	123	138	36	13	425	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	30	71	175	92	65	433	1 017
Samtliga All							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	296	501	853	359	112	2 120	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	79	298	1 126	921	549	2 973	1 402

Källa: SCB Fastighetstaxeringar.

8.8 Tabell

Skattesatser för fastighetsskatt på lokaler, industrier och elproduktionsenheter 1996–2014

Tax rate (%) on real estate for commercial premises, industries and electricity producing units 1996–2014

År Year	Kommersiella lokaler Commercial premises	Industrienheter * Industries	Vattenkraftverk Hydro-electric power stations	Vindkraftverk Wind turbines
1996	1,00	0,50	0,50	***
1997	1,00	0,50	3,42**	***
1998	1,00	0,50	2,21**	***
1999–2005	1,00	0,50	0,50	***
2006	1,00	0,50	1,70	***
2007	1,00	0,50	1,70	0,20
2008–2010	1,00	0,50	2,20	0,20
2011–	1,00	0,50	2,80	0,20

* Inkl. värmekraftverk och t.o.m. 2006 även vindkraftverk.

** Inkomståret 1997 infördes en särskild fastighetsskatt på markvärdet för vattenkraftverk på 3,42 procent. Denna skatt ersatte en tidigare produktionskatt på el från vattenkraftverken. Den särskilda fastighetsskatten på markvärdet för vattenkraftverk sänktes till 2,21 procent 1998 och till 0,50 procent från 1999 dvs. till samma skattesats som för industrienheter.

*** Samma skattesats som industrienheter i övrigt.

8.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder

8.5.1 Skatt på finansiella kapitalinkomster

I samband med skattereformen 1991 fick beskattningen av inkomster från kapital den utformning den har idag – ibland kallad den duala eller den skandinaviska modellen. Det innebär att man beskattar inkomster av kapital separerat från den generella inkomstbeskattningen. Inkomsträntor, utdelningar samt kapitalvinster vid försäljning av aktier, andelar, fastigheter, bostadsrätter och övrig lös egendom förs i individbeskattningen samman till ett eget inkomstslag ”inkomst av kapital”. I inkomstslaget kapital beskattas även inkomster av utnyttjning av privatbostad. För näringsidkare görs s.k. räntefördelning för att få en riktig fördel-

ning av beskattningen av näringsidkares egna kapital mellan inkomstslagen kapital och näringsverksamhet. Avdrag i inkomstslaget kapital får göras på skuldräntor för lån på fastighet och andra lån, tomträttsavgäld, kapitalförluster samt vissa förvaltningskostnader.

Skatten på kapitalinkomsten är proportionell med 30 procent. Om inkomsterna är större än utgifterna utgår skatt på nettobeloppet. Är däremot utgifterna större än inkomsterna fås på motsvarande sätt en skattereduktion. Dock finns en begränsning som innebär att skattereduktionen i de fall underskottet överstiger 100 000 kr endast görs med 21 procent för den överskjutande delen.

Individernas inkomster av kapital växlar stort beloppsmässigt mellan åren. Under de senaste tio åren har underlaget varierat mellan 15 och 163 mdkr och den fastställda skatten från 5 till 49 mdkr. Det är i första hand kapitalvinsterna (dvs. de vinster som uppkommer vid försäljning av tillgångar) som orsakar variationerna.

8.9 Tabell

Hushållssektorns finansiella förmögenhetsstruktur 1970–2013, procentuella andelar av BNP
Households, financial wealth structure 1970–2013, percentage of GDP

	Tillgångar Assets					Summa Total	Skulder Liabilities	Finansiell förmögenhet Net financial wealth
	Sedlar, mynt och inlåning Currency and deposits	Obligationer Bonds	Aktier och andelar Shares and other equity	Försäkringssparande m.m. Insurance technical reserves	Övrigt (främst bostadsrättsandelar) Other assets (incl. tenant ownership rights)			
Äldre definition/statistik (Old definition/statistics)								
1970	48,2	5,0	7,5	24,7	..	85,4	46,5	38,9
1975	45,2	5,9	8,3	19,1	..	78,5	51,5	26,9
1980	39,8	8,2	5,3	16,4	..	69,7	54,3	15,3
1985	36,8	9,0	15,0	21,4	..	82,2	54,2	28,1
1990	35,8	6,7	17,4	25,1	..	85,0	63,2	21,8
Ny definition* (New definition)								
1995	28,8	9,3	22,1	36,9	8,3	105,5	46,4	59,1
2000	22,9	4,7	48,7	62,7	15,9	154,9	51,0	104,0
2001	25,1	4,0	40,9	66,4	19,1	155,5	58,6	96,8
2002	25,8	3,9	27,3	59,4	20,7	136,9	59,7	77,2
2003	26,3	4,0	32,7	62,7	22,7	148,5	62,5	86,0
2004	25,7	4,0	36,5	67,8	24,1	158,1	65,4	92,7
2005	30,2	4,4	43,6	74,5	28,7	177,8	69,6	108,2
2006	28,4	4,6	50,0	73,0	31,1	187,1	72,6	114,5
2007	31,8	5,4	42,6	67,5	32,3	179,6	75,0	104,5
2008	34,0	5,2	27,8	62,8	31,3	161,1	77,7	83,4
2009	36,3	5,6	38,6	77,8	38,0	196,3	86,2	110,1
2010	36,4	4,3	66,7	93,4	44,7	245,5	86,4	159,1
2011	37,3	3,5	51,2	93,6	42,7	228,3	86,1	142,2
2012	39,3	3,3	56,1	95,5	43,7	237,9	87,7	150,2
2013	38,8	3,0	65,8	97,3	45,1	250,0	86,7	163,3

* Finansräkenskapsstatistiken har anpassats till ENS 95, en EU-förordning som likriktar sektorsavgränsningar och definitioner i det europeiska nationalräkenskapssystemet. Revideringen av statistik för tidigare år täcker perioden tillbaka till 1995. En av de större förändringarna i förhållande till tidigare definition är att det kollektiva försäkringssparandet (som följer av kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter) nu tas med bland hushållssektorns tillgångar.

Källa: SCB, Finansräkenskaper.

8.10 Tabell

Taxeringsunderlag och skatt på inkomst av kapital för fysiska personer inkomståren 2003–2012, mdkr

Assessed tax base and assessed tax on income from capital for individuals 2003–2012, BSEK

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I snitt per år Average per year
Inkomst ränta/utdelningar/positiv räntefördelning* (Income from interest and dividends)	41	41	43	60	79	99	76	73	89	103	70
Skuldränta/negativ räntefördelning (Interest on debts)	-67	-64	-63	-66	-83	-106	-81	-73	-103	-110	-82
Netto räntor/utdelningar (Net interest)	-26	-23	-19	-7	-5	-8	-5	0	-14	-7	-11
Kapitalvinst (Capital gain)	56	68	100	134	172	102	94	120	115	103	106
Kapitalförlust (Capital loss)	-10	-7	-5	-4	-4	-11	-7	-6	-8	-7	-7
Nettokapitalvinst (Net capital gain)	46	61	95	130	168	90	87	114	107	97	100
Förvaltningskostnader m.m. (Administration cost)	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4
Summa inkomst av kapital (Total income from capital)	20	38	75	123	163	82	82	113	93	90	88
Nettoskatt på inkomst av kapital (Net tax on income from capital)	7	12	23	37	49	26	25	34	29	28	27

* I detta underlag ingår även överskott vid utyrning av privatbostad och fr.o.m. 2008 även ränta på uppskovsbelopp för fastigheter.

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet.

8.5.2 Sammansättningen har ändrats över tiden

Hushållens finansiella tillgångar har ändrat sammansättning över åren. 8.9 Tabell visar hushållens finansiella tillgångar och skulder uttryckt som andel av bruttonationalprodukten. Jämfört med 1970- och 1980-talen har hushållen numera betydligt mer av sitt finansiella kapital placerat i aktier, fondandelar och försäkringssparande.

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdestegringar, kapitalvinster, en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på avsatta pensionsmedel och kapitalförsäkringar, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan det direkta sparandet och försäkringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med den sammansättning som numera finns

har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 7).

8.5.3 Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden

8.10 Tabell visar taxeringsunderlag och skatten på kapitalinkomst för fysiska personer (individer och dödsbon) inkomståren 2003–2012. Det bör observeras att beloppen i tabellen avser taxeringsmässiga skatteunderlag. Både *intäktsräntor/utdelningar* och *skuldräntor* har ändrats över åren, men på det hela taget parallellt, varför förändringen av nettot dem emellan är förhållandevis begränsat. Kapitalvinsterna (netto för förluster) har under denna tioårsperiod varierat mellan som lägst 46 miljarder kronor år 2003 och som högst 168 miljarder kronor år 2007.

År 2012 blev det sammanlagda nettot av dessa olika underlag 89,5 mdkr, och fastställd skatt på detta underlag 27,6 mdkr.

Underlagen för inkomståret 2012 framgår mer i detalj i 8.11 Tabell.

8.11 Tabell

Inkomst av kapital 2012 mer i detalj, taxeringsmässiga begrepp, antal och belopp

Assessed income from capital 2012 in more detail, assessment concepts, numbers and amounts

Skatteunderlag Tax base	Antal, tusental Number of persons, thousands	Totalt belopp, mdkr Total amount, BSEK	Genomsnitt, tkr Average amount, KSEK
Ränta, utdelning m.m. (<i>Income from interest and dividend</i>)	6 534	95,8	14,7
Uthyrning privatbostad (<i>Letting of private residence</i>)	61	1,5	25,0
Positiv räntefördelning (<i>Positive interest adjustment for self-employed</i>)	102	6,0	59,1
Delsumma inkomstränta m.m. (Sub sum income from interest etc)		103,4	
Utgiftsränta (<i>Interest on debts</i>)	5 120	-109,5	-21,4
Negativ räntefördelning (<i>Negative interest adjustment for self-employed</i>)	43	-0,5	-11,2
Delsumma skuldräntor m.m. (Sub sum interest on debt etc)		-110,0	
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	1 217	103,4	85,0
Kapitalförlust (<i>Capital loss</i>)	517	-6,7	-13,0
Delsumma kapitalvinst netto (Sub sum net capital gain)	1 734	96,7	55,7
Förvaltningskostnad (<i>Administration cost</i>)	56	-0,5	-9,5
Totalt sammanlagt netto (Net capital income)	7 943	89,5	11,3
varav överskott (<i>of which surplus</i>)	3 883	178,7	46,0
varav underskott (<i>of which deficit</i>)	4 060	-89,2	-22,0

Källa: Skatteverket. Sammandrag över taxeringar.

I posten ”ränta, utdelning m.m.” ingår fr.o.m. 2008 den schablonintäkt som beräknas på *uppskottsbelopp vid bostadsbyte*. Denna schablonintäkt svarar för 4,4 mdkr av beskattningsunderlaget (motsvarande 1,3 mdkr i skatt). Även *överskott vid uthyrning av privatbostad (villa, lägenhet eller fritidshus)* beskattas som inkomst av kapital. Från den hyra man får vid uthyrning av privatbostad fick t.o.m. 2008 göras ett schablonavdrag med 4 000 kr. För att stimulera till uthyrning har detta schablonavdrag höjts i flera steg under åren 2009–2013 och uppgick 2013 till 40 000 kr.³ Det deklarerade överskottet vid uthyrning av privatbostad uppgick 2012 till 1,5 mdkr.

Möjligheten att genom reglerna för *räntefördelning* beskatta en del av näringsinkomsterna som avkastning på kapitalet, istället för som förvärvsinkomst, utnyttjades 2012 av 102 000 näringsidkare. Totalt beskattades 6,0 mdkr som ”positiv räntefördelning” i inkomstslaget kapital istället för inkomstslaget näringsverksamhet. *Utgiftsräntorna* uppgick 2012 till 110 mdkr. Under perioden 2000–2012 har hushållen

nästan tredubblat sina lån – från 1 137 miljarder kronor år 2000 (50 % av BNP) till 3 104 mdkr år 2013 (82 % av BNP). Hur utgiftsräntorna utvecklas över åren beror också på utvecklingen av räntesatserna för upplåning (tabellbilaga 8.23 Diagram).

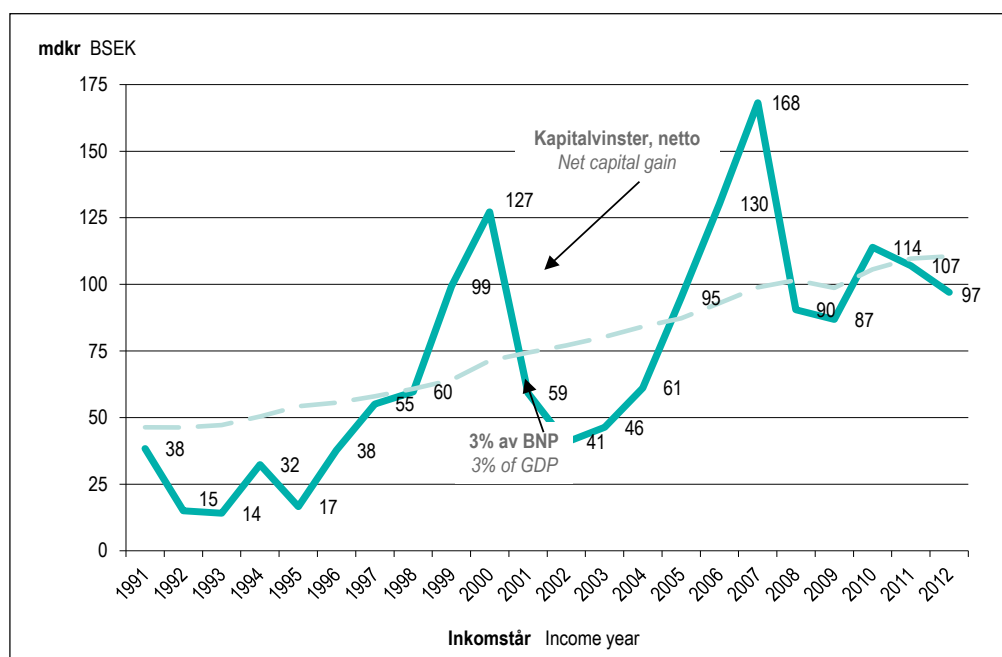
Kapitalvinsterna har varierat kraftigt mellan åren, beroende på läget på fastighetsmarknaden och börsutvecklingen. Åren 2001–2003 var kapitalvinsterna låga som en följd av den börsnedgång som inleddes år 2000 (tabellbilaga 8.24 Diagram). År 2007 noterades högsta nivån sedan den fristående kapitalinkomstbeskattningen infördes. Sett mer långsiktigt har hushållens ändrade sparbetende, som innebär att man i ökad utsträckning sparar i värdepapper, betydelse för utvecklingen av kapitalvinsterna. 8.12 Diagram visar hur kapitalvinsterna (netto för förluster, efter kvotering) förändrats sedan 1991. Man brukar som en sorts tumregel säga att kapitalvinsterna sett över en längre tidsperiod ligger i storleksordningen 3 procent av bruttonationalprodukten.

³ Utöver schablonavdraget får avdrag göras för villa med 20 procent av betald hyra och för bostadsrätt/hyresrätt med den avgift man själv betalar till bostadsrättsföreningen och som motsvarar den del av bostadsrätten/hyresrätten som hyrts ut.

8.12 Diagram

Kapitalvinster för fysiska personer jämfört med 3 procent av BNP åren 1991–2012

Net capital gain for individuals compared to 3 per cent of GDP 1991–2012

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet.

8.5.4 Mer om kapitalvinster

Statistik över kapitalvinster sammansättning har tidigare bara funnits vissa år i samband med specialundersökningar gjorda av SCB. Från 2007 har deklaraionsblanketten gjorts om och det går att löpande skapa statistik över kapi-

talvinsternas sammansättning utifrån redovisningen på deklaraionsblanketten. 8.13 Tabell visar kapitalvinster (netto för förluster) 2007–2012 med uppdelning på försäljning av värdepapper, bostäder och näringsfastigheter.

8.13 Tabell

Sammanläggning av fysiska personers kapitalvinster 2007–2012

Composition of net capital gains for individuals 2007–2012

År Year	Nettovinst före kvoter och kvittningar Net capital gain before quotas and offsets					Avgår pga kvoter och kvittning Reductions due to quota and offsets	Taxeringsmässigt skatteunderlag Assessed tax base
	Fonder/ aktier/ andelar fåmansföretag m.m. Mutual funds, shares	Onoterade fonder, valuta, övriga tillgångar m.m. Non-quoted funds, currency, other assets etc.	Försäljning av småhus, bostadsrätt, återfört uppskov Sale of houses and tenant ownership rights incl. reversed deferral amounts	Försäljning av näringsfastighet Sale of business property	Sammanlagt för alla typer före kvoter och kvittning Total all kinds before quota and offsets		
	Antal personer, tusental*		Number of persons, thousands				
2007	2 202	47	252	24	2 384		
2008	1 881	46	205	20	2 049		
2009	1 651	51	214	19	1 832		
2010	1 742	43	226	21	1 923		
2011	2 035	40	220	19	2 198		
2012	1 549	47	223	18	1 734		
	Belopp, mdkr		Amount, BSEK				
2007	82,4	2,5	97,8	17,6	200,3	-32,1	168,2
2008	22,1	0,9	67,3	13,9	104,2	-13,7	90,5
2009	20,0	-0,6	72,6	11,9	103,8	-16,9	86,9
2010	32,7	-0,3	87,0	16,4	135,8	-21,9	113,9
2011	31,4	0,3	78,9	15,0	125,6	-18,7	106,9
2012	26,3	0,5	74,3	13,3	114,4	-17,7	96,7

* Personer kan för samma typ av tillgång ha redovisat i både vinst- respektive förlustrutan på deklaraionsblanketten. I antalsredovisningen i denna tabell har hänsyn tagits till "snittmängden" för att undvika dubbelräkning av antalet personer.

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet och specialbearbetningar.

År 2012 redovisade 1,7 miljoner personer kapitalvinst eller kapitalförlust. Antalet personer som redovisade kapitalvinst/förlust på fonder/aktier var 1,5 miljoner och vinst/förlust vid försäljning av bostad (inklusive återförda uppskov) 220 000.

Vinsterna före kvotering var 2012 114 miljarder kronor. Nettovinsterna för fonder, aktier och andelar i fåmansföretag svarade för 26 miljarder kronor och nettovinsterna vid försäljning av bostäder (inkl. återförda uppskov) 74 miljarder kronor. Efter de kvoteringar och kvittningar som görs för att få fram det taxeringsmässiga skatteunderlaget (dvs. det underlag som skattesatsen 30 % tillämpas på) blev kapitalvinsterna 2012 ca 97 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,9 procent av BNP.

Investeringsparkonto – ny sparform från 2012

En ny schablonbeskattad sparform benämnd ”investeringsparkonto” infördes från 2012. Syftet med investeringsparkontot är att ge individerna möjlighet att på ett enkelt sätt spara i finansiella instrument som aktier och fonder. Ett investeringsparkonto är en schablonbeskattad sparform, vilket betyder att skatten inte baseras på den faktiska avkastningen utan på en årlig skatt beräknad på värdet av tillgångarna på kontot, precis som avkastningsskatten för pensions- och kapitalförsäkringar.

Kontoinnehavaren ska kunna sätta in pengar på kontot, handla med finansiella instrument och omplacera dessa utan att behöva redovisa varje kapitalvinst och kapitalförlust i sin inkomstdeklaration. Inte heller ränta och

utdelning behöver redovisas. Syftet är att göra det enklare för den enskilde att äga finansiella instrument.

Skatten på investeringsparkontot ska beräknas utifrån ett så kallat kapitalunderlag. Underlaget baseras på ett framräknat värde på tillgångarna på kontot vid fyra tillfällen under året samt överföringar och inbetalningar som görs till kontot under året. Schablonintäkten räknas fram genom att underlaget multipliceras med statslåneräntan. Intäkten ska tas upp som en kapitalinkomst och beskattas med den vanliga skattesatsen för kapitalinkomster, dvs. 30 procent. Det är institutet som tillhandahåller investeringsparkontot som ska beräkna och rapportera schablonintäkten till Skatteverket.

Vinst vid försäljning av fastigheter

Av den nominella vinst som räknas fram vid försäljning av privatbostäder (småhus och bostadsrätter) tas endast en viss del upp till beskattning. Denna del brukar kallas den skattepliktiga vinsten och på denna tillämpas skattesatsen 30 procent. Detta innebär att den faktiska skattesatsen i förhållande till framräknad vinst i praktiken är lägre än 30 procent. Regeln om att endast del av vinsten är skattepliktig har sin grund i de avvägningar som gjordes i samband med sloandet av de s.k. takreglerna som infördes i samband med skattereformen i början av 1990-talet. T.o.m. år 2000 togs hälften av den framräknade vinsten upp till beskattning, vilket innebar att skatten, som andel av den nominella vinsten, var 15 procent. År 2001 skärptes kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av privatbostäder genom att den an-

8.14 Tabell Kvarstående uppskov för privatbostäder i Skatteverkets uppskavsregister per december 2005–2013

Remaining deferrals for private residences according to the records of the Tax Agency in December 2005–2013

Tidpunkt Time	Antal återstående uppskov Number of remaining deferrals	Återstående uppskavsbelopp,mdkr Remaining deferral amounts, BSEK
2005 december	362 479	126,3
2006 december	424 891	149,0
2007 december	523 145	187,4
2008 december	550 694	216,5
2009 december	575 410	233,3
2010 december	585 712	241,7
2011 december	597 132	249,9
2012 december	606 850	256,6
2013 december	613 042	261,3

Anm: Utläsning av uppskavsstocken har gjorts i december respektive år efter det att inkomsttaxeringen är fastställd. Värdena för december 2013 avser sålunda tillståndet efter 2013 års taxering som avsåg inkomståret 2012.

Källa: Skatteverket.

8.15 Tabell

Kvarstående uppskov för privatbostäder december 2013 efter uppskovets storlek och individens ålder

Remaining deferrals for private residences December 2013 by size of deferral amount and age of the individual

	Antal uppskov Number of remaining deferrals	Uppskovsbelopp, mdkr Remaining deferral amounts, SEK	Genomsnitt, tkr Mean value, SEK
Uppskovets storlek, tkr (Size of deferral, KSEK)			
-100	91 133	5,9	64
100 -500	331 372	88,2	266
500 -1 000	145 478	100,6	692
1 000 -1 450	26 856	31,8	1 185
1 450 -1 600	7 217	10,7	1 484
>1600-	10 986	24,0	2 187
Totalt (Total)	613 042	261,3	426
Ålder för den som har uppskovet (Age of person with the deferral)			
-34	57 636	16,5	286
35 -44	186 418	75,1	403
45 -54	151 386	66,2	437
55 -64	111 271	49,1	442
65 -74	73 974	36,7	496
75-	32 326	17,7	547
Dödsbon	31	0,0	261
Totalt (Total)	613 042	261,3	426

Källa: Skatteverket.

del av vinsten som var skattepliktig höjdes till två tredjedelar. Skatten som andel av nominella vinsten har åren 2001–2007 varit 20 procent. I samband med att fastighetsskatten fr.o.m. 2008 ersattes av fastighetsavgift, höjdes skatten på den framräknade kapitalvinsten från 20 till 22 procent. För kapitalvinst vid försäljning av närings- och hyresfastigheter är beskattningsunderlaget 90 procent av vinsten.

Den som sålt en permanentbostad och därefter köpt en annan bostad har vissa möjligheter att skjuta upp beskattningen av en eventuell kapitalvinst i samband med försäljningen av ursprungsbostaden. Fram t.o.m. 2007 fick hela vinsten skjutas upp om priset på den nya bostaden var minst lika högt som för den sålda bostaden. Från 2008 har ett tak satts för nya uppskov. Nya uppskov har åren 2008–2009 varit maximerade till 1,6 miljoner kronor per bostad. År 2010 har taket för nya uppskov sänkts ytterligare till 1,45 miljoner kronor. I december 2013 hade 613 000 individer ett kvarstående uppskov i Skatteverkets register. Den uppskjutna vinsten för dessa var totalt 261 miljarder kronor.

År 2009 infördes en årlig skatt på uppskovet. Praktiskt sker detta genom att den som har uppskov påförs en schablonintäkt i inkomstslä-

get kapital som är 1,67 procent av uppskovsbeloppet. Skatten tas ut med 30 procent av schablonintäkten (motsvarar en skatt på cirka 0,5 procent av uppskovsbeloppet). Ett uppskovsbelopp av den storlek som fanns i december 2013 – 260 miljarder kronor – innebär att de som har uppskov får skatta för en schablonintäkt på 4,3 miljarder kronor ($260 \cdot 1,67\%$), vilket innebär att de betalar en skatt på 1,3 miljarder kronor ($4,3 \cdot 30\%$) på sina uppskovsbelopp.

Det genomsnittliga uppskovsbeloppet låg 2013 på 426 000 kr. Ca 18 200 individer hade uppskov på 1,45 miljoner kronor eller mer (8.15 Tabell).

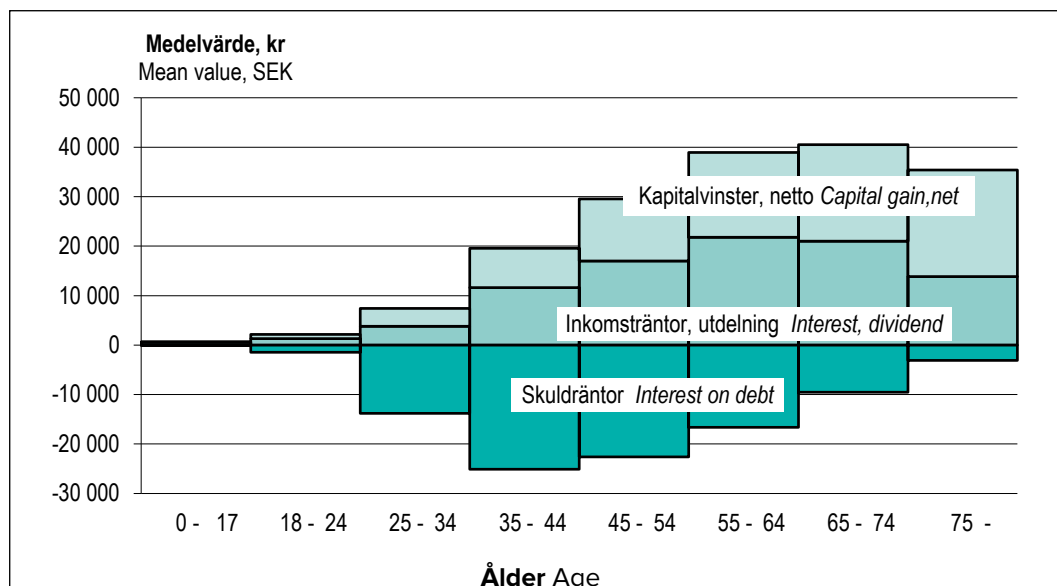
Omsättning och prisutveckling för privatbostäder

Kapitalvinsterna vid försäljning av privatbostäder är beroende av volymen sålda bostäder och prisutvecklingen. Under fyraårsperioden 2010–2013 har i genomsnitt per år genomförts ca 51 600 marknadsmässiga köp av permanentbostäder och fritidshus (tabellbilaga 8.25 Tabell). Det motsvarar drygt tre procent av småhusbeståndet. Därutöver försäljs också en del småhus genom icke marknadsmässiga köp. Ägarförhållanden ändras också genom arv och gåva.

8.16 Diagram

Genomsnittligt underlag ("skattebas") för beskattning av finansiellt kapital i olika åldersgrupper år 2012, kr per invånare

Average net income from financial capital ("tax base") for individuals by age group in 2012, SEK per capita

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i 8.19 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret.

Småhus – typ av ägarbyten 2013

Typ av ägarbyte	Permanentbostad	Fritidshus	Summa
Antal köp till normalt marknadspris	51 431	9 393	60 824
Antal med köpeskillning men ej normalt marknadspris (bl.a. släktköp)	9 416	2 330	11 746
Utan köpeskillning (t.ex. arv, gåva)	22 729	5 645	28 374
Samtliga lagfarter	83 576	17 368	100 944

Källa: SCB Fastighetsprisstatistik.

Antalet försålda bostadsrätter (exkl. nyproduktion) har under perioden 2010–2013 uppgått till i genomsnitt 96 000 per år (tabellbilaga 8.26 Tabell).

Den totala köpeskillningen för de försålda privatbostäderna (småhus + bostadsrätter) uppgick till i genomsnitt 254 miljarder kr per år under perioden 2010–2013 (exkl. nyproducerade bostadsrätter). Under 2013 uppgick den totala köpeskillningen för privatbostäderna till ca 281 miljarder kronor.

Utvecklingen av priserna på småhus har varierat i olika perioder (tabellbilaga 8.27 Tabell). En viktig orsak har varit läget på kreditmarknaden och konjunkturläget. Sett från 1990 fram t.o.m. 2012 har priserna på småhus ökat betydligt snabbare än KPI. Mellan 1990 och 2012

ökade priserna på permanentbostäder med 173 procent och fritidshus med 216 procent. Under samma period ökade KPI med 51 procent.

8.6 Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital

Skattebasen för finansiellt kapital som störst i övre medelåldern

Inkomsterna från räntor, utdelningar samt kapitalvinster ökar med individens ålder och är som störst i övre medelåldern (8.16 Diagram). Mest skuldyngda är hushållen i åldersgruppen 35–44 år med genomsnittliga skuldräntor på 25 000 kr. Mest kapitalvinster och ränteinkomster har åldersgruppen 65–74 år.

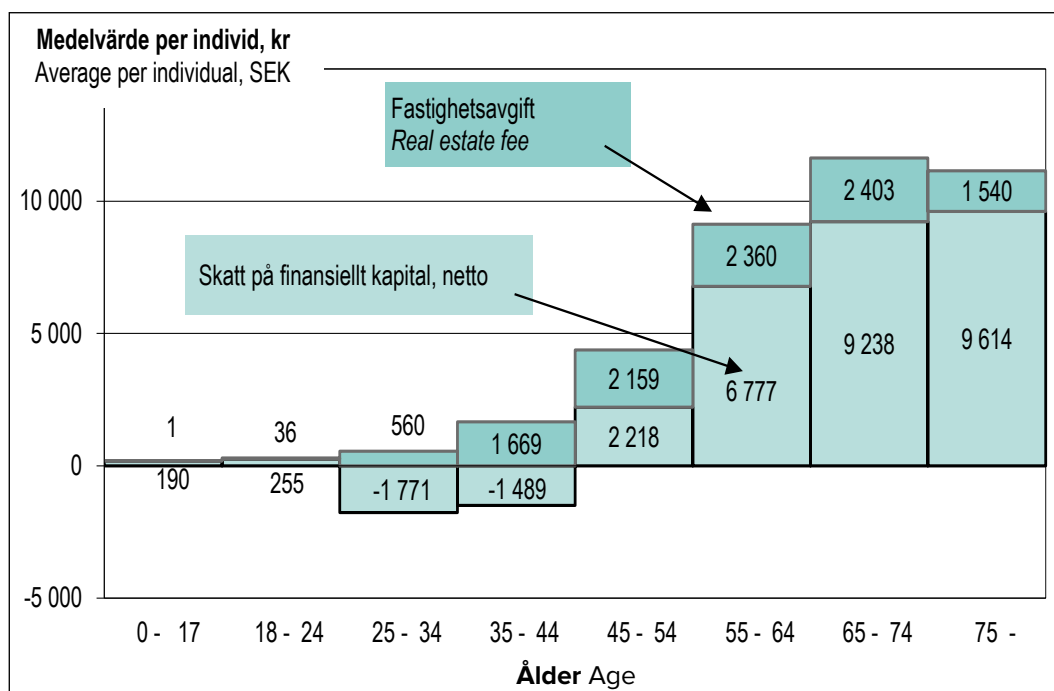
Den direkta skatten som betalas av individerna har en klar livscykelprofil

Den skatt på kapital som direktdebiteras hushållen består i första hand av fastighetsavgift för småhus, skatt på räntor, utdelningar och kapitalvinster. Sammantaget uppgick dessa skatter 2012 till ca 40 miljarder kronor. 8.17 Diagram visar hur stora dessa skatter i genomsnitt är i olika åldersgrupper. Genomsnittet för hela befolkningen är ca 4 000 kr.

Skatten på kapital som debiteras individerna har en klar livscykelprofil. I ungdomsåren är

8.17 Diagram

Direkt skatt på kapital för individer i olika åldersgrupper år 2012, medelvärden, kr
Average direct taxes on capital for individuals by age group in 2012 in SEK per capita

Anm: Underlaget till diagrammet återfinns i tabell 8.21 (i tabellbilagan till detta kapitel).

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

skatten på kapital liten. I trettioårsåldern börjar man köpa fastigheter och skuldsätter sig. Därefter kommer individerna in i en konsolideringsfas och skatten som tas ut på deras kapital ökar. För pensionärerna kan noteras en nedgång i fastighetsavgift beroende på att man byter boendeform. Man bör dock hålla i minnet att de som bor i hyreslägenhet eller bostadsrätt belastas med fastighetsavgift indirekt via den hyra de betalar, vilket inte kommer med i diagrammet.

Kapitalavkastningen och skatten på kapital för individer är starkt koncentrerad till höginkomsttagare (se tabellerna 8.20 samt 8.22 i tabellbilagan). Av det totala antalet inkomsttagare 2012 hade 6,1 procent förvärvsinkomster över en halv miljon kronor. Dessa inkomsttagare 37 procent av de skatter som tas ut på individernas kapital.

8.7 Kupongskatt för bosatta i utlandet

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska aktiefonder. Den är en definitiv källskatt och erläggs med 30 procent av utdelningen till i utlandet bosatta personer och av vissa med dem

likställda utdelningsberättigade. Från huvudregeln om 30 procent kupongskatt förekommer undantag. Till följd av ingångna avtal med olika länder kan kupongskatten sättas ned med varierande skattesatser för att undvika dubbelbeskattning med hänsyn till beskattningen i hemlandet. Kupongskatten resulterade 2012 i skatteinkomster på 4,4 miljarder kronor.⁴

8.8 Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensionssparande och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som förvaltar de avsatta medlen dvs. av försäkringsföretag, banker, pensionsstiftelser, företag och pensionssparinstitut. Om en individ har köpt en utländsk kapital- eller pensionsförsäkring betalar individen själv skatten. Avkastningsskatten infördes i samband med skattereformen 1991. Syftet med skatten är att göra beskattningen av kapitalavkastning mer likformig mellan privatpersoners direkta sparande i bank etc. och försäkringsparande i pensions- och kapitalförsäkringar.

⁴ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget –del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2012, ESV 2013:23.

Det totala kapitalunderlaget uppskattas vid ingången av 2013 uppgå till 3 781 miljarder kronor.⁵ Av detta underlag beräknas pensionskapitalet svara för 3 437 miljarder kronor och kapitalförsäkringskapitalet för 344 miljarder. En uppskattning av fördelningen av pensionskapitalet på privat pensionskapital och tjänstepensionskapital visar att det privata pensionskapitalet står för runt en femtedel och tjänstepensionskapitalet för ca fyra femtedelar av det samlade pensionskapitalet.

Genom avkastningsskatten begränsas i princip den del av tillväxten (avkastningen) av pensionskapitalet som kommer den pensionsförsäkrade till godo.

Avkastningsskatten baseras på en schablonmässigt beräknad avkastning som beräknas utifrån kapitalunderlaget. Skatteunderlaget beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan. *Pensionsförsäkringskapital* beskattas sedan med en skattesats på 15 procent. Avkastningen på *kapitalförsäkringar* beskattades till och med 2011 med 27 procent. För att skapa neutralitet i beskattningen med den nya sparformen investeringssparkonton har skattesatsen för kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkringar från 2012 höjts till 30 procent.

Inkomståret 2013 debiterades totalt 9,9 miljarder kronor i avkastningsskatt (se 8.1 Tabell).

8.9 Stämpelskatt

Stämpelskatt är en avgift som tas ut vid förvärv av fast egendom (lagfart) eller tomträtter. Skatten beräknas på köpeskillingen men om köpeskillingen understiger taxeringsvärdet så beräknas stämpelskatten på taxeringsvärdet. Vid förvärv som görs av privatpersoner, stiftelser och ideella föreningar samt bostadsrättsföreningar tas stämpelskatt ut med 1,5 procent av egendomens värde. Förvärvas egendomen av andra juridiska personer (bolag m.fl.) har skatten tidigare tagits ut med 3 procent, men denna skattesats är från 2011 höjd till 4,25 procent.

Även vid inteckning av fast egendom tas ut stämpelskatt. Vid inteckning är skatten 2 procent av inteckningsbeloppet för fast egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

År 2012 inbringade stämpelskatten 7,5 miljarder kronor.⁶

8.10 Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet

Som ett led i att stärka den ideella sektorn infördes 2012 en skattereduktion för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet. För att skattereduktion ska ges måste verksamheterna ansöka om och bli godkända som gåvomottagare av Skatteverket utifrån vissa bestämda kriterier. Varje gåva ska uppgå till minst 200 kr för att räknas in i underlaget för reduktionen. Om det sammanlagda underlaget understiger 2 000 kr/år fås ingen skattereduktion. Skattereduktion ges med 25 procent av gåvobeloppet och får uppgå till högst 1 500 kr/år. Det innebär att maximal skattereduktion ges vid lämnade gåvor på 6 000 kr/år.

8.11 Bolagsskatt

Inkomståret 2009 sänktes den statliga inkomstskatten för juridiska personer, eller som den populärt kallas "bolagsskatten" eller "skatt på företagsvinster", från 28 till 26,3 procent och 2013 sänktes den ytterligare, till 22 procent. Skatteunderlaget, den taxerade inkomsten, räknas fram som det bokföringsmässiga resultatet korrigerat för skattemässiga justeringar. År 2012 uppgick den totala taxerade inkomsten "den skattemässiga vinsten" för juridiska personer till 416 miljarder kronor (se 10.7 Tabell) och skatten för dessa till 90 miljarder kronor (se 10.4 Tabell). Aktiebolagen står för en dominerande del av de juridiska personernas ekonomiska aktivitet. En stor andel av den redovisade beskattningsbara inkomsten är hänförlig till en mindre mängd mycket stora företag. Två procent av de bolag som redovisade överskott svarade för 72 procent av bolagsskatten.

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt på sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag i princip inte får göra avdrag för vinstutdelning uppkommer dubbelbeskattning.

Företagsbeskattningen behandlas utförligare i kapitel 10.

⁵ Källa: Beräkningskonventioner 2013. Rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet.

⁶ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget – del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2012, ESV 2013:23.

8.12 Avskaffade skatter

8.12.1 Förmögenhetsskatten

T.o.m. 2006 togs skatt ut på förmögenhet. Sista året med skatten betalade 284 000 individer tillsammans 5,9 miljarder kronor i förmögenhetsskatt. Den skatt som debiterades varierade dock kraftigt över åren bl.a. som en följd av ändringar av skattepliktsgränsen. Sista tioårsperioden med skatten var spannet i antal personer som betalade förmögenhetsskatt från 229 000 till 713 000 personer och beloppet som debiterades varierade från 3,8 till 8,4 miljarder kronor (8.18 Tabell).

8.18 Tabell
Förmögenhetsskatt för individer åren 1997–2006 – de sista tio åren
Recurrent tax on wealth for individuals 1997–2006 – the last ten years

	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mnkr Amount, MSEK
Sista året 2006 (The last year 2006)	284	5 949
Genomsnitt för tioårsperioden (Average for the ten-year period)	450	5 855
Maxvärde under tioårsperioden (Maximum for the ten-year period)	713 (År 1999)	8 428 (År 1999)
Minvärde under tioårsperioden (Minimum for the ten-year period)	229 (År 2005)	3 818 (År 2002)

Källa: Skatteverket, Debiteringsstatistik.

Sista året skatten gällde, var gränsen för att betala skatt 1,5 miljoner kronor för ensamstående individer och 3 miljoner kronor för sambeskattade (gifta och sambor med barn). Skatten var proportionell och utgick med 1,5 procent av den del av förmögenheten som översteg gränsen.

Förmögenhetsskatt betalades även av vissa juridiska personer, i första hand ekonomiska föreningar och vissa stiftelser.⁷ Förmögenhetsskatten för dessa var år 2006 192 miljoner kronor.

En utförligare beskrivning av värderingsreglerna och förmögenhetsskattens sammansättning återfinns i Skatter i Sverige, årgång 2008.

8.12.2 Arv- och gåvoskatten

Tidigare har man i Sverige tagit ut skatt på arv och gåva. I början av 2000-talet inbringade skatten drygt 2 miljarder kronor per år. År 2004 avskaffades arvsskatten mellan makar och Riksdagen beslutade hösten 2004 att arvs- och gåvoskatten skulle tas bort helt från och med 1 januari 2005. Flodvågskatastrofen i Asien under julhelgen 2004 gjorde dock att man beslutade tidigarelägga avskaffandet till den 17 december 2004. Även om skatterna slopats kommer det fortfarande in smärre belopp från dem (se 8.1 Tabell). Detta rör sig om gåvor och arv från tiden innan skatternas avskaffande.

Den svenska arvsskatten var utformad som en arvslotsbeskattning dvs. den beräknades utifrån storleken på det arv som tillföll varje arvtagare. Skatten var beroende både av släktskap (skatteklass) och av arvslottens storlek. Innan arvsskatten avskaffades mellan makar gällde för arv som tillföll make eller sambo (skatteklass 1) att det fanns ett grundavdrag på 280 000 kr. För arvslott till barn/barnbarn (skatteklass 1) var grundavdraget 70 000 kr. För belopp som låg utöver dessa fribelopp var skatten 10 procent upp till 300 000 kr, 20 procent på belopp mellan 300 000 och 600 000 kr och 30 procent på det som översteg 600 000 kr. På en arvslott på 500 000 kr betalade således ett barn eller barnbarn 56 000 kr.

För en mer utförlig beskrivning av reglerna för arvs- och gåvoskatten under dess sista år hänvisas till Skatter i Sverige, årgång 2005.

⁷ För dessa uppgick fribeloppet till 25 000 kr och skattesatsen till 1,5 promille.

Tabellbilaga:

- 8.19 Tabell Avkastning på finansiellt kapital år 2012 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
- 8.20 Tabell Avkastning på finansiellt kapital år 2012 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
- 8.21 Tabell Skatt på kapital år 2012 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
- 8.22 Tabell Skatt på kapital år 2012 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
- 8.23 Tabell Villaränta 1990 och framåt, för rörlig ränta respektive femårig bunden
- 8.24 Tabell Generalindex på Stockholms fondbörs
- 8.25 Tabell Normala köp av småhus åren 1982–2013, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser
- 8.26 Tabell Normala överlåtelser av bostadsrätter 2000–2013, antal samt överlåtelsepriser, belopp i löpande priser
- 8.27 Tabell Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990–2013

8.19 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2012 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2012 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Age	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0-17	1 780 953	1 007	139	-3	-2	1 141	565	78	-2	-1	641
18-24	904 420	1 181	787	-1 299	-5	664	1 306	870	-1 436	-6	734
25-34	1 184 339	4 490	4 327	-16 373	-15	-7 572	3 791	3 654	-13 825	-13	-6 393
35-44	1 250 293	14 524	9 906	-31 365	-38	-6 973	11 616	7 923	-25 086	-30	-5 577
45-54	1 265 437	21 482	15 915	-28 590	-79	8 729	16 976	12 577	-22 593	-62	6 897
55-64	1 164 602	25 410	19 943	-19 360	-123	25 871	21 819	17 124	-16 624	-106	22 214
65-74	1 031 955	21 705	20 109	-9 825	-148	31 842	21 033	19 486	-9 521	-143	30 855
75-	876 661	12 170	18 876	-2 740	-110	28 195	13 882	21 532	-3 125	-125	32 163
Samtliga	9 458 660	101 969	90 001	-109 555	-519	81 896	10 780	9 515	-11 583	-55	8 658
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	709 518	1 432	5 935	-585	-9	6 773	2 018	8 365	-825	-13	9 546
Totalt (Total)	10 168 178	103 401	95 936	-110 140	-528	88 669					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

8.20 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2012 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2012 for individuals by assessed income from earnings and for capital of deceased persons' estates etc.

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Räntekomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Räntekomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0	2 037 106	3 241	2 078	-1 447	-26	3 846	1 591	1 020	-710	-13	1 888
1–20	376 824	1 170	1 429	-501	-11	2 087	3 105	3 792	-1 330	-29	5 538
20–40	197 723	943	1 564	-461	-8	2 038	4 769	7 910	-2 332	-40	10 307
40–60	173 805	806	1 610	-515	-6	1 895	4 637	9 263	-2 963	-35	10 903
60–80	144 054	1 374	1 324	-608	-9	2 081	9 538	9 191	-4 221	-62	14 446
80–100	264 567	1 420	2 049	-911	-12	2 547	5 367	7 745	-3 443	-45	9 623
100–120	341 413	1 926	2 735	-1 358	-11	3 291	5 641	8 011	-3 978	-32	9 642
120–140	336 049	2 086	2 951	-1 698	-12	3 327	6 207	8 781	-5 053	-36	9 900
140–160	364 860	2 451	3 459	-2 168	-12	3 730	6 718	9 480	-5 942	-33	10 223
160–180	398 060	2 703	3 833	-2 810	-16	3 710	6 790	9 629	-7 059	-40	9 320
180–200	374 745	2 883	3 804	-3 101	-15	3 571	7 693	10 151	-8 275	-40	9 529
200–220	367 950	2 813	3 773	-3 607	-15	2 964	7 645	10 254	-9 803	-41	8 055
220–240	362 409	2 844	3 512	-4 118	-15	2 222	7 847	9 691	-11 363	-41	6 134
240–260	359 581	2 649	3 311	-4 743	-14	1 203	7 367	9 208	-13 190	-39	3 346
260–280	373 513	2 566	3 034	-5 492	-14	93	6 870	8 123	-14 704	-37	252
280–300	381 412	2 584	3 060	-6 162	-14	-531	6 775	8 023	-16 156	-37	-1 395
300–320	367 706	2 844	3 277	-6 491	-22	-393	7 734	8 912	-17 653	-60	-1 066
320–340	327 942	2 698	2 868	-6 313	-21	-767	8 227	8 745	-19 250	-64	-2 342
340–360	284 194	2 633	2 707	-5 889	-12	-562	9 265	9 525	-20 722	-42	-1 974
360–400	442 652	5 380	4 768	-10 095	-28	25	12 154	10 771	-22 806	-63	56
400–500	607 345	13 003	9 311	-16 858	-50	5 407	21 410	15 331	-27 757	-82	8 901
500–1000	516 540	26 087	14 699	-20 177	-113	20 495	50 503	28 457	-39 062	-219	39 679
1000–	58 210	14 864	8 847	-4 030	-62	19 618	255 351	151 984	-69 232	-1 065	337 038
Samtliga (All)	9 458 660	101 969	90 001	-109 555	-519	81 896	10 780	9 515	-11 583	-55	8 658
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	709 518	1 432	5 935	-585	-9	6 773	2 018	8 365	-825	-13	9 546
Totalt (Total)	10 168 178	103 401	95 936	-110 140	-528	88 669					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

8.21 Tabell

Skatt på kapital år 2012 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2012 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder Age	Antal individer Number of persons	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer
				Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott				Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott	
		Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0-17	1 780 953	2	338	339	0	341	1	190	190	0	191
18-24	904 420	33	231	560	329	264	36	255	619	364	292
25-34	1 184 339	663	-2 097	2 135	4 232	-1 435	560	-1 771	1 803	3 573	-1 212
35-44	1 250 293	2 087	-1 862	5 776	7 637	226	1 669	-1 489	4 620	6 108	273
45-54	1 265 437	2 732	2 807	9 423	6 616	5 540	2 159	2 218	7 446	5 228	4 378
55-64	1 164 602	2 748	7 893	12 043	4 150	10 641	2 360	6 777	10 341	3 563	9 137
65-74	1 031 955	2 480	9 533	11 530	1 998	12 013	2 403	9 238	11 173	1 936	11 641
75-	876 661	1 350	8 428	8 995	567	9 778	1 540	9 614	10 261	647	11 154
Samtliga (All)	9 458 660	12 095	25 272	50 801	25 530	37 367	1 279	2 672	5 371	2 699	3 951
Andel % (Share,%)		32%	68%	136%	68%						
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	709 518	125	2 093	2 158	67	2 217	176	2 950	3 042	94	3 125
Totalt (Total)	10 168 178	12 220	27 365	52 959	25 597	39 584					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

8.22 Tabell

Skatt på kapital år 2012 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2012 for individuals by assessed earned income and for deceased persons' estates etc.

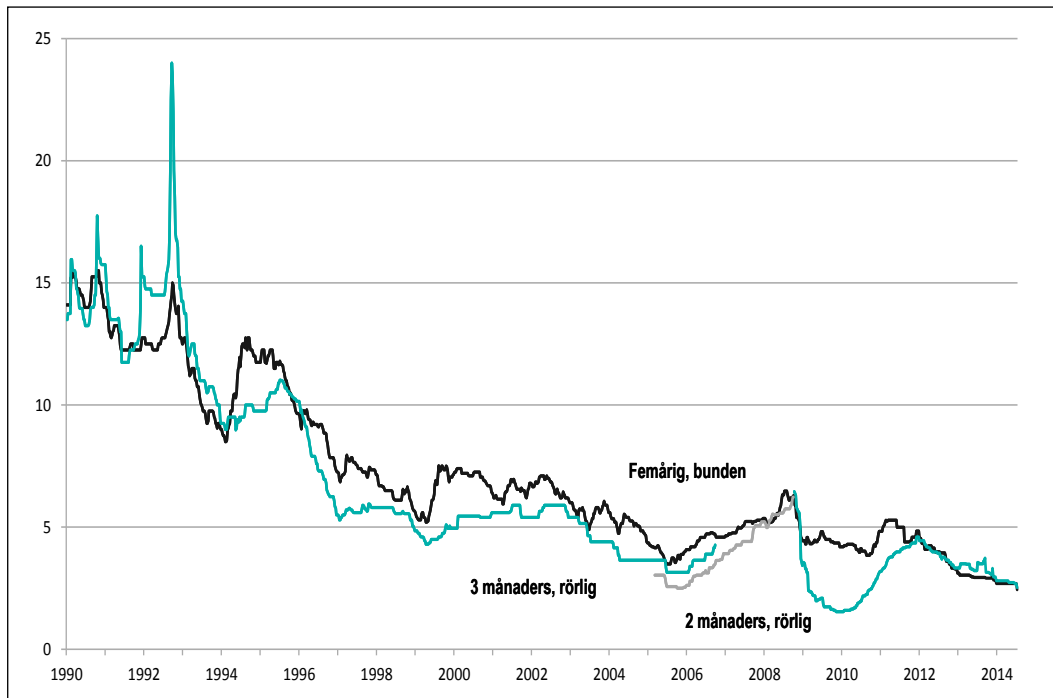
Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer
				Skatt på kapitalöverskott	Skatte-reduktion för underskott				Skatt på kapitalöverskott	Skatte-reduktion för underskott	
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate fee	Net tax income från financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0	2 037 106	165	1 392	1 490	98	1 556	81	683	731	-48	764
1–20	376 824	72	715	742	27	787	191	1 897	1 969	-72	2 089
20–40	197 723	61	693	721	28	754	309	3 505	3 647	-142	3 813
40–60	173 805	70	643	693	50	713	403	3 700	3 987	-288	4 102
60–80	144 054	79	680	771	91	759	548	4 720	5 352	-632	5 269
80–100	264 567	190	801	991	190	991	718	3 028	3 746	-718	3 746
100–120	341 413	269	1 015	1 332	318	1 284	788	2 973	3 901	-931	3 761
120–140	336 049	342	1 019	1 427	409	1 360	1 018	3 032	4 246	-1 217	4 047
140–160	364 860	422	1 139	1 675	536	1 561	1 157	3 122	4 591	-1 469	4 278
160–180	398 060	532	1 121	1 829	708	1 653	1 336	2 816	4 595	-1 779	4 153
180–200	374 745	570	1 081	1 860	779	1 651	1 521	2 885	4 963	-2 079	4 406
200–220	367 950	599	898	1 807	909	1 497	1 628	2 441	4 911	-2 470	4 068
220–240	362 409	605	671	1 720	1 049	1 277	1 669	1 851	4 746	-2 895	3 524
240–260	359 581	592	367	1 588	1 220	960	1 646	1 021	4 416	-3 393	2 670
260–280	373 513	627	33	1 454	1 421	660	1 679	88	3 893	-3 804	1 767
280–300	381 412	659	-152	1 444	1 596	506	1 728	-399	3 786	-4 184	1 327
300–320	367 706	668	-111	1 560	1 671	556	1 817	-302	4 243	-4 544	1 512
320–340	327 942	634	-223	1 393	1 616	412	1 933	-680	4 248	-4 928	1 256
340–360	284 194	583	-165	1 322	1 487	419	2 051	-581	4 652	-5 232	1 474
360–400	442 652	984	23	2 507	2 483	1 007	2 223	52	5 664	-5 609	2 275
400–500	607 345	1 543	1 622	5 539	3 917	3 165	2 541	2 671	9 120	-6 449	5 211
500–1000	516 540	1 584	6 193	10 427	4 234	7 777	3 067	11 989	20 186	-8 197	15 056
1000–	58 210	247	5 817	6 508	691	6 064	4 243	99 931	111 802	-11 871	104 175
Samtliga (All)	9 458 660	12 095	25 272	50 801	25 530	37 367	1 279	2 672	5 371	-2 699	3 951
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	709 518	125	2 093	2 158	67	2 217	176	2 950	3 042	-94	3 125
Totalt (Total)	10 168 178	12 220	27 365	52 959	25 597	39 584					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

8.23 Diagram

Villaränta 1990–2014, för rörlig ränta respektive femårig bunden, procent

Lending rate for family houses, 1990–2014, showing floating interest rate and interest rate for five-year fixed-term loan, percent

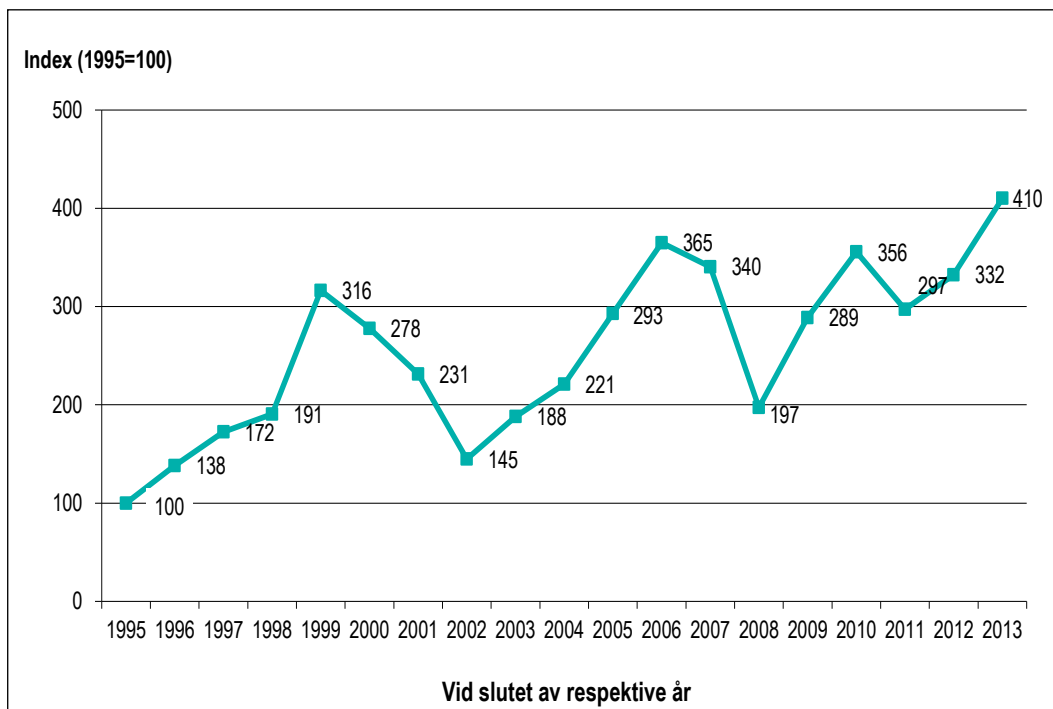

Källa: Boverket, Swedbank.

8.24 Diagram

Generalindex på Stockholms fondbörs, aktieindex 29/12 1995=100

The Stockholm Stock Exchange share index, index 29/12 1995=100

Källa: Affärsvärldens hemsida: www.affarsvarlden.se

8.25 Tabell

Normala köp av småhus åren 1982–2013, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser

Normal purchases of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use 1982–2013, numbers and purchase price, amounts in current prices

År Year	Antal försäljningar Number of sales			Köpeskilling, medelvärde, tkr Purchase price, mean value, KSEK		Total köpeskilling, mdkr Total purchase price, BSEK		
	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa	Permanent- bostad	Fritidshus	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa löpande priser
	Owner occupied	Seasonal	Total	Owner occupied	Seasonal	Owner occupied	Seasonal	Total current prices
2000	50 946	9 857	60 803	951	596	48,4	5,9	54,3
2001	50 674	9 367	60 041	1 049	637	53,2	6,0	59,1
2002	51 615	9 442	61 057	1 113	679	57,4	6,4	63,9
2003	54 253	9 231	63 484	1 223	792	66,4	7,3	73,7
2004	56 248	9 699	65 947	1 340	838	75,4	8,1	83,5
2005	59 224	10 226	69 450	1 455	916	86,2	9,4	95,5
2006	58 751	9 654	68 405	1 625	1 084	95,5	10,5	105,9
2007	64 221	10 629	74 850	1 782	1 140	114,4	12,1	126,6
2008	56 983	9 090	66 073	1 878	1 213	107,0	11,0	118,0
2009	51 865	8 755	60 620	1 911	1 337	99,1	11,7	110,8
2010	53 869	9 328	63 197	2 022	1 408	108,9	13,1	122,1
2011	51 437	8 948	60 385	2 050	1 417	105,4	12,7	118,1
2012	49 534	8 826	58 360	2 102	1 370	104,1	12,1	116,2
2013	51 431	9 393	60 824	2 235	1 463	114,9	13,7	128,7
Genomsnitt per år (Annual average):								
1982–1989	52 872	12 909	65 781	405	207	21,4	2,7	24,1
1990–1999	52 063	10 980	63 043	642	365	33,4	4,0	37,5
2000–2004	52 747	9 519	62 266	1 140	708	60,2	6,7	66,9
2005–2009	58 209	9 671	67 880	1 725	1 131	100,4	10,9	111,4
2010–2013	51 568	9 124	60 692	2 059	1 385	106,2	12,6	118,8

Anm: Statistiken över antalet försäljningar av småhus omfattar "vanliga köp" vilket innebär att slätköp och andra speciella köp som inte är representativa för marknadsvärdet är exkluderade.

Källa: SCB Fastighetsprisstatistik.

8.26 Tabell

Normala överlåtelse av bostadsrätter 2000–2013, antal samt överlåtelsepriser, belopp i löpande priser. Exkl. nyproduktion

Normal purchases of condominium apartments 2000–2013, numbers and purchase price, amounts in current prices. Excl. sale of production of new apartments

År	Antal försäljningar	Överlåtelsepris Purchase price		Total köpeskilling, mdkr
		Medelvärde, tkr	Medianpris, tkr	
Year	Number of sales	Mean price, KSEK	Median price, KSEK	Total purchase price, BSEK
2000	72 392	390	173	28,2
2001	72 096	441	225	31,8
2002	76 297	526	295	40,1
2003	81 161	571	360	46,3
2004	84 787	671	455	56,9
2005	89 848	776	530	69,7
2006	92 697	933	650	86,5
2007	99 455	1 117	795	111,1
2008	89 899	1 080	800	97,1
2009	94 717	1 193	880	113,0
2010	98 203	1 312	995	128,8
2011	92 628	1 350	1 030	125,0
2012	94 141	1 411	1 110	132,8
2013 prel.	99 365	1 533	1 250	152,3
Genomsnitt per år (Annual average):				
2000–2004	77 347	526		40,7
2005–2009	93 323	1 023		95,5
2010–2013	96 084	1 402		134,8

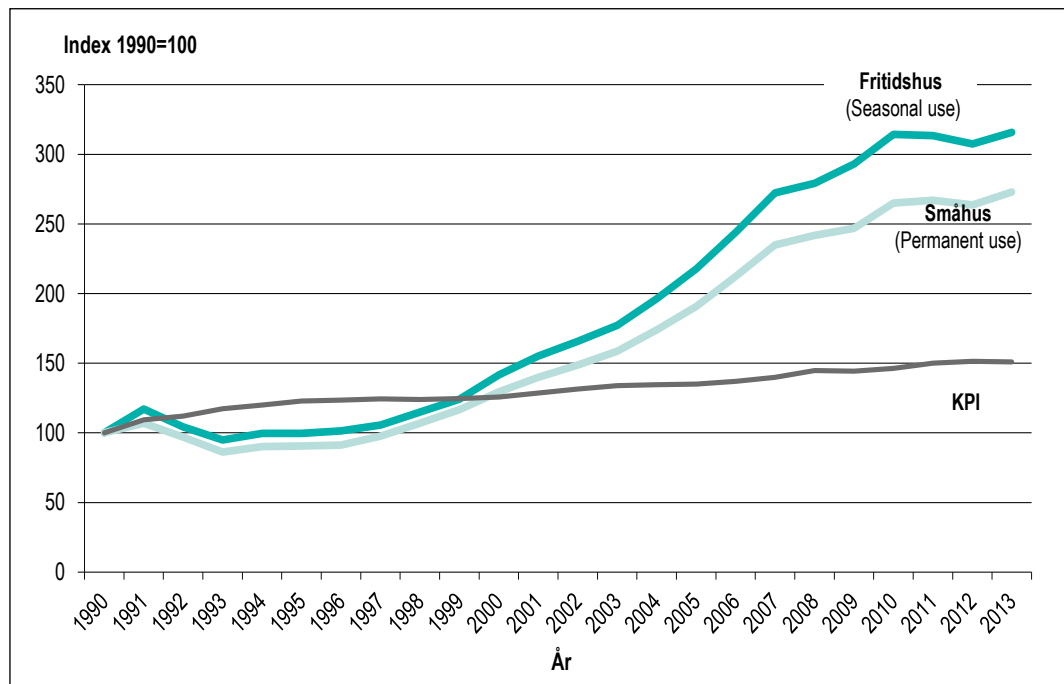
Anm: Underlag för beräkningarna av försäljningspriserna är de kontrolluppgifter som bostadsrättsföreningarna lämnar till Skatteverket i samband med en överlåtelse/försäljning av en bostadsrätt. Statistiken omfattar således endast begagnatmarknaden och inte nyproduktion. I denna redovisning ingår alla försäljningar oavsett lägsta pris upp till ett högsta pris på 20 miljoner kronor. Dock ingår inga överlåtelse som skett genom arv, gåva, bodelning eller liknande. Dessutom ingår bara försäljningar som gjorts av fysiska personer och där hela lägenheten sålts. Det bör påpekas att det är vanskligt att med stöd av siffrorna dra någon slutsats om prisutvecklingen på bostadsrätter. För att kunna göra detta krävs ett bättre mått än enbart medel- eller medianpris, vilket inte tar hänsyn till storlek, belägenhet eller andra faktorer som påverkar marknadspriset. Ett kvadratmeterpris går dock inte att beräkna eftersom uppgift om storlek/yta saknas i underlaget.

Källa: SCB:s databaser, boende, byggande, bebyggelse.

8.27 Diagram

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990–2013, index 1990=100

Real estate price index for one- and two-dwelling buildings 1990–2013, index 1990=100

Källa: SCB, Fastighetsprisstatistik.

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål.....	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —

säger 27,046,000: —

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel.....	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel.....	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningskatt.....	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift.....	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —

säger 127,290,000: —

summa kronor 154,336,000: —

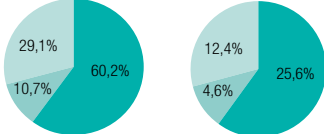
Kongl. Maj:tt föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

 Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av statens inkomster.*

Skatt på konsumtion och insatsvaror

År 2012	Mdkr	Per invånare, kr	Andel av totala skatter	Andel av BNP
Skatt på arbete	944	99 125	29,1%	12,4%
Skatt på kapital	168	17 663	10,7%	4,6%
Skatt på konsumtion och insatsvaror	456	47 940	60,2%	25,6%
Summa skatter	1 568	164 728		

- De olika skatterna på konsumtion och insatsvaror inbringade år 2012 sammanlagt 456 miljarder kronor eller utslaget per invånare 47 940 kr.
- Skatt på konsumtion och insatsvaror utgjorde år 2012 cirka 29 procent av det totala skatteuttaget och motsvarade 12,4 procent av BNP.

9.1 Inledning

9.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, import, försäljning och konsumtion av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten. Punktskatter skiljer sig från mervärdesskatten på så sätt att de oftast är baserade på kvantitet istället för pris.

Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur

efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på priskänsligheten (se vidare kapitel 1).

Skatt på konsumtion och insatsvaror är ofta så kallade indirekta skatter. Med detta menas skatter som normalt sett belastar konsumenterna men tas ut och betalas in av producenterna eller säljarna (se vidare kapitel 1). Det finns i regel en administrativ fördel med detta. Antalet skattskyldiga som ska hanteras av skatteadministrationen blir betydligt färre än de som är avsedda att träffas av skatten. Alla punktskatter behöver dock inte vara indirekta skatter. Definitionsmässigt har det ingen betydelse vem som redovisar och betalar in skatten. Ett exempel på en punktskatt som betalas direkt av dem som belastas av den är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på konsumtion och insatsvaror hänvisas till kapitel 4.

9.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Detta innebär att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar längre får tas ut vid gränspassage.

För att den gemensamma marknaden ska fungera så effektivt som möjligt och för att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter, har man inom EU beslutat om ett antal direktiv, som sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt energi harmoniseras. Harmoniseringen innebär

att skattebaserna definierats på ett enhetligt sätt och att miniminivåer fastställts. Det finns dock inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

För de EU-harmoniserade punktskatterna har det även införts ett gemensamt europeiskt datoriserat transport- och kontrollsystem (Excise Movement Control System, EMCS).

De EU-gemensamma reglerna för mervärdesskatten beskrivs ytterligare i avsnitt 9.2.3.

Beskattningsförfarandet när det gäller EU-harmoniserade punktskatter beskrivs i avsnitt 9.3.2.

9.1.3 Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter

Skatterna på konsumtion och insatsvaror uppgick år 2012 till sammanlagt 456 miljarder kronor eller 12,4 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP) för det året. Av denna skatteuppbörd hänför sig 73 procent till mervärdesskatten (momsen) och resterande 27 procent till punktskatterna.

I och med skattereformen 1990–91 breddades underlaget för momsens, vilket medförde att skatten på konsumtion och insatsvaror som an-

9.1 Tabell

Skatter på konsumtion och insatsvaror 2003–2012, mnkr

Taxes on consumption and input goods 2003–2012, MSEK and percent

Skatteslag	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Andel av total, %
Nature of tax											Share of total
Mervärdesskatt (VAT)	227 827	238 103	253 252	267 333	287 737	303 432	306 225	326 236	338 014	334 405	73
Punktskatter (Excise duties)	100 837	102 399	107 043	110 208	114 791	118 471	121 340	125 000	122 559	121 953	27
Totalt (Total)	328 664	340 502	360 295	377 542	402 528	421 902	427 564	451 236	460 572	456 358	100
Andel av BNP, % (Share of GDP)	12,3	12,1	12,4	12,2	12,2	12,5	13,0	12,8	12,6	12,4	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket.

del av de totala skatterna ökade till omkring en fjärdedel. De senaste åren har denna andel ökat ytterligare och ligger nu på närmare 30 procent. Momsens andel av konsumtionsskatterna har de senaste åren legat på cirka 70 procent.

9.2 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatten (momsen) föregicks av en allmän varuskatt (omsättningsskatt) som endast togs ut i detaljistledet och uppgick till fyra procent av försäljningspriset. Omsättningsskatten ersattes år 1969 av momsens. Vid införandet var momsskattesatsen tio procent, men den höjdes redan efter två år till 15 procent. Moms utgår på värdet av skattepliktig omsättning av varor och tjänster. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

9.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför

EU samt för s.k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 9.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms – ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påförd moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsens påverkas inte av antalet led i kedjan.

Exemplet på nästa sida visar schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsens från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten. I exemplet används skattesatsen 25 procent.

9.2 Tabell

Totala skatter relaterade till skatt på konsumtion och insatsvaror, 1989/90–2012, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on consumption and input goods, 1989/90–2012, BSEK and percent

Budgetår	Totala skatter*	Skatt på konsumtion och insatsvaror	därav moms**	Andel skatt på konsumtion och insatsvaror av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on consumption and input goods	VAT	Taxes on consumption and input goods share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	815	188	116	23,1
1996	929	259	176	27,9
1997	978	253	169	25,9
1998	1 025	267	181	26,1
1999	1 090	278	192	25,5
2000	1 154	290	201	25,2
2001	1 150	303	210	26,4
2002	1 151	316	219	27,4
2003	1 207	329	228	27,2
2004	1 271	341	238	26,8
2005	1 345	360	253	26,8
2006	1 413	378	267	26,7
2007	1 472	403	288	27,3
2008	1 480	422	303	28,5
2009	1 439	428	306	29,7
2010	1 509	451	326	29,9
2011	1 539	461	338	29,9
2012	1 555	456	334	29,3

* Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för år 2008 mellan 6.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 6 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och Skatteverkets statistik.

** Beloppen avser till och med 1995 nettomomsen efter avräkning för statens, kommunernas och landstingens kompensation för betald moms. Från och med 1996 ingår inga sådana kompensationer. Till och med 1997 avser beloppen betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Ekonomistyrningsverket och Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning		
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

9.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga

I princip alla varor och tjänster är skattepliktiga sedan skattereformen 1990–1991. Det finns dock sådant som fortfarande är undantaget från skatteplikt, bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Producenterna av de uppräknade varorna och tjänsterna har inte rätt att dra av den ingående moms. Detta innebär att priset som konsumenten betalar påverkas av den moms producenten betalat till tidigare led. Det finns således en s.k. dold moms även i priset för varor och tjänster som är undantagna från skatteplikt. Ett fåtal varor och tjänster är dock s.k. kvalificerat undantagna från moms. Detta innebär att den som omsätter sådan vara eller tjänst har rätt

till återbetalning av moms på inköp i verksamheten, vilket medför att konsumentpriset inte påverkas av någon moms. Så är fallet för t.ex. receptbelagda läkemedel och flygbränsle.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimnivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tilläts dock två lägre skattesatser med en miniminivå på fem procent. I Sverige beskattas bland annat livsmedel

och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreläsningar beskattas med sex procent, liksom böcker och tidskrifter samt persontransporter. Som framgår av tabell 9.3 har skattesatsstrukturen förändrats ett flertal gånger sedan skattereformen 1991. Den senaste förändringen gäller restaurang- och cateringtjänster, som från och med 2012 beskattas med 12 procent. Tidigare var momsen på sådana tjänster 25 procent.

9.3 Tabell

Skattesatser för mervärdesskatt från 1991 och framåt, procent

VAT rates for 1991 and further, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997– 2000	2001	2002– 2006	2007– 2011	2012–
Generellt (<i>General</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Receptbelagda läkemedel, flygbränsle m.m. (<i>Pharmaceuticals sold on prescription, aviation fuel etc.</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Livsmedel m.m. (<i>Food etc.</i>)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12	12
Restaurang (<i>Restaurants</i>)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25	12
Hotell och camping (<i>Hotel and camping</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (<i>Passenger transport</i>)	25	18	21	12	12	12	12	6	6	6	6
Transport i skidliftar (<i>Transport in ski lifts</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	6	6
Dagstidningar (<i>Newspapers</i>)	0	0	0	0	0	6	6	6	6	6	6
Bio (<i>cinemas</i>)	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6
Konserter, opera, balett m.m. (<i>concerts, opera and ballet etc.</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Idrott (<i>sports</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Inträde djurparker (<i>Entrance fee zoological gardens</i>)	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6	6
Böcker och tidskrifter (<i>Books and magazines</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6

Källa: Skatteverket.

9.2.3 Omvänd skattskyldighet

I vissa fall tillämpas i momssystemet så kallad omvänd skattskyldighet. Detta innebär att det är köparen och inte säljaren som är skattskyldig. Det är alltså köparen som ska redovisa och betala moms när denne köpt en vara eller tjänst. Omvänd skattskyldighet gäller exempelvis vid s.k. gemenskapsinterna förvärv, dvs. vid köp av varor från ett annat EU-land, vid köp av vissa tjänster från andra länder och även vid omsättning av vissa specifika varor och tjänster mellan företag inom landet.

Gemenskapsinterna förvärv (GIF)

Som tidigare nämnts i avsnitt 9.1.2 medförde införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan två medlems-

länder. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU medförde därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av gemenskapsinterna förvärv sker inom det ordinarie mervärdesskattesystemet istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta görs genom tillämpning av omvänd skattskyldighet på så sätt att köparen får redovisa en förvärvsskatt i sin skattedeklaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning
Trävaror	500
Moms 25 %	125
Fakturasumma	625

Möbelfabriken B säljer till möbelfären C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Utgående moms (förvärvsskatt, 25% av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelfären C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska varje månad lämna en periodisk sammanställning. I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. En periodisk sammanställning ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

Inköp av tjänster från andra länder

Omvänd skattskyldighet gäller även den som köper tjänster från en utländsk företagare och är momsregistrerad i Sverige. Detta gäller de flesta tjänster. Några undantag finns dock, t.ex. vissa kulturella och idrottsliga aktiviteter samt vetenskapliga tjänster.

Omsättning av vissa varor och tjänster

Omvänd skattskyldighet tillämpas också vid omsättning av vissa varor och tjänster mellan företag.

Sedan 2007 tillämpas omvänd skattskyldighet inom byggsektorn. Den omvända skattskyldigheten gäller när en byggtreprenör köper vissa byggtjänster från en underentreprenör, dvs. det gäller situationer där byggföretag säljer tjänster till ett annat byggföretag som i sin tur säljer sådana tjänster.

Sedan 2013 ska även företag som bedriver handel med avfall och skrot av vissa metaller tillämpa omvänd skattskyldighet. Bestämmelsen gäller bara vid handel mellan företag.

Syftet med dessa regler är att försvåra möjligheterna att utnyttja momssystemet för fusk och ekonomisk brottslighet.

9.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kr redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

9.2.5 Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning

Momsen redovisas i en momsdeklaration. Det finns tre olika redovisningsperioder som bestäms utifrån företagets beskattningsunderlag. Företag med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 miljon kronor per beskattningsår redovisar momsen en gång per år. Företag med en omsättning över 1 miljon men under 40 miljoner kronor per år redovisar momsen kvartalsvis. Företag med ett beskattningsunderlag över 40 miljoner kronor redovisar momsen månadsvis. Företag som redovisar momsen för en längre period än en månad kan på begäran redovisa momsen för en kortare period.

Tidigare kunde företag med en omsättning understigande 1 miljon kronor redovisa momsen i inkomstdeklarationen. Denna redovisningsform ersattes år 2013 av den årliga momsdeklarationen.

Under år 2013 uppgick antalet skattedeklarationer med moms till totalt ca 3,8 miljoner. Antalet skattskyldiga för moms uppgår till cirka 1 miljon (se 9.4 Tabell).

Beskattningsunderlaget är inte detsamma som företagets omsättning. Ett exempel på en transaktion som beskattas utan att vara omsättning är varuförvärv från annat EG-land. På motsvarande sätt är försäljning av varor till ett annat EG-land undantaget från moms samtidigt som det naturligtvis är en del av omsättningen. Cirka tre fjärdedelar av alla företag har en omsättning som är mindre än en miljon kronor (9.5 Tabell).

9.4 Tabell

Antalet mervärdesskatteregistrerade juni 2014

Number of enterprises registered for VAT in June 2014

Skattskyldiga	Beskattningsunderlag större än 40 mnkr	Beskattningsunderlag högst 40 mnkr	Helårsredovisning	Totalt	
Liabile to tax	Turnover greater than 40 MSEK	Turnover of maximum 40 MSEK	Whole year accounting period	Total	
		1 månads redovisning Monthly reporting	3 månaders redovisning 3 month reporting		
Juridiska personer (Legal entities)	14 853	154 623	197 477	61 740	428 693
Fysiska personer (Private individuals)	664	65 532	109 224	394 707	570 127
Totalt (Total)	15 517	220 155	306 701	456 447	998 820

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

9.2.6 Momsuppbörden

Skatteverket är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har Tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till Skatteverket respektive Tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Utbetalningar i särskild ordning görs även till utländska företag som påförts moms i samband med förvärv från svenska skattskyldiga.

9.5 Tabell

Antalet företag efter omsättningens storlek 2013

Number of enterprises by turnover 2013

Omsättning	Antal företag	Andel i procent
Turnover	Number of enterprises	Share in percent
-1 mnkr	700 123	74
1-10 mnkr	194 808	20
10-50 mnkr	40 046	4
50-100 mnkr	6 633	1
100 mnkr-1 mdkr	7 070	1
1 mdkr-	928	0,1
Totalt (Total)	949 608	100

Anm: Antalet företag avser alla som redovisat något momsrelaterat belopp i momsdeklarationen avseende 2013. I omsättningen ingår momspliktig och momsfri omsättning inom Sverige samt omsättning till utlandet.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar av moms redovisas som inkomst i statsbudgeten. Utöver de betalningar som redovisas i 9.6 Tabell påverkas statsbudgeten av den kompensation som statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. Denna uppgick år 2012 till cirka 31,5 miljarder kronor. För kommuner och landsting finns ett liknande kompensationssystem för betald moms. Finansieringen av detta system sker genom en minskning av de generella statsbidragen till kommunerna. Syftet med kompensationerna till statliga myndigheter, kommunerna och landstingen är att eliminera momsens konkurrensnedvridande effekter. Momsen ska inte påverka valet mellan att utföra tjänster i egen regi eller att upphandla tjänster från utomstående entreprenörer.

Från och med den 1 januari 2015 kommer Skatteverket att överta uppdraget som beskattningsmyndighet för mervärdesskatt för import från Tullverket.

9.2.7 Redovisning efter skattesats

I skattedeklarationen redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats för 2013 visas i 9.7 Tabell. Den allra största delen av den utgående momsen hänför sig till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent. Av den totala utgående momsen redovisas 353 miljarder kronor av köparna, dvs. momsen redovisas enligt någon av de regler om omvänd skattskyldighet som tillämpas inom momssystemet (avsnitt 9.2.3).

9.6 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 2003–2012, mdkr

VAT revenues and expenditures 2003–2012, BSEK

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inbetalningar (Ingoing payments)										
Tullverket (Customs authorities)	46,9	43,7	44,4	48,6	52,7	55,2	49,2	58,6	60,0	56,4
Skatteverket (Tax Agency)	334,2	345,8	374,8	488,9	432,8	459,3	444,0	462,6	490,5	486,4
Summa (Sum total)	381,1	389,5	419,1	537,5	485,5	514,4	493,2	521,2	550,6	542,8
Utbetalningar (Outgoing payments)										
Skatteverket (Tax Agency)	158,1	156,4	170,9	275,5	203,6	216,4	190,9	200,8	219,0	214,0
Övriga utbetalningar* (Other payments)	1,1	1,0	1,2	1,7	1,8	1,9	2,2	1,2	1,0	1,0
Summa (Total)	159,2	157,4	172,1	277,2	205,4	218,4	193,1	202,0	220,0	215,0
Mervärdesskatt redovisad i inkomstdeklarationen (VAT reported in annual income tax returns)	5,7	5,7	5,7	6,6	7,2	7,1	6,1	7,0	7,3	6,5
Övriga betalningar** (Other payments)	0,3	0,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Nettouppbörd (Net payments)	227,8	238,1	253,3	267,3	287,7	303,4	306,2	326,2	338,0	334,4

Anm: Beloppen avser för år 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

* Övriga utbetalningar avser till största delen återbetalningar av moms till ej skattskyldiga utländska företag.

** I övriga betalningar ingår moms redovisad i inkomstdeklaration, indrivning av restförd moms, återbetalningar till utländska företag m.m.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

9.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 9.8 Tabell har den momsuppbörd som administreras av Skatteverket fördelats efter bransch. Varuhandeln svarar för cirka 40 procent av nettouppbörden, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms.

Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor

9.7 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2013, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2013, BSEK

	Omsättning Turnover	Utgående moms Output tax	Ingående moms Input tax	Nettouppbörd Net collection of taxes
Skattesats 25% (Tax rate 25%)	4 409	1 102		
Skattesats 12% (Tax rate 12%)	684	82		
Skattesats 6% (Tax rate 6%)	158	9		
Utgående moms på inköp (omvänd skattskyldighet) (Output tax on purchases [Purchaser liable to VAT])		353		
Skattefri omsättning (Turnover, tax free)	1 011			
Omsättning till annat EG-land (Turnover, other EC countries)	783			
Exportomsättning (Turnover, export)	943			
Totalt (Total)	7 988	1 547	1 254	292

Anm: Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot 6.5 Tabell ingår inte tullmoms och återbetalningar till utländska företag.

Källa: SCB.

exporteras, dvs. omsätts utanför landet, upphör beskattningsskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ nettomoms redovisas för just denna affärstransaktion. Totalt sett innebär det dock endast att en utjämning sker av den moms som redovisats i tidigare led. Denna utjämning framgår dock inte av tabellen om tidigare led finns i en annan bransch än det exporterande företaget.

9.3 Punktskatter

9.3.1 Allmänt om punktskatter

Punktskatter är skatter på specifika varor och tjänster. Till skillnad från de flesta andra typer av skatter har punktskatterna ofta dubbla syften. Förutom det fiskala syftet, att ge inkomster till statskassan, används de ofta som ett ekonomiskt styrmedel. Inom områden där resursanvändningen eller konsumtionen har negativa effekter, t.ex. för miljön eller folkhälsan, kan punktskatterna användas som ett instrument för att korrigera marknaden. Korrigeringen

9.8 Tabell

Moms fördelad efter bransch 2013, mnkr

VAT according to corporate sector 2013, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax		Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning	På inköp (omvänd skattskyldighet)		
	On turnover	On purchases (Purchaser liable to VAT)		
A Jordbruk, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	28 633	982	28 062	1 553
B Utvinning av mineral (<i>Mines and quarries</i>)	5 302	512	8 279	-2 465
C Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	165 244	92 980	279 831	-21 607
D Försörjning av el, gas, värme och kyla (<i>Electricity, gas, steam and hot water plants</i>)	59 809	14 909	55 411	19 307
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering (<i>Water works; Sewage plants, waste-disposal plants</i>)	9 537	1 812	9 761	1 588
F Byggsverksamhet (<i>Construction industry</i>)	87 994	39 079	92 188	34 885
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (<i>Trade; repair establishments for motor vehicles and motorcycles</i>)	432 455	116 386	434 619	114 222
H Transport och magasinering (<i>Transport and storage companies</i>)	61 346	10 455	62 833	8 968
I Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	17 981	349	15 217	3 113
J Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication companies</i>)	83 721	19 936	68 434	35 223
K Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Financial institutions and insurance companies</i>)	38 053	21 948	55 292	4 709
L Fastighetsverksamhet (<i>Real estate companies</i>)	47 111	3 392	35 334	15 169
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Professional, scientific and technical companies</i>)	86 664	18 215	67 580	37 299
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (<i>Administrative and support service companies</i>)	38 285	2 340	20 925	19 700
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Public authorities and national defence</i>)	2 639	7 824	486	9 977
P Utbildning (<i>Educational establishments</i>)	6 727	401	3 339	3 789
Q Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Human health and social work establishments</i>)	7 371	415	4 961	2 825
R Kultur, nöje och fritid (<i>Establishments for arts, entertainment and recreation</i>)	5 523	383	5 462	444
S Annan serviceverksamhet (<i>Other service companies</i>)	8 686	307	4 896	4 097
Utan bransch/konkurser (<i>Without corporate sector/bankruptcy</i>)	787	383	1 532	-362
Totalt (Total)	1 193 868	353 008	1 254 442	292 434

Källa: SCB.

sker på ett ekonomiskt effektivt sätt om skatten avspeglar de s.k. externa kostnader som konsumtionen medför. De negativa aspekterna blir på så sätt inkluderade i priset för den aktuella varan eller tjänsten, och därmed också beaktade när producenterna och konsumenterna fattar sina beslut.

Punktskatternas dubbla funktion gör att de inte enbart är intressanta ur ett statsfinansiellt perspektiv. De bör även betraktas utifrån sin funktion som ekonomiskt styrmedel. Därför presenteras i detta avsnitt även statistik som speglar utvecklingen av de områden som skatterna är avsedda att påverka, t.ex. energi-förbrukning, klimatpåverkande utsläpp och alkoholinköp.

Energi- och miljöskatternas andel ökar

I tabellen nedan visas utvecklingen av punktskatterna sedan 1994 fördelad på de viktigaste

grupperna. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse på senare år och svarade år 2013 tillsammans för cirka 60 procent av den totala punktskatteuppbörden. Även fordonsbeskattningens andel har ökat. Övriga punktskatters andel har i motsvarande grad successivt minskat. Importskatternas fiskala betydelse för svenska staten har helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Dessa skatter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

En mer detaljerad redovisning av de enskilda skatterna lämnas i respektive avsnitt nedan.

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga

9.9 Tabell

Samtliga punktskatter efter grupp 1994–2013, mnkr

Revenues from different groups of excise duties 1994–2013, MSEK

År	Skatt på energi	Andra miljörelaterade skatter	Alkohol- och tobaksskatter	Skatt på vägtrafik	Skatt på import	Lotteri- och spelskatt samt överskott från statlig spelverksamhet	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	Totalt
Year	Energy taxes	Environment taxes	Alcohol and tobacco taxes	Tax on road traffic	Import tax	Lottery- and gambling taxes, profits from government owned gambling companies	Tax on advertising, concession fees for TV networks etc	Total
1994	40 383	517	18 933	5 788	5 505	5 039	1 036	77 200
1995	41 432	578	19 007	5 801	4 981	4 895	1 231	77 924
1996	48 031	593	18 669	6 871	3 625	4 134	1 516	83 439
1997	48 617	662	17 644	6 449	3 808	5 288	1 580	84 048
1998	51 348	634	17 583	6 903	3 765	4 796	1 770	86 799
1999	52 040	671	18 116	7 250	3 530	3 345	1 695	86 649
2000	52 464	1 132	18 737	7 691	3 806	4 182	1 756	89 767
2001	54 921	1 615	19 127	7 641	3 643	4 823	1 712	93 481
2002	58 304	1 511	19 531	8 188	3 476	4 511	1 409	96 930
2003	62 211	1 646	19 279	8 327	3 461	4 549	1 365	100 837
2004	63 525	1 457	18 509	8 781	3 787	4 950	1 391	102 399
2005	65 373	1 362	18 211	11 022	4 649	4 897	1 530	107 043
2006	66 281	1 387	19 515	11 784	5 160	4 737	1 343	110 208
2007	66 628	1 374	21 062	13 086	5 884	5 000	1 185	114 219
2008	68 532	1 165	21 512	16 027	5 874	4 905	455	118 471
2009	69 577	735	23 106	16 376	5 151	5 875	519	121 340
2010	72 531	640	23 022	16 400	5 674	6 170	564	125 000
2011	69 830	579	23 632	15 724	5 660	6 442	692	122 559
2012	69 330	550	24 222	15 603	5 255	6 493	500	121 953
2013	68 993	417	23 468	16 502	5 221	6 611	488	121 701

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used).

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket.

9.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 31 december 2013

Number of enterprises registered for excise duties December 31 2013

Skatteslag Type of tax	Antal skattskyldiga Number of tax payers
El (<i>Electricity</i>)	1 232
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	3
Olja, gasol och metan, upplagshavare (<i>Oil, liquified petroleum gas and methane, warehouse keepers</i>)	233
Olja, gasol och metan, varumottagare (<i>Oil, liquified petroleum gas and methane, consignees</i>)	48
Bensin, upplagshavare (<i>Petrol, warehouse keepers</i>)	40
Bensin, varumottagare (<i>Petrol, consignees</i>)	10
Svavel, lagerhållare (<i>Sulphur, stockholders</i>)	65
Svavel, upplagshavare (<i>Sulphur, warehouse keepers</i>)	132
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	19
Alkohol, upplagshavare (<i>Alcohol, warehouse keepers</i>)	935
Alkohol, varumottagare (<i>Alcohol, consignees</i>)	414
Tobak, upplagshavare (<i>Tobacco, warehouse keepers</i>)	55
Tobak, varumottagare (<i>Tobacco, consignees</i>)	7
Naturgrus (<i>Natural gravel</i>)	498
Deponering av avfall (<i>Deposition of waste</i>)	118
Bekämpningsmedel (<i>Pesticides</i>)	36
Trafikförsäkringsavgift (<i>Third party liability insurances</i>)	48
Reklam (<i>Advertising</i>)	4 855
Lotteri (<i>Lottery</i>)	1

* Antalet avser registrerade avsändare (Number of forwarders).

Källa: Skatteverket.

för punktskatter få. Totalt uppgår de till cirka 8 000 näringsidkare, varav över hälften är registrerade för reklamskatt. För övriga punktskatter uppgår antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

I 9.11 Tabell visas antalet skattskyldiga för vissa punktskatter efter storleken på den totala skatteuppbörden. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt. Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för mer än 90 procent av skatteuppbörden.

9.3.2 Förfaranderegler inom EU

Uppskovsförfarandet

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 9.1.2, gemensamma förfaranderegler inom EU. Reglerna innebär att varorna kan cirkulera fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och beskattningsekvenser. Beskatt-

ningen inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljledet. För detta ändamål har det skapats en s.k. uppskovsordning med aktörerna: registrerad avsändare, godkänd upplagshavare och registrerad varumottagare (9.12 Tabell).

Uppskovsförfarandet bygger på att punktskattepliktiga varor tillverkas, bearbetas och förvaras på vissa i förväg godkända platser, s.k. skatteupplag, som förestås av en godkänd upplagshavare. Varorna kan flyttas mellan dessa skatteupplag eller till en registrerad varumottagare under det att skattskyldigheten skjuts upp.

De gemensamma förfarandereglerna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns dock ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeprodukter gäller att skatt då även tas ut i Sverige.

9.11 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2013 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2013 according to duty paid, MSEK

Mnkr MSEK	Skatt på Tax on			
	Olja, gasol och metan Oil, liquefied petroleum gas and methane	Bensin Petrol	Alkohol Alcohol	Tobak Tobacco
-1	477	56	2 261	170
1-5	63	11	110	20
5-10	11	3	29	1
10-25	28	0	39	0
25-50	14	3	31	1
50-100	5	5	8	0
100-	15	13	3	6
Totalt (Total)	613	91	2 481	198

Källa: Skatteverket.

9.12 Tabell

Antal registrerade avsändare, upplagshavare och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2013

Number of registered consignors, authorized warehousekeepers and registered consignees for harmonized excise duties 2013

Vara	Registrerad avsändare	Godkänd upplagshavare	Registrerad varumottagare
Goods	Registered consignor	Warehouse keepers	Registered consignee
Mineralolja (<i>Mineral oil</i>)	234	233	48
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	936	935	414
Tobak (<i>Tobacco</i>)	55	55	7
Bensin (<i>Petrol</i>)	40	40	10
Totalt (Total)	1 265	1 263	479

Källa: Skatteverket.

EUs gemensamma kontrollsystem EMCS

Inom EU används sedan 2010 ett gemensamt datoriserat system för dokumenthantering och kontroll vid varuförflyttningar enligt uppskovsförfarandet (Excise Movement Control System, EMCS). Genom systemet får de europeiska beskattningsmyndigheterna information i realtid om förflyttningar av varor som omfattas av uppskavsordningen, vilket motverkar skatteundandragande och bedrägerier.

9.3.3 Energiskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk kraft. De olika energiskatterna kan lite grovt delas in i fiskala och resursstyrande skatter. Till resursstyrande skatter räknas koldioxid- och svavelskatterna. Den allmänna energiskatten betraktas normalt som en fiskal skatt, trots att även den till viss del har fått en resursstyrande utformning.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtionsskatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya skattekompontener i form av koldioxidskatt och svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre. Exempelvis har koldioxidskatten fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten i syfte att öka den allmänna miljöstyrningen.

9.13 Tabell
Energiskatter 1994–2013, mnkr
 Revenues from energy taxes 1994–2013, MSEK

År	Bensinskatt*	Allmän energiskatt	Särskild skatt på elkraft från kärnkraftverk	Skatt på viss elkraft**	Koldioxid-skatt	Svavel-skatt	Skatt på råttalolja	Summa energiskatt
Year	Petrol tax*	General energy tax	Nuclear power tax	Tax on electricity from certain sources**	CO ₂ tax	Sulphur tax	Tax on crude tall oil	Total energy tax
1994	22 030	10 239	137	817	6 943	217	-	40 383
1995	1 711	27 456	133	908	11 078	146	-	41 432
1996	-2	30 371	974	1 423	15 053	212	-	48 031
1997	-	34 212	1 478	194	12 599	134	-	48 617
1998	-	36 900	1 537	-	12 796	115	-	51 348
1999	-	37 552	1 553	-	12 811	104	20	52 040
2000	-	38 389	1 726	-	12 245	75	30	52 464
2001	-	36 512	1 841	-	16 457	81	29	54 921
2002	-	36 979	1 796	-	19 373	131	24	58 304
2003	-	36 474	1 824	-	23 753	136	24	62 211
2004	-	35 357	1 860	-	26 193	93	22	63 525
2005	-	37 664	1 804	-	25 810	74	21	65 373
2006	-	38 244	3 198	-	24 743	80	16	66 281
2007	-	38 246	3 238	-	25 088	56	1	66 628
2008	-	38 791	3 975	-	25 745	20	1	68 532
2009	-	40 064	3 394	-	26 085	39	-5	69 577
2010	-	41 152	3 997	-	27 334	48	0	72 531
2011	-	40 583	3 852	-	25 368	27	0	69 830
2012	-	40 118	3 939	-	25 244	29	0	69 330
2013	-	40 911	4 038	-	24 031	14	0	68 993

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used).

* Bensinskatten är från och med 1996 inkluderad i den allmänna energiskatten (From 1996 the petrol tax is included in the general energy tax).

** Den särskilda produktionsskatten på elkraft ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (The tax on electricity from certain sources was in 1997 replaced by a real estate tax).

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret.

Energiskatt på bränslen

Bränslen beskattas med flera olika skatter. Förutom allmän energiskatt och koldioxid-skatt påförs svavelhaltiga bränslen en särskild svavel-skatt. Storleken på det totala skattebeloppet styrs av många faktorer, såsom bränslets

miljömässiga egenskaper, till vad det används och av vem.

Den allmänna principen är att skatt ska utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt.

Tidigare beskattades även hushållsavfall som förbrändes för uppvärmning som ett bränsle. Denna skatt slopades 2010.

Koldioxid- och svavelkatterna beräknas utifrån en enhetlig grund. Koldioxidskatten är proportionell mot de koldioxidutsläpp som

9.14 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl. moms 2014

General energy and environmental duties for fuel excl. VAT 2014

Bränsleslag Type of fuel	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO ₂ tax	Total skatt Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	3,13	2,50	5,63
alkylatbensin (alkylate based petrol)	1,40	2,50	3,90
miljöklass 2 (environmental class 2)	3,16	2,50	5,66
annan bensin (other petrols)	3,90	2,50	6,40
Olja (Oil)			
för drift av motordrivet fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnerna), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,759	3,088	4,847
miljöklass 2 (environmental class 2)	2,028	3,088	5,116
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	2,169	3,088	5,257
för andra ändamål, t.ex. uppvärmning (med märkämnerna), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	816	3 088	3 904
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	2 599	2 599
för annat ändamål (for other purposes)			
	1 048	3 249	4 297
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 850	1 850
för annat ändamål (for other purposes)			
	902	2 313	3 215
Kol och koks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	620	2 687	3 307
Råttalolja, kr/m ³ (Crude tall oil, SEK/m ³)			
	3 904	-	3 904

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket.

uppstår vid förbränning och motsvarar 112 öre per kilo utsläppt koldioxid. Svavelskatten uppgår för kol och torv till 30 kr per kilo utsläppt svavel och för olja till 27 kr per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel i oljan.

Den allmänna energiskatten baseras inte på energivärdet eller efter någon annan enhetlig princip. Den allmänna energiskatten på bensin och dieselolja styrs dock av en miljöklassning, som bland annat bygger på bränslets innehåll av vissa kemiska ämnen och av dess kokpunkt. Eldningsolja miljöklassas inte på samma sätt. Anledningen är att förbränningen i dagens värmepannor är så effektiv att den miljömässiga skillnaden är liten mellan olika slags oljor. För att dieseloljan ska kunna skiljas från eldningsolja färgmärks den senare, lågbeskattade oljan. För företag inom tillverkningsindustrin, växt-husnäringen samt jordbruks-, skogsbruks- och

vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensin och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag är energiskatt och koldioxidskatt reducerad till 30 procent av annars gällande skatt. Det innebär att koldioxidskatt utgår med cirka 34 öre per kilo utsläppt koldioxid (9.15 Tabell). Industri-anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsätter av koldioxid medges skattebefrielse med 70 procent av koldioxidskatten och 100 procent av energiskatten.

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.¹

¹ Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 1,2 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned ytterligare. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

9.15 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl. moms 2014

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2014

Bränsleslag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (Oil [low tax] SEK/m ³)	244,8	926,4	1 171,2
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)	314,4	974,7	1 289,1
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)	270,6	693,9	964,5
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)	186,0	806,1	992,1
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil)	1 171,2	0	1 171,2

Ann: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs. petroleum, koks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket.

För råtallolja som används som bränsle gäller särskilda regler. Trots att råtallolja är ett biobränsle omfattas det inte av undantaget från energibeskattnings. Motivet för detta är näringspolitiskt. Syftet är att hålla nere efterfrågan på råtallolja som bränsle. En ökad efterfrågan skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den delen av den kemiska industrin som använder råtallolja som råvara.

Bränslen som används för att producera elektrisk kraft belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningsen av elektrisk kraft sker istället i konsumtionsledet.

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion, utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt bestäms utifrån kärnkraftsreaktorernas termiska effekt och utgår med 12 648 kr per megawatt och månad. Tidigare betalades även en produktionsskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna är numera ersatt av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 8).

9.16 Tabell

Skattesatser för elkraft 2014, öre/kWh

Excise duties for electric power 2014, öre/kWh

Ändamål	Södra Sverige*	Norra Sverige**
Purpose	Southern Sweden	Northern Sweden
Hushåll och icke-industriell verksamhet (Households and non-industrial activity)	29,3	19,4
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (Industry, commercial greenhouses and farming)	0,5	0,5

* Med "Södra Sverige" avses alla kommuner som inte ingår i det område som beskrivs som "norra Sverige" nedan.

** Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

Källa: Skatteverket.

9.17 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 2012, tWh

Energy supply in Sweden according to source 2012, tWh

Energislag	TWh
Source of energy	TWh
Kärnkraft (Nuclear power)	188
Råolja och oljeprodukter (Crude oil and oil products)	165
Biobränslen, torv m m (Biofuel, peat e.a.)	140
Vattenkraft (Hydroelectric power)	79
Kol och koks (Coal and coke)	21
Naturgas, stadsgas (Natural gas)	12
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (Heat pumps in district heating plants)	6
Vindkraft (Wind power)	7
Nettoimport av el (Net import of electricity)	-20
Totalt (Total)	598

Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.

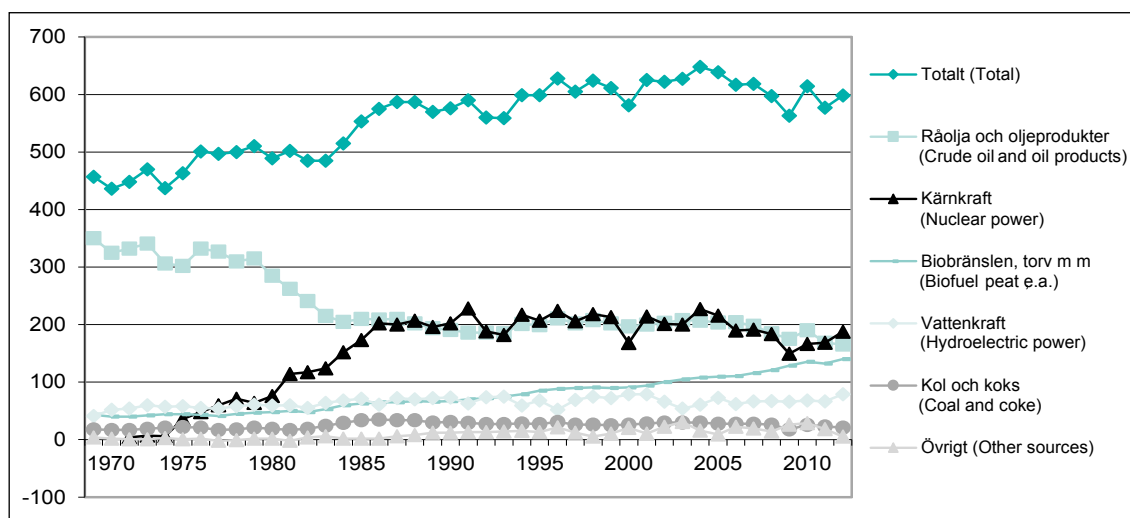
TWh = Terrawatt-timmar, dvs. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2012.

9.18 Diagram

Sveriges energitillförsel efter energislag 1970–2012, tWh

Energy supply in Sweden according to source 1970–2012, tWh

Källa: Statens Energimyndighet, Skatteverkets bearbetning.

Sveriges tillförsel och användning av energi

Den svenska energitillförseln var 2012 598 tWh inklusive en nettoimport (export) av el om -20 tWh (9.17 Tabell). Kärnkraft och oljeprodukter stod för de största andelarna, följt av biobränsle och vattenkraft.

Sedan 1970 har energitillförselns sammansättning förändrats kraftigt. Tillförseln av råolja och oljeprodukter har minskat från 77 procent till 28 procent 2012. Oljan har främst ersatts av kärnkraft, biobränslen, torv och avfall. Kärn-

kraften stod år 2012 för 188 TWh av den totalt tillförda energin medan biobränslen, torv och avfall bidrog med 144 TWh, vilket är en ökning med 226 procent sedan år 1970. Vattenkraften har ökat med 93 procent sedan 1970 för att 2012 bidra med 79 TWh. Den tillförda energin från kol och koks har i stort sett varit oförändrad sedan 1970-talet. Tillförseln av naturgas har ökat till 12 TWh år 2012 sedan den introducerades 1986.²

² Energimyndigheten, Energiläget 2013.

9.19 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2012, tWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2012, tWh

Energislag	Bostäder, service m.m.	Industri	Transporter	Totalt
Energy source	Housing, service e.a	Industry	Transports	Total
El (<i>Electricity</i>)	72,1	52,7	3,3	128,1
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	12,7	11,8	75,6	100,1
Biobränsle, torv mm (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	13,7	58,5	-	72,1
Fjärrvärme (<i>District heating</i>)	45,7	4,3	-	49,9
Kol, koks (<i>Coal, coke</i>)	-	14,1	-	14,1
Naturgas och stadsgas (<i>Natural gas and gasworks gas</i>)	1,7	4,1	0,4	6,2
Förnybara drivmedel (<i>Renewable motor fuels</i>)	-	-	6,9	6,9
Totalt (Total)	145,8	145,5	86,2	377,5

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2012.

I 9.19 Tabell visas den slutliga energianvändningen efter energislag och samhällssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen uppgår till 221 TWh och utgörs av distributions- och omvandlingsförluster och användning för icke energiändamål. Den största delen består av omvandlingsförluster i kärnkraftverken som uppgick till 123 TWh år 2012.³

El och oljeprodukter står för 34 respektive 27 procent av den slutliga energianvändningen,

medan biobränslen och fjärrvärme uppgår till 19 respektive 13 procent. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service samt industrin förbrukar vardera cirka 39 procent av den totala energin, medan resterande 23 procent förbrukas av transportsektorn. I bostadssektorn är el det viktigaste energislaget. I industrin är biobränslen det viktigaste energislaget, något större än el. Inom transportsektorn kommer nästan all energianvändning från oljeprodukter.

9.20 Tabell

Energiskatter efter energi- och skatteslag 2013, mnkr

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2013, MSEK

Energislag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Totalt
Energy source	Energy tax	CO ₂ tax	Sulphur tax	Total
Bensin (<i>Petrol</i>)	11 099	8 845		19 945
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	8 362	14 455		22 817
Råtallolja (<i>Crude tall oil</i>)	0			
Övriga bränslen (<i>Other fuels</i>)	377	731		1 108
Samtliga bränslen (<i>All fuels</i>)			14	14
Elkraft (<i>Electricity</i>)	21 073			21 073
Produktionsskatt el från kärnkraftverk (<i>Nuclear power tax</i>)	4 038			4 038
Totalt (Total)	44 948	24 031	14	68 993

Källa: Ekonomistyrningsverket.

³ Energimyndigheten, Energiläget i siffror 2014.

Energiskatternas fördelning

Av de totala energiskatternas 69 miljarder kronor hänför sig större delen till skatter på bensin och olja (9.20 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av den totala skatten.

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för 44,9 miljarder kronor, vilket motsvarar närmare två tredjedelar av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 24,0 miljarder kronor. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 14 miljoner kronor, motsvarar endast 0,02 procent av den totala energiskatten.

9.21 Tabell

Exempel på elpris 2014 (nätavgifter tillkommer), öre/kWh och procent

Example of electricity price 2014 (supply network fees are not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent
	Öre/kWh	Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, excl tax)	50,7	51
Energiskatt (Energy tax)	29,3	29
Moms (VAT)	20,0	20
Konsumentpris (Consumer price)	100,0	100

Källa: Skatteverket.

9.22 Tabell

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) 2014, kr

Example of petrol price (95 octane, lead-free) 2014, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	6,12	42
Energiskatt (Energy tax)	3,13	21
Koldioxidskatt (CO ₂ tax)	2,50	17
Moms (VAT)	2,94	20
Pris per liter (Price per litre)	14,69	100

Källa: Skatteverket.

Skatter och andra styrmedel i det internationella miljöarbetet

Det finns på FN:s initiativ en global klimatkonvention med åtgärder för att förhindra klimatförändringen. Klimatkonventionen ligger till grund för det så kallade Kyotoprotokollet som trädde i kraft i februari 2005. Kyotoprotokollet är en överenskommelse mellan ett stort antal länder om en gemensam minskning

av utsläppen av växthusgaser, till vilka bland annat koldioxid räknas. Hittills har klimatkonventionen undertecknats av 194 länder medan Kyotoprotokollet har skrivits på av 192.

Kyotoprotokollet är indelat i olika åtagandeperioder. Under den första åtagandeperioden som löpte mellan åren 2008 och 2012 skulle industriländerna minska sina utsläpp med 5,2 procent jämfört med 1990 års utsläppsnivå.

Ambitionsnivån för utsläppsminskningarna den andra åtagandeperioden kommer att bestämmas i en översyn som ska ske i mitten av denna period. EU har infört detta varit pådrivande för att skärpa utsläppsminskningarna ytterligare. Medlemsländerna i EU har enats om att minska sina utsläpp av växthusgaser med 30 procent till år 2020 under förutsättning att andra industriländer förbinder sig till jämförbara minskningar. I avvaktan på en global uppgörelse åtar sig EU att minska utsläppen med minst 20 procent till år 2020. Sverige har som nationellt mål att minska klimatutsläppen med 40 procent till år 2020 och en vision att till år 2050 inte ha några nettoutsläpp alls.

För att minska klimatutsläppen används bland annat ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. De senaste årens förändringar av skattestrukturen har haft som syfte att öka skatternas effektivitet som styrmedel. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Utöver skatterna har det på senare år införts ett antal alternativa styrmedel.

Ett exempel på ett sådant styrmedel är systemet med elcertifikat som skapats till stöd för elproduktion med förnybar energi. Systemet fungerar på så sätt att producenterna av förnybar el tilldelas ett antal certifikat. Elanvändarna måste sedan köpa dessa certifikat motsvarande en viss andel av konsumtionen. Inkomsterna från certifikaten tillfaller producenterna, som på så sätt får en extra ersättning för produktionen av den förnybara elen. I systemet ingår också en handel med elcertifikat, vilket medför att det skapas ett marknadsbaserat pris och på sikt en stimulans till effektivare produktion av förnybar el.

Ett annat system för begränsning av koldioxidutsläpp är den marknad för handel med utsläppsrätter som 2005 startade i EU. Systemet fungerar så att varje medlemsland får en utsläppskvot att fördela bland de anläggningar som berörs av systemet.⁴ Innehavarna av utsläppsrätterna kan sedan antingen välja att utnyttja sin rätt till utsläpp eller att sälja den på den marknad som inrättats. Tanken med

⁴ Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från större förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier samt anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement, keramik, papper och pappersmassa.

detta är att utsläppsbegränsningarna ska ske där det kan göras till lägsta kostnad. Den utsläppsrättsinnehavare som kan minska sina utsläpp till ett lägre pris än vad utsläppsrätten är värd, säljer sin rätt. Den som å andra sidan inte kan reducera sina utsläpp till en kostnad under marknadspriset för en utsläppsrätt kan istället köpa en sådan, om så skulle behövas. Handeln med utsläppsrätter är således tänkt att styra koldioxidutsläppsreduceringarna på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Sveriges utsläpp av växthusgaser

I 9.23 Diagram visas de svenska utsläppen av växthusgaser under perioden 1990–2012 uttryckt i koldioxidekvivalenter.⁵ Utsläppen har varierat mellan 78 miljoner ton år 1996 som högst och 57,6 miljoner ton år 2012 som lägst. Variationen mellan åren beror till viss del på förändringar i nederbördsmängd och vintertemperatur samt på konjunkturläget. Utsläppsnivåerna 2009 och 2010 var på olika sätt extrema. Under 2009 var det mycket låga utsläpp till följd av den ekonomiska krisen och 2010 var utsläppen mycket höga till följd av en kall vinter, begränsad kärnkraftsproduktion och en ekonomisk återhämtning efter finanskrisen.

Trots kraftiga variationer mellan enskilda år finns en tydlig trend att utsläppen minskar. De största minskningarna av utsläppen, i absoluta tal räknat, har skett främst till följd av att oljeeldning för uppvärmning av bostäder och lokaler har ersatts med eldning av biobränsle.

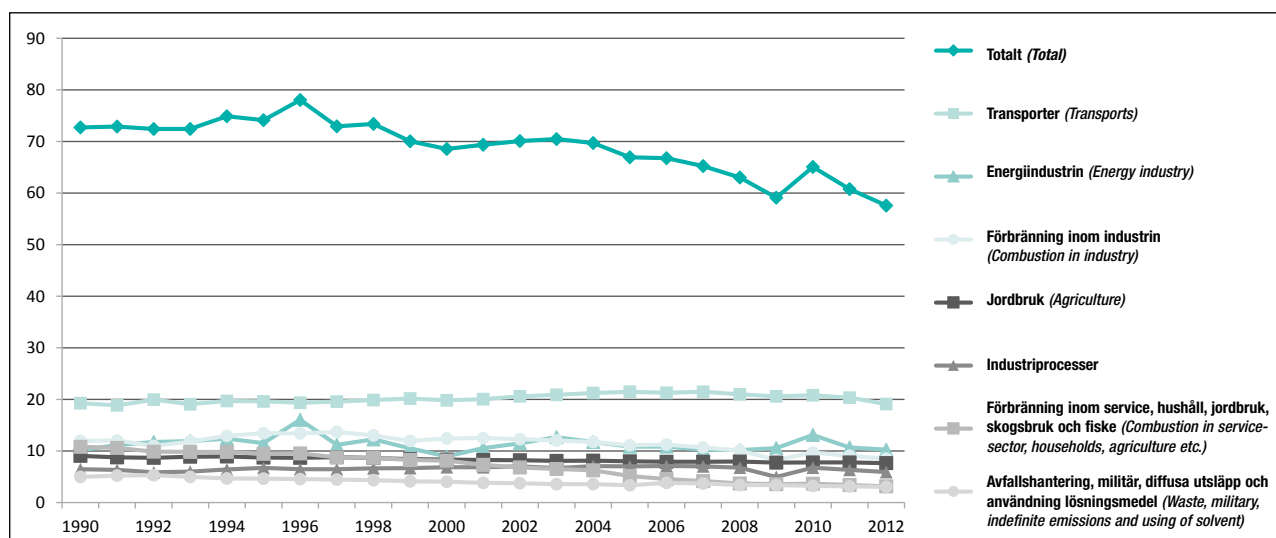
Utsläppsförändringarna varierar dock mellan olika samhällssektorer. Transportsektorn står för en tredjedel av utsläppen och ligger 2012 på ungefär samma nivå som den gjorde 1990. Huvuddelen av dessa utsläpp kommer från personbilar och tunga fordon. Utsläppen från personbilar har minskat med 14 procent jämfört med 1990, trots att trafiken har ökat. Det beror på att bilarna har blivit mer energieffektiva och att användningen av biobränslen har ökat. Denna minskning motverkas av att utsläppen från tunga fordon ökat med 44 procent under samma period.

För produktion av el och fjärrvärme har utsläppen varierat mellan åren och någon tydlig trend kan inte utläsas. Industrins energianvändning visar på en minskning sedan 1997. Utsläppen från jordbruk och avfall har också minskat betydligt sedan 1990, bland annat på grund av minskat antal djur och minskad deponering av organiskt avfall.⁶

9.23 Diagram

Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990–2012 uttryckt i koldioxidekvivalenter*, miljarder ton

Emissions of greenhouse gases in Sweden 1990–2012, Co₂ equivalents, billion tonnes

* Koldioxidekvivalent är en gemensam måttenhet för utsläpp av olika växthusgaser. I statistiken räknas som växthusgas förutom koldioxid även metan, dikväveoxid (lustgas) och sex olika fluorerade gaser.

Källa: Naturvårdsverket.

⁵ Koldioxidekvivalent är en gemensam måttenhet för utsläpp av olika växthusgaser.

⁶ Naturvårdsverket (<http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser--nationella-utslapp/>).

9.3.4 Andra miljörelaterade skatter

Vid sidan av energiskatterna finns ett antal skatter som är mer eller mindre miljörelaterade. Skatt på bekämpningsmedel betalas av den som yrkesmässigt tillverkar eller importerar ämnen som är avsedda att skydda mot skador förorsakade av växter, djur, bakterier eller virus. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus, eftersom tillgången är begränsad. Skatten uppgår till 13 kr per ton naturgrus som tas ut. Avgifter till Kemikalieinspektionen betalas för den provning och tillsyn som görs av dem som tillverkar eller importerar vissa kemiska produkter. Denna avgift redovisades tidigare i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från 2006 behandlas den som en skatt. Avfallsskatten infördes för att öka lönsamheten för återanvändning och återvinning av avfall och genom

detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. Skatten är för närvarande 435 kr per ton avfall som deponeras. Skatt mot försurning tas inte ut genom något särskilt förfarande. Den är en överföring av en del av energiskatten till en särskild inkomsttitel i statsbudgeten. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg, som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte ansågs överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

Skatten på gödselmedel slopades år 2010. Skatten betalades av den som tillverkade eller importerade ämnen som enligt lagen var att betrakta som gödsel.

9.3.5 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Alkohol- och tobaksskatterna har både folkhälso- och statsfinansiella syften. Beskatt-

9.24 Tabell

Miljöskatter 1994–2013, mnkr

Revenues from environment taxes 1994–2013, MSEK

År	Skatt på gödsel och bekämpningsmedel	Skatt på naturgrus	Avgifter till Kemikalieinspektionen*	Skatt på avfall	Särskild skatt mot försurning	Miljöskatt på inrikes flyg	Totalt
Year	Fees on fertilizers and biocides	Natural gravel tax	fees to The Swedish Chemicals Agency*	Tax on waste	Acidification tax	Fees on domestic flights	Total
1994	183	-	..	-	63	271	517
1995	332	-	..	-	69	177	578
1996	343	58	..	-	64	128	593
1997	427	121	56	-	58	-	662
1998	389	129	59	-	58	-	634
1999	399	145	62	-	65	-	671
2000	434	125	56	816	56	-355	1 132
2001	428	126	63	945	54	-	1 615
2002	366	114	64	907	60	-	1 511
2003	437	189	62	902	56	-	1 646
2004	370	202	67	765	53	-	1 457
2005	406	200	66	635	55	-	1 362
2006	376	251	67	646	48	-	1 387
2007	386	261	66	609	51	-	1 374
2008	455	254	71	333	52	-	1 165
2009	249	189	69	189	40	-	735
2010	85	173	35	289	57	-	640
2011	87	184	45	205	59	-	579
2012	93	165	44	198	51	-	550
2013	92	146	2	119	57	-	417

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

* Avgifter till Kemikalieinspektionen redovisades t.o.m.2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Fees to The Chemicals agency were earlier accounted as public fees. From 2006 the fee is accounted as a tax on consumption and intermediate goods.)

Källa: Ekonomistyrningsverket.

9.25 Tabell

Alkohol- och tobaksskatter 1994–2013, mnkr

Revenues from alcohol and tobacco taxes 1994–2013, MSEK

År	Skatt på öl	Skatt på vin	Skatt på spritdrycker	Skatt på mellan-klass-produkter	Summa alkoholskatt	Systembolagets överskott*	Tobaksskatt	Privatinförsel av alkohol och tobak**	Summa alkohol- och tobaksskatt
Year	Tax on beer	Tax on wine	Tax on ethyl alcohol	Tax on intermediate products	Total tax on alcohol	Profits on alcohol monopoly retailing*	Tobacco tax	Private import of alcohol and tobacco**	Alcohol and tobacco taxes total
1994	3 228	2 971	5 376	-	11 575	77	7 281	-	18 933
1995	3 162	2 901	5 483	-	11 546	215	7 246	-	19 007
1996	3 406	3 233	4 907	-	11 546	39	7 084	-	18 669
1997	2 079	3 094	4 686	-	9 859	90	7 695	-	17 644
1998	2 142	2 998	4 674	148	9 962	115	7 506	-	17 583
1999	2 430	3 313	4 723	133	10 599	122	7 396	-	18 116
2000	2 399	3 483	4 888	125	10 895	50	7 792	-	18 737
2001	2 381	3 635	4 861	127	11 004	80	8 043	-	19 127
2002	2 593	3 300	5 028	163	11 085	80	8 366	-	19 531
2003	2 599	3 330	4 794	234	10 957	80	8 242	-	19 279
2004	2 504	3 331	4 210	203	10 247	80	8 181	-	18 509
2005	2 549	3 407	3 921	187	10 064	90	8 056	-	18 211
2006	2 710	3 645	4 151	181	10 687	210	8 617	1	19 515
2007	2 773	3 818	4 249	183	11 023	296	9 742	1	21 062
2008	3 131	3 902	4 163	192	11 387	201	9 926	-1	21 512
2009	3 271	4 255	4 436	194	12 156	345	10 604	1	23 106
2010	3 219	4 411	4 324	177	12 132	302	10 588	0	23 022
2011	3 186	4 505	4 348	173	12 211	159	11 261	1	23 632
2012	3 237	4 593	4 326	175	12 330	90	11 799	3	24 222
2013	3 329	4 709	3 996	178	12 212	116	11 136	5	23 468

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

* Systembolagets överskott redovisades under perioden 2003–2005 i statsbudgeten bland övriga utdelningar på statens aktier. Före och efter denna period redovisades och redovisas överskottet som skatt på konsumtion och insatsvaror. (The profit from the alcohol monopoly was during the period 2003–2005 accounted as dividend on state owned shares. Before and after that timed period the profit is accounted together with other excise duties.)

** Skatt på privatinförsel av alkohol och tobak redovisades tidigare som en importskatt (tabell 6.40) (Taxes on alcohol and imports were earlier accounted as taxes on imports [table 6.40]).

Källa: Ekonomistyrningsverket.

ningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet. Motiven för beskattning var länge i första hand finansiella. Alkoholskatterna fick en uttalat hälsopolitisk betydelse först i samband med att motbokssystemet avskaffades år 1955.

Skatten på alkohol

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (9.26 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 506,42 kr per liter ren alkohol, dvs. ju högre alkohol-

halt i drycken, desto högre skatt. Principen är densamma för beskattningen av vin och öl. För alkoholdrycker som tas in från annat EU-land för privat bruk (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med ett bestämt belopp per volymenhet oavsett alkoholhalt. För spritdrycker är skattesatsen 256 kr per liter, för vin 32 kr per liter medan den för öl är 17 kr per liter.

Försäljningen av alkohol

Den beskattade försäljningen av alkohol har varierat en hel del under de senaste decennierna. År 1988 såldes alkohol motsvarande 6,4 liter ren

9.26 Tabell

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995–2014, kr

Excise duties on alcohol 1995–2014, SEK

	Volymprocent alkohol	1995	1996	1997	1998–2001	2002–2007	2008–2013	2014–
	Percentage of alcohol by volume							
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41	506,42
Vin (skatt per liter) (Wine [excise per litre])	2,25–4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	7,58	7,58	8,11
	4,50–7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	11,20	11,20	11,98
	7,00–8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	15,41	15,41	16,49
	8,50–15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	22,08	21,58	23,09
	15,00–18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	48,33
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [excise per litre])	1,25–15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	29,10
	15,00–22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	48,33
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80–3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47	1,66	1,78
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47	1,66	1,78

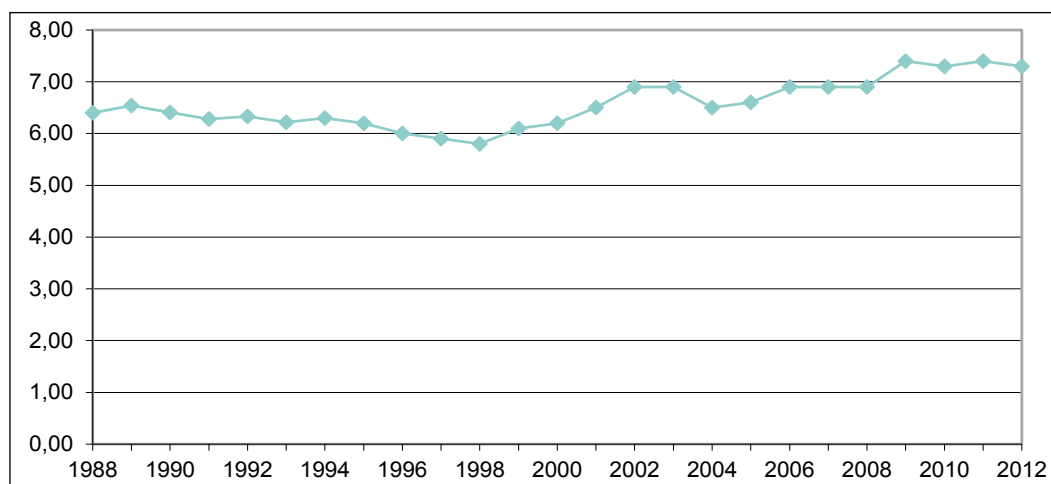
* T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Skatteverket.

9.27 Diagram

Försäljning av alkohol 1988–2012, liter 100% alkohol per invånare över 15 år

Sales in alcohol 1988–2012, litres 100% alcohol per head of pop. aged 15 and more

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning.

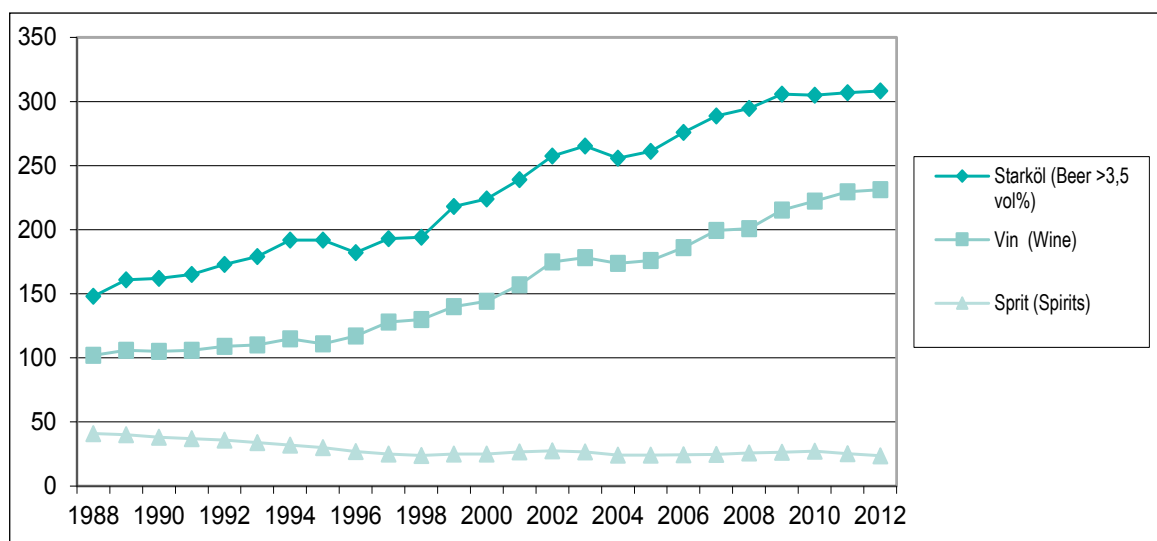
alkohol per person och år. Under den efterföljande tioårsperioden minskade försäljningen till som lägst 5,8 liter. Från denna nivå steg försäljningen till 6,9 liter år 2003. Efterföljande år minskade försäljningen återigen till 6,5 liter per år. Minskningen berodde till stor del på att det svenska undantaget från EU:s införselbe-

stämmelser upphörde, samtidigt som grannländerna Finland och Danmark kraftigt sänkte beskattningen av spritdrycker. De senaste åren har dock försäljningen återigen ökat. Totalt såldes år 2012 alkohol motsvarande 7,3 liter ren alkohol per person.

9.28 Diagram

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988–2012, miljoner liter

Sales in alcoholic beverages 1988–2012, millions of litres

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning.

9.29 Tabell

Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), 2014, kr

Example of liquor price (700 ml, 40 %) 2014, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	51,00	18
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	141,80	62
Moms (<i>VAT</i>)	48,20	20
Konsumentpris (Consumer price)	241,00	100

Källa: Skatteverket.

Alkoholförsäljningens fördelning på olika drycker har förändrats en hel del under den senaste tjuugoårsperioden. Både starkölsförsäljningen och vinförsäljningen har mer än fördubblats sedan 1988, medan försäljningen av spritdrycker under samma tid har minskat med cirka en tredjedel.

9.30 Tabell

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), 2014, kr

Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), 2014, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	46,68	58
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	17,32	22
Moms (<i>VAT</i>)	16,00	20
Konsumentpris (Consumer price)	80,00	100

Källa: Skatteverket.

9.31 Tabell

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym% alkohol), 2014, kr

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), 2014, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	8,17	51
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	4,63	29
Moms (<i>VAT</i>)	3,20	20
Konsumentpris (Consumer price)	16,00	100

Källa: Skatteverket.

9.32 Tabell

Skattesatser för tobak 1995–2014

Excise duties on tobacco 1995–2014

	Cigaretter (Cigarettes)			Cigarrer och cigariller per styck (öre)	Tobak (kr/kg)	Snus kr/kg	Tuggtobak kg/kg
	Per styck (kr)	Procent på detaljhandelspris	Minimiskatt per styck (öre)				
	(Each [SEK/kg])	(% of retail trading price)	(minimum duty each [öre])	(Cigars and cigarillos, each [öre])	(Tobacco [SEK/kg])	(Moist snuff [SEK/kg])	(Chewing tobacco [SEK/kg])
1995	0,75	-	-	35	384	75	123
1996	0,53	15,2	-	35	384	75	123
1997	0,66	16,4	-	44	489	96	156
1998-01–1998-07	0,85	17,8	-	56	630	123	201
1998-08–2002-12	0,20	39,2	-	56	630	123	201
2003	0,20	39,2	84	56	630	123	201
2004–2005	0,20	39,2	86	56	630	123	201
2006	0,20	39,2	98	56	770	123	201
2007	0,28	39,2	1,14	1,12	975	246	402
2008	0,31	39,2	1,24	1,12	1 560	336	402
2009	0,31	39,2	1,27	1,12	1 560	336	402
2010	0,31	39,2	1,29	1,12	1 560	336	402
2011	1,27	1	-	1,12	1 560	336	402
2012	1,40	1	-	1,24	1 718	382	444
2013	1,41	1	-	1,25	1 735	386	449
2014	1,41	1	-	1,25	1 732	385	448

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Skatteverket.

Skatten på tobaksvaror

Principerna för beskattning av tobaksvaror skiljer sig mellan de olika produkterna. Snus, rök- och tuggtobak beskattas per viktenhet medan cigarrer och cigariller beskattas med en styckeskatt. Skatten på cigaretter består av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Skattesatsstrukturen för cigaretter ändrades från 2011 så att styckeskatten numera utgör den dominerande delen av skatten. Samtidigt infördes en indexering av skatten så att den fortsättningsvis kommer att anpassas till konsumentprisindex.

9.33 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), 2014, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), 2014, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Priset exkl skatt (<i>Price excluding tax</i>)	15,25	28
Fast tobaksskatt (<i>Fixed tobacco tax</i>)	28,20	51
Värderelaterad tobaksskatt (<i>Value related tobacco tax</i>)	0,55	1
Moms (<i>VAT</i>)	11,00	20
Detaljhandelspris (<i>Retail trade price</i>)	55,00	100

Källa: Skatteverket.

9.34 Tabell

Skatt på vägtrafik 1994–2013, mnkr

Revenues from taxes on road traffic 1994–2013, MSEK

År	Fordonsskatt	Försäljnings- skatt på motorfordon	Vägavgifter	Trängsel- skatt	Skatt på trafikför- säkringspremier	Totala skatter på vägtrafik
Year	Vehicle tax	Sales tax	Road user charges	Congestion tax	Tax on premiums on third party liability insurances	Total tax on road traffic
1994	4 065	1 723	-	-	-	5 788
1995	4 049	1 752	-	-	-	5 801
1996	5 471	1 400	-	-	-	6 871
1997	6 242	207	-	-	-	6 449
1998	6 103	270	530	-	-	6 903
1999	6 421	230	600	-	-	7 250
2000	6 868	258	565	-	-	7 691
2001	7 017	-23	646	-	-	7 641
2002	7 429	15	743	-	-	8 188
2003	7 686	0	641	-	-	8 327
2004	8 062	0	720	-	-	8 781
2005	10 297	2	722	-	-	11 022
2006	10 572	2	718	492	-	11 784
2007	10 349	3	748	345	1 641	13 086
2008	11 288	0	782	687	3 270	16 027
2009	11 682	0	891	785	3 018	16 376
2010	11 875	0	778	799	2 948	16 400
2011	11 237	0	778	802	2 907	15 724
2012	11 191	0	771	812	2 828	15 603
2013	11 492	0	752	1 493	2 765	16 502

Ann: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

Källa: Ekonomistyrningsverket.

9.3.6 Skatt på vägtrafik

Fordonsbeskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonbeskattningen ett antal skatter och avgifter på registrering, innehav och användning av fordon.

Från 1950- till slutet av 1990-talet fanns också en försäljningsskatt på motorfordon. Syftet med denna var från början att hämma bilismens snabba utveckling. Senare utforma-

des skatten som ett styrmedel för att gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Skattens avskaffande berodde på en vilja att stimulera en förnyelse av den svenska fordonsparken.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för väg- och underhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera

9.35 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 2014, kronor/år

Examples of motor vehicle tax rates 2014, SEK/year

Fordonsslåg	Drivmedel	Koldioxidutsläpp, gram CO ₂ / km	Skattevikt, kg	Fordons- skatt
Type of vehicle	Fuel	Carbon dioxide emission, gram CO ₂ /km	Tax weight, kg	Vehicle tax
Nya systemet med koldioxidbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	214	-	2 300
Personbil skattepliktig före 2008 (Passenger car liable to tax before 2008)	diesel (diesel)	174	-	3 995
Personbil skattepliktig efter 2007 (Passenger car liable to tax after 2007)	diesel (diesel)	174	-	3 745
Personbil (Passenger car)	etanol (ethyl alcohol)	214	-	1 330
Gamla systemet med viktbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	-	1 650	2 306
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	-	1 650	6 133
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	-	19 000	6 416
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	-	16 000	6 711
Släpvagn (Trailer)	-	-	20 000	4 670
Buss (Bus)	diesel (diesel)	-	16 000	9 171
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	-	6 000	4 115

Källa: Skatteverket.

kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslåg, fordonsvikt, drivmedelsslåg och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

År 2006 infördes en ny princip för beskattning av fordon. Beskattningen sker utifrån fordonets drivmedel och koldioxidutsläpp. Koldioxidkomponenten i beskattningen är olika beroende på om bilen drivs av bensin, diesel eller kan drivas med alternativa drivmedel.⁷ Syftet är att öka miljöstyrningen av fordonsskatten. Denna koldioxidbaserade fordonsskatt omfattar endast nyare personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar.

I vissa glesbygdskommuner ges ett avdrag på fordonsskatten med 384 kr per skatteår. För nya miljöbilar betalas ingen fordonsskatt de första fem åren.

Vägavgift för tyngre fordon

För tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet finns en särskild vägavgift. Avgiften gäller för lastbilar och lastbilskeppare med en

totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2014 är vägavgiften för fordonskombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 354 kr, för fordonskombinationer med fler axlar är avgiften 10 591 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande fem länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfartstrafik inte anses få de väggkostnader som denna medför täckta genom beskattningen av drivmedel. Tyskland deltog tidigare i vägavgiftssamarbetet men har numera infört ett eget kilometerbaserat system.

Trängselskatter i Stockholm

Den 1 augusti 2007 infördes trängselskatt för biltrafik i Stockholm. Införandet föregicks av en försöksperiod under första halvåret 2006.

De totala skatteinkomsterna uppgick 2013 till cirka 850 miljoner kronor. Skatten är differen-

⁷ Med alternativa drivmedel avses etanol, E85, naturgas eller biogas.

9.36 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslag 2014, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 2014, thousands

Fordonsslag Type of vehicle	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)			
bensin, (petrol)	3 473	889	4 362
diesel (diesel)	1 163	110	1 273
ej bensin eller diesel (nor petrol or diesel)			107
Totalt personbilar (Passenger cars total)	4 636	999	5 645
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	294	9	303
Bussar (Buses)			
ej diesel, (not diesel)	3,0	0,5	3,5
diesel (diesel)	11,6	4,3	15,9
Totalt bussar (Buses total)	14,6	4,8	19,4
Lastbilar (Lorries)			
ej diesel (not diesel)	80	77	157
diesel (diesel)	513	125	638
Totalt lastbilar (Lorries total)	593	202	795
Motorcyklar (Motor bicycles)	309	197	506
Traktorer (Tractors)	324	120	444
Släpvagnar (Trailers)	1 045	238	1 283
Totalt (Total)	6 922	1 761	6 892

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

* Avser fordon som drivs av antingen bensin eller diesel och samtidigt kan drivas med alternativa drivmedel (etanol, E85, naturgas eller biogas). Dessa kan inte särskiljas från övriga bensin och dieseldrivna fordon och ingår därför även i statistiken för dessa. (Vehicles which are either driven by petrol or diesel and in the same time can be driven by alternative fuel [ethyl alcohol, E85, natural gas or fossil gas]. These fuels can not be separated from other petrol or diesel driven vehicles and are therefore included those figures).

Källa: Transportstyrelsen.

tierad beroende på vilken veckodag och tid på dygnet som bilresan företas. Vissa fordonstyper är undantagna från trängselskatt, t ex uttryckningsfordon och tyngre bussar. Tidigare fanns också ett undantag för miljöbilar.

Trängselskatter i Göteborg

Från och med den 1 januari 2013 tas även trängselskatt ut i Göteborg enligt ett system liknande det i Stockholm. De totala skatteinkomsterna uppgick 2013 till cirka 630 miljoner kronor.

Skatt på trafikförsäkringspremier

Sedan 2007 finns en skatt på trafikförsäkringspremier. Skattesatsen är 32 procent av premien och 22 procent av trafikförsäkringsavgiften. Syftet med skatten är att överföra en större del av

samhällets kostnader för trafikskadades sjukersättning till trafikförsäkringen. Genom att hela skadekostnaden hanteras av försäkringsbolagen premieras försäkringstagare med lågt riskbeteende. Detta bedöms i sin tur ge samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad och mer effektiv rehabilitering samt minskade skadekostnader.

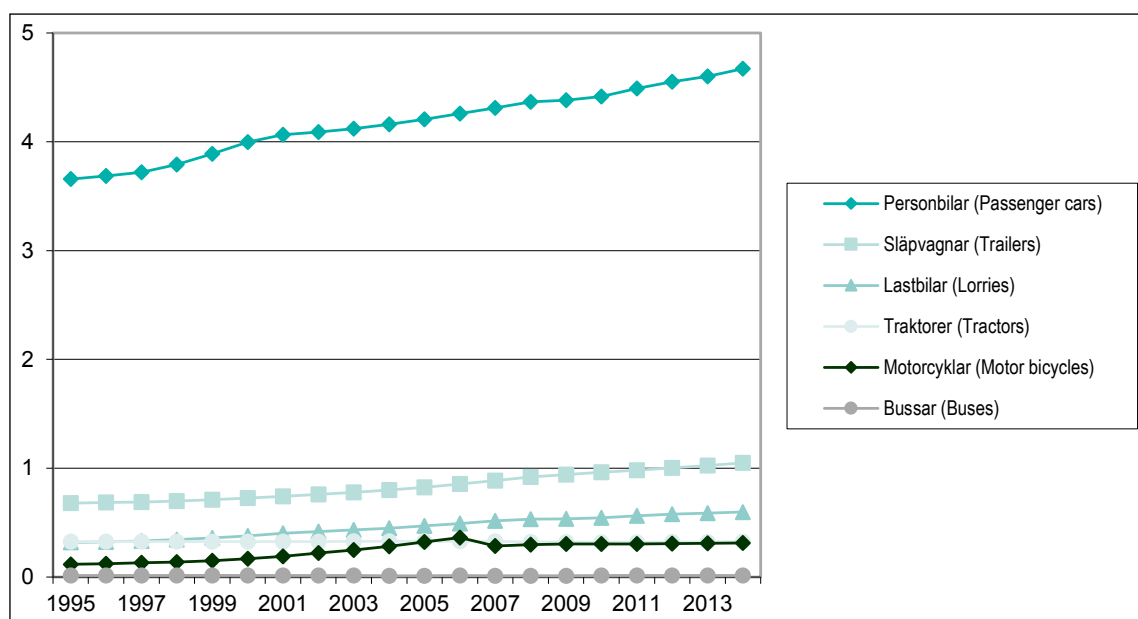
Två tredjedelar av alla fordon är personbilar

Totalt finns cirka 8,5 miljoner skattepliktiga fordon i Sverige. Av dessa utgör personbilar cirka två tredjedelar. Sedan 1998 har antalet personbilar ökat med en tredjedel. Totalt sett har antalet skattepliktiga fordon ökat med 44 procent under samma tid.

9.37 Diagram

Antalet fordon i trafik efter fordonsslag 1998–2014, miljoner

Number of motor vehicles in traffic according to type of vehicle 1998–2014, Millions

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

Källa: Transportstyrelsen, Skatteverkets bearbetning.

9.38 Tabell

Skatt per år i samband med fordonsanvändning 2014, kr

Annual taxes on vehicles 2014, SEK

	Kr SEK
Fordonsskatt (<i>Vehicle tax</i>)	2 300
Energi- och koldioxidskatt på bensin (<i>Energy and CO₂ tax on petrol</i>)	6 756
Moms på bensin (<i>VAT on petrol</i>)	3 526
Totalt (Total)	12 582
Skatt kr/mil (<i>Tax SEK/10 km</i>)	8,39

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil som släpper ut 214 g CO₂/km, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 14,69 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil. (Petrol-powered passenger car with carbon dioxide emission 214 gram CO₂/km, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 14,69 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.)

Källa: Skatteverket.

9.3.7 Importskatter

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetullar, dvs. den står i ett visst förhållande till varans värde. Endast vissa varor är belagda med tullar som utgår efter kvantitet.

Trots kraftigt ökad import har det efter Sveriges inträde i EU år 1995 endast skett små förändringar av den totala importskatten. Orsaken till detta är, förutom EU:s utvidgning, att tullsatserna successivt har sänkts.

9.39 Tabell

Importskatter 1994–2013, mnkr

Revenues from import taxes 1994–2013, MSEK

År	Tullmedel	Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	Övriga skatter m m på import	Avgifter till EUs omstrukturingsfond för sockerindustrin	Total skatt på import
Year	Customs duties	Certain agricultural duties	Other import taxes	Fees to the EU fund for restructuring of the sugar industry	Import tax total
1994	5 074	0	431	-	5 505
1995	4 447	385	149	-	4 981
1996	3 179	255	191	-	3 625
1997	3 467	343	-2	-	3 808
1998	3 356	403	6	-	3 765
1999	3 143	372	16	-	3 530
2000	3 449	349	9	-	3 806
2001	3 338	298	8	-	3 643
2002	3 217	254	5	-	3 476
2003	3 209	239	13	-	3 461
2004	3 504	281	3	-	3 787
2005	4 307	340	2	-	4 649
2006	4 704	233	-	224	5 160
2007	5 099	294	-	491	5 884
2008	5 212	277	-	385	5 874
2009	4 764	251	-	136	5 151
2010	5 412	261	-	0	5 674
2011	5 399	262	-	0	5 660
2012	4 995	260	-	0	5 255
2013	4 976	244	-	0	5 221

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Under 2009 minskade importen, och därmed den totala importskatten, kraftigt. Orsaken till detta var den internationella finanskrisen. Under de efterföljande åren skedde en återhämtning och ökning av importen, som dock återigen har väntats till en minskning de senaste åren.

9.3.8 Skatt på lotterier och spel

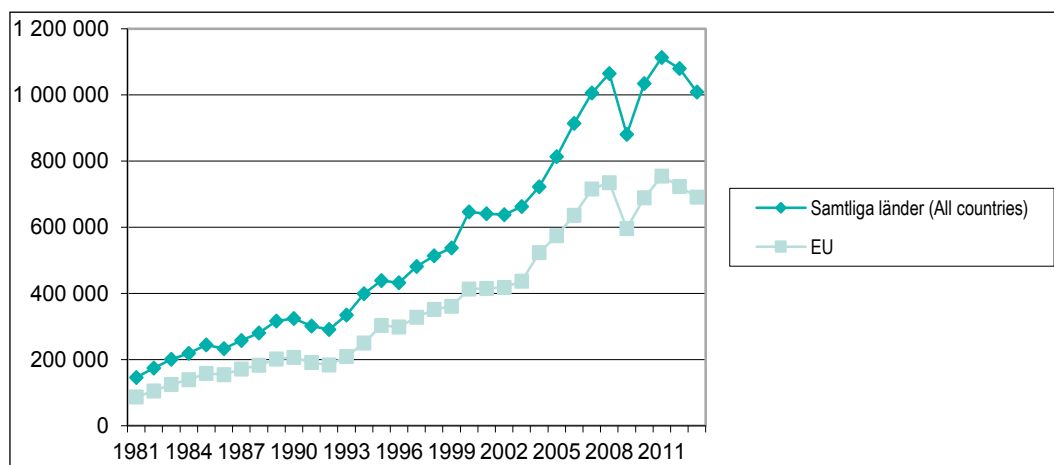
Lotteriskatt

Lotteriskatten omfattar lotterier och penningvinster vid vinstsparande i bank. Lotterier anordnade av ideella organisationer och AB Svenska spel är undantagna från lotteriskatt. Svenska spels andel av den totala spelomsätt-

9.40 Diagram

Importvärdet efter handelspartner åren 1981–2013, mnkr

Import value by region of origin 1981–2013, MSEK

Anm: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln, vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: SCB, utrikeshandelsstatistiken, Skatteverkets bearbetning.

ningen i Sverige uppgick under 2013 till 49 procent.⁸ Detta innebär att nästan hälften av de pengar svenska folket spelar för inte omfattas av lotteriskatt. Istället redovisar AB Svenska spel, som helstatligt bolag, in sitt överskott till statsbudgeten.

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Skatt på spel

Skatt på spel erlätts sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad.

9.3.9 Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag m.m.

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av

det statliga stödet till dagspressen. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är tre procent av beskattningsvärdet och i övriga fall åtta procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. År 1999 avskaffades reklamskatten på reklamtrycksaker. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

Koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter m.m.

Från och med 2006 har ett antal avgifter som tidigare i statsbudgeten redovisades som offentligrättsliga avgifter tillkommit bland skatterna på konsumtion och insatsvaror. Dessa är koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden och avgifter för telekommunikation. Ingen av dessa avgifter administreras av Skatteverket. Koncessionsavgifter för TV-företag och lokalradioavgifter betalas till Radio- och TV-verket, avgifter till granskningsnämnden redovisas in till staten av denna nämnd och avgifter för telekommunikation betalas till Post- och telestyrelsen.

⁸ Lotteriinspektionen, Spelmarknadens utveckling i Sverige och internationellt 2013.

9.41 Tabell

Lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990–2013, mnkr

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990–2013, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Lotteriavgifter*	Totalt
	Lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Lottery fees*	Total
1990	1 494	88	2 365	1	3 948
1991	2 175	98	3 433	2	5 708
1992	2 994	110	3 212	2	6 317
1993	3 076	117	1 593	2	4 788
1994	3 190	124	1 713	12	5 039
1995	3 223	57	1 594	20	4 895
1996	2 267	48	1 798	21	4 134
1997	1 078	44	4 142	24	5 288
1998	1 183	63	3 526	24	4 796
1999	1 201	103	2 018	24	3 345
2000	1 199	96	2 862	24	4 182
2001	1 198	40	3 561	24	4 823
2002	1 149	36	3 297	30	4 511
2003	1 184	33	3 300	32	4 549
2004	1 210	31	3 677	32	4 950
2005	1 202	30	3 634	31	4 897
2006	1 243	25	3 437	33	4 737
2007	1 295	22	3 657	27	5 000
2008	1 268	21	3 587	30	4 905
2009	1 351	19	4 477	28	5 875
2010	1 360	18	4 766	25	6 170
2011	1 394	17	5 006	25	6 442
2012	1 319	16	5 137	21	6 493
2013	1 293	15	5 268	34	6 611

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

* Lotteriavgifter redovisades till och med 2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de tillsammans med skatter på konsumtion och insatsvaror (Lottery fees were earlier accounted together with other public fees. From 2006 the fees are accounted together with taxes on consumption and input goods).

Källa: Ekonomistyrningsverket.

9.42 Tabell

Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag m.m. 1990–2013, mnkr

Revenues from tax on advertising, concession fees for TV networks etc. 1990–2013, MSEK

	Skatt på annonser och reklam	Koncessionsavgifter för TV-företag, lokalradioavgifter m.m.*	Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror	Totalt
	Tax on advertising	Concession fees for TV and radio networks etc.*	Other taxes on consumption and input goods	Total
1990	1 073	1 073
1991	999	999
1992	980	980
1993	973	973
1994	1 036	1 036
1995	1 072	159	..	1 231
1996	1 103	413	..	1 516
1997	1 163	417	..	1 580
1998	1 192	567	12	1 770
1999	1 037	652	6	1 695
2000	1 091	662	3	1 756
2001	955	756	0	1 712
2002	823	582	4	1 409
2003	753	586	26	1 365
2004	821	548	21	1 391
2005	875	554	100	1 530
2006	659	663	20	1 343
2007	657	528	-	1 185
2008	213	243	-	455
2009	292	227	-	519
2010	335	229	-	564
2011	390	302	-	692
2012	290	210	-	500
2013	244	244	-	488

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used.)

* Här ingår koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden samt avgifter för telekommunikation. Dessa avgifter redovisades t.o.m. 2005 som offentlighetsrättsliga avgifter. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Included are concession fees for TV and radio networks, fees to the Swedish Broadcast Commission and permission fees to the electronic communication network.)

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Särskilt om företagsbeskattning

10.1 Inledning

Syftet med detta kapitel är att ge en samlad bild av området företagsbeskattning, eller inkomst av näringsverksamhet som är den skattemässiga termen. Dessutom ges en övergripande beskrivning av den svenska företagsstrukturen.

Den statliga inkomstskatten för juridiska personer, populärt kallad bolagsskatten, hänförs till skatt på kapital och beskrivs översiktligt även i kapitel 8. Övriga skatter på inkomst av näringsverksamhet är hänförliga till skatt på arbete. Uppgifter om dessa skatter finns även i kapitel 7.

Under årens lopp har företagsbeskattningen genomgått ett antal förändringar vad gäller företagens möjligheter att själva reglera sitt skattemässiga resultat genom att göra olika typer av reserveringar. I och med skattereformen 1990/91 renodlades företagsbeskattningen så till vida att ett flertal reserveringsmöjligheter ändrades eller togs bort samtidigt som skattesatsen för bolag sänktes (se vidare avsnitt 10.4.1). För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag varierar skattesatsen beroende på den enskilde individens kommunalskatt och övriga inkomster. Detta behandlas närmare i kapitel 7. Olika reserveringsmöjligheter som fysiska näringsidkare kan använda för att påverka det skattemässiga resultatet beskrivs närmare i avsnitten 10.5.3 (expansionsmedel), 10.5.4 (räntefördelning) och 10.5.5 (periodiseringsfond).

10.2 Grundläggande principer

10.2.1 Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten

En grundläggande princip inom företagsbeskattningen är att det skattemässiga resultatet utgår från företagets bokföringsmässiga resultat. Dessa resultat utgör utgångspunkten för beskattningen och resultaten påverkas endast av vissa skattemässiga justeringar. Ytterligare en koppling mellan beskattning och redovisning är det krav som finns att vissa skattemässiga reserveringar endast godtas om avsättningen har gjorts i räkenskaperna.

Den ursprungliga reserveringsmöjligheten som fanns efter skattereformen, skatteutjäm-

ningsreserven, även kallad SURV, togs bort från och med 1995 års taxering och ersattes med periodiseringsfonder (se vidare avsnitten 10.4.6 och 10.5.5).

En annan princip som upprätthålls inom företagsbeskattningen är att den i möjligaste mån ska vara neutral i förhållande till den företagsform som verksamheten bedrivs i.

10.2.2 Kvittning och rullning

Förlustutjämning sker i ett rullande system som innebär att underskott i en förvärvskälla inom inkomstslaget näringsverksamhet får dras av vid beräkningen av inkomsten av samma förvärvskälla närmast följande beskattningsår. All inkomst av näringsverksamhet som bedrivs av en skattebetalare hänförs med några få undantag till en enda förvärvskälla. Kvittningssystemet innebär att underskottsavdrag rullas vidare från ett beskattningsår till nästa till dess att full kvittning uppnåts. Det underskott som fastställs vid en taxering kan på så sätt bestå av ackumulerade underskott från flera beskattningsår, samtidigt som ett redovisat överskott kan ha reducerats av tidigare års underskott. Nedan ges ett exempel på hur ett underskott rullas vidare till dess ett överskott uppstår.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Verksamhetens resultat aktuellt år	-100	-50	50	200	300
Inrullat underskott	-	-100	-150	-100	-
Redovisat (ackumulerat) underskott	-100	-150	-100	-	-
Redovisat överskott	-	-	-	100	300

År ett uppstår ett underskott på 100 i förvärvskällan. Detta underskott rullas vidare till år två. Även år två medför ett underskott på 50. Det ackumulerade underskottet om 150 rullas vidare till år tre. År tre uppstår ett överskott på 50 som får kvittas mot tidigare års underskott. Det återstående underskottet om 100 rullas vidare till år fyra. År fyra ger verksamheten ett överskott på 200. Detta överskott får kvittas mot det inrullande underskottet, vilket innebär att det skattemässiga resultatet uppgår till 100 samtidigt som tidigare års förluster utjämnats. År fem redovisas ett överskott på 300 som inte påverkas av tidigare års resultat.

Det finns vissa undantag från regeln om att underskott endast får kvittas mot överskott inom samma förvärvskälla. Ett av dessa undantag är nystartad verksamhet, där underskott de fem första åren får kvittas mot tjänsteinkomster. Ett annat undantag är underskott av konstnärlig och litterär verksamhet som också får kvittas mot tjänsteinkomster. Ingen tids-begränsning gäller dock för kvittning av underskott i sådan verksamhet. Underskott som finns kvar när en förvärvskälla upphör behandlas som en realisationsförlust, vilken får kvittas mot andra kapitalinkomster.

10.3 Företagsstrukturen i Sverige

10.3.1 Företagens storlek

För att närmare beskriva svensk företagsstruktur och dess sammansättning görs en indelning av företag efter antalet anställda. I 10.1 Tabell ingår samtliga aktiva fysiska och juridiska personer, uppdelade efter antal anställda.

Det svenska näringslivet domineras av små företag. 92 procent av alla företag har mindre än fem anställda och endast 0,1 procent av företagen har mer än 500 anställda. Av den totala arbetskraften i företag som bedriver affärs-

sig verksamhet är dock 50 procent anställda i företag med minst 500 anställda, 13 procent är anställda i företag med mellan 100 och 499 anställda medan 38 procent arbetar i företag med mellan 1 och 99 anställda. Andelen anställda i de största företagen har trots det minskat under den senaste tjugoårsperioden. Den största minskningen ägde dock rum under 1990-talet. 1993 arbetade 58 procent i företag med minst 500 anställda, 1995 var motsvarande andel 56 procent och 1999 var andelen 51 procent.¹

10.3.2 Olika företagsformer

Näringsverksamhet kan bedrivas av såväl fysiska som juridiska personer. Inkomst av näringsverksamhet beskattas på olika sätt beroende på om den skattskyldige är fysisk person, dödsbo eller juridisk person. All verksamhet som bedrivs av juridiska personer hänförs till inkomst av näringsverksamhet och den juridiska personen är skattesubjekt och beskattas själv för inkomsten. Beträffande handelsbolag, kommanditbolag och Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), som civilrättsligt är juridiska personer, är det dock delägarna i bolaget som beskattas för näringsverksamhetens resultat. EEIG är en företagsform inom Europeiska unionen (EU). En EEIG kan närmast liknas vid ett handelsbolag över nationsgrän-

10.1 Tabell

Antal företag fördelade efter storlek (antal anställda), 2007–2013

Number of enterprises according to size (number of employees), 2007–2013

Antal anställda Number of employees	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
							Antal Number	Andel Share
0	699 936	700 336	720 733	717 697	841 559	845 016	828 787	73,48%
1–4	170 665	171 871	176 288	183 420	196 493	207 193	213 379	18,92%
5–9	37 100	37 168	39 351	40 272	41 429	42 256	42 841	3,80%
10–19	19 843	19 803	21 085	21 041	21 551	22 231	22 309	1,98%
20–49	11 445	11 439	12 180	11 895	12 411	12 890	12 967	1,15%
50–99	3 464	3 456	3 667	3 553	3 699	3 816	3 859	0,34%
100–199	1 587	1 585	1 642	1 626	1 663	1 746	1 800	0,16%
200–499	912	916	963	968	1 007	984	983	0,09%
500–	849	850	881	877	890	896	907	0,08%
Summa (Total)	945 801	947 424	976 790	981 349	1 120 702	1 137 028	1 127 832	100,00%

Anm: Tabellen avser aktiva företag. Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsregistret

¹ Beräkning efter uppgifter ur Statistiska centralbyråns statistikdatabas för näringsverksamhet.

serna. Näringsverksamhet bedriven av fysisk person, även kallad enskild näringsverksamhet eller enskild firma, innebär att verksamheten bedrivs av fysisk person i eget namn. Den fysiska personen är skattesubjekt för den enskilda näringsverksamheten och redovisar dess inkomster tillsammans med sina övriga inkomster.

De vanligast förekommande företagsformerna i Sverige är enskild firma, aktiebolag, handelsbolag och ekonomisk förening.

Såsom framgår av 10.2 Diagram är de enskilda firmorna och aktiebolagen de klart domine-

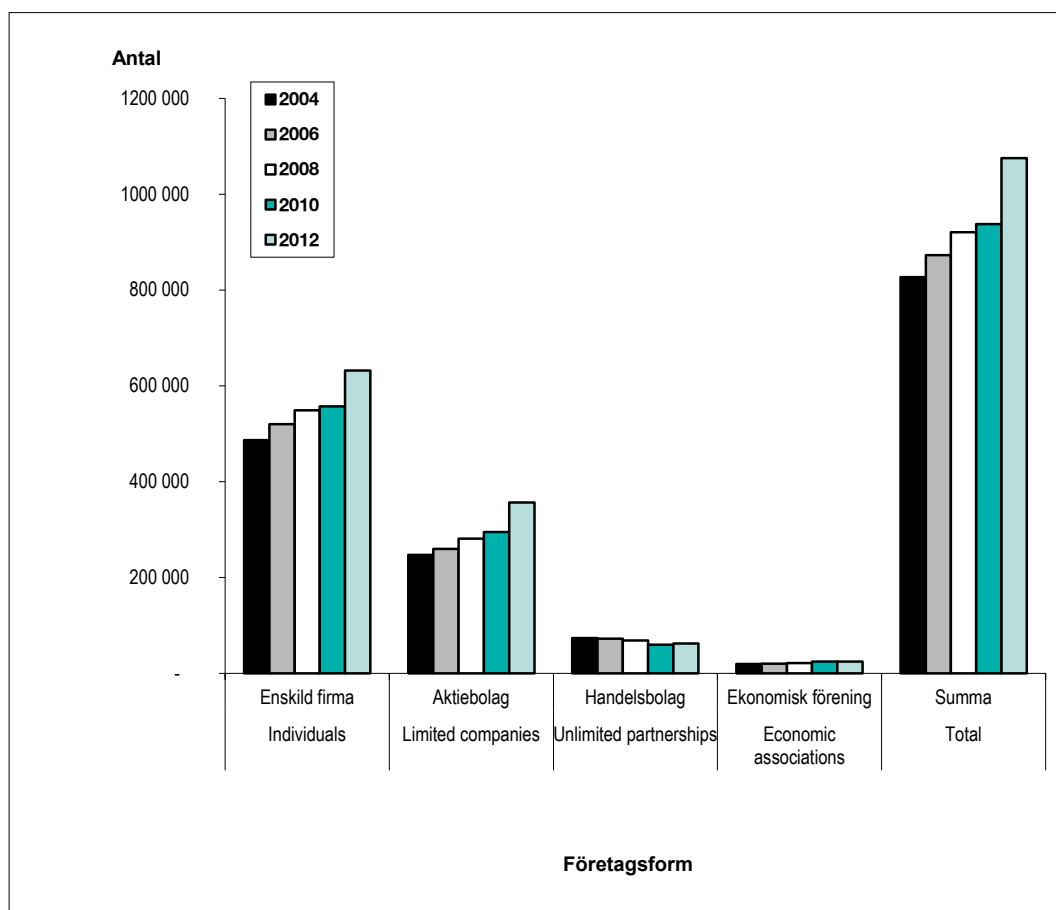
rade företagsformerna, sett till antalet företag. Antalet aktiva företag² har ökat något under de senaste åren. Det exakta antalet företag finns i tabellbilagan (10.21 Tabell).

Vad gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen helt dominerande och svarar för 88 procent av den totala omsättningen inom området näringsverksamhet. Enskild näringsverksamhet, handelsbolag och ekonomiska föreningar svarar tillsammans för endast fem procent av omsättningen.

10.2 Diagram

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2004–2012

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2004–2012

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (10.21 Tabell).

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet.

² Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

10.3 Tabell

Total omsättning per företagsform 2009–2013 enligt lämnade momsdeklarationer, mdkr och procent

Total turnover per legal form of enterprise 2009–2013 on the basis of VAT tax returns, BSEK and percent

Företagsform	2009		2010		2011		2012		2013	
	Omsättning	Andel	Omsättning	Andel	Omsättning	Andel	Omsättning	Andel	Omsättning	Andel
Legal form	Turnover	Share	Turnover	Share	Turnover	Share	Turnover	Share	Turnover	Share
Enskild näringsverksamhet (<i>Individuals</i>)	118	1,7	128	1,7	130	1,6	126	1,6	172	2,2
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	6 042	88,4	6 671	88,4	7 070	88,7	7 083	88,6	7 032	88,0
Handelsbolag (<i>Unlimited partnerships</i>)	115	1,7	117	1,5	117	1,5	115	1,4	114	1,4
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	97	1,4	95	1,3	96	1,2	91	1,1	90	1,1
Övriga (<i>Others</i>)	466	6,8	533	7,1	555	7,0	559	7,0	583	7,3
Summa (Total)	6 838	100,0	7 543	100,0	7 968	100,0	7 974	100,0	7 991	100,0

Anm: Omsättningen har beräknats utifrån uppgifter i lämnade momsdeklarationer. Det innebär en viss underskattning för enskild näringsverksamhet, eftersom momsen vid en omsättning under en miljon kronor redovisas i inkomstdeklarationen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

10.4 Juridiska personers skatt

10.4.1 Förändringar vid skattereformen

I samband med skattereformen 1990–1991 genomfördes en omfattande förändring av bolagsbeskattningen. Före skattereformen var skattesatsen 52 procent. Samtidigt var möjligheterna till s.k. skattemässiga reserveringar generösa, bl.a. i form av lagernedskrivning och avsättning till resultatutjämningsfond. Utöver bolagsskatten betalade större bolag även en särskild vinstdelningsskatt, vilken uppgick till 20 procent av ett underlag beräknat på särskilt sätt. Bolagsskattesatsen sänktes 1991 till 30 procent, samtidigt som rätten till lagernedskrivning och andra resultatreglerande åtgärder slopades. Vid samma tidpunkt togs även vinstdelningsskatten bort. Skattesatsen sänktes 1995 till 28 procent, 2009 till 26,3 procent och 2013 sänktes bolagsskatten till 22 procent.

10.4.2 Dubbelbeskattning

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt för sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag inte får göra avdrag för vinstutdelningen uppkommer dubbelbeskattning. Vid 1995 års taxering var dubbelbeskattningen av svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar i princip avskaffad. Dubbelbeskattningen infördes åter

fr.o.m. den 1 januari 1995. Olika invändningar har under årens lopp riktats mot systemet med dubbelbeskattning, och i vissa delar har dessa lett till att regler införts för att lindra effekten av dubbelbeskattningen. Praktiskt sett innebär dubbelbeskattningen att en bolagsvinst beskattas med 45 procent skatt. Först beskattas hela vinsten med 22 procent bolagsskatt hos bolaget, resterande 78 procent kan delas ut och beskattas då med 30 procent kapitalskatt hos mottagaren (om denne är en fysisk person). Den totala skatten på t.ex. 100 kronor blir därmed 45,40 kronor ($22,00 + 30\% \cdot 78,00$).

10.4.3 Skatten för juridiska personer 148 miljarder kronor år 2012

Den totala skatt som debiteras aktiebolag och andra juridiska personer i samband med inkomsttaxeringen uppgick vid inkomståret 2012 (2013 års taxering) till 148 miljarder kronor. Detta motsvarar en minskning med 13,4 miljarder kronor jämfört med året innan. Av den samlade debiterade skatten svarar statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för 89 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka 60 procent. Det är en minskning med 13,3 miljarder kronor jämfört med året innan. En bidragande orsak till minskningen av bolagsskatten var att många juridiska personer ökade sina avsättningar till periodiseringsfond. På så sätt kan de skjuta en del av beskattningen framåt och därigenom få

del av den kommande sänkningen av bolagsskatten från 26,3 till 22 procent.

Avkastningsskatten, som betalas på innesående pensionsmedel hos försäkringsbolagen, minskade med 1,5 miljarder kronor, eller 13,5 procent. Avkastningsskatten bestäms av storleken på livförsäkringsföretagens förmögenheter vid beskattningsårets ingång och den genomsnittliga statslåneräntan året närmast före. Den genomsnittliga statslåneräntan sjönk mellan 2010 och 2011. Minskningen av avkastnings-

skatten förklaras i huvudsak av den sjunkande statslåneräntan.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnader ökade med 1,1 miljarder kronor till totalt 31,5 miljarder.

Fastighetsskatten för juridiska personer ökade med 0,3 miljarder kronor, till 15,6 miljarder, och moms redovisad i inkomstdeklarationen var ungefär oförändrad och uppgick till 2,0 miljarder.

10.4 Tabell

Översikt av skatteutfallet för juridiska personer, 2006–2012, mdkr

Overview of taxes for legal entities, 2006–2012, BSEK

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 11–12	
								mdkr BSEK	%
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	99,2	104,6	83,0	86,5	106,6	102,8	89,5	-13,3	-12,9
Avkastningsskatt (Yield tax)	10,7	12,3	14,6	11,8	11,3	11,2	9,7	-1,5	-13,5
Särskild löneskatt på pensionskostnader (Special tax on pension costs)	21,6	24,1	26,2	26,3	26,8	30,5	31,5	+1,1	+3,6
Fastighetsskatt (Real estate tax)	11,8	12,8	13,5	13,4	14,4	15,3	15,6	+0,3	+2,2
Moms, netto (VAT, net)	1,7	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0	2,0	-0,0	-2,2
Skattereduktioner för investeringar och reparationer (Special tax reduction on investments and housing improvements)	-0,1	0	-	-	-	-	-	-	-
Övrigt (Others)	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Summa (Total)	145,0	155,7	139,2	139,8	161,0	161,8	148,3	-13,4	-8,3

Källa: Skatteverkets debiteringsstatistik.

Aktiebolagen svarar för 71 procent av den totala skatten

Av de juridiska personernas totala skatt svarar aktiebolagen för den största delen, 71 procent. Tillsammans med banker och försäkringsbolag står aktiebolagen för 88 procent av skatteinkomsterna. Avkastningsskatten betalas till största delen av försäkringsföretagen, medan den särskilda löneskatten till stor del betalas av aktiebolagen samt av myndigheter och andra offentliga organisationer, dvs. stora arbetsgivare. De totala inkomsterna av fastighetsskatt härrör i huvudsak från aktiebolag och bostadsrättsföreningar.

Ett fåtal stora bolag står för en mycket stor andel av den totala bolagsskatten. I 10.6 Diagram har samtliga aktiebolag, inklusive banker och försäkringsföretag, indelats i intervall efter hur mycket de betalade i bolagsskatt för inkomståret 2012. Av diagrammet framgår att en mycket liten andel av alla bolag, 0,01 procent, betalade 100 miljoner kronor eller mer i bolags-

skatt, samtidigt som den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde cirka 25 procent av den totala bolagsskatten i Sverige. Andelen bolag som betalade 100 000 kronor eller mindre i bolagsskatt utgjorde 85 procent av totala antalet bolag. Den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde 6,5 procent av den totala.

I bolagsskattens fördelning ser man en stor förändring jämfört med föregående år. De största bolagens andel av den totala bolagsskatten har minskat. För inkomståret 2011 var det 44 procent som betalade 100 miljoner eller mer i bolagsskatt och för inkomståret 2012 har andelen sjunkit till 25 procent. Förändringen beror på att fler stora bolag än små har utnyttjat möjligheten att öka avsättningarna till periodiseringsfond för att skjuta upp beskattningen till nästa år, då bolagsskatten sänks från 26,3 till 22 procent.

De exakta sifferuppgifterna finns i tabellbilagan (10.22 Tabell).

10.5 Tabell

Juridiska personers skatt fördelad efter juridisk form i procent, 2012, mnkr

Legal entities' tax by legal form in percent 2012, MSEK

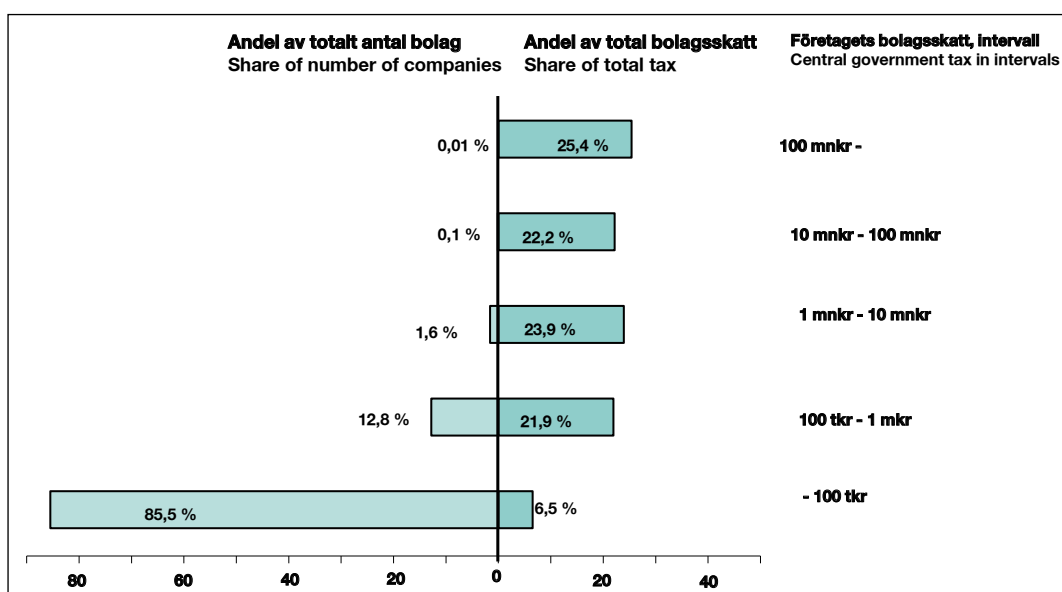
Juridisk form	Antal	Statlig inkomstskatt	Avkastnings-skatt	Särskild löneskatt på pensionskostnader	Fastighets-skatt	Moms, netto	Slutlig skatt	Andel av slutlig skatt %
Legal form	Number of entities	Central government income tax	Yield tax	Special tax on pension costs	Real estate tax	VAT, net	Total tax	Share of total tax %
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	413 067	71 374	338	20 365	9 805	1 900	105 389	71,1
Bankaktiebolag och sparbanker (<i>Bank companies and savings banks</i>)	98	9 075	5	1 531	36	0	10 647	7,2
Försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (<i>Insurance companies</i>)	299	5 931	7 949	641	312	3	14 842	10,0
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	12 887	207	1	228	69	14	547	0,4
Handelsbolag (<i>Unlimited partnerships</i>)	94 477	0	0	140	1 086	0	1 353	0,9
Utländska juridiska personer (<i>Foreign legal entities</i>)	3 685	1 359	142	181	85	2	1 773	1,2
Bostadsrätts- och samfällighetsföreningar (<i>Tenant-owners' associations etc</i>)	29 169	65	0	6	391	44	2 026	1,4
Ideella föreningar (<i>Non-profit associations</i>)	74 317	822	2	477	71	14	1 400	0,9
Stiftelser (<i>Foundations</i>)	20 889	576	785	180	53	10	1 695	1,1
Stattliga och kyrkliga enheter, kommuner och andra offentliga organisationer (<i>Government owned entities</i>)	2 861	12	0	7 670	238	7	7 980	5,4
Övriga (<i>Others</i>)	276	53	471	127	18	-2	674	0,5
Summa (Total)	652 025	89 474	9 693	31 546	12 163	1 992	148 327	100,0

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.6 Diagram

Fördelning av statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för aktiebolag 2011, andel av total skatt och andel av totalt antal bolag

Division of taxes for limited companies 2011, share of total tax and share of total number

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (10.23 Tabell).

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.4.4 Få företag står för större delen av överskottet

Av 10.7 Tabell framgår fördelningen av redovisade över- respektive underskott för samtliga aktiebolag inklusive banker, försäkringsföretag och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration för inkomståret 2012. Av alla bolag redovisar cirka 55 procent överskott, medan cirka 41 procent redovisar underskott. Resterande 4 procent redovisar ett nollresultat. De senare är till största delen bolag som bildats men ännu inte påbörjat någon verksamhet eller bolag som upphört med en tidigare bedriven verksamhet.

Det tidigare beskrivna förhållandet att ett fåtal mycket stora företag betalar en stor del

av den totala bolagsskatten framgår även här. 76 procent av det totala taxerade överskottet är hänförligt till ett fåtal mycket stora företag, vilka tillsammans utgör 3,0 procent av antalet bolag som redovisar överskott. Fördelningen av de samlade underskotten har en liknande struktur. Som förklarats i avsnitt 10.2.2 är dock en skillnad mellan redovisade underskott och överskott att de förra i många fall är ackumulerade underskott. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

10.7 Tabell

Redovisade över- och underskott (ackumulerat) i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, 2012

Assessed surpluses and deficits (accumulated) for limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2012

	Antal Number	Andel, % Share, %	Summa taxerad inkomst, mnkr Assessed income, MSEK	Andel Share
Taxerat överskott (Assessed surplus)				
1 kr–10 tkr	27 593	12,1	91	0,0
10 tkr–100 tkr	63 944	28,1	3 005	0,8
100 tkr–1 mnkr	103 864	45,7	37 203	9,5
1 mnkr–5 mnkr	25 452	11,2	52 574	13,4
5 mnkr–10 mnkr	3 498	1,5	24 266	6,2
10 mnkr–50 mnkr	2 480	1,1	48 328	12,3
50 mnkr–100 mnkr	240	0,1	16 482	4,2
100 mnkr–1 mdkr	260	0,1	65 788	16,8
1 mdkr–	35	0,0	144 474	36,8
Totalt (Total)	227 366	100,0	392 212	100,0
Taxerat underskott (ackumulerat) (Assessed deficit [accumulated])				
1kr–10 tkr	27 712	16,1	101	0,0
10 tkr–100 tkr	52 350	30,4	2 257	0,4
100 tkr–1 mnkr	64 268	37,3	23 213	4,4
1 mnkr–5 mnkr	19 357	11,2	41 704	8,0
5 mnkr–10 mnkr	3 526	2,0	24 699	4,7
10 mnkr–50 mnkr	3 652	2,1	76 890	14,7
50 mnkr–100 mnkr	608	0,4	42 907	8,2
100 mnkr–1 mdkr	615	0,4	155 541	29,7
1 mdkr–	41	0,0	155 679	29,8
Totalt (Total)	172 129	100,0	522 990	100,0
Nollresultat (Zero result)				
Totalt (Total)	16 768	100,0	0	100,0

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration taxeringsåret 2013.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.4.5 Branschvis fördelning av över- och underskott

Aktiebolagens samlade överskott uppgick inkomståret 2012 till ca 390 miljarder kronor. Av 10.8 Tabell framgår den branschvisa fördelningen av det sammanlagda överskottet. Bland huvudgrupperna återfinns det största överskottet bland företag inom finans- och försäkringsverksamhet. Dessa 7 500 företag, eller 3,3 procent av alla företag med överskott, redovisar ett sammanlagt överskott på 90 miljarder kronor, eller 23 procent av det totala överskottet. Inom tillverkningssektorn finns det 15 000 företag med ett sammanlagt överskott på 64 miljarder kronor. Bland samtliga aktiebolag med överskott är det genomsnittliga överskottet 1,73 miljoner kronor per företag. Det högsta genomsnittliga överskottet återfinns bland företag inom försäkrings- och pensionsfondsverksamhet. I genomsnitt har dessa företag ett överskott på 173 miljoner kronor. Andra branscher med

relativt höga genomsnittliga överskott är företag som tillverkar stenskols- och petroleumprodukter, tillverkare av kemikalier och kemiska produkter, företag inom gruvbrytning och utvinning av mineraler och företag inom massa, pappers- och pappersvarutillverkning med genomsnittliga överskott på 116, 63, 47 och 17 miljoner kronor.

Aktiebolagens ackumulerade underskott uppgick inkomståret 2012 till 523 miljarder kronor. Företagen inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik uppvisar det största samlade underskottet, 167 miljarder kronor. De näst största samlade underskotten har företag inom finans- och försäkringssektorn och tillverkningsföretag. De sammanlagda underskotten uppgår för dessa till 57 respektive 56 miljarder kronor. Störst genomsnittligt underskott har företag inom försäkrings- och pensionsfondsverksamhet, där det genomsnittliga underskottet är 21 miljoner kronor.

10.8 Tabell

Redovisat resultat i aktiebolag 2012 fördelat efter SNI*, mnkr

Assessed income for limited companies 2012 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
A (01–03)	Jord-, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	4 612	6 110	2 923	3 686
B (05–09)	Gruvbrytning och utvinning av mineraler (<i>Mining</i>)	273	12 763	199	3 229
C (10–33)	Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	15 083	64 257	9 370	55 880
Varav: (From which:)	10–12 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (<i>Food manufacturing</i>)	1 011	3 262	875	6 817
	13–15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (<i>Textile and clothes manufacturing</i>)	480	406	416	779
	16 Trävarutillverkning (<i>Timber manufacturing</i>)	1 154	1 116	857	3 012
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (<i>Manufacturing of paper and paper goods</i>)	166	2 767	108	1 794
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (<i>Publishing</i>)	881	681	660	805
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleum- produkter och kärnbränsle (<i>Coal and mineral oil</i>)	17	1 963	18	94
	20–21 Kemikalier och kemiska produkter (<i>Chemicals</i>)	356	22 510	270	3 606
	22–23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t ex glas) (<i>Plastic goods</i>)	1 062	2 845	594	4 431
	24–25 Metallframställning och metallvarutillverkning (<i>Metal industry</i>)	4 153	6 107	1 933	8 591
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (<i>Medical instruments</i>)	530	5 539	474	5 822
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (<i>Electric machines</i>)	408	2 134	212	1 668
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (<i>Machine manufacturing</i>)	1 322	7 328	827	5 195
	29–30 Transportmedel (<i>Transportation</i>)	589	3 835	450	8 833
	31–32 Möbler m.m. samt återvinning (<i>Furniture manufacturing</i>)	1 337	2 134	962	2 179
	33 Reparation av maskiner och utrustning (<i>Repairment of machines and equipment</i>)	1 617	1 630	714	2 254

D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (<i>Electricity, gas, heating and water supply</i>)	801	8 861	643	5 102
E (36–39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (<i>Water and sewage, waste handling</i>)	494	859	260	564
F (41–43)	Byggnadsverksamhet (<i>Construction</i>)	26 005	18 643	10 915	8 044
G (45–47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (<i>Wholesale and retail trade, repair business</i>)	33 892	61 650	26 243	48 404
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (<i>Motor vehicle trade and service</i>)	5 327	4 759	3 262	4 356
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (<i>Wholesale trade</i>)	15 321	43 588	11 583	29 298
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (<i>Retail trade</i>)	13 244	13 302	11 398	14 749
H (49–53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (<i>Transport, storage business and communication</i>)	9 522	5 989	5 305	14 871
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (<i>Land transport</i>)	7 653	3 181	3 892	7 790
	50 Sjötransport (<i>Sea transport</i>)	306	190	383	3 025
	51 Lufttransport (<i>Air transport</i>)	84	260	100	357
	52 Stödtjänster till transport (<i>Transport service</i>)	1 406	2 336	874	3 472
	53 Postbefordran (<i>Post service</i>)	73	22	56	227
I (55–56)	Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	6 439	3 565	6 064	5 634
J (58–63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication</i>)	13 157	19 776	8 939	27 320
K (64–66)	Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Finance and insurance</i>)	7 464	89 749	8 283	57 256
Varav: (From which:)	64 Finansiella tjänster utom försäkring (<i>Finance agency</i>)	4 632	55 353	5 707	46 564
	65 Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförs. (<i>Insurance</i>)	154	26 583	118	2 439
	66 Stödtjänster till finansiell verksamhet (<i>Other financial business</i>)	2 655	7 809	2 418	8 209
L (68)	Fastighetsverksamhet (<i>Real estate service</i>)	18 088	17 616	14 301	42 050
M (69–75)	Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Law, economy, science and technology</i>)	48 027	53 231	28 417	166 515
N (77–82)	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (<i>Rental, real estate and travel service</i>)	8 858	8 136	5 695	8 422
Varav: (From which:)	77 Uthyrning av fordon och maskiner (<i>Renting of vehicles and machines</i>)	2 038	3 215	1 568	2 412
	78 Arbetsförmedling och personaluthyrning (<i>Employment service</i>)	1 732	1 300	944	833
	79 Resebyråverksamhet (<i>Travel agency</i>)	704	716	724	1 163
	80 Säkerhetsverksamhet (<i>Security service</i>)	318	172	209	1 634
	81–82 Rengöring, kontorsservice och andra företagstjänster (<i>Cleaning, office service and other business service</i>)	4 066	2 732	2 250	2 380
O (84)	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Community service</i>)	64	38	40	62
P (85)	Utbildning (<i>Education</i>)	3 624	1 760	2 338	1 656
Q (86–88)	Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Health care, social service</i>)	8 839	5 804	2 870	1 845
R (90–93)	Kultur, nöje och fritid (<i>Culture, pleasure and recreation</i>)	4 040	1 929	3 988	9 228
S (94–96)	Annan serviceverksamhet (<i>Other community and personal services</i>)	3 424	1 339	2 615	1 805
T (97–98)	Hushållens produktion (<i>Production in households</i>)	1	0	1	0
U (99)	Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o. dyl. (<i>International organizations, embassies etc.</i>)	1	1	1	2
0	SNI-saknas (<i>Companies without SNI</i>)	14 658	10 135	32 719	61 414
Totalt (Total)		227 366	392 212	172 129	522 990

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som taxeringsåret 2012 lämnat en inkomstdeklaration med ett skatte-mässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enligt svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1).

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.4.6 Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar

Av 10.9 Tabell framgår aktiebolagens intäkter och kostnader för år 2012. Aktiebolagens totala rörelseintäkter, dvs. omsättning, uppgick till 7 531 miljarder kronor. Rörelsekostnaderna, som framför allt består av kostnader för varor och material, uppgick till 3 995 miljarder kronor eller 53 procent av omsättningen. De därefter största kostnadsposterna är övriga externa kostnader och personalkostnader (framför allt löner och sociala avgifter), som uppgick till 1 473 respektive 1 334 miljarder kronor eller 20 respektive 18 procent av omsättningen. De bokföringsmässiga avskrivningarna utgör en förhållandevis liten del av företagens kostnader. De uppgick 2012 endast till 259 miljarder kro-

nor eller 3 procent av omsättningen. Företagens finansiella intäkter och kostnader har ganska stor betydelse för företagets resultat även om de netto bara uppgår till 4 procent av omsättningen. Totalt uppgår de finansiella intäkterna till 1 064 miljarder kronor (14 procent av omsättningen) och de finansiella kostnaderna uppgår totalt till 798 miljarder kronor (11 procent av omsättningen).

Resultatet efter finansnetto är företagets resultat efter att man har tagit hänsyn till alla intäkt- och kostnadsposter men innan man gör några skattemässiga justeringar och eventuella andra bokslutsdispositioner. År 2012 uppgick aktiebolagens resultat efter finansnetto till 673 miljarder kronor, vilket motsvarar 9 procent av deras omsättning.

10.9 Tabell

Aktiebolagens intäkter, kostnader och rörelseresultat efter finansnetto 2012, mnkr Income and costs for limited companies 2012, MSEK

	Belopp	Procent av omsättningen
	Amount	Percentage of turnover
Rörelseintäkter (<i>Net sales</i>)	7 531 245	100,0
Rörelsekostnader (<i>Cost of sales</i>)	-3 995 111	-53,0
Övriga externa kostnader (<i>Other external expenses</i>)	-1 473 317	-19,6
Personalkostnader (<i>Expenses of personel</i>)	-1 333 676	-17,7
Avskrivningar m.m. (<i>Depreciation</i>)	-259 423	-3,4
Övriga rörelsekostnader (<i>Other cost of sales</i>)	-107 253	-1,4
Ej specificerade nettointäkter (<i>Not specified net income</i>)	44 902	0,6
Rörelseresultat efter avskrivningar (<i>Operating income</i>)	407 366	5,4
Finansiella intäkter och kostnader (<i>Financial income and expenses</i>)	266 050	3,5
Resultat efter finansnetto (<i>Income after financial income and expenses</i>)	673 417	8,9

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Möjligheter att påverka resultatet

Aktiebolagen har vissa möjligheter att justera det resultat som ska ligga till grund för beskattningen. Dels kan resultatet justeras genom att man får skjuta upp beskattningen av vissa inkomster och dels måste vissa justeringar göras på grund av att de bokföringsmässiga reglerna kan skilja sig från de skattemässiga.

Efter skattereformen 1990/91 finns egentligen bara två rena reserveringsmöjligheter av betydelse kvar, periodiseringsfonder och överavskrivningar. Avsättning till periodiseringsfonder kan från och med 2002 års taxering göras med upp till 25 procent av bolagets vinst (tidigare var gränsen 20 procent) och reserveringen kan sparas i upp till sex år innan den behöver återföras. Från och med ingången av 2005 räntebeläggs aktiebolagens avsättningar till periodiseringsfonder. Det går till så att en schablonintäkt tas upp till beskattning, beräknad till 72 procent av statslåneräntan multiplicerad med summan av de avsättningar till periodiseringsfonder som gjorts vid beskattningsårets ingång.

Beträffande avskrivningar medges skattemässigt en snabbare avskrivningstakt än vad som i de flesta fall är företagsekonomiskt motiverat, varigenom en reservering uppkommer.

Koncernbidrag utgör ytterligare en möjlighet för företag ingående i koncerner att påverka sitt resultat, men koncernbidrag utgör inte en reservering. Koncernen utgör inte skattesubjekt i Sverige utan varje enskilt bolag utgör ett självständigt skattesubjekt. För att valet av organisationsform – ett företag eller flera företag i en koncern – inte ska styras av skatte-reglerna finns särskilda regler som medger att inkomster förs över från ett företag till ett annat genom koncernbidrag. Syftet med reglerna om koncernbidrag är att skattebelastningen för en koncern varken bör vara större eller mindre än om verksamheten hade bedrivits i ett enda bolag.

Sett till totalbelopp var det sammanlagda nettoresultatet efter finansnetto och före de skattemässiga justeringarna som vi visat ovan 673 miljarder kronor inkomståret 2012 (dvs. taxeringsåret 2013). I det beloppet ingår samtliga bolag, oavsett om de har ett taxerat överskott, underskott eller nollresultat. De bolag som har ett taxerat överskott har tillsammans ett resultat efter finansnetto på 601 miljarder kronor och de som har ett taxerat underskott har ett underskott efter finansnetto på 6 miljarder kronor. Från dessa poster sker, huvudsakligen skattemässigt betingade, justeringar för att räkna fram den taxerade inkomsten. Totalbeloppen för de olika justeringsposterna taxeringsåret 2013 framgår av 10.10 Tabell. Netto medför justeringarna en minskning av resultatet med 274 miljarder kronor för bolagen med överskott och en minskning av resultatet med 512 miljarder kronor för bolagen med underskott.

De största justeringsposterna för bolagen med ett taxerat överskott är bokförda intäkter som ej är skattepliktiga (243 miljarder kronor), bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (220 miljarder kronor) samt lämnade och mottagna koncernbidrag (111 respektive 48 miljarder kronor). Bokförda intäkter och kostnader som ej är skattepliktiga eller avdragsgilla avser exempelvis skattefria utdelningar från koncern- och intresseföretag. För bolagen med ett taxerat underskott utgörs den mest dominerande justeringsposten av underskottsavdrag från tidigare år (538 miljarder kronor), följd av bokförda intäkter som ej är skattepliktiga och bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (266 respektive 185 miljarder kronor). De skattemässiga justeringar som grundar sig på olika slags överföringar mellan företag med intressegemenskap har alltså mycket större inverkan på företagens resultat än vad reserveringsmöjligheter såsom överavskrivningar och avsättningar till periodiseringsfond har.³

³ På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen osäkra.

10.10 Tabell

Justeringsposter mellan rörelseresultat efter finansnetto och taxerad inkomst 2012, mnkr

Adjustment items and taxable income 2012, MSEK

	Taxerat överskott		Taxerat underskott	
	Assessed surplus		Assessed deficit	
	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %
	Amount	Share %	Amount	Share %
Resultat efter finansnetto (Net of financial income and expenses)	601 210	100,0	-6 417	100,0
Resultatminskning (Profit reduction/loss increase)				
Överavskrivningar (<i>Excess depreciation</i>)	24 578	4,1	15 463	241,0
Avsättning periodiseringsfond (<i>Transfer to tax allocation reserve</i>)	67 414	11,2	1 011	15,8
Lämnat koncernbidrag (<i>Group contribution</i>)	111 144	18,5	64 329	1 002,5
Bokförda ej skattepliktiga intäkter (<i>Accounted non taxable revenues</i>)	243 161	40,4	265 545	4 138,2
Uppskov med vinst på aktier mm (<i>Deferment of stock profit etc.</i>)	3	0,0	0	0,0
Underskottsavdrag från tidigare år (<i>Deficit from previous years</i>)	15 057	2,5	537 753	8 380,2
Övriga justeringsposter, netto (<i>Other adjustments, net</i>)	130 533	21,7	0	0,0
Summa resultatminskning (Total reduction)	591 890	98,4	884 100	13 777,6
Resultatökning (Profit increase/loss reduction)				
Upplösning överavskrivningar (<i>Dissolved excess depreciation</i>)	14 135	2,4	12 989	202,4
Återföring periodiseringsfond (<i>Reversal of tax allocation reserve</i>)	36 122	6,0	6 480	101,0
Mottaget koncernbidrag (<i>Group contribution</i>)	48 216	8,0	58 542	912,3
Bokförda ej avdragsgilla kostnader (<i>Accounted non-deductible expenses</i>)	219 677	36,5	185 532	2 891,3
Återfört uppskov med vinst på aktier m.m. (<i>Reversed deferment of stock profit</i>)	224	0,0	0	0,0
Övriga justeringsposter, netto (<i>Other adjustments, net</i>)	0	0,0	107 864	1 680,9
Summa resultatökning (Total increase)	318 374	53,0	371 407	5 787,9
Totala skattemässiga justeringar (Total fiscal adjustments)	-273 516	-45,5	-512 693	7 989,7
Taxerad inkomst (Income tax assessment)	327 694	54,5	-519 110	8 089,7
Summa bolagsskatt (Total corporate income tax)	72 670	12,1	-	-

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen något osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

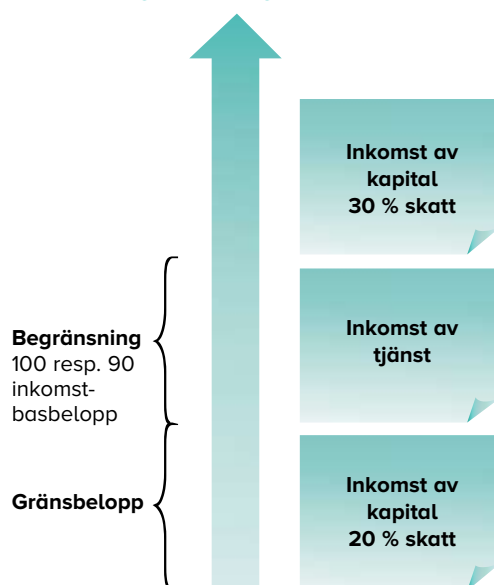
Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.4.7 Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag

För att förhindra att inkomster från fåmansföretag som härrör från ägarens arbetsinsatser beskattas som kapitalinkomst istället för tjänsteinkomst finns det speciella regler. Dessa s.k. 3:12-regler⁴ innebär i korthet att utdelning från aktier eller kapitalvinst från försäljning av aktier kan komma att beskattas i både inkomstslagen kapital och tjänst.

Utdelning och kapitalvinst upp till en viss gräns, det s.k. gränsbeloppet, beskattas i inkomstslaget kapital med 20 procents skatt. Detta uppnås genom att utdelningen tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital. Den ägare som mottagit utdelning utöver gränsbeloppet beskattar det överskjutande beloppet som inkomst av tjänst. Beträffande kapitalvinst finns en gräns för hur mycket som kan beskattas som inkomst av tjänst. Gränsen uppgår till 100 inkomstbasbelopp (5,46 miljoner kronor för inkomstår 2012) avseende försäljningar av andelar i ett och samma fåmansföretag under en sexårsperiod. Kapitalvinster utöver den nivån beskattas istället som inkomst av kapital, men utan kvotering. Skattesatsen blir alltså 30 procent. Från och med inkomståret 2012 har det även införts en begränsningsregel för utdelning. Där ligger gränsen på 90 inkomstbasbelopp för ett år. Utdelning däröver beskattas utan kvotering till 30 procent i inkomstslaget kapital.

Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag – principer för fördelning av inkomsterna på olika beskattningsunderlag

De som inte utnyttjar sitt gränsbelopp fullt ut i samband med utdelningen får spara resterande del till nästa år. Den delen kallas då sparad utdelningsutrymme. De får dessutom räkna upp det sparade utdelningsutrymmet med en ränta som inkomståret 2012 uppgår till 4,65 procent.

För att reglerna ska tillämpas för en ägare ska andelsinnehavet avse ett fåmansföretag dvs. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening som har ett fåtal ägare. Ägaren ska även ha varit verksam i företaget i betydande omfattning någon gång under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren. Reglerna gäller även den som är närstående till en verksam delägare.

Det s.k. gränsbeloppet kan beräknas på två olika sätt; med förenklingsregeln eller huvudregeln.⁵ Enligt förenklingsregeln får ett schablonmässigt gränsbelopp beräknas till 2,75 gånger inkomstbasbeloppet (143 275 kr år 2012). Beloppet fördelas på antalet aktier i företaget. Till det schabloniserade beloppet får man lägga till eventuellt sparad utdelningsutrymme. Från och med inkomståret 2012 får de som är delägare i flera fåmansföretag bara använda förenklingsregeln i ett av dem.

Huvudregelns beräkning av gränsbelopp bygger på tanken att ägaren varje år ska kunna bli kapitalinkomstbeskattad för belopp som är beroende av hur mycket kapital han eller hon har tillfört företaget (normalavkastning på insatt kapital i företaget) samt hur mycket sysselsättning företaget skapat (löneunderlagsregeln).

95 procent av utdelningen beskattas som inkomst av kapital

Utdelning och reavinst från fåmansföretag redovisas på blankett K10. För inkomståret 2012 lämnades det in ca 402 000 K10-blanketter. Eftersom det relativt ofta förekommer att en person lämnar mer än en K10:a så var det ca 355 000 personer som lämnade denna blankett. Utdelning redovisas på ca 35 procent av blanketterna. Detta innebär att för majoriteten av de lämnade blanketterna är det endast sparad utdelningsutrymme att utnyttja senare år som påverkas och ökar. Det totala sparade utdelningsutrymmet uppgick 2012 till 593 miljarder kronor.

Totalt var det 142 000 personer som redovisade utdelning från fåmansföretag på blankett K10 år 2012. Av dessa hade 92 procent utdelning som rymdes inom gränsbeloppet och beskattade därmed hela sin utdelning som kapitalinkomst med 20 procents skatt. Resterande 8 procent (10 900 personer) redovisade

⁴ Reglerna återfanns tidigare i 3 § 12:e momentet i den gamla lagen om statlig inkomstskatt, SIL. Idag återfinns reglerna i 56 och 57 kapitlet inkomstskattelagen.

⁵ Eftersom reglerna anses vara komplicerade infördes 2006 en förenklingsregel.

delar av sin utdelning som inkomst av tjänst och 300 av dem redovisade även delar av utdelningen som kapitalinkomst med 30 procents skatt. Beloppsmässigt var det ännu större andel som redovisades i kapital, totalt 95 procent eller 32 miljarder kronor. Endast 5 procent eller 1,6 miljarder kronor av utdelningen från fåmansföretag beskattades som inkomst av tjänst.

Av den redovisade kapitalvinsten från fåmansföretag inryms 52 procent eller 4,5 miljarder kronor inom gränobeloppet och beskattas med 20 procents skatt i inkomstslaget kapital. 12 procent eller 1,1 miljarder beskattas i inkomstslaget tjänst och resterande 35 procent beskattas med 30 procents skatt i inkomstslaget kapital.

10.11 Tabell

Redovisad utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag 2012, antal och belopp

Assessed dividend and capital gain from closely held corporations 2012, number and amounts

	Beskattas i kapital med 20 %				Beskattas som tjänst				Beskattas i kapital med 30 %			
	Taxed as capital income at 20 %				Taxed as labor income				Taxed as capital income at 30 %			
	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel
	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share
Utdelning (Dividend)	141 559	100%	28 387	84%	10 894	8%	1 591	5%	329	0,2%	3 681	11%
Förenklingsregeln (The simplification rule)	87 939	62%	8 099	29%	6 296	58%	870	55%	179	54%	1 675	46%
Huvudregeln (The general rule)	53 620	38%	20 288	71%	4 598	42%	721	45%	150	46%	2 006	54%
Kapitalvinst (Capital gain)	10 024	100%	4 465	52%	3 205	32%	1 062	12%	602	6%	3 016	35%
Summa (Total)	-	-	32 852	85%	-	-	2 653	7%	602	-	3 016	8%
Sparat utdelningsutrymme (dividend allowances)	351 042	-	592 986	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Förenklingsregeln (The simplification rule)	256 305	73%	149 922	25%	-	-	-	-	-	-	-	-
Huvudregeln (The general rule)	94 737	27%	443 063	75%	-	-	-	-	-	-	-	-

Källa: Skatteverket, informationslagret.

62 procent av de som redovisar utdelning från fåmansföretag använder förenklingsregeln när de beräknar gränobeloppet. Inkluderar man de som bara beräknar ett sparutdelningsutrymme så ökar andelen till 70 procent.

10.5 Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Inkomster från näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person beskattas på i princip samma sätt som övriga förvärvsinkomster. Detta innebär att kommunal och statlig inkomstskatt beräknas på inkomsten samt att allmän pensionsavgift påförs. Liksom lön från anställning påförs

inkomster av näringsverksamhet socialavgifter (egenavgifter) alternativt särskild löneskatt. Den del av överskottet som kvarstår i verksamheten eller är att betrakta som avkastning på kapitalet beskattas däremot på särskilt sätt (se vidare avsnitten 10.5.3 och 10.5.4).

10.5.1 Antalet näringsidkare

Antalet fysiska personer som bedriver näringsverksamhet kan beräknas på olika sätt. I 10.2 Diagram ingår endast enskilda näringsidkare som redovisar moms. Då blir antalet enskilda näringsidkare ca 632 000. Beaktar man istället hur många fysiska personer som redovisat någon typ av enskild näringsverksamhet, oavsett momspliktighet blir antalet cirka 660 000. Vidare så finns det cirka 99 000 fysiska personer som redovisar inkomst av näringsverksamhet i

sin egenskap av delägare i handelsbolag, vissa av dessa ingår även i gruppen som redovisar inkomst av enskild näringsverksamhet.

10.5.2 Redovisat resultat

Inkomst av näringsverksamhet delas för fysiska personer in i aktiv respektive passiv verksamhet. Till aktiv näringsverksamhet hänförs inkomst där den fysiska personen själv är verksam i viss omfattning. På inkomst av aktiv näringsverksamhet betalas egenavgifter med 28,97 procent (år 2014). Näringsidkare som är födda 1938–1948 betalar dock bara 10,21 procent i egenavgifter. Detsamma gäller yngre pensionärer som under året tagit ut hel ålderspension från det allmänna pensionssystemet och hel premiepension, samt de som under någon del av året

haft full sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. De som är födda 1937 eller tidigare betalar inga egenavgifter alls. De som inte har fyllt 26 år när året börjar betalar bara 14,89 procent i egenavgifter.

På inkomst av passiv näringsverksamhet betalas särskild löneskatt med 24,26 procent (år 2014) oavsett näringsidkarens ålder.

Som framgår av 10.12 Tabell redovisar 55 procent av de enskilda näringsidkarna överskott av sin verksamhet, medan 45 procent redovisar underskott. Bland fysiska personer som är delägare i handelsbolag är det en något högre andel som redovisar överskott, 57 procent, och följaktligen en något mindre andel som redovisar underskott, 43 procent.

10.12 Tabell

Enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag (fysiska personer) indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat, antal och andel, 2012

Individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficit), total number and percent, 2012

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Antal	Andel	Antal	Andel
	Number	Share	Number	Share
Överskott (Surplus)	362 156	55	56 729	57
varav aktiv (<i>active</i>)	321 764	49	52 163	53
varav passiv (<i>passive</i>)	40 392	6	4 566	5
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	297 910	45	42 071	43
varav aktiv (<i>active</i>)	200 435	30	31 590	32
varav passiv (<i>passive</i>)	97 475	15	10 481	11
Summa (Total)	660 066	100	98 800	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Av 10.13 Tabell framgår att fördelningen av de totala inkomsterna (beräknade som absolutbelopp) på över- och underskott är ungefär den-

samma som fördelningen av antalet näringsidkare. En större andel av överskotten är däremot redovisade som aktiv näringsverksamhet.

10.13 Tabell

Totalsummor redovisade belopp för enskild näringsidkare och delägare i handelsbolag indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat 2012, mnkr

Total assessed income for individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficits), 2012, MSEK

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Inkomst	Andel	Inkomst	Andel
	Income	Share	Income	Share
Överskott (Surplus)	42 314	38	6 376	60
varav aktiv (active)	40 733	36	6 132	57
varav passiv (passive)	1 581	1	244	2
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	70 338	62	4 333	40
varav aktiv (active)	40 641	36	3 369	31
varav passiv (passive)	29 697	26	963	9
Summa, absolutbelopp (Total, absolute value)	112 652	100	10 709	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

I 10.14 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva näringsidkare efter olika intervall. Av tabellen framgår att 42 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. Deras sammanlagda överskott motsvarar 5 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 83 respektive 22 procent. 24 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott som överstiger

200 000 kr. Det sammanlagda överskottet för dem motsvarar 64 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 4 respektive 45 procent. Även underskotten har en liknande fördelning. Både vad gäller aktiva och passiva näringsidkare har en majoritet ett underskott mindre än 50 000 kr, medan den totala andelen av underskotten för dessa endast utgör en mindre del.

10.14 Tabell

Redovisad inkomst av enskild näringsverksamhet 2012 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for individuals with business 2012 in intervals, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiv näringsverksamhet Persons actively involved in the business				Passiv näringsverksamhet Persons not actively involved in the business				Summa aktiv och passiv näringsverksamhet Total persons actively involved and persons not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001–10	60 459	19	201	0	21 759	54	57	4	82 218	23	258	1
10–50	74 082	23	2 000	5	11 874	29	289	18	85 956	24	2 289	5
50–100	49 321	15	3 622	9	3 403	8	241	15	52 724	15	3 863	9
100–150	35 044	11	4 318	11	1 303	3	158	10	36 347	10	4 477	11
150–200	26 735	8	4 656	11	662	2	114	7	27 397	8	4 769	11
200–250	21 902	7	4 900	12	365	1	82	5	22 267	6	4 982	12
250–300	16 473	5	4 509	11	259	1	71	4	16 732	5	4 579	11
300–	37 748	12	16 527	41	767	2	570	36	38 515	11	17 097	40
Totalt (Total)	321 698	100	41 311	100	42 443	100	1 757	100	364 141	100	43 068	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001–10	43 562	22	173	0	27 023	28	106	0	70 585	24	279	0
10–50	59 645	30	1 566	4	31 908	33	821	3	91 553	31	2 387	3
50–100	30 304	15	2 179	5	14 557	15	1 046	4	44 861	15	3 225	5
100–150	16 920	8	2 085	5	7 305	7	897	3	24 225	8	2 982	4
150–200	11 031	6	1 914	5	4 517	5	781	3	15 548	5	2 695	4
200–250	7 672	4	1 717	4	3 003	3	671	2	10 675	4	2 388	3
250–300	5 616	3	1 536	4	1 968	2	539	2	7 584	3	2 074	3
300–	25 685	13	29 471	73	7 194	7	24 837	84	32 879	11	54 308	77
Totalt (Total)	200 435	100	40 641	100	97 475	100	29 697	100	297 910	100	70 338	100

Källa: Skatteverket, skattedatabasen GIN-skatt.

I 10.15 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva delägare i handelsbolag efter olika intervall. Fördelningen skiljer sig inte nämnvärt från motsvarande fördelning för enskilda näringsidkare. En mycket stor andel av både aktiva och passiva

delägare med överskott, 46 respektive 83 procent, redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. De som redovisar ett överskott om minst 200 000 kr utgör bland de aktiva delägarna 22 procent, och bland de passiva 5 procent.

10.15 Tabell

Handelsbolagsdelägares redovisade inkomst av näringsverksamhet 2012 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for partners in unlimited partnerships 2012, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiva delägare Partners in unlimited partnerships active in the business				Passiva delägare Partners in unlimited partnerships not active in the business				Summa aktiva och passiva delägare Partners active involved and partners not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001–10	12 739	24	39	1	2 592	57	6	3	15 331	27	45	1
10–50	11 498	22	303	5	1 206	26	29	12	12 704	22	331	5
50–100	7 263	14	534	9	357	8	25	10	7 620	13	559	9
100–150	5 077	10	627	10	139	3	17	7	5 216	9	645	10
150–200	4 142	8	721	12	70	2	12	5	4 212	7	733	12
200–250	3 235	6	725	12	53	1	12	5	3 288	6	737	12
250–300	2 442	5	669	11	23	1	6	3	2 465	4	675	11
300–	5 767	11	2 513	41	126	3	137	56	5 893	10	2 650	42
Totalt (Total)	52 163	100	6 132	100	4 566	100	244	100	56 729	100	6 376	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001–10	10 295	33	37	1	4 092	39	15	2	14 387	34	51	1
10–50	9 936	31	250	7	3 358	32	84	9	13 294	32	333	8
50–100	3 889	12	279	8	1 235	12	88	9	5 124	12	366	8
100–150	2 060	7	253	8	522	5	64	7	2 582	6	316	7
150–200	1 244	4	217	6	305	3	53	6	1 549	4	270	6
200–250	818	3	183	5	218	2	49	5	1 036	2	232	5
250–300	555	2	152	5	151	1	41	4	706	2	193	4
300–	2 793	9	1 999	59	600	6	571	59	3 393	8	2 570	59
Totalt (Total)	31 590	100	3 369	100	10 481	100	963	100	42 071	100	4 333	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

I 10.16 Tabell har det totala överskottet för enskilda näringsidkare som aktivt bedriver näringsverksamhet fördelats efter bransch. De två största grupperna är näringsidkare som bedriver jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriverksamhet eller som bedriver verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Dessa huvudgrupper innefattar omkring 55 000 respektive

47 000 näringsidkare och har ett samlat överskott på 5,7 respektive 6,2 miljarder kronor.

I likhet med fördelningen av överskottet återfinns det största samlade underskottet i gruppen näringsidkare med verksamhet inom jordbruk, skogsbruk eller fiskerieringen. Dessa är 78 000 till antalet.

10.16 Tabell

Redovisat resultat av aktiv näringsverksamhet för fysiska personer 2012 efter SNI*, mnkr

Assessed income for individuals actively involved in business 2012 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
A (01–03)	Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	54 613	5 720	77 690	25 503
B (05–09)	Grubrytning och utvinning av mineraler (Mining)	98	18	43	8
C (10–33)	Tillverkning (Manufacturing)	11 579	1 556	6 400	767
Varav: (From which:)	10–12 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (Food manufacturing)	582	75	320	57
	13–15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (Textile and clothes manufacturing)	1 341	103	1 170	108
	16 Trävarutillverkning (Timber manufacturing)	1 512	213	842	145
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (Manufacturing of paper and paper goods)	14	1	22	1
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (Publishing)	550	63	258	23
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (Coal and mineral oil)	2	0	2	0
	20–21 Kemikalier och kemiska produkter (Chemicals)	56	5	60	6
	22–23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t ex glas) (Plastic goods)	707	70	500	55
	24–25 Metallframställning och metallvarutillverkning (Metal industry)	2 425	400	922	125
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (Medical instruments)	140	19	128	15
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (Electric machines)	68	9	47	5
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (Machine manufacturing)	268	44	142	24
	29–30 Transportmedel (Transportation)	292	40	149	20
	31–32 Möbler m.m. samt återvinning (Furniture manufacturing)	1 697	192	1 175	107
	33 Reparation av maskiner och utrustning (Repairment of machines and equipment)	1 925	322	663	78
D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (Electricity, gas, heating and water supply)	135	18	92	43
E (36–39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (Water and sewage, waste handling)	166	28	62	11
F (41–43)	Byggnadsverksamhet (Construction)	37 164	7 042	7 034	867
G (45–47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (Wholesale and retail trade, repair business)	22 955	2 676	16 512	2 332
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (Motor vehicle trade and service)	5 540	766	2 869	454
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (Wholesale trade)	5 656	697	3 833	535
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (Retail trade)	11 759	1 213	9 810	1 343
H (49–53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (Transport, storage business and communication)	11 007	2 184	1 908	348
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (Land transport)	9 985	2 022	1 481	272
	50 Sjötransport (Sea transport)	170	20	158	39
	51 Lufttransport (Air transport)	44	8	26	3
	52 Stödtjänster till transport (Transport service)	602	98	206	29
	53 Postbefordran (Post service)	206	36	37	5
I (55–56)	Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	7 845	1 195	2 773	540
J (58–63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (Information and communication)	12 348	1 575	6 161	379
K (64–66)	Finans- och försäkringsverksamhet (Finance and insurance)	404	60	156	26

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)		
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)		
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount	
Varav: (From which:)	64	Finansiella tjänster utom försäkring (Finance agency)	19	3	12	3
	65	Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring (Insurance)	8	1	4	1
	66	Stödtjänster till finansiell verksamhet (Other financial business)	377	56	140	23
L (68)		Fastighetsverksamhet (Real estate service)	5 199	733	4 361	1 458
M (69–75)		Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (Law, economy, science and technology)	47 163	6 236	17 217	1 520
N (77–82)		Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (Rental, real estate and travel service)	13 310	1 782	4 040	480
Varav: (From which:)	77	Uthyrning av fordon och maskiner (Renting of vehicles and machines)	859	95	860	122
	78	Arbetsförmedling och personaluthyrning (Employment service)	860	135	242	26
	79	Resebyråverksamhet (Travel agency)	872	78	520	60
	80	Säkerhetsverksamhet (Security service)	183	24	58	6
	81–82	Rengöring, kontorservice och andra företagstjänster (Cleaning, office service and other business service)	10 536	1 450	2 360	266
O (84)		Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (Community service)	90	10	27	2
P (85)		Utbildning (Education)	7 800	681	3 575	333
Q (86–88)		Vård och omsorg; sociala tjänster (Health care, social service)	12 355	2 042	3 229	256
R (90–93)		Kultur, nöje och fritid (Culture, pleasure and recreation)	22 351	2 056	13 164	1 864
S (94–96)		Annan serviceverksamhet (Other community and personal services)	30 740	3 374	9 657	654
T (97–98)		Privata hushållstjänster (Services in households)	6	1	1	0
U (99)		Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o. dyl. (International organizations, embassies etc)	2	0	1	0
0		SNI-saknas (Companies without SNI)	24 434	1 747	26 332	3 250
Totalt (Total)			321 764	40 732	200 435	40 641

Anm: I tabellen ingår samtliga enskilda näringsidkare som redovisat ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1).

Källa: Skatteverket, skattdatabasen GIN-skatt.

10.5.3 Expansion med lågbeskattade medel

I inledningen till detta avsnitt förklarades att näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person och handelsbolagsdelägares del av bolagets vinst beskattas på samma sätt som andra förvärvsinkomster. Detta innebär att företagsinkomsterna för fysiska personer, till skillnad mot för aktiebolag och andra juridiska personer, beskattas progressivt, med en högsta marginalskatt på cirka 67 procent. Det betyder i sin tur att den del av företagsinkomsten som inte konsumeras, utan istället får kvarstå i verksamheten, beskattas högre hos fysiska än hos juridiska personer. Från och med 1994 infördes den s.k. expansionsfonden (kallades tidigare expansionsmedel), för att komma till rätta med denna neutralitetsbrist.

Expansionsfonden ska motsvara den del av företagsinkomsten som får stanna i företaget och verka där. På denna del motsvarar skatteinivån företagssektorn i övrigt, dvs. en skattesats på 22 procent. Detta går till på så sätt att avsättningen till expansionsfond är avdragsgill mot inkomsten av näringsverksamhet. Istället beskattas expansionsfonden med en särskild skatt, statlig expansionsfondsskatt. En återföring av expansionsfond innebär att hela eller en del av tidigare avsatt belopp återförs till beskattning som inkomst av näringsverksamhet, och motsvarande expansionsfondsskatt återfås. Expansionsfonden kan även återföras under en förlustsituation. Då utgår ingen statlig eller kommunal inkomstskatt på det återförda beloppet. Samtidigt ger återföringen ett likviditetstillskott i förlustsituationen, eftersom expansionsfondsskatten ändå återbetalas.

Inkomståret 2009 (taxeringsåret 2010) sänktes expansionsfondsskatten i likhet med bolagsskatten till 26,3 procent, från tidigare 28 procent. Eftersom sänkningen av skatten även innebar en sänkning av det maximala underlaget, och en medföljande återföring av en del av tidigare avsatta medlen till expansionsfond, skedde en obligatorisk minskning av de samlade expansionsfonderna. Från denna nivå har dock de samlade expansionsfonderna återigen börjat

ackumuleras. Som en följd av att bolagsskatten år 2013 sänks till 22 procent, kommer även expansionsfondsskatten att sänkas.

Under de nitton år som möjligheterna till avsättning till expansionsfond har funnits har 45,3 miljarder kronor satts av till expansionsfond. Av dessa har 26,7 miljarder återförts, vilket betyder att den ackumulerade nettoavsättningen uppgår till 18,6 miljarder kronor (10.17 Tabell).

10.17 Tabell

Avsättning till expansionsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2006–2012

Funds retained for expansion, number of individuals and total amount MSEK, 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avsättning (Funds retained for expansion)							
Antal (Number)	24 740	25 859	24 495	19 490	19 683	19 532	18 943
Belopp (Amounts)	2 432	2 896	2 713	2 105	2 284	2 281	2 118
Återföring (Reverse allocation)							
Antal (Number)	22 479	22 197	26 946	29 108	25 094	22 859	23 457
Belopp (Amounts)	1 414	1 554	1 914	2 074	1 846	1 790	1 743
Årsnetto (Year net)	1 019	1 342	799	31	438	491	375
Ackumulerat (Accumulated)	15 093	16 435	17 234	17 265	17 703	18 194	18 569

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.5.4 Räntefördelning – positiv eller negativ

Genom 1990/91 års skattereform uppkom en skillnad i skattebelastningen mellan inkomst av kapital, där skattesatsen är 30 procent, och inkomst av näringsverksamhet där skatten, som tidigare nämnts, är progressiv och kan vara väsentligt högre. Dessutom påförs egenavgifter eller särskild löneskatt på näringsinkomster. För enskilda näringsidkare beskattas avkastningen på i näringsverksamheten satsat kapital som arbetsinkomst.

För att i någon mån jämställa enskilda näringsidkare med ägare till enmansaktiebolag infördes, i sin nuvarande form, från och med

1995 års taxering, regler om positiv respektive negativ räntefördelning. Positiv räntefördelning ger näringsidkaren en möjlighet att få en del av inkomsten av näringsverksamhet motsvarande avkastning på i näringsverksamheten satsat kapital beskattad i inkomstslaget kapital. Positiv räntefördelning är frivillig.

Negativ räntefördelning är avsedd att förhindra att näringsidkaren drar av sina privata utgiftsräntor i näringsverksamheten och på så sätt får en större skatteeffekt av dem. Negativ räntefördelning är obligatorisk.

Utvecklingen av räntefördelningen sedan den infördes framgår av 10.18 Tabell.

10.18 Tabell

Räntefördelning, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2006–2012

Adjustment for interest distribution between capital income and business income, number of individuals and total amount MSEK, 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Positiv räntefördelning (Positive interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	137 658	141 195	132 240	110 278	108 224	106 978	99 625
Belopp (Amounts)	7 075	7 628	7 511	5 981	6 553	6 623	6 040
Negativ räntefördelning (Negative interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	45 979	45 316	45 124	45 179	43 341	41 021	40 562
Belopp i (Amounts)	660	728	847	677	739	674	484

Källa: 1994 V-stat, 2005–2010 statistikdatabasen GIN-skatt.

10.5.5 Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond

Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet har i princip samma möjligheter till skattemässiga reserveringar som juridiska personer, dvs. avsättning till periodiseringsfond och överavskrivningar (avsnitt 10.4.6). Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet eller är delägare i handelsbolag får dock sätta av

30 procent av vinsten till periodiseringsfond, mot juridiska personer som får sätta av 25 procent. Innan 2002 års taxering (inkomståret 2001) låg detta avdragstak på 25 procent för fysiska personer och på 20 procent för juridiska personer. Tiden inom vilken återföring av periodiseringsfond ska ske har från och med 2000 års taxering förlängts från fem till sex år för alla företagsformer.

10.19 Tabell

Periodiseringsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2006–2012

Tax allocation reserve, number of individuals and total amount MSEK, 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avsättning (Transfer to tax allocation reserve)							
Antal (Number)	111 149	111 536	105 135	103 053	110 185	121 690	158 529
Belopp (Amounts)	5 412	5 628	5 738	4 812	5 093	5 322	4 999
Återföring (Reversal of tax allocation reserve)							
Antal (Number)	99 256	93 415	95 729	107 826	124 935	133 788	150 325
Belopp (Amounts)	4 641	4 910	4 987	5 354	4 800	4 877	4 921
Årsnetto (Year net)	771	718	751	-542	293	445	77
Akkumulerat (Accumulated)	13 964	14 682	15 433	14 891	15 184	15 629	15 706

Anm: Statistikdatabasen GIN-skatt innehåller bara uppgifter om periodiseringsfonder från och med beskattningsåret 2000.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.5.6 Nedsättning av egenavgift

För att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt kan enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag från och med inkomståret 2010 få ett särskilt avdrag från egenavgifterna med fem procentenheter, dock högst 10 000 kr per år (eller högst 20 000 kr per år för samtliga delägare i ett handels-

bolag). Det innebär att marginalskatten för egenföretagare minskar för inkomster upp till 200 000 kr. En förutsättning för nedsättningen är att överskottet av aktiv näringsverksamhet överstiger 40 000 kr. Under de två år som reglerna har funnits har egenavgifterna nedsatts med totalt 3,9 miljarder kronor.

10.20 Tabell

Nedsättning av egenavgifter, antal näringsidkare och belopp i mnkr, 2010–2012

Reduction of social security contribution, number of individuals and total amount MSEK, 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal (Number)	152 000	191 000	183 000
Belopp, mnkr (Amounts, MSEK)	1 122	1 399	1 336
Genomsnittligt avdrag, kr (average reduction, SEK)	7 362	7 312	7 306
Akkumulerat (Accumulated)	1 122	2 521	3 857

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

10.6 Nyföretagandet i Sverige

Enligt undersökningar genomförda av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Tillväxtanalys har antalet genuint nya företag, dvs. verksamhet som är helt nystartad eller verksamhet som återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år, ökat under hela 2000-talet. Från 2007 har vissa förändringar gjorts i statistiken,

vilket ger högre siffror. Bland förändringarna kan nämnas nya branschgrupper, fler företagsformer och åldersgrupper ingår och kortlivade företag som avvecklats under året ingår nu i statistiken. Från 2010 har aktivitetskriteriet förändrats, vilket även det ger något högre siffror. Mellan 2011 och 2012 minskade dock antalet nystartade företag med 6,1 procent.

10.21 Tabell

Nystartade företag 2006–2012

Newly started enterprises 2006–2012

Bransch Corporate sector	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Industrinäringar (Industrial production)	7 999	7 578	11 261	10 568	12 618	13 101	11 547
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)		1 995	1 733	1 313	1 582	1 778	1 635
Tillverkning o. dyl. (Manufacturing etc.)	2 511	3 012	3 253	2 514	2 948	3 233	2 949
Byggnadsverksamhet (Construction)	5 067	6 262	6 275	6 741	8 088	8 090	6 963
Tjänstenäringar (Service trades)	36 808	47 258	46 540	49 029	57 237	60 608	57 669
Varuhandel, reparationer samt hotell och restaurang (Trade, repairs, hotels and restaurants)	9 098	10 625	10 880	11 487	12 769	13 990	13 084
Transport och kommunikation (Transports and communication)	1 518	1 999	1 818	2 688	3 369	3 805	3 385
Finansiell verksamhet och företagstjänster (Finance and business service)	15 391	21 065	20 769	21 326	25 418	26 355	24 920
Utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhälleliga och personliga tjänster (Education, health care, social and personal services)	10 801	13 569	13 073	13 528	15 681	16 458	16 280
Samtliga näringsgrenar (All sectors)	44 807	54 836	57 801	59 597	69 855	73 709	69 216

Anm: Från 2007 har statistiken utökats till fler branscher, fler företagsformer och åldersgrupper samt att även kortlivade företag som avvecklats under året ingår. 5 procentenheter av höjningen mellan 2006 och 2007 beror på förändringar i mätningen.

Uppgifterna från 2010 har reviderats jämfört med förra årets skattestatistiska årsbok, som en följd av att Tillväxtanalys har ändrat sitt aktivitetskriterium. På grund av den ändrade definitionen ökade antalet nystartade företag 2010 med 3 174 stycken, vilket innebär att 31 procent av ökningen mellan 2009 och 2010 beror på förändringar i mätningen.

Källa: 1994–98 Statistiska centralbyrån, 1999–2007 Institutet för tillväxtpolitiska studier och 2008–2010 Tillväxtanalys.

Tjänstesektorn fortsätter att dominera nyföretagandet. Av de nya företagen startades 58 000 företag, eller 83 procent, inom tjänstesektorn och 12 000 företag inom industrisektorn. Det senaste året har dock förhållandet mellan olika näringar varit relativt konstant. Ser man över en femårsperiod så har ökningen av nyföretagandet varit högst inom transport och kommunikation. I den branschen har nyföretagandet de senaste fem åren ökat med 86 procent.

Av de nya företagen startades 35 procent av företagen som aktiebolag, 6 procent som handels- eller kommanditbolag och 59 procent som enskild näringsverksamhet. Andelen nystartade aktiebolag har ökat de tre sista åren, vilket kan förklaras med att kravet på minsta aktiekapital från och med den 1 april 2010 sänktes från 100 000 kr till 50 000 kr.⁶

⁶ Tillväxtanalys, Nyföretagandet i Sverige 2012, Statistik 2014:01.

Tabellbilaga:

10.22 Tabell

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2005–2012

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2005–2012

Företagsform Legal form	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Enskild firma (<i>Individuals</i>)	509 215	519 963	538 101	548 922	552 504	557 347	635 084	631 898
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	253 557	259 998	270 086	281 417	289 385	295 311	335 863	356 331
Handelsbolag (<i>Unlimited partnership</i>)	73 703	72 550	71 627	68 456	67 078	60 095	64 808	62 055
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	19 962	20 267	21 106	21 673	22 437	24 596	24 193	24 823
Totalt (Total)	856 437	872 778	900 920	920 468	931 404	937 349	1 059 948	1 075 107

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet.

10.23 Tabell

Statlig inkomstskatt för aktiebolag i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, 2012

Central government tax paid by limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2012

Statlig inkomstskatt	Antal	Andel %	Total skatt mnkr	Andel %
Central government tax	Number	Share %	Tax, total sum MSEK	Share %
–100 tkr	355 892	85,50	4 425	6,53
100 tkr–1 mnkr	53 214	12,78	14 866	21,94
1 mnkr–10 mnkr	6 543	1,57	16 223	23,95
10 mnkr–100 mnkr	555	0,13	15 021	22,17
100 mnkr–	59	0,01	17 208	25,40
Totalt (Total)	416 263	100,00	67 744	100,00

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Detaljerad innehållsförteckning

DETAILED TABLE OF CONTENTS

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv	13
1.1 Skattesystemets huvuduppgifter	13
1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter	13
1.1.2 Stabiliseringspolitiken	13
1.1.3 Fördelningspolitiken	13
1.1.4 Allokeringpolitiken	14
1.2 Grundläggande beskattningsprinciper	14
1.2.1 Intresseprincipen	14
1.2.2 Skatteförmågeprincipen	14
1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt	15
1.2.4 Nominell och real beskattning	15
1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter	15
1.3.1 Direkta och indirekta skatter	15
1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt	16
1.4 En fördelning av de svenska skatterna	16
1.4.1 Direkta skatter på arbete	18
1.4.2 Indirekta skatter på arbete	18
1.4.3 Skatter och avgifter	18
1.4.4 Konsumtionskatter som indirekta skatter på arbete	18
1.4.5 Olika marginalskattebegrepp, några räkneexempel	19
1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning	20
1.4.7 Direkta skatter på kapital	20
1.4.8 Indirekta skatter på kapital	21
1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar	21
1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv	21
1.5.1 Från sam- till särbeskattning	21
1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning	22
1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet	22
1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning	22
1.5.5 1990–91 års skattereform	23
1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen	23
2 Sektorn offentlig förvaltning i nationalräkenskaperna	29
2.1 Inledning	29
2.1.1 Skatterna fortsätter att öka sin andel av de totala inkomsterna	31
2.1.2 Konsumtionen fortsatt större än transfereringarna	32
2.1.3 Det finansiella sparandet svagt negativt	32
2.2 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten	32
2.2.1 Skatter i nationalräkenskapssystemet	32
2.2.2 Skattekvoten är fortsatt låg	35
2.3 Sektorn offentlig förvaltnings utgifter per ändamål	35
2.3.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd	35
2.3.2 Fördelningen mellan ändamålen stabil under perioden 2005–2012	38
3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet	41
3.1 Inledning	41
3.2 Om inkomststatistik	41
3.2.1 Hushållsbegrepp	41
3.2.2 Nytt inkomstbegrepp	41
3.2.3 Allt syns inte i statistiken	42
3.3 Den direkta beskattningen av individen	42
3.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2012	42

3.3.2	Beskattningen har blivit mindre progressiv	44
3.3.3	Marginalskatten på samma nivå sedan 1999	45
3.3.4	Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter	46
3.4	Omfördelning genom skatter och bidrag	46
3.4.1	Också höginkomsttagaren är bidragstagare.....	46
3.4.2	Omfördelning mellan generationer	48
3.4.3	Hushållens disponibla inkomst i 740 miljarder	48
3.4.4	Hushållens disponibla inkomst ökade	49
3.5	Inkomstutvecklingen	50
3.5.1	Jämförelser av disponibel inkomst	50
3.5.2	Stark inkomstutveckling under 2000-talet	50
3.5.3	Inkomstspridningen har ökat	52
3.5.4	Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna	52
3.5.5	Kapitalinkomsternas betydelse har ökat	53
3.5.6	Inkomstutveckling för olika grupper	54
3.5.7	Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen	54
3.5.8	Arbetsinkomsterna har ökat med 42 procent sedan 1995	56
3.6	Kvinnors och mäns förmögenhet	58
3.6.1	Få äger mycket	58
3.6.2	En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007.....	59
3.6.3	Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten	59

4 Svenska skatter i internationell jämförelse 63

4.1	Inledning.....	63
4.2	Jämförelser av BNP	63
4.3	Skattekvoten	66
4.3.1	Skattekvoten inget entydigt mått	66
4.3.2	Skattekvotens sammansättning.....	70
4.3.3	Nedbrytning av skattekvoten	72
4.4	Skatt på arbete.....	74
4.4.1	Olika definitioner och regelsystem	74
4.4.2	Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala.....	74
4.4.3	Sänkta marginalskatter i Sverige.....	76
4.5	Skatt på kapital	78
4.5.1	Rörliga skattebaser	78
4.5.2	Internationella jämförelser är svåra att göra.....	78
4.5.3	Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen.....	78
4.6	Skatt på varor och tjänster.....	80
4.6.1	Samarbete inom EU.....	80
4.6.2	Momsen har stor betydelse för handeln inom EU.....	80
4.6.3	Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler	81
4.7	EU och skattepolitiken.....	85
4.7.1	Skattebaserna mer eller mindre rörliga	85
4.7.2	Skatterna påverkar EU:s budget.....	85
4.7.3	EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter	85

5 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll 89

5.1	Inledning.....	89
5.2	Synen på skattesystemet	89
5.3	Hur man tycker det är att deklarerat	91
5.4	Förtroendet för Skatteverket.....	92
5.5	Kännedom om fusk hos andra	94

6 Totala skatter i Sverige 99

6.1	Totalt fastställda skatter i Sverige i 568 miljarder år 2012	99
6.2	Fastställda skatter och betalda skatter	100
6.3	Beskattningsstationer.....	101
6.4	Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen	102
6.5	Skatteskulder och uppbördsförluster.....	106
6.5.1	Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning	106
6.5.2	Skuldbalansen	108
6.5.3	Antal med skatteskulder.....	110

7 Skatt på arbete	115
7.1 Historik.....	115
7.2 Skatt på arbete idag.....	116
7.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna	117
7.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet.....	117
7.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken.....	118
7.3.3 Ca 575 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr.....	118
7.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete.....	121
7.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration.....	121
7.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år.....	123
7.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad.....	124
7.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete.....	124
7.5.1 De taxerade förvärvsinkomsterna år 2012 var 1 972 miljarder kronor.....	124
7.5.2 Avdrag för resor till och från arbetet görs av 911 000 personer	126
7.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar.....	128
7.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst	129
7.5.5 Grundavdraget är ”puckelformat”	129
7.5.6 Kommunal och statlig inkomstskatt.....	132
7.5.7 Marginalskatt och marginaeffekter.....	134
7.6 Mer om kommunala inkomstskatten.....	138
7.6.1 Kommunala inkomstskatten proportionell.....	138
7.6.2 Utveckling av kommunalskatten	138
7.6.3 Kommunala inkomstskatten varierar med 5,51 procentenheter	140
7.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng	140
7.6.5 Kommunala inkomstskatten vidarebefordras från staten till kommunerna.....	140
7.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting	140
7.7 Socialavgifter.....	142
7.7.1 Olika former av socialavgifter.....	142
7.7.2 Underlag och avgiftssatser	143
7.7.3 Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade	146
7.8 Beskattning av tjänstegruppliv.....	147
7.9 Andra nedsättningar m.m.	147
7.9.1 Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten – 30 procent	147
7.9.2 En ny permanent skattereduktion för rut- och rotarbeten – 50 procent	147
7.9.3 Sjöfartsstöd	148
8 Skatt på kapital	159
8.1 Historik.....	159
8.2 Skatt på kapital idag.....	159
8.3 Tillgångar och skulder.....	161
8.4 Fastighetskatt och fastighetsavgift.....	162
8.4.1 Fastställande av taxeringsvärde	162
8.4.2 Fastighetskatt och fastighetsavgift 29 miljarder år 2012	163
8.4.3 Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper	164
8.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder	166
8.5.1 Skatt på finansiella kapitalinkomster.....	166
8.5.2 Sammansättningen har ändrats över tiden.....	167
8.5.3 Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden	167
8.5.4 Mer om kapitalvinsterna	169
8.6 Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital	172
8.7 Kupongskatt för bosatta i utlandet	173
8.8 Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.....	173
8.9 Stämpelskatt.....	174
8.10 Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet	174
8.11 Bolagsskatt	174
8.12 Avskaffade skatter.....	175
8.12.1 Förmögenhetsskatten	175
8.12.2 Arv- och gåvoskatten.....	175

9 Skatt på konsumtion och insatsvaror	187
9.1 Inledning	
9.1.1 Moms och punktskatter	187
9.1.2 Harmonisering inom EU	187
9.1.3 Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter	188
9.2 Mervärdesskatt (moms)	188
9.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet	188
9.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga	189
9.2.3 Omvänd skattskyldighet	190
9.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder	191
9.2.5 Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning	191
9.2.6 Momsuppbörden	192
9.2.7 Redovisning efter skattesats	192
9.2.8 Momsuppbörden per bransch	193
9.3 Punktskatter	194
9.3.1 Allmänt om punktskatter	194
9.3.2 Förfarandereglerna inom EU	196
9.3.3 Energiskatter	197
9.3.4 Andra miljörelaterade skatter	205
9.3.5 Skatt på alkoholdrycker och tobak	205
9.3.6 Skatt på vägtrafik	210
9.3.7 Importskatter	213
9.3.8 Skatt på lotterier och spel	214
9.3.9 Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag m.m.	215
10 Särskilt om företagsbeskattning	219
10.1 Inledning	219
10.2 Grundläggande principer	219
10.2.1 Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten	219
10.2.2 Kvittnings och rullning	219
10.3 Företagsstrukturen i Sverige	220
10.3.1 Företagens storlek	220
10.3.2 Olika företagsformer	220
10.4 Juridiska personers skatt	222
10.4.1 Förändringar vid skattereformen	222
10.4.2 Dubbelbeskattning	222
10.4.3 Skatten för juridiska personer 148 miljarder kronor år 2012	222
10.4.4 Få företag står för större delen av överskottet	225
10.4.5 Branschvis fördelning av över- och underskott	226
10.4.6 Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar	228
10.4.7 Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag	231
10.5 Fysiska personer som näringsidkare	232
10.5.1 Antalet näringsidkare	232
10.5.2 Redovisat resultat	233
10.5.3 Expansion med lågbeskattade medel	238
10.5.4 Räntefördelning – positiv eller negativ	239
10.5.5 Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond	240
10.5.6 Nedsättning av egenavgift	240
10.6 Nyföretagandet i Sverige	241

Sakordsregister

A

acciser	186
administrationskostnader	85, 195
alkoholförsäljning	206
alkoholskatt	83, 205
allmän energiskatt	197
allmän löneavgift	144
allmänna avdrag	125
allmänna egenavgifter	116, 145
allmän pensionsavgift	142
allokeringspolitik	14
antal anställda	220
arbetade timmar	118
arbetsgivaravgift	124
arbetsgivaravgifter	116, 142
arbetsgivare	124
arbetsinkomst	56
arvs- och gåvoskatt	175
avgifter, regional nedsättning	146

B

barnomsorgsavgift	137
beskattning, av förbrukning	104
beskattning, av hushållens inkomster	103
beskattning, av konsumtion	104
beskattning, i hushållsledet	101
beskattning, i konsumtionsledet	101
beskattning, i produktionsledet	101
bevillning	218
BNP-volyminde	63, 65
bolagsskatt	80, 160, 174
bostadsbidrag	134, 137
bostadsstöd	46
bruttoinkomst	49
bruttonationalprodukten, BNP	63

C

cigaretter	84, 209
------------	---------

D

deklaration, elektronisk	121
deklarera	91
destinationsprincipen	190, 196
direkta skatter	41, 42, 72, 101
direkt beskattning	42
direkt beskattning, individer	78
disponibel inkomst	42, 74, 76
dubbelbeskattning	80

E

effektskatt på kärnkraftsreaktorer	200
egenavgifter	116, 142
elcertifikat	203
energianvändning	201
energiskatt	197
energitillförsel	201
EU, bidrag och avgifter	86
Eurovinjettsystemet	211
EU-skatter	100

F

familjeenhet	41
fastighetsskatt	42, 162
finansiellt sparande	32
fordon, antal	212
fusk	94
fördelningseffekter	102
fördelningspolitik	13
förmögenhet	41
förmögenhetsfördelning	60
förmögenhetsskatt	42, 78, 159, 175
förtidspension	48
förtroende	92
förvärvsinkomst	118
förvärvsinkomster för anställda	118
förvärvsinkomster för företagare	118
förvärvsskatt	190

G

gemenskapsinterna förvärv	188
generalindex	182
Gini-koefficient	50
grundavdrag	129
gäldenär	110

H

harmoniserade skatter	187, 196
hushållens finansiella tillgångar	167
hushållstjänster	147

I

idrags- och utjämningsystem	140
importskatter	213
indirekta skatter	101, 187
inkomst av kapital	166
inkomstfördelning	41
inkomstskatt, betalningsmönster	123
inkomstskatt, kommunal	116, 138
inkomstskatt, kommunal/statlig	42
inkomstskatt, statlig	116
inkomstskatt, statlig, skiktgräns	135
inkomstspredning	50
inkomststruktur	48
internationella jämförelser	63, 78
intresseprincipen	14

J

jobbskatteavdrag	42, 133, 134
jordbrukstullar och sockeravgifter	213

K

kapitalskatt	160
kapitalvinst	48
koldioxidskatt	197
kommunal inkomstskatt	132
kommunala sektorn	74
konkursutveckling	108
konsumtionsskatt	18
kontrolluppgift	121
kosthushåll	41
kronofogden	106, 109, 110
kupongskatt	173

M

marginaleffekt, inkomstprövade system	137
marginalskatt	134
marginalskattebegrepp	134
mervärdesskatt	188
miljörelaterade skatter	72
miljörelaterade skatter	205
moms	188

N

naturaförmåner, sociala	38
naturgrusskatt	205
nettoförmögenhet	58
nominell beskattning	15
nyföretagande	241

O

OECD	63
offentlig sektor, inkomster	31
offentlig sektor, utgifter	31
omfördelning, gini-koefficient	102
omfördelningseffekt	48
omvänd skattskyldighet	190

P

pension	49
pensionsfonder, avkastningsskatt på	173
pensionssparande	128
PPP-köpkraftsparitetstal	63
preskribering	106
progressiv	44
punktsskatt	187, 194

R

real beskattning	15
realisationsvinst	78
reseavdrag	126
restföring	106
restföringsår	109
ROT-avdrag	147
rut- och rotavdrag	147

S

sambeskattning	21
sammanboende	54
sammanlagd förmögenhet	58
sjöfartsstöd	148
skatt på kapital	78
skatt på reavinster	78
skatt på varor	80
skatt på alkohol	205
skatt, på arbete	100
skatt på energi	197
skatt på import	213
skatt, på kapital	100
skatt på naturgrus	205
skatt på tobak	205, 209
skatt, på varor och tjänster	100
skatt vid olika inkomstnivåer	129
skattefusk	8
skatteintäkter, kassamässiga	100
skatteintäkter, periodiserade	100
skatteintäkter totalt, översikt	99
skattekonkurrens	85
skattekonto	124

skattekvot	35, 66, 100
skattekvot, nedbrytning	72
skatteobjekt	16
skattereduktion	41, 42
skatterepresentant	196
skatteskuld	108, 109
skattesubjekt	16
skattesystemet	8, 89
skatteunderlag, taxeringsmässigt	167
skiktgräns	132
skuldbalans	108
skuldräntor	42
snus	209
socialavgifter	142
socialavgifter, ändamål	144
socialförsäkringssektorn	73
stabiliseringspolitik	13
statlig inkomstskatt	132
statsbudget (SB)	32
studielån, återbetalning av	137
stämpelskatt	174
suspensionsordningen	196
svavelskatt	197
särbeskattning	76
särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	213
särskild löneskatt	116, 142, 144

T

taxeringsvärde	164
tjänstegruppliv, beskattning av	147
tobaksskatt	83, 205, 209
transfereringar	32
tullmedel	213

U

uppbördsförlust	106
upplagshavare	196
utsläppsrättshandel	203

V

varumottagare	196
vägavgifter	211
värnskatt	132

